

דברי הכנסת

הישיבה הארבע-מאות-ועשרים-וחמש של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת, יום רביעי, א' באדר התשנ"ו, 21 בפברואר 1996.

יוסף בא-גד (מולדת):

ב' דראש חודש.

היו"ר ש' וייס:

ב' דראש חודש.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה: הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון מס' 8) (ביטול שידורי תעמולת בחירות ברדיו), התשנ"ו-1996, מטעם הוועדה המיוחדת לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 4) (סייג למינוי שר), מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת: הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 31) (מועמד בעל אזרחות כפולה), של חבר הכנסת רחבעם זאבי; הצעת חוק לתיקון פקודת הרופאים (מס' 5) (איסור ניגוד עניינים), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחים [נוסח חדש] (מס' 6) (תורנות בתי-מרקחת), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת רפאל פנחסי; הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 31), התשנ"ו-1996, של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. תודה רבה.

הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון (נוקשות החוק); הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון מס' 2),

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, לפני זמן מה דנו בשני חוקי יסוד שנוגעים לירושלים בירת ישראל. הוסכם אז שההצבעה תתקיים מאוחר יותר. המאוחר יותר זה היום.

הבטחנו אז, ואנחנו מממשים את ההבטחה לחבר הכנסת משה קצב, שהיה הנואם האחרון אז, לומר את דברו. כדי לרענן את זיכרוננו נאפשר גם ליזמים, חברי הכנסת יצחק לוי ועוזי לנדאו, לסכם את הדיון. ומובן ששר תמיד יכול להשיב.

בכל זאת, תנסו להגביל את עצמכם פחות או יותר. יש לנו סדר-יום עד מחר. חבר הכנסת קצב, בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחת הסיבות לכך שבשלוש השנים האחרונות הצטבר זעם אדיר בציבור, בקרב חלק ניכר מהציבור, כלפי הממשלה הזאת, היא העובדה, שלממשלה לא היו העוז והאומץ לומר את האמת לעם ערב הבחירות ולהציג את מדיניותה.

הפעם הממשלה חוזרת שוב על הטעות הזאת. תאמר הממשלה את האמת לעם בכל מה שנוגע למעמד ירושלים. האמת היא, שהממשלה הזו הסכימה לנהל משא-ומתן על מעמד ירושלים, היא התחייבה לכך בחתימת ידה בהסכמי אוסלו, ולא יעזור שום ניסיון להסתיר את האמת הזאת מעיני הציבור.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מבקש לא להפריע. מי שיש לו שיחות חשובות – ינהל אותן בפרוזדורים. אני מבקש לסגור את הדלתות כדי שנוכל לקיים את הדיון בהקשבה הדדית.

דן תיכון (הליכוד):

יהיה צלצול?

היו"ר ש' וייס:

ודאי שיהיה צלצול. יש עוד זמן. יש שלושה דוברים.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בקמפ-דייוויד, במדריד, נדרשנו לקיים משא-ומתן על מעמד ירושלים. סירבנו. ידענו מה משמעות הסירוב לנהל משא-ומתן על ירושלים – זה יכול היה לגרום לפיצוץ השיחות עם מצרים. זה עלול היה למנוע את הסכם השלום. עמד מנחם בגין, זיכרונו לברכה, בצורה נחרצת והחלטית, בפני הלחץ של העולם כולו, של העולם הערבי ושל מצרים: לא יהיה שום משא-ומתן על מעמד ירושלים. ועובדה היא שנחתם הסכם השלום עם מצרים, גם משום עמדתו הנחרצת של מנחם בגין, זיכרונו לברכה.

וכך היה גם בוועידת מדריד, עם יצחק שמיר, ייבדל לחיים ארוכים. היה לחץ אדיר של העולם כולו ושל העולם הערבי לנהל משא-ומתן על מעמד ירושלים, לכלול את הנושא בסדר-היום. יצחק שמיר עמד איתן כסלע. ידענו מה המשמעויות. ואז, בפעם הראשונה בתולדות מדינת ישראל, העולם הערבי בא למשא-ומתן ישיר ודו-צדדי עם ממשלת הליכוד, בראשות יצחק שמיר. שום ממשלה קודמת, מאז קום המדינה, לא זכתה לכך, וזאת למרות הניסיון שלכם להציג אותנו כנוקשים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, תעזור לי להרגיע שם את הסביבה. השר גונן שגב, חבר הכנסת דן תיכון, חבר הכנסת פת, אנה. ראש סיעתכם מדבר. בכלל, כל מי שמדבר צריך להקשיב לו.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איך נוכל להתייחס באמון לממשלה הזאת, שזורקת הצהרות על אהבתה, על שאיפתה, על רצונה לשמור על אחדות ירושלים בריבונות ישראל, כאשר מנגד, מעבר לחלון של בית-

הנבחרים שלנו כאן, מכריזים גורמים ראשיים של הפלשתינים, ובתוכם גם פייצל חוסייני ויאסר ערפאת, ומאיימים, שאם לא ניתן להם את האפשרות להקים מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים, הם יכריזו עלינו ג'יהאד, ויחדשו את האינתיפאדה. מה היתה התגובה של ממשלת ישראל על האיומים האלה של יאסר ערפאת ושל פייצל חוסייני בעניין ירושלים? האם די לתת הצהרות? הממשלה מפגינה את חוסר יכולתה, את מחדליה, את אטימותה. היא מעבירה לציבור מסר כפול, היא מוליכה שולל את העם.

האם שכחנו, אדוני היושב-ראש, את מכתבו של שר החוץ שמעון פרס, בקדנציה הזאת, לשר החוץ הנורבגי, שבו הוא מבטיח לעודד הקמת מוסדות פלשתיניים בירושלים? הוא ניסה להסתיר את זה מן הציבור, שוב מתוך ניסיון לטשטש, לטייח, להוליך שולל את העם. אבל המכתב נחשף. עמדו פה שרים בממשלה ושיקרו, הונו את הכנסת ואמרו: אין התחייבות כזאת.

מה עושה הממשלה כשקמים כבר 21 מוסדות פלשתיניים של הרשות הפלשתינית בירושלים? הממשלה לא נוקפת אצבע כדי לסגור אותם. פנה ראש הממשלה לשעבר, יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, אלינו האופוזיציה ואמר: בואו נעביר יחד חוק שימנע את הפעילות של המוסדות הפלשתיניים בירושלים. נענינו. החוק הזה עבר כמעט פה-אחד, זולת השותפים שלכם, אנשי חד"ש ומד"ע.

ומה עשתה הממשלה עם החוק הזה? הוא שוכב כאבן שאין לה הופכין. היא לא נקטה שום צעד כתוצאה מהחוק, היא לא השתמשה בחוק הזה. הממשלה עומדת חסרת אונים מול הפלשתיניזציה המתחזקת והולכת של מזרח-ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת ביבי, אריאל ויינשטיין, נעמי בלומנטל, אסעד אסעד, דן תיכון. חבר הכנסת קצב מדבר עכשיו, אני מעריך גם בשמכם. ואני מבקש גם מהצד זה. שקט.

משה קצב (הליכוד):

ביקש שר הבינוי והשיכון לבנות כמה אלפי יחידות דיור במרחב ירושלים. מה הוא אומר להגנתו עוד לפני שהממשלה החליטה לבטל את התוכנית שלו? – קיבלתי את הסכמתו של יאסר ערפאת. יאסר ערפאת הוא הסמכות בשביל בנימין בן-אליעזר, שר הבינוי והשיכון, חבר ועדת השרים לענייני ביטחון, כדי לקבל אישורי בנייה במרחב ירושלים. גם זה לא עמד לו. לראש הממשלה לא היה הכוח לעמוד מול הלחץ של יאסר ערפאת, ונאלצה הממשלה להיכנע לו ולבטל את התוכנית הזאת.

רק השבוע התפרסם מסמך פנימי של מערכת הביטחון. הדוח הזה אומר, שחוליות אלימות של פלשתינים פועלים במזרח-ירושלים כדי להפעיל לחץ על ממשלת ישראל. הם למדו את השיטה. הם מפעילים לחץ על הממשלה על-ידי חוליות אלימות, וממשלת ישראל נכנעת, מתפרקת בפניהם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אהוד אולמרט, מדברים על ירושלים, רוצים את פניך. סגן השר גולדמן חברי, שלמה בוחבוט ידידי, אנא. חבר הכנסת אלי דיין. חבר הכנסת מיקי איתן. בבקשה, נא להמשיך.

משה קצב (הליכוד):

השיא, אדוני – ממשלת ישראל כבר מקיימת מגעים ומשא-ומתן עם הפלשתינים על מעמד ירושלים. מה אומר ראש הממשלה? – זה לא רשמי, זה לא בשליחותנו. ממש אותו תהליך שהיה באוסלו, עם אותם אנשים, עם אותן דמויות, בחסות של איזה ארגון אקדמי. שולמית אלוני מודה שהיא מנהלת משא-ומתן על מעמד ירושלים. יוסי ביילין מודה שיש משא-ומתן על מעמד ירושלים, רק ראש הממשלה, שמעון פרס, איננו יודע מכך. מה השיחות האלה שהירשפלד ופונדק מקיימים עם הפלשתינים, עם פייצל חוסייני? השאלה היא לא אם שמעון פרס חתם להם על כתב מינוי, כן או לא. השאלה היא אם הדבר נעשה בידיעתו, כן או לא. יעמוד פה ראש הממשלה ויאמר בצורה ברורה, לא מתחמקת, באמירות לא נסתרות, האם הוא מוכן לתת הוראה ולהודיע לפלשתינים, שהוא לא יקיים אתם שום משא-ומתן על מעמד ירושלים. זה המבחן שלו, אחרת לא נאמין והעם לא יאמין לראש הממשלה.

מזכ"ל מפלגת העבודה הציע, שהליכוד ומפלגת העבודה יחתמו יחד על אמנה, אמנה שקוראת לשמירת אחדותה של ירושלים. ידידי המזכ"ל נסים זוילי, מדוע אמנה? מדוע לא תצטרף היום להצעת החוק של עוזי לנדאו, שמדברת על שריון חוק ירושלים? זה המבחן האמיתי שלכם, זה יוכיח אם אתם כנים ברצון שלכם לשמור על אחדותה של ירושלים. יהיה מה שיהיה, הכנסת לא תוכל לעולם לשנות את מעמדה של ירושלים אלא ברוב של 80 חברי הכנסת – זה המבחן של האמינות, זה המבחן של הנאמנות שלכם לאחדותה של ירושלים בריבונות ישראל. המבחן לא באמנות, לא בהצהרות ולא בדקלרציות.

אם מפלגת העבודה תצביע היום נגד הצעת החוק הזאת, שבאה בעיתוי מתאים להפליא, היא תוכיח את בגידתה בירושלים.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת משה קצב. חברי הכנסת, אנחנו אפשרנו לשני יזמי החוק, כל אחד להשמיע במסגרת שלוש-ארבע דקות סיכום, אחר כך שר המשפטים ולאחר מכן הצבעה. חבר הכנסת יצחק לוי, ואחריו – חבר הכנסת עוזי לנדאו. בבקשה.

סגן השר אלי דיין, תחזור לאגף הטבעי שלך להצבעה. חברי הכנסת ורדיגר וגפני, אנא. אני לא רוצה לומר שלמען ירושלים תחשו, אבל יותר בשקט. חבר הכנסת רביץ, אנא פניך. חבר הכנסת דראושה, קודם כול חג שמח. אני לא חושב שתצליח לשכנע את חבר הכנסת בא-גד לשנות את הצבעתו. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

רבותי, חברי הכנסת, משנכנס אדר מרבים בשמחה, ואין שמחה כשמחת ירושלים, ואין שמחה כשמחת שלמותה של ירושלים. לא רק זה, אלא שאנחנו מזכירים את שמחתה של ירושלים בכל אירוע ואירוע בחיינו היהודיים.

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, מאוד הצטערתי על הוויכוח שהיה השבוע בין הליכוד למערך. הרי לכאורה שני הצדדים אומרים אותו דבר, ואי-אפשר להאמין שיהודים מתווכחים על אותו דבר. זה רוצה את שלמותה של ירושלים וזה רוצה את שלמותה של ירושלים. הליכוד אומר: אנחנו נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו. המערך אומר: אנחנו נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו. הליכוד אומר: לא נדבר על ירושלים. סגן שר הביטחון אמר אתמול: לא נדבר על ירושלים, הפלשתינים ידברו לבד במשא-ומתן. נכון שאפשר לדבר, אבל הם ידברו לבד ואנחנו נשתוק, אנחנו לא נאמר כלום. כלומר, נשב ונשמע אותם בעוד שלוש שנים או שלוש שנים וחצי, והם ידברו, וכאשר יסתיים הדיבור אנחנו נקום ונלך. זה פחות או יותר מה שסגן שר הביטחון אמר אתמול בתוכנית טלוויזיה ידועה. כלומר, יש כאן אחדות דעים מופלאה, ואחדות הדעים המופלאה הזאת גורמת למחלוקת שאין לשער אותה, מחלוקת עצומה, מחלוקת גדולה.

קודם כול צריך לקבוע כאן, שההוכחה היא על מפלגת העבודה והממשלה, מכיוון שהממשלה עשתה כמה צעדים שלכאורה יש בהם כדי לערער את שלמותה של ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש מסגן שר החוץ אלי דיין לפזר את ההפגנה שם בפניה בלי אלימות. שר הבינוי והשיכון, סגן שר הבינוי והשיכון, יש לכם עוד כמה דקות, אתם יכולים לנהל את השיחה בנוחות שם. חבר הכנסת יגאל ביבי. נא להמשיך.

יצחק לוי (מפד"ל):

ובכן, ההוכחה היא על מפלגת העבודה ועל הממשלה, כי הרי הממשלה עשתה כמה צעדים שמערערים את שלמותה של ירושלים. על אף הרצון הכן שמפלגת העבודה מביעה לשמור על שלמותה של ירושלים, הרי המעשים הם לפנינו.

המעשה החמור מאוד הראשון בעיני זה מתן זכות ההצבעה. מתן זכות ההצבעה מכניס בצורה חצי לגיטימית את השלטון הפלשתיני לתוך ירושלים. כלומר, מפלגת העבודה צריכה לעשות מעשה נגדי בשביל לעצור את הסחף הזה של נתינת לגיטימציה לישות ירושלמית אחרת מהישות היהודית בירושלים.

דבר שני, רבותי השרים, הודעתו של השר לביטחון פנים משה שחל, ממש הפליאה אותי. יש חוק במדינת ישראל שקובע שאין לעשות שימוש בשום מבנה פלשתיני בירושלים לצורך פעילות פוליטית. החוק הזה התקבל כאן ברוב עצום. בא השר לביטחון פנים משה שחל, שאינני רואה אותו אבל הוא בוודאי יגיע לפני ההצבעה, ומבשר לנו בשורה, מעכשיו הוא ימנע פעילות פוליטית. כלומר, כאשר החוק כבר חוקק, ממשלת ישראל עצמה את העיניים ונתנה לפעילות פוליטית להתקיים ב"אוריינט האוס". יש לנו כאן הודעת בעל הדבר, הודעת בעל הסמכות, שהוא השר לביטחון פנים, שבסמכותו

למנוע משרי החוץ ומדיפלומטים אחרים להיפגש ב"אוריינט האוס" עם הפלשתינים ולקיים פגישות מדיניות. והנה הוא עצמו בא, מודה ואומר: נכון, עד עכשיו אפשרתי, אבל עכשיו יש בחירות, מה אפשר לעשות. מכיוון שיש בחירות, צריך לעצור את זה. למחרת הבחירות שוב יאפשרו זאת.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים, לא אאריך. אני מבקש מממשלת ישראל להוכיח בשטר שכוונתה אמיתית, והשטר הוא ההצבעה היום. אם אכן כנים אתם, הראו זאת בהצבעתכם. אם לא תראו זאת בהצבעתכם, סימן שהכול תעמולת בחירות, סימן שאתם תמשיכו בדרך של פילוג ירושלים, כפי שהתחלתם בכל מיני צעדים. אדרבה, הראו את כוונתכם האמיתית בהצבעה שלכם. מה אתם מפסידים בהצבעה הזאת? הרי כולם יודעים שאתם רוצים בשלמותה של ירושלים. וכי ערפאת לא שומע אתכם מדברים כל יום? מה ההפסד שיהיה קונסנסוס לאומי רחב לגבי מעמדה?

אלא מה? אתם רוצים להשאיר אופציות פתוחות, ואת זה בדיוק אנחנו אומרים. לכן, רבותי, אני מצפה שהממשלה תתמוך היום בחוק לטובתה, לשלמותה ולשמחתה של ירושלים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יצחק לוי. חבר הכנסת עוזי לנדאו, חמש דקות. לאחר מכן שר המשפטים יסכם ותיערך הצבעה; אלא אם כן ירצו הצבעה נפרדת. בבקשה, חבר הכנסת לנדאו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש קונסנסוס אצל הכול לגבי רצוננו בירושלים. כולנו רוצים את ירושלים בריבונות יהודית וישראלית. אין קונסנסוס לגבי הקווים האדומים, לגבי הנכונות להיאבק על ירושלים. המחנה הלאומי – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חבר הכנסת לנדאו, תן לי להרגיע את האולם, ואחר כך תתחיל מחדש. חבר הכנסת הנגבי, חבר הכנסת לנדאו רוצה לשכנע אותך לתמוך בחוק, גם את חבר הכנסת מנע. בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לצערי הרב, אין קונסנסוס בבית הזה לגבי הנכונות להיאבק על ירושלים. המחנה הלאומי מוכן להיאבק, יש לו קווים אדומים מוגדרים, ולצערי הרב מפלגת העבודה ולווייניה נעדרים קווים אדומים אלה.

ההצעה הזאת שעלתה כאן לדיון, אדוני היושב-ראש, עלתה לדיון לפני שנתיים וחצי, וכבר אז אמרתם: לשם מה לשריין את ירושלים? הרי ממילא כולנו מאוחדים – – –

היו"ר ש' וייס:

חברים, זה לא טוב כך. חבר שלנו ושלכם מדבר, ואי-אפשר להפריע כך. אני מבקש, רבותי, לאפשר לו לדבר. אני מבקש מהסדרנים לסגור את הדלתות, להשאיר דלת אחת פתוחה בכל אגף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק הזאת עלתה לדיון לפני שנתיים וחצי, ואז אמרו לנו ידידינו חברי המערך: אין כל צורך בהצעת החוק הזאת; אין צורך לשריין את ירושלים, משום שהכול מאוחדים על ירושלים. איך אמרו חברינו ממפלגת העבודה חזור ואמור? – על ירושלים לא נוותר, ירושלים מאוחדת, ירושלים שלנו, ירושלים לנצח יהודית. וכמו בתרגיל של תרפיה קבוצתית של מי שאינו משוכנע ומבקש לשכנע את עצמו, עמדו ודפקו באגרופים אלה על חזות אלה: ירושלים שלנו, ירושלים שלנו.

אבל, אדוני היושב-ראש, בשנתיים וחצי האחרונות אין, לצערי, כמעט יום שאינו עובר בלי ויתור, ואין יום שאינו עובר בלי שקר המחפה על הויתור. והנה כך ומאז אנחנו עושים תחת ממשלה זו סדרה ארוכה של ויתורים מופלגים על ריבונותנו בירושלים, כאשר מפלגת העבודה מוליכה את הציבור שולל, גם היום היא מוותרת וגם היום היא אומרת שהיא איננה מוכנה לכל ויתור.

שני דברים עומדים היום למבחן: אמינות הממשלה ומדיניותה. לגבי אמינות הממשלה אנחנו זוכרים מה אמרו לנו: לא נרד מרמת-הגולן, לא ננהל משא-ומתן עם ערפאת, לא ננהל משא-ומתן עם אש"ף. אבל, אני מבקש להצביע גם על אמינותו של ראש הממשלה מר פרס. לפני שנתיים, בעצם הימים שמר פרס מבטיח לנו שאין משא-ומתן עם אש"ף ואין ויתורים לאש"ף, מגלה חבר הכנסת בגין מן הליכוד, כי יש מכתב שמר פרס הפקיד בידי שר החוץ הנורבגי שייתן בידי ערפאת, ובמכתב הזה התחייבות של ממשלת ישראל לויתורים לאש"ף, לרשות הפלשתינית. וכאשר שואלים כאן את מר פרס את השאלה בעניין זה, אומר מר פרס: אין מכתב. וכאשר מתברר שיש מכתב, הוא אומר שאין ויתורים. וכאשר מתברר שיש ויתורים, אומר מר פרס שהויתורים אינם חדשים. וכשרואים שיש ויתורים חדשים, אומר מר פרס: יש הרבה מכתבים. זו אמינותה של הממשלה, שהיום באה ואומרת לנו: לא נוותר בירושלים.

ויש סוגיה אחרת, אדוני היושב-ראש, היא סוגיית המדיניות. הנה בעצם הימים האלה, כשמר פרס אומר שאין משא-ומתן, מתפרסם באותו יום בעיתון "הארץ" דבר שני האקדמאים, הוד מעלתם האדונים הירשפלד ופונדק, שאומרים שיש משא-ומתן, אבל אקדמי. הרי בדיוק כך החל המשא-ומתן על אוסלו, גם הוא משא-ומתן אקדמי. זו דרכו העקלקלה, הפתלתולה, החמקמקה של מר פרס כיצד לדחוף לפנינו את מדיניותו תוך שהוא מוליך שולל את הציבור.

אדוני היושב-ראש, כאשר האדונים הירשפלד ופונדק מנהלים משא-ומתן, פירושו של דבר שיהיו ויתורים. וכאשר יהיו ויתורים, תהיה חלוקה. והאדונים הללו בעמדת הפתיחה מדברים על חלוקת ירושלים לרבעים.

ומשפט אחרון, כמעט אחרון. אנחנו שומעים בשנים האחרונות, שאין שוטרים פלשתינים בירושלים – כך אומרת הממשלה – ואין פעילות פוליטית בירושלים, ואין מוסדות פלשתיניים בירושלים. והנה אתמול אומר לנו מר פרס בוועדת החוץ והביטחון, שיש לגרש את השוטרים הפלשתינים מירושלים. אם לא היו, מדוע צריך לגרש? אם אין פעילות פוליטית, מדוע אומר מר פרס לסגור את ה"אוריינט האוס"? וצריך לשאול, מדוע הרשתה ממשלת העבודה, היום בראשות מר פרס, למאות שוטרים פלשתינים להתיישב בירושלים, רובם על הר-הבית, עומדים לימינו של שר הדתות המופתי, היושב בהר-הבית, ושם חותם "שר הדתות של מדינת פלשתיין אל-קודס", וכל זה תחת עינה הפקוחה של ממשלת פרס, ושוטריו מפליאים מכות ביהודים המבקשים לטייל ולעלות על הר-הבית?

אדוני היושב-ראש, אני מבין את הבעיה שיש לראש הממשלה. הדילמה של ראש הממשלה היא לבחור בין ירושלים ומאבק עליה לבין תמיכת חברי הכנסת גוז'נסקי ודראושה, והוא בוחר בגוז'נסקי ובדראושה. ראש הממשלה צריך לבחור בין המשך המשא-ומתן עם אש"ף ובין ירושלים, והוא בוחר להמשיך את המשא-ומתן עם אש"ף. ראש הממשלה צריך לבחור האם להיאבק על ירושלים שלנו או לחזק את מעמדו של ערפאת, והוא מחזק את מעמדו של ערפאת.

לצערי הרב, בתחום הבין-לאומי הפומבי ממשלת ישראל היא זו המבקשת להכשיל בקונגרס האמריקני ובסנאט הצעת חוק שעליה התאחדו דמוקרטים ורפובליקנים כאחד, להעביר את שגרירות ארצות הברית מתל-אביב לירושלים. לא סתם ירושלים, אלא למערב-ירושלים, שאין עליה ויכוח. גם על כך נכנעה ממשלת ישראל ללחצו של ערפאת, פן, חששה, ייכשלו השיחות.

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק הזאת היום היא נייר לקמוס לעמדתה של הממשלה. אם היא תצביע נגדה, הרי ברור לגמרי שהממשלה זו דרכה לוותר על ירושלים. תודה, אדוני.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת לנדאו.

חברי הכנסת, נא לשבת. שר המשפטים יסכם את הדיון, ואנחנו עוברים להצבעה. אני מבקש להירגע. אתם כל כך הרבה מדברים, כאילו לא התראיתם חודש.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, נראה לנו שאין נושא שהעם כולו מאוחד לגביו כמו נושא ירושלים ושלמות ירושלים, ושירותים הירושלמים היא בירתה של מדינת ישראל, וירושלים היא מאוחדת והיא תישאר מאוחדת, והיא לא תהיה עיר הבירה של שום ישות או רשות אחרת.

אפשר היה לסיים בכך את נאום התשובה, אבל יש מי שחוזר ומעלה את נושא ירושלים על סדר-היום ומשתדל מאוד ליצור רושם שנושא ירושלים הוא במחלוקת. וכדי שלא יראה ולא ייאמר שיש איזה שינוי בעמדת הממשלה בנושא ירושלים – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תן לי להרגיע קצת את הרוחות. השר שטרית, חבר הכנסת דדי צוקר, חבר הכנסת חיים דיין, חבר הכנסת ביבי, חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת אסעד אסעד, מיכאל איתן והסביבה, אנחנו רוצים לסיים פרק זה, אנא שבו.

ביקשתי לסגור את הדלתות, ושהסדרנים יישארו ליד הדלתות עד תום ההצבעה הזאת. בבקשה, אדוני השר.

שר המשפטים ד' ליבאי:

תודה רבה, אדוני יושב-ראש הכנסת. כדי שלא ייאמר ולא ייראה שיש איזה שינוי בעמדת הממשלה בנושא ירושלים, וכאילו ההאשמות וההטחות שהוטחו נגדנו בימים האחרונים יש בהן כדי להשפיע או לשנות או לזעזע משהו מעמדתנו לעניין ירושלים, אני ארשה לעצמי לחזור על דבריו שאמרתי כאן, על הצעת החוק הזאת, הנדונה עכשיו, של חבר הכנסת עוזי לנדאו, כאן מעל בימת הכנסת ב-20 באוקטובר 1993, כאשר ביקשתי מחברי הכנסת בשם הממשלה להסיר הצעת חוק זו מסדר-היום. כך אמרתי אז, וכך אני אומר היום בשם ממשלת ישראל: "חברי הכנסת, ירושלים היא נשמתו של העם היהודי, סמל לאחדותו הלאומית, בירת מדינת ישראל מאז ומתמיד. בירושלים מלכו מלכי ישראל. בירושלים התנוסס לתפארה בית-המקדש. מציון תצא תורה ודבר השם מירושלים. מאז ימי המלכים, דוד ושלמה, ירושלים היא הסמל לאיחודו של עם ישראל והעם היהודי בתפוצות. ירושלים אינה רק בירת מדינת ישראל, ירושלים היא הבירה, הלב, הדגל, הסמל של העם היהודי כולו. בכל שמחה וחתונה יהודית לא נפקד מקומה של ירושלים".

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להירגע, אי-אפשר כך לנהל את הישיבה. חבר הכנסת גפני, אני כבר פעמים אחדות ביקשתי. יש לך שם מקום טוב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני, הרי אין עניין לשמוע את הדוברים. אני אחזור על דברי, ואני אחזור על עמדת הממשלה, ואני מציע לאפשר לי לומר את דברי. כי הרי הרעשים מתכוונים רק להפריע.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. אני מבקש לא להפריע. חבר הכנסת יצחק לוי. צלצלנו עד כה שש פעמים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

"ירושלים היא הבירה, הלב, הדגל, הסמל של העם היהודי כולו. בכל שמחה וחתונה יהודית לא נפקד מקומה של ירושלים. אם אשכח ירושלים תשכח ימיני. בכל ליל סדר, בכל בית יהודי, בכל מקום בעולם אמר ואומר כל יהודי 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה'. לשנה הבאה בירושלים. ונצטוונו לעלות לירושלים שלוש רגלים בשנה; לעלות למרכז המדיני, הדתי והרוחני של עם ישראל.

"שום ממשלה בישראל" – כך אמרתי וכך אני סבור – "לא תהיה מסוגלת להתעלם מהקשר המיוחד במינו, האמיתי, בין העם לירושלים. מקומה של ירושלים בחיינו לא נקבע על-פי חוק, על חוק-יסוד.

"אני לא מתעלם מכך שירושלים חשובה וקדושה גם לבני הדת הנוצרית וגם לבני הדת האסלאמית, וזאת בין השאר משום הזיקה הקיימת מהבחינה ההיסטורית בין דתות אלה לבין הדת היהודית. לכן דאגו אבות המדינה, במגילת העצמאות של מדינת ישראל, להדגיש היטב, כי עקרון יסוד במדיניותה של ישראל הוא כיבוד חופש הפולחן של כל הדתות. לכן הקפידו כל ממשלות ישראל לאפשר חופש גישה לבני כל הדתות למקומות הקדושים בירושלים. וזאת אפילו גם בימים של איבה וטרור, גם בימים של הטלת סגר. חזקה עלינו שנשמור גם בעתיד על זכויותיהם של בני הדתות האחרות בירושלים לחופש הפולחן, לחופש הגישה לכל אדם למקומות הקדושים, לדת שאליה הוא משתייך.

"עקרונות אלה של ריבונות ישראלית ויהודית על ירושלים הנחו את הממשלה שלנו" – כך אמרתי ב-20 באוקטובר 1993 – "בראשותו של יצחק רבין בכל משא-ומתן מדיני. עקרונות אלה הם שהנחו את נציגי ממשלת ישראל בכל מגעיה עם הפלשתינים ועם אש"ף. לכן, אף שירושלים קדושה למוסלמים, אף שירושלים חשובה גם ביותר לפלשתינים, אף שנציגי אש"ף חזרו והבהירו כי אינם יכולים לבגוד בזיקה שלהם לירושלים ולהתנכר לפלשתינים הרבים המתגוררים בה כיום, למרות כל אלה עמדה הממשלה" – וזו הממשלה של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, וזו הממשלה של שמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים – "עמדה הממשלה שלנו בתוקף על כך שאין אנו מוכנים לשום פשרה בעניין ירושלים"; דברי בכנסת ב-20 באוקטובר 1993.

ועובדה שבהסכם העקרונות הוסכם במפורש, שלממשל העצמאי הפלשתיני, כאשר יקום, לא תהיה שום זיקה לירושלים. האוטונומיה שניתנה לפלשתינים בתקופת המעבר אינה חלה על ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

אני בכל זאת ברעש הזה לא יכול להמשיך. השר שטרית, בכל החברות והכבוד. אני לא מסכים, אי-אפשר, משא-ומתן בחוץ. אני פונה לעובדי הסיעות ולעובדי הכנסת במליאה לא לדבר כלל. השרה אלוני וחבר הכנסת רן כהן, השר שוחט וחבר הכנסת אורון, אי-אפשר, לא שומעים מלה כאן. חבר הכנסת לנדאו וחברת הכנסת לימור לבנת. נא להמשיך.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חברי הכנסת, מצע מפלגת העבודה אומר את הדברים הבאים, והדברים הם מפורשים: ירושלים, בירתה של מדינת ישראל ומרכזו של העם היהודי, תישאר מאוחדת ושלמה בריבונות ישראל. הפסקה הבאה אומרת: בעת המשא-ומתן לשלום תעמוד הממשלה על כך שסביבות ירושלים, גוש-עציון וצפון-מערב ים-המלח יהיו בריבונות ישראל.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מושג ספרותי של פרס.

שר המשפטים ד' ליבאי:

לנו אין ספרות, לנו יש מצע. לנו יש קווי יסוד לממשלה. בעניין של ירושלים אין ולא היה, ולא תוכל להראות לי שהיתה, סטייה. וכל הניסיונות – – –

יהושע מצא (הליכוד):

זה מושג ספרותי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מצא, שמענו, אמרת את זה פעמיים, זה נשמע היטב.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כל הניסיונות לנסות לייחס לממשלת ישראל בראשות יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ובראשות שמעון פרס איזה שהוא משא-ומתן על ירושלים, איזה שהוא ויתור לפלשתינים בעניין ירושלים, ויתור דהיום או ויתור שייכנס לתוקף להבא, אין לו יסוד. דברי ראש הממשלה שמעון פרס היו חד-משמעיים בנושא הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

התרשמנו מזה לטובה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

וכל הניסיונות לייחס לו, לייחס לממשלה כוונות אחרות, אין להם יסוד. וכל המציאה הגדולה, שיש אקדמאים שרוצים לשוחח, והם משוחחים שלא מתוקף מנדט ממשלתי ולא מטעם הממשלה ולא מדווחים לממשלה, ואם הם מנהלים שיחות, אינני יודע על מה הם מנהלים שיחות – כל ניסיון להציג את השיחות האלה כאילו הם באחריות הממשלה, באחריות ראש הממשלה מטעם הממשלה, אלה הם ניסיונות סרק. משום שאתם שומעים גם את האקדמאים עצמם מה הם אומרים, עם מי הם נפגשים ובסמכות מי הם נפגשים. לכן אין שום תימוכין לטענות שלכם, והשקר אין לו רגליים.

אדוני היושב-ראש, ההתנגדות שלי ושלנו לחוק-היסוד היתה ונשארת מטעמים חוקתיים. אתם רוצים לגזול בשיטה זו את הסמכות של הכנסת לטפל בנושאים מדיניים – נושא ירושלים, נושא בקעת-הירדן, מחר יהיה נושא אחר, שגם הוא נושא מדיני. אתם באים לכנסת ליצור את התקדים שלפיו ל-41 חברי כנסת תהיה זכות וטו על החלטות בשאלות מדיניות. זה מה שאתם עושים. את זה אמרתי כאשר דיברתי בכנסת באותו תאריך, באוקטובר 1993. אמרתי: מבקשים כאן ליצור תקדים חוקתי מסוכן.

הי"ר ש' וייס:

רק רגע. אדוני שר המשפטים, סליחה, חבר הכנסת יצחק לוי, אתה בדרך כלל לא מתפרץ.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני השר היה פה השבוע ורצה להעביר חוקי יסוד.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכון. צריך להבין במה מדובר. אני מצטער שהבנת חוקי יסוד היא לא נחלתם של רבים. נצטרך לגדל פה אנשים לחיות בדמוקרטיה ולהבין מה היא חוקה ומה הם חוקי יסוד. בדרך כלל בחוקה משריינים את זכויות האדם.

יצחק לוי (מפד"ל):

מי אומר שמשריינים רק זכויות אדם?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן, את זכויות האדם. בדרך כלל בחוקה משריינים את עקרונות הדמוקרטיה, אבל לא משריינים נושאים שנמצאים בתחום – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, רגע. חבר הכנסת יצחק לוי, אדוני שר המשפטים, לטובת — — —

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני אמרתי: תסכימו לחוק-יסוד: החקיקה. חוק-יסוד: החקיקה משריין את חוקי היסוד לטווח הקצר, ברוב של 61. לטווח הארוך, כעבור חמש שנים ומעלה, ברוב של 70. לא עלה על דעת מישהו לשריין משהו בכנסת ברוב של 80. לא נשמע כדבר הזה. אין שום הצעה כזאת. לא עלתה מעולם הצעה כזאת. זה לתת ל-41 חברי כנסת וטו על כל נושא, אם הם מתנגדים; יכול רוב של כנסת לעמוד בצד, לעמוד בפינה ולהסתכל על 41 כיצד הם קובעים לנו חוקות, חוקים, מדיניות, הכול.

רון נחמן (הליכוד):

מה עם ירושלים?

יצחק לוי (מפד"ל):

— — — קריאה שנייה וקריאה שלישית.

שר המשפטים ד' ליבאי:

זה לא מתיישב עם דמוקרטיה, זה לא מתיישב עם שריון של ערכים ולא שריון של פוליטיקה.

יצחק לוי (מפד"ל):

— — —

יוסף אחימאיר (הליכוד):

-- --

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, זה לא יכול להימשך. חבר הכנסת יצחק לוי, שב. אדוני שר המשפטים, תעשה פסיק כדי שאוכל להיכנס לתוך משפטיך. אני מבקש לשבת. לסגור את הדלתות. רק רגע, אדוני שר המשפטים, אני אאפשר לך לסיים, רק שנייה.

יהושע מצא (הליכוד):

ירושלים זה כל נושא?

שר המשפטים ד' ליבאי:

הנושא הוא עכשיו הכנסת, לא ירושלים. הנושא הוא איזה רוב בכנסת קובע.

יהושע מצא (הליכוד):

הנושא הוא ירושלים.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, איש לא שומע אותך. אנא. אני אאפשר לך בנחת. למה תתחרה בהם? אנחנו מגיעים לסיום עוד מעט. אנחנו נגיע לסיום רק אם תשבו. נא לשבת. אני ביקשתי מהסדרנים לסגור את הדלתות. אם אין מספיק סדרנים, תביאו סדרנים ממקומות אחרים בבית. חוץ מדלת אחת בכל צד. פשוט לעמוד ליד הדלתות.

שר המשפטים ד' ליבאי:

חבר הכנסת לוי, חבריו של חבר הכנסת לוי, כשמדובר בשריון, בשריון של זכויות יסוד, ההנחה היא, שערך האדם, כבוד האדם, חיי האדם, חופש האדם, הזכות שלו למשפט, הזכות שלו להליך הוגן, אלה ערכים שרוב רובם של האנשים מסכימים להם, וערכי יסוד אלה בדרך כלל נוהגים לקבוע בחוקה ולשריין.

יצחק לוי (מפד"ל):

אבל תסלח לי, מה אתם עושים פה? אתם רוצים שאם תבוא ממשלה ומנקודת מבטכם תרצה להרחיב את גבולות ירושלים, נניח אפילו לכיוון המערבי, לכיוון מדינת ישראל, לשנות את גבולות העיר, היא לא תוכל. שר הפנים, שיש לו סמכות לשנות גבולות בצו, לא יוכל, משום שלפי החוק שאתם מציעים עכשיו יצטרכו להצביע על כל שינוי 80 חברי כנסת, גם אם מנקודת השקפה פוליטית שלכם זה תיקון חיוני.

יוסף אחימאיר (הליכוד):

-- --

שר המשפטים ד' ליבאי:

לכן אתם רוצים כאן לקבוע גבולות שנקבעו בצורה מסוימת לעיר. אני לא מדבר על מדינה, בצורה שרירותית שאין לה תקדים, שלא יוכלו לשנות אותה יותר לא בצו של שר הפנים, לא יותר בסמכות ממשלה, לא יותר בסמכות רוב בכנסת, למעלה מ-80 חברי כנסת לשינוי צווים שכאלה, גם כן דבר שמבחינה חוקתית אין לו תקדים.

אין לו תקדים כיוון שזה לשאת את שם ירושלים לשווא, זה לערער מוסכמות דמוקרטיות, מושכלות יסוד של חוק, של סדר, של ממשל תקין. רק להפגין מי יותר נאמן לירושלים. למה לא תציע רוב של 120 חברי כנסת? למה לא תהיה הסכמה כוללת? הרי יש הסכמה כללית בעניין ירושלים. בוא ונציע שאי-אפשר לגעת בענייני ירושלים בלי רוב של 120 חברי כנסת, או אולי אתה רוצה ברוב של 110 חברי כנסת.

חבר הכנסת לוי, יש לנו מחלוקת אם מתן זכות הצבעה לפלשתינים במזרח-ירושלים פגעה בריבונות הישראלית על ירושלים או חיזקה אותה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הצבעה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני מאמין שהיא חיזקה אותה, ואתה מאמין ההיפך. מדוע? משום שאתה חושב, שאם יום אחד, פעם אחת, הלכו פלשתינים לבתי-דואר והצביעו שם בצורה שהצביעו, זה במשהו פגע בריבונות שלנו. אני לא חושב שאתה באמת חושב שזה פגע בריבונות שלנו.

יצחק לוי (מפד"ל):

נציגים – – –

שר המשפטים ד' ליבאי:

ואילו אני חושב, שלהשאיר 150,000 בני אדם פלשתינים ללא זכויות פוליטיות בעיר ירושלים, זו בעיה שהעולם לא רוצה לחיות אתה בשלום, כמו שלא רצה לחיות בשלום עם העובדה ולא להסכים לעובדה שיש בדרום-אפריקה בני אדם שאין להם זכויות פוליטיות. במציאות של היום אין דברים כאלה.

לכן, התשובה שאנחנו נתנו היא תשובה מוחצת. אין אנשים ללא זכויות פוליטיות בירושלים. אין.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מותר לשאול?

שר המשפטים ד' ליבאי:

מי שרוצה להיות אזרח ישראל, יקבל אזרחות ישראלית ויצביע לכנסת. מי שרוצה להישאר אזרח ירדני, בבקשה, יצביע לפרלמנט הירדני. פלשתיני שחי פה ורוצה להצביע למוסדות הרשות הפלשתינית, יכול להצביע לשם. אני לא מעודד אותם ולא מחייב אותם לקבל אזרחות ישראלית. נדמה לי שגם אתה לא. האם זו לא התבונה הפוליטית הרבה ביותר לבוא ולהגיד להם: כולכם בעלי זכות הצבעה, תבחרו לכם לאן, ואנחנו לכן נאפשר לכם להצביע כמו שאנחנו מאפשרים לתושבים ולאזרחים של מדינות זרות להצביע אצלם.

דוד מנע (הליכוד):

הם מצביעים בפספורט.

שר המשפטים ד' ליבאי:

מאחר שלא רצינו לפתוח להם לא שגרירות ולא קונסוליה, וגם אתם לא, אז בהבדל מתושבים של מדינות זרות לא פתחנו להם זכות הצבעה בשגרירות ושלחנו אותם לבתי-הדואר. אז מה אתה בא לדבר?

דוד מנע (הליכוד):

ההשוואה לא נכונה. הם מצביעים בפספורט.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נא לשבת. כדי שקריאות הביניים תישמענה, גם רצוי שיהיה שקט.

שר המשפטים ד' ליבאי:

רבותי, אני רוצה לחזור ולומר, אל תחטאו בלשונכם, אל תוציאו לא שם ולא קול ולא דיבה שיש במחננו משהו שירושלים לא יקרה לו, ששלמות ירושלים לא חשובה בעיניו, שאינו רואה את ירושלים כמרכז העם היהודי וכבירתה של מדינת ישראל. כל ניסיון להציג פה זה עיוות חמור, וכל עיוות הוא עיוות שבסופו של דבר מתנכל למי שמעוות.

רון נחמן (הליכוד):

תצביע בעד. במעשה, לא בדיבור.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אנחנו מבקשים מכם, מתוך דאגה לעניין ירושלים, לשלמות ירושלים ולריבונותה, תוציאו את המכשלה החוקתית הזאת מספר החוקים, הסירו את ההצעה הזאת מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. יש שתי בקשות להצבעה אישית, גם מצד סיעת הליכוד וגם מצד סיעת העבודה. שאלתי היא לשני היזמים של החוק: האם אנחנו רשאים ללכד את ההצבעה על שני החוקים? חבר הכנסת לנדאו? חבר הכנסת יצחק לוי, אתה מסכים?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, נא לשבת כדי שהמזכיר יוכל לקרוא את רשימת חברי הכנסת ונערוך הצבעה אישית. זו תהיה הצבעה בקריאה ראשונה, ואם ההצעות תאושרנה בקריאה ראשונה הן תועברנה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. ההצבעה היא על שני החוקים יחד.

אדוני המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

שמואל אביטל – נגד רפאל אדרי – נגד אהוד אולמרט – בעד אורי אור – נגד חיים אורון – נגד יוסף אחימאיר – בעד דליה איציק – נגד מיכאל איתן – בעד רפאל איתן – בעד רפאל אלול – נגד שולמית אלוני – נגד טלב אלסאנע – אינו נוכח אסעד אסעד – בעד נאווה ארד – נגד יוסף בא-גד – בעד זאב בנימין בגין – בעד פני בדש – בעד שלמה בוחבוט – נגד יגאל ביבי – בעד יוסף ביילין – נגד נעמי בלומנטל – בעד בנימין בן-אליעזר – נגד אליהו בן-אלישר – אינו נוכח אליהו בן-מנחם – נגד שלמה בניזרי – בעד עוזי ברעם – נגד תמר גוז'נסקי – נגד שאול גוטמן – בעד מיכה גולדמן – נגד אלכס גולדפרב – נגד אלי גולדשמידט – נגד אפרים גור – בעד גדליה גל – נגד אריה גמליאל – בעד משה גפני – בעד אלי דיין – נגד חיים דיין – בעד יעל דיין – נגד עבד-אלוהב דראושה – נגד אריה דרעי – בעד אברהם הירשזון – בעד זבולון המר – אינו נוכח צחי הנגבי – בעד אריאל ויינשטיין – בעד שבח וייס – נגד יוסף ונונו – נגד אברהם ורדיגר – בעד רחבעם זאבי – בעד נסים זוילי – נגד עמנואל זיסמן – נמנע אליעזר זנדברג – אינו נוכח וליד חאג' יחיא – נגד חנא חדאד – נגד נעמי חזן – נגד מיכאל חריש – נגד בנימין טמקין – נגד סאלח טריף – נגד שאול יהלום – בעד אברהם יחזקאל – נגד רן כהן – נגד רענן כהן – נגד יוסי כץ – נגד אברהם כ"ץ-עוז – נגד לימור לבנת – בעד מאשה לובלסקי – נגד דוד לוי – בעד יצחק לוי – בעד דוד ליבאי – נגד עוזי לנדאו – בעד יורם לס – נגד ענת מאור – נגד משה מאיה – בעד דוד מגן – בעד האשם מחאמיד – אינו נוכח חגי מירום – נגד דוד מנע – בעד נואף מסאלחה – אינו נוכח יהושע מצא – בעד דן מרידור – בעד רון נחמן – בעד אורה נמיר – נגד משה נסים – בעד בנימין נתניהו – בעד סאלח סלים – אינו נוכח אסתר סלמוביץ – בעד אפרים סנה – נגד יוסף עזרן – בעד עובדיה עלי – בעד שאול עמור – אינו נוכח אברהם פורז – נגד חנן פורת – בעד משה פלד – בעד רפאל פנחסי – בעד שמעון פרס – נגד עמיר פרץ – אינו נוכח גדעון פת – בעד יאיר צבן – נגד דוד צוקר – נגד אביגדור קהלני – נמנע ישראל קיסר – נגד משה קצב – בעד אברהם רביץ – בעד אמנון רובינשטיין – נגד חיים רמון – נגד אבנר חי שאקי – בעד גון שגב – נגד גדעון שגיא – נגד אברהם שוחט – נגד משה שחל – נגד מאיר שטרית – בעד שמעון שטרית – נגד דב שילנסקי – אינו נוכח סילבן שלום – בעד יעקב שמאי – בעד יצחק שמיר – בעד יעקב שפי – נגד אברהם שפירא – בעד אריאל שרון – בעד יוסי שריד – אינו נוכח דן תיכון – בעד

היו"ר ש' וייס:

עכשיו המזכיר יקרא בפעם האחרונה את שמותיהם של חברי הכנסת שלא נכחו באולם בזמן קריאת השמות הראשונה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

טלב אלסאנע – אינו נוכח אליהו בן-אלישר – אינו נוכח זבולון המר – אינו נוכח אליעזר זנדברג – אינו נוכח האשם מחאמיד – אינו נוכח סאלח סלים – אינו נוכח נואף מסאלחה – אינו נוכח שאול עמור – אינו נוכח

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, האם יש מישהו בינינו שלא קראו בשמו? נא למנות את הקולות.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: (קורא בשמות חברי הכנסת)

עמיר פרץ – אינו נוכח דב שילנסקי – אינו נוכח יוסי שריד – אינו נוכח

היו"ר ש' וייס:

רבותי, עד אשר נקבל את התוצאות, אני רוצה לברך את חברי הכנסת המוסלמים ואת הציבור המוסלמי ביום חגם.

דוד צוקר (מרצ):

זה יום חג שלהם. לא מצביעים ביום חג של חבר כנסת.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

נכון. חבר הכנסת טמקין, אתמול קיימתי שיחות עם כל חברינו המוסלמים, עם ראשי הסיעות, ואפשרתי באמצעות הסכמה של חבר הכנסת קצב קיזוז של מי שלא יכול היה היום לבוא. הודעתי על כך לראשי הסיעות. אני יודע שזה לא טוב. לפני שנה ניסינו לקבוע סידור אחר. לא הצלחנו בוועדת הכנסת לעשות זאת. אני מקווה שבכנסת הבאה יהיה סידור קבוע לעניין זה.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, אין צורך כי טיפלנו בזה אתמול.

חברי הכנסת, הודעה חשובה: החוקים הבאים, חוקי בחירות, רובם צריכים רוב של 61 חברי כנסת. הביאו זאת בחשבון. עוד מעט נעבור לחוקים הבאים.

רבותי, הרי התוצאות: שני נמנעים, 52 תומכים ו-55 מתנגדים. אי-לכך, שני החוקים הוסרו מסדר-היום, ואנו עוברים להמשך סדר-היום.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 30) (הזכות להגיש רשימת מועמדים

בבחירות לכנסת); הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 3) (הזכות להציע מועמד); הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 32) (הזכות להציע רשימת מועמדים),

התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

נא לשבת, כי עוברים להצבעות שבהן דרוש רוב של חברי כנסת, כלומר 61. רבותי, נא לשבת. יש כאן הצבעה כזאת שחשוב שתישארו. אני מזמין את חבר הכנסת דדי צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. חברים, נא להישאר באולם. אלה חוקים מוסכמים, שצריכים רוב של 61 לפחות. הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 30) (הזכות להגיש רשימת מועמדים בבחירות לכנסת) – קריאה ראשונה. האם אתה רוצה על כל חוק בנפרד?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כל חוק בנפרד. אני מדבר על כולם.

היו"ר ש' וייס:

טוב. הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 3) (הזכות להציע מועמד) – קריאה ראשונה. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 32) (הזכות להציע רשימת מועמדים) – קריאה ראשונה. אלה שלושה חוקי יסוד – תיקונים. נא לשבת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהסכמה – ואני מדגיש: "בהסכמה" – מוגשים לקריאה ראשונה תיקונים בחוק-יסוד: הכנסת, בחוק-יסוד: הממשלה ובחוק הבחירות לכנסת. התיקונים בשניים מן החוקים – בחוק-יסוד: הכנסת ובחוק-יסוד: הממשלה – דורשים רוב של 61 חברים, על-פי חוות דעת של היועץ המשפטי לממשלה, שהוגשה לוועדת החוקה אתמול. בין השאר, אומר היועץ המשפטי לממשלה: "לא ניתן לקבל תיקונים לכלל ההוראות המהותיות שבחוק היסוד, גם לפני המועד לכנסת הארבע-עשרה, אלא אם קיים רוב מיוחס", או בפסקה אחרת: "לשון אחר, כל תיקון, שעניינו הבחירות לראש הממשלה או כינון הממשלה, מחייב כי יתקבל ברוב מיוחס בלי קשר למועד התיקון".

היו"ר ש' וייס:

רבותי, נא להישאר. צריכים רוב של 61.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אנו מתקנים היום שני תיקונים, שיש בהם גם חשש לפגיעה בעקרון השוויון, הגבלת הגשת הרשימות למפלגות בלבד והגבלת הזכות להיבחר לשוטרים ולסוהרים. גם משום החשש שמא יש כאן פגיעה בעקרון השוויון, יש צורך ברוב של 61. אני מזכיר שאלו הצעות חוק שעובדו בוועדת החוקה והובאו על דעת הכנסת כולה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, נא לשבת. עוברים להצבעות – הצבעה אלקטרונית. חברים, תטו שכמ ויד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנו מצביעים כעת על הצעת חוק – – –

היו"ר ש' וייס:

שלוש הצעות חוק יסוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא ביחד.

היו"ר ש' וייס:

ודאי שבנפרד. איזו שאלה? אמתין עוד דקה, כדי שיהיו לנו לפחות 61 חברי כנסת. זה סובל דיחוי.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 30) (הזכות להגיש רשימת מועמדים בבחירות לכנסת) – קריאה ראשונה. ההצבעה החלה. רבותי, תצביעו. זהו חוק מוסכם. צריכים 61. רצוי 90.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 84

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 30) (הזכות

להגיש רשימת מועמדים בבחירות לכנסת)

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

84 תומכים, אין מתנגדים ונמנע אחד. אושר.

נא להישאר. סבלנות לרגע. הפריימריס יחכו עוד רגע. אין להם סבלנות לשבת דקה במליאה.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 3) (הזכות להציע מועמד) – קריאה ראשונה. גם אחרי זה תישארו, כי יש עוד חוק. ההצבעה החלה.

קריאה:

לא אחד. יש לנו שניים.

חגי מירום (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

לא. חבר הכנסת חגי מירום, אחד נפרד, ושם לא צריך 61, אם כי הוא חשוב. תישארו גם לזה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 86

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 3) (הזכות

להציע מועמד) לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

86 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שגם הצעה זו אושרה בקריאה ראשונה.

רבותי, אנו ממשיכים. הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 32) (הזכות להציע רשימת מועמדים), התשנ"ו-1996 – קריאה ראשונה. חבר הכנסת מיכאל איתן, זהו השלישי. זה עדיין חוק-יסוד. יש אחרי זה עוד חוק. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 89

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 32) (הזכות להציע רשימת מועמדים), התשנ"ו-1996, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

89 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. ההצעה אושרה בקריאה ראשונה. החוקים האלה יועברו עכשיו לוועדת החוקה, חוק ומשפט וכן הלאה.

הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקונים שונים), התשנ"ו-1996

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקונים שונים), התשנ"ו-1996, קריאה ראשונה, של חברי הכנסת אליעזר זנדברג וחגי מירום. ההצבעה החלה. כאמור, זו קריאה ראשונה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 51

נגד – 42

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות (דרכי תעמולה) (תיקונים שונים), התשנ"ו-1996, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

51 תומכים, 42 מתנגדים ואין נמנעים. גם הצעה זו תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

לזה צריך 61.

היו"ר ש' וייס:

לא. לזה לא צריך 61. הודענו קודם בבהירות. לשלושת חוקי היסוד צריכים 61, ולחוק הזה – לא. לכן, הפרדתי ביניהם. וזאת, אלא אם כן ימצא מישהו נימוקים חדשים.

הודעה לשר שחל – האם זו הודעה לשר כשר לביטחון פנים או כשר מתאם? בכל התקנים. בבקשה. אמרו לי שאתה מבקש למסור הודעה. רבותי, הישארו עוד. חבר הכנסת יצחק לוי, עד שהשר שחל יעלה, אאפשר לך להעיר.

יצחק לוי (מפד"ל):

אני רוצה לומר לפרוטוקול, שלדעתי החוק האחרון, מכיוון שהוא נוגע לנושא של שוויון, יש צורך ב-61. אני רק אומר לפרוטוקול, שאברר זאת מבחינה משפטית אצל היועץ המשפטי. חשוב שהדבר יעלה מייד בתום ההצבעה.

היו"ר ש' וייס:

חברי, חבר הכנסת יצחק לוי, אין ספק, שאם תרצה לעשות בירור, תוכל לעשותו. אם אנו נקבל חוות דעת שאכן אתה צודק, נחזור להצבעה. אני כבר מודיע לך.

יצחק לוי (מפד"ל):

תודה רבה.

רן כהן (מרצ):

עם כל הכבוד – – –

היו"ר ש' וייס:

אין כאן שום כבוד. בינתיים, זה עבר לוועדה. הרי בוודאי יש אפשרות לפנות ליועץ המשפט ולבג"ץ. אין שום בעיה. כרגע, החוק עבר לוועדה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

החוק עבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה שנייה ושלישית. חבר הכנסת רן כהן, זה בסדר. עכשיו, השר המתאם.

הודעת הממשלה על העברת סמכויות

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את השר לביטחון פנים, כשר המתאם, למסור הודעה בשם הממשלה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להודיע לכנסת, כי הממשלה, בישיבתה ביום כ"ח בשבט התשנ"ו – 18 בפברואר 1996, קיבלה את ההחלטה הבאה:

"לפי סעיף 30 לחוק-יסוד: הממשלה, להעביר את הסמכויות הנתונות לשר הכלכלה והתכנון ואת כל החובות המוטלות עליו, כלהלן:

א. לראש הממשלה – את הסמכויות והחובות המנויות בחוקים הבאים: 1. חוק הרשות לפיתוח הנגב, התשנ"ב–1991, סעיף 1; 2. חוק הגליל, התשמ"ח–1988, סעיף 1; 3. חוק הרשות לפיתוח הגליל, התשנ"ג–1993, סעיף 1 – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אנחנו מבקשים, שכאשר תגיע לסוף הודעתך, גם כפרלמנטר ותיק, תזכיר לחברי הכנסת, שביום שני הבא הם יהיו רשאים גם לדון ולאחר מכן נקיים את ההצבעה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני אומר זאת.

– 4. חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט–1959, סעיף 9(6); 5. חוק מבקר המדינה, התשי"ח–1958 [נוסח משולב], סעיפים 15 ו-16; 6. חוק ערי ואזורי פיתוח, התשמ"ח–1988, סעיף 2.

ב. לשר המשפטים את הסמכויות והחובות לפי חוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב–1992.

ג. לשר לביטחון פנים את הסמכויות והחובות לפי חוק הרשות לפיתוח ירושלים, התשמ"ח–1988, סעיף 8.

2. להעביר את הסמכויות והתפקידים של שר האוצר לפי חוק מבקר המדינה, התשי"ח–1958 [נוסח משולב], סעיפים 14, 17(ב), 20 ו-27 לראש הממשלה, אשר הועברו בעבר לשר הכלכלה והתכנון.

3. תחילת תוקפה של העברת הסמכויות לפי החלטה זו מיום י"ב בניסן התשנ"ו, 1 באפריל 1996.

על-פי החוק תובא ההחלטה לאישור הכנסת.

גברתי היושבת-ראש, אני מתכבד להודיעך כי הממשלה, בישיבתה ביום כ"ח בשבט התשנ"ו – 18 בפברואר 1996, קיבלה את ההחלטה הבאה:

"בהתאם לסעיף 30 לחוק-יסוד: הממשלה, להעביר את סמכויות השר לענייני דתות לפי חוק שירותי הדת היהודיים [נוסח משולב], התשל"א–1971, הנוגעת להרכבת מועצות דתיות, אל השר יעקב צור, במקרים שבהם יהיה השר לענייני דתות מנוע מלטפל בהרכבתה של מועצה דתית מסוימת מחמת ניגוד עניינים."

על-פי החוק תובא ההחלטה לאישור הכנסת.

אני מתכבד להביא את שתי ההחלטות האלה של הממשלה לאישור הכנסת. אני מבין שביום שני הבא יתקיים דיון ותהיה הצבעה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל.

כפי שהודיע יושב-ראש הכנסת, הדיון בהודעת הממשלה וההצבעה יתקיימו ביום שני בשבוע הבא.

שאלות בעל-פה היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום: שאלות בעל-פה ושאלות ותשובות.

אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם הירשזון להציג שאלתא בעל-פה מס' 570, בנושא: שיקום שכונת לב-יפו. בבקשה.

שיקום שכונת לב-יפו

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני סגן השר, לפני כשמונה שנים הוכרזה שכונת לב-יפו כאזור שיקום שכונות. ידוע לי, כי מאז לא נעשו כמעט כל פעולות הנותנות ביטוי מעשי בשטח להכרזה הנ"ל.

רצוני לשאול:

1. התפעל ההכרזה הנ"ל?

2. מדוע לא הוקצה תקציב מתאים במשך זמן כה רב?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת הירשזון, שכונת לב-יפו נכללה בפרויקט שיקום השכונות בסוף שנת 1987. תחילה הופעלו התוכניות והתקציבים בשכונה זו, במשותף עם שכונת עג'מי הסמוכה. לאור תוצאות בדיקה שנערכה על-ידינו החליט הצוות הבין-מוסדי לשיקום השכונות בשנת 1990 לפצל את צוות ההיגוי המקומי של שתי השכונות וכן את התוכניות והתקציבים.

לגבי התקציב: הפעילות החברתית במסגרת פרויקט שיקום השכונות בשכונת לב-יפו מבוצעת באמצעות כמה גורמים מממנים, ואלו הם: משרד הבריאות, משרד החינוך והתרבות, משרד העבודה והרווחה, משרד הבינוי והשיכון – אגף שיקום שכונות חברתי, הסוכנות היהודית – המחלקה להתיישבות ופיתוח.

להלן פירוט התקציב על-פי שנים וגורמים מממנים באלפי שקלים: בשנת 1988 – 121,000 שקל; ב-1989 – 220,000 שקל; ב-1990 – 268,000 שקל; ב-1991 – 200,000 שקלים; ב-1992 – 313,000 שקל; ב-1993 – 712,000 שקל; ב-1994 – 731,000 שקל; ב-1995 – 845,000 שקל; וב-1996 – 930,000 שקל.

אני לא רוצה להמשיך לפרט, כי זה ייקח זמן, אבל כשאני מדבר על התקציבים האלה, זה כולל את התקציבים במשרדי הממשלה, תקציבים חברתיים, נוסף על תקציב ישיר של משרד השיכון, שהחל בשנת 1993 ב-300,000 שקל; ב-1994 – 250,000 שקל; ב-1995 – 250,000 שקל, ובשנת 1996 – 350,000 שקל.

התקציבים הנוספים במשרדי הממשלה הם התקציבים הכלליים, שאותם פירטתי.

משרדים חברתיים – בריאות, עבודה ורווחה, חינוך ותרבות.

בנוסף תקצבה הסוכנות היהודית פעילות חברתית בשכונה זו בשנים 1988–1993, בהיקף של כ-300,000 דולר לשנה, ומאז שנת 1994 – בהיקף של כ-115,000 דולר לשנה.

יעדי התוכנית החברתית: תקצוב התוכניות החברתיות בתקציב פרויקט שיקום השכונה בשכונת לב-יפו נעשה לאור תוצאות דיונים בצוות ההיגוי המקומי, וכשאני אומר מקומי, זה כולל את עיריית תל-אביב, ובצוות הבין-מוסדי. במסגרת דיונים אלו נקבעים היעדים המרכזיים של הפעילות הרב-שנתית של פרויקט השיקום בשכונה.

להלן פירוט היעדים המרכזיים שנקבעו בשכונת לב-יפו יחד עם עיריית תל-אביב: העלאת רמת המוכנות לכיתות א' – באמצעות תגבור הפעילות ההעשרתית בגיל הרך ובגני-ילדים; העלאת רמת ההישגים הלימודיים של תלמידי בתי-הספר – באמצעות תוכניות העשרה בבתי-הספר היסודיים ותגבור לימודי בחטיבות הביניים ובחטיבה העליונה; שילוב במסגרות נורמטיביות של נוער וצעירים שנשרו ממסגרות לימודים ועבודה; חיזוק המרקם הקהילתי – באמצעות פיתוח מנהיגות ופעילות קהילתית; העלאת רמת ההכנסה והמיומנות המקצועית – באמצעות עידוד האוכלוסייה הבוגרת להשתלב בקורסים מקצועיים ומתן מלגות השתתפות חלקית במימון הלימודים.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, אני חייבת להעיר לך, שיש הגבלה של זמן. אני מציעה, שאם יש עוד פירוט נוסף, תעביר אותו, בבקשה, לפרוטוקול.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מייד מסיים. אפרט את התוצאות ואעבור לסיכום.

נתונים שנאספו על-ידינו מורים על כמה תוצאות חיוביות, מאז החלה הפעילות החברתית של הפרויקט בשכונה. התרחב מגוון השירותים החברתיים והחינוכיים בשכונה; גברה המודעות בקרב התושבים להסתייעות בשירותים שלנו; שיעור מסיימי בחינות הבגרות בבית-הספר המקיף עירוני ז', שבו לומדים מרבית תלמידי השכונה, עלה מ-41% בשנת התשנ"ב ל-75% בשנת התשנ"ה.

ביחס להשקעות בתחום הפיזי – וכאן הבעיה המרכזית, חבר הכנסת הירשזון, לנוכח חילופי הגופים שטיפלו בפרויקט והבעיות שצצו בשטח, סוכם להעביר את הנושא לאחריות מינהל מקרקעי ישראל, אשר החל בקידום פתרונות בתחום הפיזי.

בנוסף הבטיח השר בן-אליעזר, שסוגיה זו לא רק נבחנת באופן שוטף, אלא כל עיכוב בהפעלה יביא להסטת תקציבים ככל שיידרש.

סוגיה זו היתה ונשארה גבוהה ברגישותה, וכך נעשה כדי להביא לפעילות מתאימה בשכונת לב-יפו.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני סגן השר, העביר אלי יושב-ראש ועד השכונה סמי אלבו, שאותו אתה בוודאי מכיר, מערכת קשה של מכתבים, שמתפרסת על פני שנים ארוכות, ואני, כמי שמכיר אותך ואת עבודתך בשטח, יודע שיש לך נתונים מדויקים. אתה לא קורא אותם מהנייר, אתה אומר אותם באופן שוטף, בעל-פה. אני ביקרתי בשכונה, המצב די עגום. אני לא יכול להתמודד עם הנתונים שקראת עכשיו.

אני מבקש ממך, אני אעביר לך את החומר, בוא ניפגש אתה ואני עם ועד השכונה, ונראה יחד כיצד לקדם את הנושאים שצריכים להיות מקודמים בשכונה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

ידידי חבר הכנסת הירשזון, אני אשמח להיפגש אתך גם עכשיו, מייד. נשתה קפה יחד, תביא לי את הנתונים. אתה צודק, אני מכיר את הנתונים. בסך הכול אתה יודע, שבתל-אביב, כמו בכל הערים האחרות, עשינו מעל ומעבר. הבעיה הייחודית של יפו ולב-יפו היא, שהפכו את כל עג'מי יחד עם עיריית תל-אביב למשק סגור, העבירו את זה לחברה כלכלית, חברת "גדיש", עובדים על-פי קריטריונים, על-פי פיקוח של הממשלה ושל העירייה. בגלל המצב, העבירו את לב-יפו לתוך השטח שאותה חברת "גדיש" מטפלת בו, ואם יש שם הכנסות, אנחנו רוצים שההוצאות יהיו בנושא הפיזי.

אני מוכן לשבת אתך ולפרט, אבל האינטרס של שר הבינוי והשיכון וגם שלי הוא, שהם יקבלו את כל מה שמגיע להם. בנושאים החברתיים עשינו מעל ומעבר, והאינטרס הוא שנעשה כן גם בנושאים הפיזיים, אבל תחת קורת גג אחת, שלא יהיה מחר מצב שמבקרת המדינה תגיע עם הדוח שלה לחבר הכנסת דוד מגן ותאמר לו: אדוני, למה הכפילות? וכבר עברנו את זה פעם אחת.

דוד מגן (הליכוד):

אני רוצה להגיד לך, שבקדנציה הבאה אני לא מתכוון לשבת בוועדה לענייני ביקורת המדינה.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מאחל לך שתהיה שר בממשלה ששמעון פרס בראשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לסגן שר הבינוי והשיכון. אני מזמינה את חבר הכנסת משה מאיה להציג שאילתא בעל-פה, מס' 571, לשר לביטחון פנים, בנושא: מעשי אלימות בדרום. אני רואה שלא השואל ולא המשיב נמצאים.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

המשיב ישנו.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, עד לרגע זה המשיב לא היה כאן. אני רואה שהשואל איננו. השאילתא מתבטלת, כמובן.

אנחנו עוברים לשאילתא בעל-פה, מס' 572, של חבר הכנסת שלמה בניזרי, שגם היא מוצגת לשר לביטחון פנים, בנושא: תנאי מעצרו של אריה פרידמן. אני רואה ששוב השואל איננו. אם כן, השאילתא בטלה.

שאילתות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

וכעת אני מזמינה את השר לביטחון פנים לדון להשיב על שאילתות רגילות, ותחילה ישיב כבוד השר תשובה אחת על שתי שאילתות: 5681 ו-5718.

5718. חקירת תלונה נגד ראשי רשות העתיקות

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את השר לביטחון פנים ביום י"א בטבת התשנ"ו (3 בינואר 1996):

ביום 28 בנובמבר 1995 הגיש מזכיר סיעת ש"ס צבי יעקבזון תלונה נגד ראשי רשות העתיקות בטענה שעברו על החוק בכך שנטלו עצמות אדם יהודי מהקברים במודיעין. לתלונה הוא צירף הוכחות לטיעוניו, והיא הועברה – כדברי ראש לשכת המפכ"ל – לראש אגף החקירות במשטרה. בתלונה הוא ציטט מדבריו, שתורה לחקור מקרה זה.

רצוני לשאול:

1. האם נפתחה חקירה בנושא?

2. אם לא – מדוע?

3. אם כן – מי ומה נחקרו עד כה?

חבר הכנסת מ' גפני שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ח בטבת התשנ"ו (10 בינואר 1996):

בדבריו במליאת הכנסת, מיום ב' בטבת התשנ"ו, 25 בדצמבר 1995, נאמר: "הביאו בפני חומר המעיד עדות חמורה מאוד שמדובר בעבירה על ההנחיות של היועץ המשפטי לממשלה".

רצוני לשאול:

1. האם נפתחה חקירה לפי עדות זו?

2. אם לא – מדוע?

3. אם כן – מה הן תוצאות החקירה?

4. האם יצאו עקב כך הנחיות מטעם לשוטרים להקפיד על הנחיות היועץ המשפטי לממשלה?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להשיב לשני חברי הכנסת הנכבדים, בניזרי וגפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אני אמסור לו את התשובה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

בהחלט.

המידע בנושא הועבר לטיפול אגף החקירות במשטרת ישראל. משטרת ישראל בוחנת את הנושא על כל היבטיו המשפטיים, ועם סיום בדיקתה יוחלט כיצד להמשיך ולטפל בתלונות שהוגשו.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, לאחרונה – ואולי אף לא לאחרונה – רבו המקרים שאנשי רשות העתיקות עברו על החוק והם עושים פעולות שהן בניגוד להנחיות היועץ המשפטי לממשלה, שעצמות אדם אינן עתיקה.

הבאתי לפניך פעמים רבות תלונות בעניין הזה, ואתה אמרת גם במליאת הכנסת, שנפתחה חקירה ובודקים את העניין הזה, ועד עתה לא ננקט שום הליך, וזה זמן רב, ולא מדובר במקרה אחד אלא במקרים רבים. עד עתה לא ננקט שום הליך שאפשר להצביע עליו ולהגיד שאכן משטרת ישראל פועלת כנגד רשות העתיקות כדי שיפעלו על-פי החוק.

כרגע המצב הוא שהם נוהגים כרצונם. במקומות שמוכרזים כאתר עתיקות הם עושים כבתוך שלהם, בניגוד לכל חוק ובניגוד לכל דרך. האם תורה, אדוני השר, לזרז את החקירה בעניין הזה כדי להביא לדין את האשמים ברשות העתיקות?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

חבר הכנסת גפני, בדרך כלל השר איננו מתערב בחקירות של המשטרה, ואני חושב שכך צריך להיות. אני אפנה את תשומת הלב של המשטרה לשאילתא שלך, לתשובה ולשאלה הנוספת, ואעשה זאת בהקדם. כמו כן תפנה היועצת המשפטית של המשרד ליועץ המשפטי לממשלה בקשר להיבטים שהועלו בתלונות ובחומר שהועבר אלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

פעילותם של אנשי ג'יבריל רג'וב במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ה בטבת התשנ"ו (17 בינואר 1996):

נודע לי, כי כמה מאות מאנשיו של ג'יבריל רג'וב פועלים באופן חופשי במזרח-ירושלים, ללא התערבות משטרת ישראל והממשלה.

לפי מידע שהובא לידיעתי, כמה מאנשיו כבר התמקמו במזרח-ירושלים ונותנים שירותים משטריים בכל התחומים, בעיקר בענייני פלילים.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מה היא תגובת הממשלה על נושא זה, המהווה הפרה של הסכם אוסלו?

3. האם משטרת ישראל אינה מתערבת? מדוע?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3–1. המידע אינו נכון.

משטרת מחוז ירושלים פועלת במישורי המודיעין, היחידות המיוחדות, מפלג המיעוטים ובמישור החקירות כנגד כל ניסיון לפעילות סמויה מסוג זה בירושלים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת שפירא, השר משיב על שאלתא שלך.

מעשי פשע אנטי-דתיים במדינת ישראל

חבר הכנסת א' שפירא שאל את השר לביטחון פנים ביום י' בשבט התשנ"ו (31 בינואר 1996):

פורסמו ידיעות על מקרים שיש בהם כדי להצביע על תופעות של גילויי אנטישמיות במדינת ישראל, כמו חילול ספרי תורה בבית-הכנסת באוניברסיטת בר-אילן, הכאת ילד חרדי באשדוד ועוד.

רצוני לשאול:

1. האם חקרה המשטרה את המקרים שפורסמו, ומה היו התוצאות?

2. מה ייעשה כדי למנוע תופעות אלו?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מתכבד להשיב לחבר הכנסת אברהם שפירא, המעדיף את התשובות של חבר הכנסת ורדיגר על התשובות שלי. אני אשיב לו בכבוד רב.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

ממני הוא שומע שאלות.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מקווה שהוא לא חוזר בשאלה.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

on וחלילה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני מתכבד להשיב על שאלות 1 ו-2: ביום ו', 12 בינואר 1996, בשעה 15:30, התקבל בתחנת משטרת מסובים דיווח, כי בבית-הכנסת שבכולל שבאוניברסיטת בר-אילן הוצאו ספרי תורה מארון הקודש ופוזרו על הרצפה. למקום הגיע צוות סיוור, שמצא כי ספרי התורה הוחזרו למקומות בארון. ארון הקודש לא נפרץ ולא נגרם נזק לו או לספרי התורה. נגבו עדויות מכל הנוגעים בדבר, והחומר הועבר להמשך טיפול היועץ המשפטי של מחוז תל-אביב. בינתיים לא אותרו חשודים בביצוע המעשה.

מבירור שנערך בתחנת משטרת אשדוד עולה, כי מדובר במקרה שבו לא הוגשה תלונה, ולכן לא ניתן לחקור את העניין. אם תוגש תלונה, המשטרה תחקור כמתחייב.

היו"ר א' סלמוביץ:

יש לך שאלה נוספת, חבר הכנסת אברהם שפירא?

אברהם שפירא (יהדות התורה):

יש לי שאלה על עצם העניין, שלא עלינו, מצאו ספרי תורה על הרצפה, איך יכול להיות דבר כזה, ודווקא בבר-אילן?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

חבר הכנסת שפירא, אני שואל את השאלה כמוך, ואני חייב לומר, שגנבת ספרי תורה הפכה, לצערי הרב, להיות תופעה, שאנשים חסרי מצפון עוסקים במסחר בספרים קדושים. הנחיתי את המשטרה שיתייחסו במלוא החומרה ובמלוא הרצינות לכל מקרה ולכל תלונה שתוגש בנושא זה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

מי צריך להגיש את התלונה?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

כל אדם שידוע לו על המקרה, במיוחד אם הוא שמש או גבאי בבית-הכנסת, אדם שמכיר את הפרטים ויכול להעיד מתי היו הספרים, מתי הוא ראה אותם לאחרונה וכיוצא באלה.

טיפול המשטרה במקרי היעלמויות

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את השר לביטחון פנים ביום י' בשבט התשנ"ו (31 בינואר 1996):

נמסר לי, כי אדם מעל גיל 18 מוכרז כנעדר על-ידי משפחתו רק אחרי 48 שעות להיעלמותו, ורק אז פותחת המשטרה בחקירה. עוד נמסר לי, כי במקרים רבים הבשורה המרה על מותו של נעדר מתפרסמת באמצעי התקשורת כמעט לפני שהגיעה לידיעת מקורביו.

רצוני לשאול:

1. מה הם השיקולים לקביעה של 48 השעות?

2. כיצד ניתן למנוע פרסום שם נפטר בטרם הגיעה הידיעה לבני משפחתו?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. פקודת המשטרה מנחה את יחידות המשטרה לקבל מיידית כל הודעה על אדם העונה על הגדרה של "נעדר", ללא הבדל גיל.

המשטרה מבחינה בין שני סוגי נעדרים: נעדר לטיפול מידי ונעדר לטיפול שאינו מידי. נעדרים לטיפול מידי הם קטינים עד גיל 12, קשישים מעל גיל 70, חולים ומוגבלים הזקוקים לאשפוז או לטיפול תרופתי, חולי נפש המאושפזים בבתי-חולים פסיכיאטריים, אנשי כוחות הביטחון, כמו חיילים ושוטרים, וכל אדם שנשקפת סכנה לחייו. ההגדרה של נעדרים שאינם לטיפול מידי מתייחסת לכל אדם שהיה אמור להגיע לבית או לכל מסגרת מגורים אחרת שהוא לן בה ולא חזר לשם בזמן סביר, ומקום הימצאו אינו ידוע, לרבות מטייל שלא הגיע ליעדו המתוכנן.

המונחים הללו מתייחסים לאופן הטיפול המשטרתי: במקרה של נעדר מידי, החקירה נפתחת עם קבלת ההודעה על ההיעדרות ומבוצעת במהירות המרבית, ובמקרה של נעדר שאינו לטיפול מידי, ההודעה מתקבלת מייד, אך רק בתוך 48 השעות הראשונות מקבלת ההודעה מחליט הממונה על החקירה באשר למועד הפתיחה בחקירה, בהתאם לנסיבות המקרה.

ככלל, מרבית הנעדרים מוגדרים כנעדרים לטיפול מידי, והמשטרה פותחת בחקירה מייד עם קבלת ההודעה.

2. משטרת ישראל מקפידה שלא לאשר לאמצעי התקשורת לפרסם דבר מותו של נעדר בטרם מסירת ההודעה למשפחה. עם זאת, אין למשטרה שליטה ויכולת למנוע מאמצעי התקשורת לפרסם הודעה זו ברבים.

מסיבות אסיד

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ז בשבט התשנ"ו (7 בפברואר 1996):

ברחבי הארץ ממשיכות להתפרסם מודעות על קיומן של מסיבות אסיד, ואכן מעדות חיה בתקשורת של מארגני המסיבות הנ"ל, מסיבות אלה נערכות.

רצוני לשאול:

1. כיצד פועל משרדך מול התופעה שמתפשטת ברחבי המדינה? 2. כלום מודע משרדך להשלכות החברתיות של תופעה זו?

שר לביטחון פנים מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, אם מותר לי, שאילתא אלייך: האם הכרחי לעשות את החורים בקיר במליאת הכנסת עכשיו, תוך כדי הדיון?

יגאל ביבי (מפד"ל):

כנסת מחוררת.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני אברר את זה. אדוני יודע שאני לא זו שקובעת פה את סדרי הקידוח, אבל אנחנו נברר. זה בהחלט מפריע לנו לקיום הדיון.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אני התפלאתי. עוד לא ראיתי דבר כזה במשך השנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

כנראה, תמיד יש פעם ראשונה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אבל הכול קורה בימים אלה.

1–2. משטרת ישראל הכריזה על מסיבות אסיד כנושא התעניינות ומפעילה את כל הכלים העומדים לרשותה כדי להילחם בתופעה.

המשטרה פועלת בכוחות גלויים וסמויים לסיכול מסיבות האסיד, וגם לצורך איסוף ראיות לגבי מארגני המסיבות, סוחרי הסמים והמשתמשים בסמים במסיבות האלה.

במהלך שנת 1995 עצרה המשטרה חשודים בארגון המסיבות ומכירת הסמים וסיכלה קיומן של מסיבות נוספות.

משטרת ישראל תמשיך במעקב אחר התופעה, שהיא תופעה הקיימת בכל העולם המערבי, והייתי אומר – בזמן האחרון גם במדינות רבות באסיה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני השר, בהתחשב בכך שלפעמים מדובר גם בנוער, ובהתחשב בכך שמשרד החינוך והתרבות בוודאי עשוי, יכול, לתרום לעניין, האם ניסה משרדך ליצור קשר כלשהו עם משרד החינוך והתרבות, על מנת שיהיה שיתוף פעולה שבוודאי יעזור להניב פירות טובים יותר?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

אכן חבר הכנסת שאקי, מדובר בנסיבות האלה בעיקר על בני נוער, ועל כן נעשית פעולה משותפת בין המשרד לביטחון פנים, משטרת ישראל, משרד החינוך והתרבות, להסברה, לחינוך, אבל עשינו גם דבר נוסף: אני הקימותי את המועצה הציבורית לצמצום העבריינות.

הנושא המרכזי הוא עניינים הקשורים עם הנוער. אחד הנושאים שאנחנו מסבירים, תוך שימת דגש בנקודה הזאת, ואני חייב לציין שמועצות התלמידים ותנועות הנוער מכל הסוגים ומכל הגוונים הוזמנו על-ידי, ישבתי אתם, נפגשתי אתם, והם משתפים פעולה בצורה יוצאת מן הכלל. אנחנו גם פרוסים בארץ כולה בהרבה מקומות יחד עם ראשי ערים, יחד עם הגורמים הציבוריים, ואני מקווה שתקום תנועה ציבורית שתמנע מן העם הזה את הסבל שכרוך בתופעה הקשה הזאת, לדעתי, מכל בחינה שהיא.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לשר לביטחון פנים. אבקש מאדוני להחליף את כובעו ולהשיב בשם ראש הממשלה על שאילתות שהוצגו לראש הממשלה.

עלות החזקת יישובים בשטחי ארץ-ישראל

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את ראש הממשלה ביום י"ט בתמוז התשנ"ה (17 ביולי 1995):

לאור הצהרתך מיום כ"ח בסיוון התשנ"ה, 26 ביוני 1995, על עלות החזקת יישובים בשטחים ששחררו במסגרת מלחמת הגאולה ב-1967, רצוני לשאול:

1. כמה עלה לעם ישראל יישוב שיח'-מוניס – הנקרא היום רמת-אביב א', ב' וג' – לרבות פיתוח?

2. בהתאם לעיל – נחל-עוז, משגב-דב, מצפה-רמון ויהב?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הרקע לשאילתא זו הוא הוויכוח העקרוני בשאלת גורלם של היישובים הישראליים בשטחים, ואולם תשובה עניינית לפרטים המבוקשים בה כרוכים בעבודה סזיזיפית, שגם אם תיעשה – לא תיתן תוצאות ודאיות, וכל זה למטרה בלתי נחוצה.

הכרה ביישוב ערב-אל-נעים

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את ראש הממשלה ביום י"ח בטבת התשנ"ו (10 בינואר 1996):

הממשלה הכירה, בישיבתה מיום 24 בדצמבר 1995, בארבעה יישובים ערביים לא מוכרים בגליל. הממשלה גם החליטה להמשיך בדיון לגיבוש החלטה בקשר להכרה ביישוב ערב-אל-נעים, המונה כ-700 נפשות, ואשר חי על אדמתו מאות שנים.

רצוני לשאול:

האם תכיר הממשלה ביישוב ערב-אל-נעים? אם כן – מתי וכיצד?

תשובת השר לביטחון פנים מ' שחל:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הממשלה הטילה בהחלטתה על ועדת המנכ"לים לעניין ערביי ישראל לגבש המלצות באשר לעתיד ערב-אל-נעים. כאשר תסיים הוועדה את עבודתה, תדון הממשלה בהמלצותיה ותחליט.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לאדוני השר לביטחון פנים.

שר לביטחון פנים מ' שחל:

תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה את שר התעשייה והמסחר להשיב על שאלות רגילות. אני רואה שהשר איננו. אני מזמינה את סגן שר הפנים להשיב על שאלות רגילות. גם סגן שר הפנים איננו.

קריאה:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא ישנו. בבקשה, אדוני.

נישואי קפריסין ופרגוואי

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום ד' באב התשנ"ה (31 ביולי 1995):

נישואים בקפריסין ונישואין באמצעות הדואר במדינת פרגוואי מהווים אלטרנטיבה אשר זוגות לא מעטים נוטים לבחור בה. נתונים בעניין מצויים בידי מרשם האוכלוסין.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר הזוגות שנישאו בקפריסין במחצית שנת 1995?

2. מה הוא המספר הכולל של הזוגות אשר התחתנו בדרך זו עד היום?

3. מה הוא מספר הזוגות שנרשמו כנשואים ב"נישואי פרגוואי"?

סגן שר הפנים ס' טריף:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב על שאלתא של חברת הכנסת נעמי חזן.

1. מספר הזוגות שנישאו בקפריסין במחצית שנת 1995 היה 670.

2. אין למשרד הפנים הערכה בדבר מספרם הכולל של הזוגות אשר התחתנו בדרך זו עד היום.

3. מספר הזוגות שנרשמו כנשואים ב"נישואי פרגוואי" הוא 698.

חברת הכנסת נעמי חזן, אני מניח שהמספרים מספקים אותך, אלא אם כן יש לך שאלה נוספת.

נעמי חזן (מרצ):

ודאי שיש לי.

סגן שר הפנים ס' טריף:

אני מניח.

היו"ר א' סלמוביץ:

ודאי שניתן לה את הזכות לשאול שאלה נוספת על-פי התקנון.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הפנים, כ-15% עד 20% – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

שנייה, רק שנייה, חברת הכנסת חזן, אני מבינה שהמיקרופון לא מחובר. האם אפשר לחבר אותו? אנחנו לא שומעים אותך.

נעמי חזן (מרצ):

קולי דווקא היום, גברתי היושבת-ראש, עובד כהלכה.

אני אתחיל, ברשותך, מן ההתחלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הפנים, מרישומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מסתבר, שכ-15% עד 20% מהנישואים במדינת ישראל, הרשומים במרשם האוכלוסין, נעשו שלא באמצעות הרבנות. חלק ניכר מהנישואים הללו, במיוחד נישואי קפריסין ופרגוואי, הם נישואים שאינם יכולים להתקיים במדינת ישראל. זאת רמיסה של זכויות האדם.

ברצוני לשאול כשאלה נוספת את אדוני סגן השר, מדוע מדינת ישראל איננה מממנת את הנישואין הללו כאשר במקרים הספציפיים האלה אי-אפשר להתחתן במדינת ישראל ויש עבירה חמורה על זכויות יסוד של האדם? תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחברת הכנסת נעמי חזן.

סגן שר הפנים ס' טריף:

חברת הכנסת נעמי חזן, קודם כול, אני מודה לך על העלאת הבעיה, שראויה באמת לבדיקה בכנסת, אבל שמעתי שיש הצעת חוק בעניין הזה, וראוי שחברת כנסת לוחמת כמוך לזכויות האזרח ולזכויות הפרט תדאג לחקיקה מתאימה ומתקנת. אבל אני רוצה לומר לך שהעניין כולו בעייתי. הוא בהחלט נושא לא פשוט.

הנושא שיובא לחקיקה בכנסת, והיום הוא יובא לכאן – – –

נעמי חזן (מרצ):

– – –

סגן שר הפנים ס' טריף:

– – – אז נראה איך הכנסת הריבונית הזאת תתייחס לחוק הזה, שביסודו בא לפתור בעיה.

בעיקרון אני מסכים עם דעתך, אבל זו לא דעתו של משרד הפנים, של הממשלה. זו דעה פרטית שלי. אני מקווה שתצליחי במאבקך.

השתתפות הרשויות המקומיות בתקציבי המועצות הדתיות

חבר הכנסת מ' מאיה שאל את שר הפנים ביום כ' בכסליו התשנ"ו (13 בדצמבר 1995):

המועצה הדתית ברחובות מתקשה לתפקד, בין היתר בגין התחמקות העירייה מלהעביר את חלקה לתקציב המועצה הדתית. רצ"ב פרסום ב"יום ליום" בעניין זה.

כידוע, 60% מתקציב המועצות הדתיות ממומנים מהרשויות המקומיות.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. אם כן – התורה לרשויות המקומיות לפעול כחובתן ולהעביר למועצות הדתיות את חובן בזמן?

תשובת סגן שר הפנים ס' טריף:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1–2. החל משנת 1994 פועל משרד הפנים בנושא תקציב הרשויות המקומיות על-פי המלצות ועדת-סוארי. בהתאם לכך מעביר המשרד סכום כולל, שאינו מתייחס לנושאים ספציפיים.

על-פי החוק, משרד הפנים מחייב את הרשויות להשתמש בתקציביהן לביצוע פעולות תמיכה כדוגמת המועצות הדתיות, על-פי שיקול דעת.

עם זאת, עיריית רחובות העבירה בשנת 1995 2.4 מיליוני ש"ח למועצה הדתית, ונוסף על כך סכום של 628,000 ש"ח. מצבה של עיריית רחובות אינו מאפשר להעביר סכומים נוספים.

תוכניות מיתאר ליישובים הערביים

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הפנים ביום י"א בטבת התשנ"ו (3 בינואר 1996):

זה שנים סובלות הרשויות המקומיות במגזר הערבי מהעדר תוכניות מיתאר, דבר שגורם למצוקת דיור, ובמיוחד לזוגות צעירים.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא אושרו תוכניות מיתאר שהוגשו?

2. מה עושה משרדך בנדון?

3. האם ימשיך המשרד להפליל אנשים שבנו שלא כחוק בשטחים המיועדים לבנייה בתוכניות מיתאר מוצעות שטרם אושרו?

תשובת סגן שר הפנים ס' טריף:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ועדות התכנון המחוזיות מאשרות תוכניות מיתאר בהתאם למועדי הגשתן על-ידי הוועדות המקומיות או הרשויות המקומיות. כל עוד לא הוגשו בפני ועדה מחוזית תוכניות מיתאר, הרי שאין הוועדה יכולה לעשות ולא כלום.

2. משרד הפנים הציע פתרונות, לרבות פתרונות לריכוזי בנייה בלתי חוקיים, שיאפשרו לקלוט תושבים ביישובי קבע, ובמקרים ספציפיים יוקמו יישובים חדשים, או יוכרו יישובים שלא הוכרו כיישובים עד כה. במחוזות חיפה והצפון מטפל המשרד בהכרזת יישובים כאלה כמוכרים בהתאם לרשימה הבאה: 1. עין-חוד; 2. אל-עריאן; 3. כמאנה; 4. דמידה; 5. חוואלד מערב; 6. חומירה; 7. ראס-אל-עין; 8. חוסייניה. כמו כן, במחוז הדרום נבדקת עתה האפשרות להרחיב את העיירות הקיימות ולהוסיף יישובים.

מתן רשיונות לנשיאת נשק לבחורי ישיבות הסדר

חבר הכנסת ז' המר שאל את שר הפנים ביום י"ז בשבט התשנ"ו (7 בפברואר 1996):

עד לאחרונה קיבלו בחורי ישיבות הסדר בשל"ת, בעיקר אלו הלומדים ביש"ע, רשיון לנשיאת אקדח. עתה, נקטע ההסדר ופניות כל המבקשים נדחו.

רצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה לשינוי המדיניות?

2. האם אין בכך סיכון לביטחונם?

3. האם אין כאן אפליה של כל בחורי ישיבות הסדר?

4. מתי ואיך יטופל הנושא?

תשובת סגן שר הפנים ס' טריף:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. נושא אישור רשיון כלי ירייה עבר את הוועדה לאישור הקריטריונים, וזו החליטה, כמוצג בשאליתא, שלא להכניסו למסגרת הקריטריונים המאושרים, בשל העובדה שתלמידי הישיבה נמצאים בישיבות תקופות משתנות, והדבר מחייב הפקדת הנשק מפעם לפעם כאשר הם אינם בישיבות.

4-2. בכל מקרה, ניתן להגיע לפתרון של הבעיה כאשר הישיבות תוגדרנה כ"מפעל ראוי", והן תהיינה אחראיות למתן נשק לתלמיד, לשמירתו ולניהולו.

רישום אזרחות בתעודות זהות

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הפנים ביום י"ח בטבת התשנ"ו (10 בינואר 1996):

רישום אזרחותו של אדם בתעודת הזהות הוא עניין של זכות אלמנטרית, הבאה לידי ביטוי במגילת העצמאות: "מדינת ישראל – – – תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה, בלי הבדל דת, גזע ומין".

רצוני לשאול:

1. מה הסיבה לכך שהדבר לא נעשה עד היום?

2. האם יש כוונה לעשות זאת בקרוב?

3. אם כן – מתי?

תשובת סגן שר הפנים ס' טריף:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. רישום פרט האזרחות בתעודת הזהות מעוגן בסעיף 15(ב) לחוק האזרחות, התשי"ב-1952, הקובע: "אזרחותו הישראלית של אדם תצוין בתעודת הזהות, זולת אם ביקש שלא לציין זאת". הוראה דומה קיימת בסעיף 2(א) לתקנות מרשם האוכלוסין (רישומים בתעודת זהות), התש"ן-1990.

על-פי הוראות החוק הנ"ל נרשמת אזרחותו הישראלית של אדם בספח של תעודת הזהות, שהוא חלק בלתי נפרד מתעודת הזהות המונפקת לכל תושב.

משרדנו מתכנן הנפקת תעודת זהות חדשה, ובתכנון זה נשקלת הדפסת פרט האזרחות בתעודת ולא בספח.

מתקני שתייה למים צוננים

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר הפנים ביום י"ח בטבת התשנ"ו (10 בינואר 1996):

"הארץ" מיום 12 בנובמבר 1995 מדווח, כי חוק בניינים ציבוריים (מתקני שתייה למים צוננים), התשמ"ז-1986, המחייב הצבת מתקן מי שתייה, מיושם רק ב-24% ממבני הציבור.

דוברת משרד הפנים אישרה, כי "אפילו במשרד הפנים אין מתקנים". גם על הרשויות המקומיות אין אוכפים את החוק.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון? אם כן – מדוע אין משרד הפנים אוכף את החוק במתקניו ובמתקני הרשויות המקומיות?

2. האם ייאכף החוק, ומתי?

תשובת סגן שר הפנים ס' טריף:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המידע אינו מדויק. במתקני משרד הפנים הותקנו, עובר למועד כניסת החוק לתוקף, מתקנים למים צוננים.

2. מנכ"ל משרד הפנים מוציא, במסגרת חוזר המנהל הכללי, הוראה לרשויות המקומיות להקפיד על מילוי הוראות החוק.

שמות הרחובות בשכונת רמת-שלמה בירושלים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר הפנים ביום א' באדר התשנ"ו (21 בפברואר 1996):

העיתון "יום ליום" טוען – רצ"ב צילום הידיעה – כי מתוך 15 שמות רחובות בשכונת רמת-שלמה – רכס-שועפאט – בירושלים, רק רחוב אחד הוא על שם רב ספרדי. מחצית לפחות מציבור המתגוררים בשכונה זו הם ספרדים, ובציבור החרדי, החי על מורשת רבותיו, יש לכך משמעות וסמל.

רצוני לשאול:

היורה משרד הפנים לעיריית ירושלים לקבוע בשכונה שמות רחובות על שם רבנים ספרדים?

תשובת סגן שר הפנים ס' טריף:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קביעת שמות לרחובות הינה בסמכות ועדת השמות העירונית.

לשר הפנים ולמשרדו אין כל סמכות להורות לוועדת השמות לתת שמות, להסיר שמות וכו'.

סגן שר הפנים ס' טריף:

תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן שר הפנים.

הצעת חוק לתיקון פקודת העדה הדתית

(המרה) (הרחבת תחולה), התשנ"ו-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום – הצעות חוק והצעות לסדר-היום. נפתח בהצעת חוק הרבנות הראשית לישראל (תיקון – הגנת התואר "רב"), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת אברהם כ"ץ-עוז; אינו נוכח.

אנחנו עוברים להצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון – מינוי קאדי מד'הב), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת אסעד אסעד; אינו נוכח.

אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת העדה הדתית (המרה) (הרחבת תחולה), התשנ"ו-1995, מס' ג'תצח, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כל הכבוד למפד"ל שאין לה הפריימריס – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אתה מרגיש שהכנסת הנכבדה זה הרב בא-גד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – המטופשים של מפלגות העבודה והליכוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רואים פה חברי כנסת שמציעים הצעות חוק והם לא מגיעים. אני רוצה לומר לזכותם, שנכפתה עליהם שיטה משונה והם צריכים לעזוב את הכנסת וללכת לחזר בפריימריס. זה מצער.

כנסת נכבדה, ראש חודש טוב, ראש חודש אדר, בפורים קיימו וקיבלו עליהם; חשבתי שגם הכנסת תקיים ותקבל על עצמה את העניין הלאומי היהודי הערכי. אני מציע את חוק ההמרה – להסדיר את העניין כיצד יהודי יכול להיכנס לקהל העם שלו.

בזמן האחרון, חברי הכנסת, מדברים הרבה על המחנה הלאומי. מחנה לאומי מה הוא? האם מחנה לאומי הוא רק ארץ-ישראל? רק מדיניות? רק פוליטיקה? בראש ובראשונה מחנה לאומי צריך לשמור על הלאום, על העם היהודי, על הערכים של העם היהודי. אני מציע היום הצעת חוק שתשמור על הלאום היהודי ועל המחנה הלאומי בעם ישראל. לדעתי, המבחן הראשון של מי שממשיך ורואה עצמו שייך למחנה הלאומי הוא מעשיו בשמירה על הייחוד הלאומי, כי בלי הלאום, בלי העם, מה הטעם לארץ?

שואלים רבות, מיהו יהודי? מה הוא יהודי? לצערנו, יש תשובות משונות, מגוונות. יש אומרים שיהודי הוא מי שגר בארץ. האם אדם שגר בחוץ-לארץ אינו יהודי? יש אומרים שיהודי הוא סוציאליסט – מי שסוציאליסט, מי שהוא ליברל. יש שהרחיקו לכת ואומרים, שהאומה הישראלית נבחרת על-פי שפת היידיש שלה – האם הוא יהודי או לא. כל הדברים האלה הם מגוחכים. הגדרת היהדות מתחילה מן המושג של העם. בפגישה הראשונה של ריבנו של עולם עם אברהם אבינו נאמר לו: ואעשך לגוי גדול. כל אדם בישראל הוא חלק מן העם הזה. היחיד הוא האדם שבו מתנוצץ ערכו של העם. משה רבנו, בכל הפרשות שקראנו בשבועות האחרונים, מדבר על עם ישראל ולא רק על היחיד, על העם ששומר על ייחודו.

אין זה אומר שאנחנו לא מכבדים את הגרים. יותר משכתוב בתורה על מצוות תפילין ועל מצוות שבת, 36 פעמים נאמר בתורה: ואהבת את הגר. אנחנו אוהבים את האדם הזה, אנחנו לא מקפחים את האדם הזה, אבל אנחנו עם לבדד ישכון ויש לנו הייחוד שלנו.

לפנים בישראל, מאז הקמת המדינה ולפני כן, נוהג הדין לכל דבר ועניין כי המרות דת וגיוור יוכרו אך ורק באישור ראש העדה שאלה מצטרף הממיר, ובעדה היהודית – באישור הרבנות הראשית. לאחרונה אמר הבג"ץ את דברו, כי אומנם בעניינים דתיים כמו נישואין וגירושין המצב נשאר כפי שהוא, אך בעניינים האזרחיים כמו מרשם התושבים או חוק השבות גלגל הבג"ץ את הנושא להכרעה של הכנסת.

למען הבהר דבר ולמען הסר ספק, כל גיוור הנעשה בישראל לכל דבר ועניין, יהיה בעל תוקף רק בקבלת אישור מאת הרבנות הראשית בישראל; החוק שאני מציע בא להבהיר בצורה ברורה את הפרוצדורה, כיצד נכנסים לעם ישראל. לפי הדרך שחלק מהבית הזה רוצה – קל יותר להצטרף לעם ישראל מאשר לקבוצת כדורגל. כל אחד ישלם 5 דולרים לרב רפורמי, ותוך חמש דקות יקבל תעודה ויהיה יהודי. האם זאת הכוונה? האם כך אנחנו מעריכים את העם שלנו?

החוק שאני מציע הוא לאו דווקא חוק דתי, הוא חוק שמסדיר את הנושא: מי שרוצה להיות דרוזי, יש לו בית-הדין הדרוזי שיקבע את כל הפרוצדורות; מי שרוצה להסתפח למוסלמים, יש לו בית-הדין המוסלמי; ולהבדיל יש לנו הבעיה שלנו. מי שרוצה להיכנס לציבור הדתי, יש בית-הדין המוסמך לכך.

רבותי, מדברים בבית הזה הרבה על זכויות, על צדק ועל יושר. האם יש יושר גדול מזה? כאשר אדם רוצה להסתפח לעדה, הוא יבוא ויקבל את אישורו של ראש העדה. זוהי הצביעות הגדולה של הרפורמים: הם לא יהיו מוכנים לכך שהחוקתם שלהם תהיה על הגיוור, הם לא יסכימו שיהיה כתוב כי האיש הזה התגייר גיוור רפורמי. בנצרות יש קתולי, יש פרוטסטנטי ויש אחרים. אדם אומר שהוא פרוטסטנטי. אם הוא רוצה להיות רפורמי, שיהיה רפורמי אבל לא יהודי. הוא לא יכול להגיד שהוא יהודי, כשם שנוצרי לא יכול להגיד שהוא יהודי או יהודי לא יכול להגיד שהוא נוצרי. מה קרה פה, מה השפיפות? מה הבושה?

שמעתי לפני כשנה, כאשר ראש הממשלה עוד היה שר החוץ, שהוא דיבר כאן בהתלהבות נגד ההתבוללות. הוא אמר שהעם היהודי הולך לאבד את עצמו לדעת בהתבוללות. האם הוא לא זוכר מה שהוא אמר? האם כאן רוצים שתהיה התבוללות? האם הם רוצים שהעם הזה יחסל את עצמו?

אני רוצה לומר כמה מלים על הרפורמים, על מה הם נלחמים כאן ולמה הם נלחמים. הרי כולם יודעים, חברי הכנסת, שהמאפיין הבולט של התנועה הרפורמית, שעליו מצביעים מלומדים ואפילו הם עצמם אומרים זאת על עצמם, הוא שאין להם מסגרת יהודית מחייבת. אין שם מסגרת מחייבת, למעשה כל רב י יכול לעשות שם מה שהוא רוצה. אין להם מוסדות נורמטיביים שקובעים סדרים מחייבים. מבחינה מוסדית חברי התנועה ומנהיגיה אינם כפופים להחלטת המוסדות העליונים של התנועה. מבחינה נורמטיבית התנועה אינה מחייבת ערכים יהודיים קבועים ויציבים כלשהם.

נתון מאלף: נעשה סקר בקרב 3,000 מנהיגים ורבנים רפורמים. הם נשאלו בסקר, האם אתם מתנגדים לנישואי תערובת? 50% מהם אמרו שהם לא מתנגדים לכך. רבותי, 40% מהרבנים הרפורמים היום מחתנים בפועל יהודים עם לא יהודים. יעשו מה שהם רוצים, אבל למה לכפות עלינו את הדבר הזה? 80% מאלה שהתגיירו גיור רפורמי אמרו שלא יפריע להם להתחתן עם גויים. הרי כל הבית הזה קיבל החלטה נגד נישואי התערובת ונגד התבוללות; ראה זאת בחומרה. איך זה מתיישב עם מה שהולך כאן? דיברו קודם על שריון חוק ירושלים, דיברו על שריון זכויות האדם. רבותי, לשריין את העם הזה מפני הרס עצמי, זה מה שצריך.

לסיום, אני רוצה לומר לאנשי השמאל, שבצורה שיטתית רוצים לקעקע את היסודות שעליהם בנוי העם הזה. אנחנו לא מתרגשים מכם. כבר היו גרועים מכם, לצערי, בתחום הזה. אני רוצה לומר, שאנחנו עם נצחי, איננו מאורע היסטורי חולף אלא אנו קיימים לעולם ועד. אימפריות שהיו נעלמו, ואנחנו קמנו ונתעודד. לא המאורעות ההיסטוריים הביאונו עד הלום, אנחנו נצחיים מפני שבפנים יש בנו כוחות נצח, ועתה אנו קמים לתחייה לאומית ורוחנית. נצח ישראל לא ישקר, ועמנו ישמור על ייחודו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יגאל ביבי. אני מזמינה את השר לענייני דתות להתייחס להצעה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

ברשותך, גברתי, אני המשיב.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה. אצלי רשום שהשר לענייני דתות משיב, אבל אין לי התנגדות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זהו עניין הנוגע למרשם התושבים.

שר המשפטים ד' ליבאי:

על דעת ראש הממשלה ובידיעת חברי השר לענייני דתות, אני משיב בשם הממשלה.

עניין המרת הדת שנדון בהצעת החוק שבפנינו, נדון בפסק-הדין בבג"ץ 1031/93 בעניינה של אליאן פסרו. פסק-הדין ניתן, כידוע, ברוב של שישה משופטי ההרכב: הנשיא שמגר, הנשיא דהיום ברק והשופטים מצא, חשין, שטרסברג-כהן ודורנר, כנגד דעתו החולקת של השופט טל.

בפסק-דינם קבעו שופטי הרוב: "אנו מחליטים, כאמור, כי הכרה בגיור הנערך בישראל לעניין חוק השבות ולעניין חוק המרשם אינה מותנית במילוי דרישותיה של פקודת העדות (המרה). אין אנו מחליטים דבר מעבר לכך. אין אנו נוקטים כל עמדה בשאלה מהו הגיור בישראל המשכלל גיור לצורכי חוק השבות. ממילא איננו נוקטים כל עמדה בשאלה אם כל גיור רפורמי הנערך בישראל יוכר כגיור לצורך חוק השבות אם לאו. שאלה זו לא הוצגה בפנינו כלל, ואין אנו מחווים בה כל דעה. לא נמסרו לנו כל פרטים באשר למהותו של הגיור הרפורמי ולהנחות היסוד המונחות בבסיסו, והאם הוא יכול להיחשב כגיור לצורכי חוק השבות. על כן לא נתנו כל צו להכרה בעותרת כיהודייה לצורכי חוק השבות ולא הורינו על רישומה כיהודייה במרשם".

בעקבות פסק-דין זה ובעקבות ההסתייגות של חוגים דתיים ונציגי הציבור הדתי בכנסת, פנו נציגי המפלגות הדתיות לראש ממשלת ישראל וביקשו שהממשלה תגיב על פסק-הדין, ואם תראה לעשות כן אף תיזום חקיקה.

ראש הממשלה הציע לממשלה, בישיבתה ביום 3 בדצמבר 1995, לכוון ועדת שרים לבחינת ההשלכות המשפטיות והאחרות של פסיקת בג"ץ בנושא הגיור. בראש הוועדה הועמד שר המשפטים, וחבריה הם השר לביטחון פנים, שר הפנים, השר לענייני דתות, שר החינוך, התרבות והספורט, השר לקליטת העלייה, השר יהודה עמיטל והשר יוסי ביילין. ועדת השרים קיימה ישיבות אחדות, שמעה נציגים שונים ומי שביקש להופיע. היא טרם סיימה את מלאכתה, והיא קבעה ישיבה נוספת להמשך שמיעת אלה שפנו אליה וביקשו להשמיע את טיעוניהם.

בשם ראש הממשלה אני פונה אל יוזמי החקיקה הפרטית הזאת, שידחו את ההצבעה על הצעת החוק, משום שוועדת השרים אכן דנה בעניין הרגיש הזה ומנסה לגבש פתרון שיוכל להיות מקובל.

עמדת הממשלה, שתוצג בפני בג"ץ בעתירה הקשורה בנושא זה, תהיה, שוועדת שרים מונתה על-ידי הממשלה לבחינת ההשלכות של הפסיקה. ועדת השרים טרם סיימה את דיוניה, ועל כן נבקש מבג"ץ לדחות את שמיעת העתירה עד שוועדת השרים תגבש עמדתה, תמליץ בפני הממשלה, והממשלה תקבע עמדה לגבי הנושא. מובן שהממשלה במקרה כזה תדווח לבג"ץ על הליך החקיקה.

אשר על כן, מאחר שהנושא הזה הוא, כידוע, נושא חשוב ורגיש, וועדת שרים יושבת על המדוכה, קיימה ישיבות אחדות והיא צריכה להמשיך בעבודה, אני חוזר ואומר: בקשת ראש הממשלה היא לדחות את ההצבעה למועד אחר, בכפיפות למה שאמרת.

רן כהן (מרצ):

אדוני השר, אני מבקש לשאול.

היו"ר א' סלמוביץ:

רק שנייה, חבר הכנסת רן כהן.

אני מבינה שאדוני השר מבקש להשהות את ההצבעה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

כן. אני פונה לנציגים שהציעו את ההצעה ומבקש מהם, בהתחשב בהתחשבות של ראש הממשלה בבקשתם ובמינוי ועדת השרים, על דעתם. ועדת השרים, אמרתי, התכנסה פעמים אחדות, יש לה תאריכים נוספים. אנחנו אמרנו גם, שמאחר שבג"ץ תלוי ועומד בנושא – כשם שאנחנו פונים אליכם ומבקשים דחייה להשלמת העבודה, שהיא מתבקשת למעשה גם מפסיקת בג"ץ, כך נפנה גם לבג"ץ בבקשה שידחה קמעה את השמיעה של העתירה, עד שייתן לוועדת השרים אפשרות להשלים את עבודתה, ולממשלה – לקבוע את עמדתה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר המשפטים.

לפי סעיף 137א לתקנון עלי לשאול, האם חבר הכנסת ביבי, המציע, מסכים להשהיה? תשיב לי אם כן או לא.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני חושב שהשר צודק, שהנושא הוא נושא רציני. זה לא נושא להצבעות ולחטיפות, אלא זה נושא שבג"ץ נתן לבית-הנבחרים ולממשלה להחליט בסוגיה הכבדה הזאת.

אני שמח ששר המשפטים יאמר לבג"ץ שזה נושא בדיון ציבורי וכי הוא מבקש ארכה, ויש ועדת שרים בנושא הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה מסכים, אני מבינה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לכן, לאור תשובת השר, אני חושב שגם בג"ץ ייענה לבקשה הזאת; וכולנו נהיה מאוחדים בצורך בשינוי, ונאפשר לוועדת השרים להביא את השינוי. אני מסכים לבקשה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת ביבי.

האם יש מישהו שמתנגד להשהיה? כן, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

יש לי שאלה, לפי מה נקבע – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

לפי סעיף 137א, כן או לא. אין פה מקום להנמקות. כן או לא.

רן כהן (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא יכולה לשאול שאלות. זה לא כך שמישהו יכול לעמוד ולהתדיין בנושא הזה. אני אקרא לך את סעיף 137א ותראה שאני עובדת בדיוק לפי התקנון.

רן כהן (מרצ):

אני אשאל אותך, אפשר?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

תסבירי לי איך הדברים עומדים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני אקרא את הסעיף, זה יחסוך שאלות מיותרות.

סעיף 137א: "ביקשה הממשלה להשהות את ההצבעה וחבר הכנסת המציע הסכים לכך" – זה המקרה שלנו – "ישאל יושב-ראש הישיבה אם יש התנגדות להשהיה" – וזה מה שעשיתי – "ורשאי כל אחד מחברי הכנסת להתנגד להשהיה ללא הנמקה" – זאת אומרת לא לנמק אלא להשיב רק כן או לא – "היתה התנגדות כאמור, יעמיד היושב-ראש את עניין ההשהיה להצבעה; החליטה הכנסת בעד ההשהיה, יקבעו יושב-ראש הכנסת והסגנים את המועד להצבעה ויודיעו על כך מראש לחברי הכנסת; לא יהיה בנושא זה דיון נוסף בכנסת לפני הצבעה זו". נקודה.

רן כהן (מרצ):

גברתי, אני אנהג כדברייך. עם כל הכבוד לראש הממשלה, משמעות ההחלטה הזאת היא בעצם הארכת המצב ללא פסיקת בג"ץ – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

למה אתה מנמק?

רן כהן (מרצ):

אני לא מנמק.

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, חבר הכנסת ביבי.

רן כהן (מרצ):

אדוני, גם אתה צריך היית להשיב רק כן או לא. הגברת הזאת לא מזפה בך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רן כהן, אני שומעת אותך.

רן כהן (מרצ):

יש יושבת-ראש שהיא מנהלת את הישיבה, לא אתה.

עם כל הכבוד לעמדת ראש הממשלה, מאחר שהיא סותרת את עמדתי המהותית, אני מתנגד לה.

משה גפני (יהדות התורה):

אפשר להצביע.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, אנחנו עוברים כעת להצבעה לפי סעיף 137א לתקנון, דהיינו האם להשהות או לא להשהות את ההצבעה. על זה אנחנו מצביעים כעת.

רן כהן (מרצ):

זו ההצבעה?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן. זו ההצבעה עכשיו, האם להשהות או לא להשהות.

יש מישהו אחר שמתנגד להשהיה? חבר הכנסת רן כהן, אני רוצה להבין. האם אתה חזרת בכך מהתנגדותך להשהיית ההצבעה?

רן כהן (מרצ):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חזרת בכך. יש מישהו אחר שמתנגד להשהיית ההצבעה? אין. אם כן, חברי הכנסת, אני קובעת, שההצבעה תושהה כבקשת שר המשפטים ובהסכמת חבר הכנסת ביבי, המציע.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום. אנחנו חוזרים לשאלות ותשובות לשר התעשייה והמסחר. אני מזמינה אותו לדון להשיב עליהן. בבקשה.

פעילות מכון התקנים

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר התעשייה והמסחר ביום י"ג בכסלו התשנ"ו (6 בדצמבר 1995):

הובאו לידיעתי טענות, ולפיהן מערים מכון התקנים הישראלי – מת"י – קשיים על יבואנים.

רצוני לשאול:

1. האם מת"י מכיר בתקנים אירופיים או אמריקניים, ואם לא – מדוע, וכי התקנים הזרים אינם מחמירים דיים?

2. מה צריך לעשות על מנת לקבל תקן למוצר וכמה זמן אורך התהליך?

3. כיצד נקבעת פעולת הבדיקה של מכון התקנים ומתן התקן הישראלי?

4. מה יעשה על מנת לייעל ככל הניתן את פעולת מת"י?

תשובת שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מת"י מאמץ בכל מקרה שבו קיים תקן בין-לאומי אותם תקנים בתור התקנים הישראליים, לפעמים אף ללא תרגום לשפה העברית. גם ארגוני התקינה האירופיים מאמצים תקנים בין-לאומיים, אך בכ- 15% מהמקרים שונו התקנים הבין-לאומיים על-ידי ארגוני התקינה האירופיים והם מחמירים יותר לעומת התקנים הבין-לאומיים.

לגבי מוצרים רבים עדיין לא קיימים תקנים בין-לאומיים או אירופיים, ואז ועדות התקינה מכינות תקנים ישראליים, כאשר מקובל להתבסס על תקן מתאים ממדינה זו או אחרת.

. NTB מכל מקום, זה שלוש שנים שבמת"י, בהוראת משרד התמ"ס, לא יוצרים תקנים שהם מבחינת תקני מת"י ישימים ליבואנים כפי שהם ישימים לתעשייה המקומית – אין תקנים מיוחדים לאלה או לאלה.

אימוץ התקנים הבין-לאומיים מעוגן בהחלטת הממשלה מ-27 באוגוסט 1995 בנושא מדיניות התקינה. בסעיף 1-א' בה נאמר: "יעדי התקינה יתאמו את מדיניות התקינה של גופי התקינה הבין-לאומיים והתקנים הבין-לאומיים יאומצו בהתחשב בתנאים ייחודיים מקומיים".

2. א. הכנת התקן נעשית במכון התקנים אך לא על-ידו, אלא על-ידי ועדות ציבוריות שאנשי מת"י בהן הם מיעוט שבמיעוט – אחד מתוך 11 בוועדות טכניות, כאשר יושבי-ראש הוועדות הם לא מהמכון.

ב. ההחלטה האם להכין או לא להכין תקן היא בידיהן של ועדות תקינה מרכזיות, שגם בהן נציג המכון הוא אחד מתוך 18. ועדות מרכזיות קובעות קדימות בהכנת התקנים.

ג. התהליך של הכנת התקן אורך בין כמה חודשים לכמה שנים, אך לא כאשר מאמצים תקן בין-לאומי או לאומי כלשהו – אז מדובר על חודשים. אורך הזמן של ייצור התקן בישראל דומה לזה של

הקהילייה האירופית, והוא קוצר בהרבה הודות לכללי תקינה מתוקנים אשר אושרו בשנת 1995 על-ידי שר התמ"ס.

3. בדיקת חובה של המוצרים חלה אך ורק במסגרת תקנים רשמיים. רשמיות התקנים אינה עיסוקו של מת"י והיא נקבעת על-ידי משרד התמ"ס. המוצרים נבדקים על-פי הכללים המתפרסמים בתקן עצמו או כנספח והם פתוחים לידיעת כל המעוניין.

4. בשנים האחרונות בוצעה על-ידי מת"י, בהכוונת הוועד הפועל שלו ומשרדי הממשלה, פעולה ענפה של ייעול: א. פעולות מחשוב של הנתונים והפעילויות במכון. נכון להיום, המכון ממוחשב ברמה של מוסדות מתקדמים במדינת ישראל; ב. בוצעו בדיקות רבות וניתוח הפעילויות של המכון ולאור הממצאים בוצעו שינויים בתהליכים ובפריסת בדיקות המוצרים. לדוגמה, מת"י מחזיק באתרי בנייה גדולים נציגים לאיסוף הדגמים על מנת להקל את תהליך הבנייה; ג. מת"י חתם בחמש-שש השנים האחרונות הסכמים לשיתוף פעולה וסיוע הדדי עם מכוני התקנים בארצות רבות ועתה עושה הכנות לפעילות נוספת עם מכונים ומעבדות באירופה על בסיס ההסכם עם הקהילייה האירופית שנחתם לאחרונה.

אין ספק, שכמו לגבי מוסדות אחרים, אפשרויות ההתייעלות הנוספות קיימות, ומשרד התמ"ס, באמצעות הוועד הפועל של מת"י, נוקט צעדים שונים על מנת למצות אפשרויות אלה.

נשים בקרן לעסקים קטנים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר התעשייה והמסחר ביום ג' בשבט התשנ"ו (24 בינואר 1996):

משרדך ממונה על הקרן הממשלתית לעסקים קטנים – להלן "הקרן".

רצוני לשאול:

1. איזה אחוז מהקרן ניתן לנשים בכל אחת משנות קיומה של הקרן?

2. מה הוא שיעור הנשים מבין הפונים לקרן?

3. מה הם הקורסים שעורכת הקרן לנשים?

תשובת שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אחוז מהקרן אשר ניתן לנשים בכל אחת משנות קיומה: שנת 1993 – 19%; שנת 1994 – 20%; שנת 1995 – 21%.

2. שיעור הנשים מבין הפונים לקרן הוא 20%. האחוז מתייחס לעסקים עם שותפות משמעותית ופעילה של נשים, ולא רק רישום פורמלי כבעלת מניות בחברה.

3. הקרן לעסקים קטנים אינה עורכת קורסים לנשים, אלא קורסים לנשים מתקיימים בארגון של כל אחד מ-63 המס"קים – מוקדי סיוע וקידום – הפזורים בישראל, בארגון ישיר של הרשות לעסקים קטנים, וכן בארגון של גופים אשר פרנסתם בכך.

החדרת מוצרים מזויפים מהאוטונומיה לישראל

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ג' בשבט התשנ"ו (24 בינואר 1996):

מתחקיר "מעריב" עולה, כי בשטחי האוטונומיה קיימים מפעלים רבים המזייפים מוצרים בכמויות אדירות. המוצרים נמכרים בישראל במחיר גבוה, המסים אינם משולמים, ובעלי הזיכיון בארץ נפגעים.

רצוני לשאול:

1. האם התופעה ידועה למשרדך?

2. כיצד יפעל משרדך להפסקת פעולת הזייפנים?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

1. תופעת המותגים המזויפים המוחדרים לישראל מהאוטונומיה ידועה היטב למשרדי, שמנהל זה חודשים רבים מלחמה בזיופים בדרכים שונות. בשנה האחרונה בוצעו עשרות מבצעי פשיטה על בתי-עסק בארץ ונתפסו מאות אלפי פריטים מזויפים. כתוצאה מהתפיסות נפתחו חקירות על-ידי מחוזות התמ"ס והוגשו תביעות משפטיות כנגד הסוחרים.

2. משרדי פועל בכמה אמצעים על מנת להפסיק את פעולת הזייפנים. ראשית, כפי שציינתי להלן, זה כשנה ארבעת מחוזות התמ"ס מקיימים מבצעי אכיפה שוטפים על-פי מודיעין שמתקבל על-ידי החברות השונות ובאופן יזום על-ידי בתי-עסק שונים בארץ. בפעולות אלה נתפסו מאות אלפי פריטים שהוחרמו והוגשו תביעות משפטיות כנגד היבואנים.

שנית, משרד התעשייה והמסחר נערך בימים אלו לדרך פיקוח על הסחורות היוצאות מהמעברים בדרכן לבתי-עסק בארץ. במסגרת מערך זה מדווחים פקחים מיוחדים במחוזות באופן מיידי באמצעות מערכת מחשבים על הסחורות שיצאו את שטחי האוטונומיה, טיבן ויעדן. הפקחים יצאו עוד באותו יום לבתי-העסק על מנת לראות שהסחורה אכן הגיעה ולהיווכח בטיבה.

שלישית, תת-ועדה משותפת לישראל ולאטונומיה לענייני גנבות תחל לדון בנושאי הזיופים החל בחודש פברואר, בהשתתפות אנשי משרד התעשייה והמסחר. במהלך ישיבות הוועדה יתבקשו הפלשתינים לשתף פעולה בנושא ולפעול כנגד בעלי המפעלים המייצרים מותגים מזויפים בתחומי האוטונומיה ומשווקים אותם בישראל באמצעות יבואנים ישראלים.

רביעית, משרדי פנה לנספח המסחר האמריקני בישראל, מר בארי פרידמן, וקיבל את הסכמתו לשיתוף פעולה בכל נושא הזיופים בישראל ופעילות כנגד הזיופים ברשות הפלשתינית בשיתוף עם הממונים על הנושא באוטונומיה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל אלול, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

כבוד השר, אני מודה לך על תשובתך. יש לי שתי שאלות או הערות. שאלה ראשונה: האם קיים שם חוק ומשפט שלפיו אפשר לתבוע, גם בשטחי האוטונומיה, את האנשים שלמעשה מזייפים, והאם יש דוגמאות לכך?

דבר שני: במסגרת הסכמי השלום עם הרשות הפלשתינית, חלק מהאנשים שסיפקו סחורה לעזה וליריחו לא קיבלו את התשלומים שלהם. האם משרדך מודע לכך, ומה בדעתכם לעשות – כי הרבה יצרנים פשטו את הרגל. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

על השאלות הנוספות של חבר הכנסת רפי אלול אענה בתשובה כללית יותר, שנוגעת גם לשאלות האלה אבל היא מרחיבה יותר את הנושא.

העובדה היא, שהרשות הפלשתינית היא בשלבי התארגנות, בעזה בצורה יותר מסודרת, ביריחו ובמקומות אחרים היא רק מתחילה את ההתארגנות שלה. לכן עדיין יש במקרים רבים מצב בלתי ברור מבחינה חוקית ומשפטית, ובוודאי לגבי כושר האכיפה.

העבודה שאנחנו עושים, כמשרד התעשייה והמסחר, עם הגורמים המקבילים ברשות הפלשתינית היא, בין היתר, כדי להגיע להסדרים הדדיים מתקבלים על הדעת. אגב, אני מוכרח לומר, שלעתים גם להם יש טענות כלפינו על מידת היישום של הסכמי האוטונומיה, כי יש מצב מעבר שבו מתרגלים לעבוד בתנאים החדשים, שהם תנאים לגמרי שונים מהתנאים שבהם היה שם ממשל צבאי שדרכו אכפנו הרבה פעמים את החוקים הישראליים. גם אז היו לא מעט מצבים שבהם לא היה אפשר לעשות את האכיפה הזאת.

דבר שני, אנחנו כתובת לפניות שונות. המערכת המשפטית תלויה היום בהסכמות בנושאים האלה, אבל בהתדיינויות ההדדיות, כאשר יש בקשות שלהם ובקשות שלנו, מדי פעם אנחנו משתדלים לסייע לאותם סוחרים ולאותם גורמים ישראליים שיש להם טענות כלפי הגורמים באוטונומיה.

אני מעריך, שעם ההתייצבות של הרשות הפלשתינית בעניינים האלה יחולו שיפורים, כי אנחנו מפעילים גם גורמים בין-לאומיים, שלהם יש עניין בשיתוף פעולה עם הפלשתינים על מנת שילחצו עליהם. הרבה פעמים הזיופים הם של מותגים ושל סחורות שבאים מארצות אחרות. לכן, מי שנפגע זה לא רק הסוחר הישראלי, אלא גם היצרן האמריקני או האירופי, שגם הוא בעל אינטרס בנקודה הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה.

עלויות בדיקה של מוצרים קטנים במכון התקנים

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ג' בשבט התשנ"ו (24 בינואר 1996):

מכון התקנים קובע תקנים ונוהלי בדיקה ולאחר מכן גובה את הכסף עבור הבדיקות. לעתים, בעיקר במוצרים קטנים, אין כל פרופורציה בין עלות המוצר ומורכבותו לעלות הבדיקות שהוא נאלץ לעבור.

רצוני לשאול:

1. מדוע מחיר בדיקה שגובה מכון התקנים אינו בפיקוח משרדך?

2. מי מבקר את הנהלים שקובע מכון התקנים?

3. מה ייעשה להגברת הפיקוח על הנעשה במכון התקנים?

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

1. מחירי המכון נמצאים בפיקוח. שיטת הפיקוח מפורטת בתזכיר שאמסור לפרוטוקול מטעמים של חיסכון בזמן ושנמצא כבר בידיו של חבר הכנסת פני בדש.

2. סמכויות המכון ותפקידיו הוגדרו בחוק ובתקנון שקיבל את אישור השר. המכון פועל במסגרת הסמכויות שהוקנו לו ועומד על משמר האיכות והבטיחות.

היו"ר א' סלמוביץ:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בדש.

פני בדש (צומת):

אדוני השר, בכל זאת צריך להיות איזה היגיון. מוצר שעולה 5–10 שקלים, לא יכול להיות שהבדיקה שלו תעלה 1,000 שקל.

עד לפני שנתיים או שלוש שנים, מכון התקנים היה מונופול מוחלט. הכניסו כרגע חברה אחרת. מדוע לא פותחים את התחום הזה לכמה חברות פרטיות או ציבוריות נוספות, כי עלות הבדיקה היום היא עלות גבוהה מאוד? אף שקראתי בתזכיר שזה לא למטרות רווח, העלויות גבוהות מאוד. אם יפתחו את זה לתחרות לחברות ציבוריות או פרטיות, אף-על-פי שהנושא רגיש, אני חושב שהיעילות תהיה שונה, זה יוריד את המחירים והתחרות תהיה תמיד חיובית. מונופול זה לא דבר טוב.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, בבקשה.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

חבר הכנסת פני בדש, אתה בוודאי מודע לעובדה, שהממשלה ומשרד התעשייה והמסחר פועלים על-פי שתי המלצות של ועדות מקצועיות בראשותו של המהנדס שמואל שורק. היום אנחנו בתהליכי יישום של המסקנות האלה, המתמודדות עם בעיות שונות שקשורות בתקינה המודרנית ובהיערכות של מכון התקנים לצורך התקינה הזאת, בין היתר בשאלה של הסמכת מעבדות נוספות.

אני רוצה לציין כאן, שהרגישות היא בכך שהתחרות במחיר עלולה לעלות באיכות הבדיקה, ואנחנו רוצים להבטיח שבדיקת התקינה תעמוד ברמת איכות הכי גבוהה. למשל, אם אני לוקח תקינה בבניין, אם שם יורידו את איכות הבדיקה בשביל להתחרות במחיר, הסכנה היא של התמוטטות בניינים. פה אנחנו מדברים על בטיחות ועל חיים. המערכות המקצועיות עובדות כרגע כדי למצוא את האיזון הנכון בין יצירת מצב שבו מורידים את העלויות לבין הצורך לקיים רמה גבוהה מאוד של איכות בדיקה ותקינה.

הפירוט של הנושא הזה ראוי לדיון בהצעה לסדר-היום או בוועדה ולא במסגרת שאלתא, כי היושבת-ראש בוודאי לא תרשה לי להרחיב את זה.

היו"ר א' סלמוביץ:

התקנון לא מאפשר, זה לא אני. אני עובדת על-פי התקנון.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

היושבת-ראש אמונה על התקנון, ואני מכבד את העניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר התעשייה והמסחר.

הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים

(תיקון – מינוי קאדי מד'הב), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת א' אסעד)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים עכשיו להצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון – מינוי קאדי מד'הב), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת אסעד אסעד – הצעה ג'תנג. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבין ששר הדתות צריך לענות לי.

בנימין טמקין (מרצ):

שר הדתות היה פה ויצא.

אסעד אסעד (הליכוד):

הכנסת מכובדת גם בלי שר הדתות.

גברתי היושבת-ראש, אני חוזר על הצעת החוק הזאת שעלתה בערך לפני שנה כאן. הצעת החוק באה לעסוק בנושא חשוב מאוד, והוא מעמדו של קאדי מד'הב בקרב בני העדה הדרוזית. אולי אתן קצת רקע היסטורי.

עד 1957 היה הטיפול בנושא האישות בתוך בתי-הדין הדתיים השרעיים. העדה הדרוזית הוכרה ב-1957 כעדה דתית נפרדת; כאשר דווקא בלבנון ובסוריה, העדות הדרוזיות שם הוכרו מאז ומעולם. ההכרה באה אחרי שהוחל חוק שירות חובה על בני העדה הדרוזית, ב-1956. אז הוצאו תקנות על-ידי שר הדתות משה שפירא, זיכרוננו לברכה, והחליטו להכיר בעדה הדרוזית ב-1957 כעדה נפרדת.

ב-1962 חוקקה הכנסת את חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים. חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים קבע שתי ערכאות, ערכאה עליונה וערכאה נמוכה, כאשר בכל ערכאה שלושה שופטים. אז לא קבעו איזו השכלה צריכה להיות לקאדי מד'הב. אז, לצערנו הרב, בני העדה הדרוזית המשכילים היו בודדים. אז ראו בעדה הדרוזית עדה קטנה בסך הכול. האוכלוסייה הדרוזית בישראל מנתה בין 15,000 ל-20,000 נפש בקושי. לכן אלה שמונו כקאדי מד'הב מונו על-פי הקשר, בואו נאמר באופן ברור וישיר, עם השלטון.

בעקבות ההכרה הוקמה מועצה דתית מורכבת משלושה אנשים, כולם היום בעולם האמת. ב-1962, כאשר הוקמו בתי-הדין הדתיים הדרוזיים, אותם שלושה אנשים שהיוו את המועצה הדתית הפכו גם להיות שופטים בערכאה העליונה, הכוונה לשופטים בבית-הדין הדתי לערעורים.

אני חושב, שאחרי 47 שנים לקיום המדינה הגיע הזמן שאלה הרוצים להיות שופטים או קאדים חייבים להיות לא רק דתיים, אנשי דת וישרי דרך, הם חייבים להיות בעלי השכלה משפטית או אקדמית.

גברתי היושבת-ראש, מפליא מאוד – משום-מה, אני יודע את הסיבה, והכנסת צריכה לדעת אותה, עם ישראל חייב לדעת, מתנגדים להצעת החוק הזאת כי חבר הכנסת סאלח טריף מתנגד לה.

מצד שני, השר לענייני דתות – – –

סאלח טריף (העבודה):

אני מבקש לאפשר לי לשאול שאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

עכשיו בוודאי לא.

אסעד אסעד (הליכוד):

שר הדתות הוציא תוכנית להסדרים חדשים בשירותי הדת למוסלמים ולדרוזים ולנוצרים. שר הדתות קובע בהצעות שלו תוספת כשירות לבחירת קאדים, כי הוא מתנגד לנו. הוא אומר: תוספת כשירות לבחירת קאדים. בבחירת הקאדים תיתוסף דרישה של השכלה משפטית או לפחות השכלה אקדמית לשם כשירות למינוי לתפקיד קאדים. זאת על-ידי הצעת תיקון חקיקה. למוסלמים צריך להיות קאדי בעל השכלה משפטית או אקדמית. שר הדתות מציע את זה. אבל לדרוזים לא צריך. אתה יודע למה? כי רוצים למנות קאדי מד'הב עם השכלה יסודית בקושי, כי באותה קבוצה אין אפילו את אלה. זו המטרה.

גם כאשר הולכים להתנגד למשהו צריך קצת בושה. אתה כותב את זה, אדוני שר הדתות. לכן באה הצעת החוק האומרת, שמי שרוצה להיות קאדי, זה לא תפקיד פוליטי ולא על רקע פוליטי. בעבר, לפני שהממשלה הזאת הוקמה והיתה ממשלת ליכוד, הצעתי כקאדי מד'הב את פרופסור פאדל מנצור, איש מפלגת העבודה. הוא חבר מרכז מפלגת העבודה.

בתי-הדין הדרוזיים הם חלון הראווה של העדה הדרוזית ולא חלון ראווה למשפחה זו או אחרת, כפי שאתה רואה את זה, אדוני שר הדתות, עם אלה שמייעצים לך.

ההצעה הזאת באה לתקן שני דברים חשובים מאוד. תיקון ראשון, בנושא הוועדה למינוי קאדי מד'הב היתה חתרנות ועסקנות עם הקמת הממשלה הזאת. התיקון המוצע בסעיף 2 בא להבטיח, בין השאר, כי אם בכנסת יכהנו שני חברי כנסת דרוזים, הם יבחרו על-ידי הכנסת כחברי הוועדה ולא דרוזי אחר, וזאת לאור המעמד הרם וחשיבות תפקיד חבר הוועדה.

חבר כנסת דרוזי שנבחר נתמך על-ידי הציבור הדרוזי שבחר בו. לפני שלוש שנים, עם הקמת הממשלה הזאת, היתה תקופה של סחר-מכר כדי שחבר הכנסת אסעד, שהוא מהליכוד, לא יהיה

בוועדה הזאת. מסיפורים כאלה ואחרים, שאני מתבייש להעלות אותם – ואת זה אמרו לי אנשים ממפלגת העבודה.

התיקון השני בא להבטיח, שעורך-דין דרוזי שהוא חבר בוועדה למינוי קאדי מד'הב לא ייבחר על-ידי לשכת עורכי-הדין אלא ייבחר על-ידי עורכי-הדין הדרוזים, שהם אומנם לא רבים, אבל יש עורכי-דין דרוזים. אני מופתע ואני נדהם, שר הדתות לגבי המוסלמים קובע ומחליט שצריך להעלות את רמתו של השופט, של הקאדי מד'הב, אבל אל הדרוזים הוא מתייחס כאל שבט. מדוע? כי בן מפלגתך רוצה שאנחנו נישאר שבט. אנחנו לא שבט ואנחנו לא בסיציליה. שם משפחות שולטות.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מדבר על לשכת עורכי-הדין.

אסעד אסעד (הליכוד):

אני לא מדבר על זה, אני מדבר על מעמדו של קאדי מד'הב, שיהיה כפי שאתה מציע למוסלמים, שיהיה בעל רמה משפטית או אקדמאי. למה לדרוזים לא? כי חברך לא רוצה? זה מה שאתה רוצה?

אתה הולך לפלג את העדה הדרוזית כל הזמן. אני מציע לך, תעזוב אותנו לנפשנו. זה לא עניינך ולא עניינו של חבר הכנסת סאלח טריף, העדה תחליט.

לכן, אני פונה אל חברי הכנסת ומבקש לתמוך בהצעת החוק הזאת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אסעד אסעד. אדוני השר לענייני דתות, בבקשה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת ראויה שתידחה. היא ראויה להידחות מהטעם שההצעות הכלולות בה באות לשבש ולשנות את המאזן של ועדת המינויים לקאדים ולהנהיג שיטות חדשות, שאיש לא מציע אותן, ומינויים של שופטים דתיים, או שופטים כנהוג במדינת ישראל.

יש כאן, למשל, הצעה, שעורך-דין דרוזי, שאמור לשמש חבר בוועדת המינויים לקאדים מד'הב, שהוא הקאדי הדרוזי, לא ייבחר על-ידי לשכת עורכי-הדין, כמקובל, לנציגי לשכת עורכי-הדין בוועדה למינוי שופטים, וכמקובל בנציגי לשכת עורכי-הדין בוועדה למינוי קאדים מוסלמים, ונציגי לשכת עורכי-הדין בוועדה למינוי דיינים, אלא שזו תהיה בחירה של כל עורכי-הדין הדרוזים. מדוע? אינני יודע.

השיטה הזאת, שלפיה כל דבר זה בחירות, אין שיטה שמכניסה יותר פוליטיזציה לנושא מאשר עריכת בחירות כלליות לנושא הזה. ומי שמדבר נגד פוליטיזציה, אנחנו נגיד לו: טול קורה מבין עיניך. אומרים לנו: טול קיסם מבין שיניך. אנחנו משיבים לו: טול קורה מבין עיניך. הגישה של עריכת בחירות כלליות לתחומים הללו היא גישה פסולה.

דבר שני. הגישה שלי בכל הנוגע לדרישות להשכלה ממומשת במסגרת מדיניות שאנחנו מנהיגים בכללי השיקול את מי למנות לקאדי, את מי למנות לקאדי מד'הב, את מי למנות לדיין. ואני התרשמתי שתיקון חקיקה לא מקובל על הציבור – – –

אסעד אסעד (הליכוד):

איזה ציבור, אדוני השר לענייני דתות, האם הציבור שיושב אתך באותה מפלגה?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מבקש לא להפריע לי. אני רוצה לדבר אל חברי הכנסת ואל הכנסת. והנה אתה התערבת עכשיו, ואני מבקש להמשיך. לכן, אני אומר, התיקון הזה לא ראוי.

שנית, להגדיל את משקל הפוליטיקאים, להוסיף עוד חבר כנסת – זה הרי מגדיל את הפוליטיזציה. ומי מציע זאת? ומי מציע זאת? מציע זאת אותו אדם שיש לו טענות נגד פוליטיזציה. ראו, אדם שבא וטוען נגד פוליטיזציה הוא האדם שמציע שתי הצעות שיש בהן פוליטיזציה יותר גדולה במערכת הזאת. לכן אני מציע לכנסת לדחות את הצעת החוק הזאת, משום שהיא תביא ליותר פוליטיזציה של ועדת המינויים, ולא תביא פחות פוליטיזציה, כפי שהמציע מציע במין צדקנות.

עכשיו אני רוצה לומר בשתי דקות משהו בנושא המועצה הדתית הדרוזית. את הבג"ץ הגישה קבוצה שחבר הכנסת אסעד אסעד מנציג אליה, קבוצה שלא קיבלה את המסורת שהתגבשה בתוך העדה הדרוזית, שקביעת המנהיג היא עניין פנימי לפי צוואה. וכיוון שהם ערערו על הצוואה, הם הגישו בג"ץ. היו 11 עתירות, וב-8 במאי 1995 ניתן פסק-דין בבג"ץ חלבי נגד השר לענייני דתות. באותו פסק-דין חויבתי לקיים הליך מפורט של התייעצות, של דיון, ולבסוף להתקין תקנות לכינון מועצה דתית דרוזית. וזאת לאחר שכל חברי המועצה הדתית הדרוזית, אשר כוננה בשנת 1957, הלכו לעולמם.

בהתאם לפסיקת בית-המשפט הגבוה לצדק, עשיתי את כל הצעדים המחויבים: פרסמתי הודעה לציבור, הגישו לי הצעות, עשרות עמודים והרבה קלסרים, למדתי אותם והצעתי מודל, מודל שאני פיתחתי.

המודל מבוסס על כך, שכל ראשי בתי-התפילה, 30 במספר, שנקראים חילוות, יהיו בתוך המועצה הדתית. לא אני קבעתי מי הם; עוד 15 נציגים, שייקבעו על-ידי ראשי המועצות המקומיות הדרוזיות, ולא אני בחרתי אותם; ו-15 נציגים נוספים שיומלצו על-ידי השר לענייני דתות, כדי לאזן את המועצה בהרכבה ובהיבטים שונים. למשל, ביישוב ירכא יש רק חילוה אחד, אבל יש בו 9,000 תושבים. מן

ההיגיון יהיה לאזן זאת במינויים נוספים מירכא. לכן האיזון הזה היה דרוש, וזה לא דבר בלתי ענייני. לכן גם נקבעו 15 מומלצי השר, כשהוא חייב לשקול שיקולים שונים להשלמת האיזון.

גם אחרי התקנת התקנות האלו הוגשו שש עתירות לבית-המשפט הגבוה לצדק, ובית-המשפט הגבוה לצדק הציע פשרה. הסכמתי לפשרה, הסכמתי לשקול את הפשרה בשלוש נקודות: תקנות לחמש שנים; במקום ראשי הרשויות – המועצות המקומיות יחליטו, ולא ראשי הרשויות; הנושא התרבותי ירד, וגם לזה הסכמתי. אבל העותרים לא הסכימו, ולא רק שלא הסכימו אלא אמרו לבית-הדין הגבוה לצדק: אל תתערב. עוד לא היה בג"ץ שהעותרים מגישים בקשה לבית-המשפט, בית-המשפט מציע להם פשרה, הם לא מקבלים אותה, ועוד אומרים לבית-המשפט: אל תתערב.

זה המצב. אני פועל רק לפי פסק הבג"ץ, וכל הצעדים שלי הם בהתאם לפסק הבג"ץ. כאשר הבג"ץ יחליט בעניין של התקנות, ניגש להמשך הדרך. וזה לא עומד כרגע על סדר-היום שלנו, וחבל שמדי פעם מעוררים את הנושא. מי שלא רוצה לקבל את החלטת הבג"ץ, אל יעלה עתירות לבג"ץ, ואז יימשך המצב הנוכחי. מבחינתנו יכול המצב הנוכחי להימשך אם לא היו מגישים בג"ץ, ואם הבג"ץ לא היה נותן לנו הוראה להתקין תקנות. אבל הוא נתן לנו הוראה, ואנחנו התקנו הוראות. כאשר הבג"ץ יכריע, נמשיך את השיקול בעניין הזה.

לכן אני פונה ומבקש מחברי הכנסת לדחות את הצעת החוק שהעלה כאן חבר הכנסת אסעד אסעד.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר לענייני דתות. חבר הכנסת אסעד, אתה רוצה להשיב?

אסעד אסעד (הליכוד):

לא.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה טרומית על הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון – מינוי קאדי מד'הב), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת אסעד אסעד, והעברתה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה. נא להצביע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 12

נמנעים – אין ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק בתי-הדין הדתיים הדרוזיים (תיקון –

מינוי קאדי מד'הב), התשנ"ו–1995, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

10 תומכים, 12 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק לא התקבלה.

סגן שר הפנים, אני רוצה להתייחס עכשיו לבקשה שלך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר א' סלמוביץ:

סליחה, חבר הכנסת בוחבוט, רק רגע, בבקשה. חבר הכנסת סאלח טריף, אני רוצה להתייחס לבקשה שלך. אתה הגשת לי בקשה למסירת הודעה אישית. אני רוצה לקרוא כאן באוזניך את סעיף 54 לתקנון, האומר כך: "(א) חבר הכנסת המבקש רשות להודעה אישית ימסור תחילה בכתב ליושב-ראש את תוכן הודעתו" – דבר שלא נעשה עד לרגע זה. "(ב) לא תינתן רשות להודעה אישית אלא לתיקון אי-הבנה שחלה בדברי המבקש, או בקשר לדבריו, או להסרת האשמה שהושמעה בכנסת. (ג) הודעה אישית לא תארך יותר מחמש דקות." זמן של הודעות אישיות – בסוף הישיבה. סוף הישיבה טרם הגיע, לכן אין מקום להודעה אישית, שגם תוכנה לא נמסר לי. תודה.

אנחנו ממשיכים לעבור – – –

סאלח טריף (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, קודם כול, אני הייתי יושב-ראש הישיבה, וגם היה תקדים שהכנסת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני, זה נתון לשיקול דעתו של היושב-ראש. יש פה דברים מאוד ברורים.

סאלח טריף (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אני מציע לך לשאול גם את המזכירה וגם את חבר הכנסת דן תיכון, העומד כאן לידי. אם חבר הכנסת דן תיכון יגיד לי שלא – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

קודם כול, אני מאוד מעריכה את חבר הכנסת דן תיכון, ששימש תקופה ארוכה סגן יושב-ראש הכנסת. אבל אני שוב אומרת שזה נתון פה לשיקול דעתי הבלעדי. יש תקנון. נכון שהיו גם תקדימים. אני חוזרת ואומרת, שתוכן ההודעה שלך טרם הועבר אלי עד לרגע זה. אתה צריך למסור אותה בכתב, והיא צריכה להיות מונחת בפני, דבר שלא נעשה על-ידך עד לרגע זה.

סאלח טריף (העבודה):

אני מוותר. אבל היו דברים מעולם.

היו"ר א' סלמוביץ:

ראשית, תוכן ההודעה שלך לא נמסר לי עד לרגע זה. שנית, ההודעה שלך תימסר בסוף הישיבה.

הצעת חוק החזר הוצאות כספיות בגין עריכת נישואין בחוץ-לארץ למי שאינם רשאים

להינשא על-פי הדין הדתי, התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת ב' טמקין)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו ממשיכים בסדר היום: הצעת חוק ג'תקג, הצעת חוק החזר הוצאות כספיות בגין עריכת נישואין בחו"ל למי שאינם רשאים להינשא על-פי הדין הדתי, התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת בנימין טמקין. בבקשה.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, מעט מאוד פעמים כשחבר כנסת עולה לכאן להציע הצעת חוק הוא מרגיש שהוא מייצג ציבור שממש צועק וזועק לעזרה. אני לא ראיתי בזמן האחרון עוד הצעת חוק שבאה להגן על ציבור ולא פוגעת באף אחד אחר, אלא רק מגינה על אותו ציבור שנפגע.

מדובר על אנשים במדינת ישראל שמסיבות דתיות כאלה או אחרות לא יכולים להתחתן במדינת ישראל. זו עובדה. זוג רוצה להתחתן – מוסלמי, נוצרי, יהודי, ולא חשוב – והוא לא יכול להתחתן במדינת ישראל, מכיוון שיש איזו סיבה דתית. תשימו לב, אני אומר בפירוש: החוק הזה אין לו שום קשר עם הסטטוס-קוו הדתי, הוא לא בא לשנות דבר מהיחס בין הדת לבין המדינה, הוא לא בא לשנות שום דבר ביחס שבין הסמכויות הדתיות לבין האזרח. החוק הזה בא לומר, שאם אזרחים רוצים לעשות את הדבר האלמנטרי – זכות יסוד של אזרח בכל מדינה בעולם – להתחתן, אלוהים אדירים, שני אנשים אוהבים אחד את השני ורוצים להתחתן, אבל המדינה לא נותנת להם את זה כי אין נישואין אזרחיים במדינת ישראל.

אריה גמליאל (ש"ס):

תגיד את האמת, תגיד את האמת.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני יכול לבקש את עזרתך?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע כעת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אולי זה יעודד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע כעת. עומד פה נואם על הדוכן, ואני מבקשת לא להפריע.

קריאות:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

לא להפריע, לא להפריע.

בנימין טמקין (מרצ):

כל דבר שאנחנו באים להסדיר, חבר הכנסת פנחסי — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת פנחסי, עכשיו אני מדבר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אתה יכול לדבר.

בנימין טמקין (מרצ):

אני חוזר ואומר: זו זכות יסוד של כל אדם ואזרח בכל מדינה בעולם להתחתן עם מי שהוא אוהב, ואם הוא לא יכול — —

קריאות:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע כעת.

בנימין טמקין (מרצ):

המדינה לא מאפשרת להם מסגרת. אגב, אני מוכן להוריד את הצעת החוק הזאת מייד אם נאשר פה נישואין אזרחיים. אם תאפשרו לאנשים להתחתן בנישואין אזרחיים במדינת ישראל, לא יהיה צורך בחוק כזה.

קריאות:

משה גפני (יהדות התורה):

איזו מדינה אתה רוצה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת פנחסי. ד"ר. חבר הכנסת ורדיגר. חבר הכנסת גפני.

בנימין טמקין (מרצ):

אני רוצה מדינה שבה זוג בני אדם שאוהבים זה את זה יוכלו להתחתן. תסבירו לציבור שמסתכל עלינו, ש-15% מן האנשים שנרשמים במרשם האוכלוסין כנשואים לא מתחתנים במסגרת דתית כלשהי במדינת ישראל. הם צריכים או לנסוע לקפריסין, או לנסוע לפרגוואי, או לעשות כל מיני דברים, על מנת לקיים את טקס הנישואין, כי הם רוצים לחיות ביחד, כי הם אוהבים זה את זה. עולים חדשים רבים במדינת ישראל – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

גם שני גברים?

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, יש לי מכהלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

בנימין טמקין (מרצ):

למה? אתה רוצה להתחתן עם גבר?

שאל יהלום (מפד"ל):

אני שואל אותך.

בנימין טמקין (מרצ):

חשבתי שאולי מתוך סקרנות אתה שואל. אני לא מבין מה אתה רוצה. גם מה שלא נמצא בוויכוח אתה עושה ממנו ויכוח.

שאל יהלום (מפד"ל):

למה גם לא שני גברים?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקשת לא להפריע.

בנימין טמקין (מרצ):

הרי אתה יודע את עמדותי בנושא הזה, ואל תערבב דבר בדבר. פה מדובר על חוק. שני אנשים רוצים להתחתן, ומסיבה דתית כלשהי לא נותנים להם להתחתן במדינת ישראל, שהיא מדינה דמוקרטית. כל מה שאנחנו מבקשים ורוצים – והציבור עוד לא שמע מה אנחנו רוצים – זה כדלקמן: על-פי הצעתו של השר שטרית, ולקחתי את ההצעה והפכתי אותה להצעת חוק, שמדינת ישראל, חבר הכנסת דרעי, חבר הכנסת רביץ, חבר הכנסת פנחסי – – –

קריאות:

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

מה שאנחנו רוצים זה שמדינת ישראל תממן — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי.

בנימין טמקין (מרצ):

עם כל הכבוד, זה לא יכול להיות. סליחה, יש גבול.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, קודם כול, אני מבקשת שתמתין רגע.

בנימין טמקין (מרצ):

אני מחכה עד שיהיה סדר. אין בעיות.

קריאות:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק להפריע, ולא, יש לי סנקציות שאני יכולה לנקוט על-פי התקנון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גם לשר הדתות יש מה להגיד.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אני מבקשת שקט כעת. חברת הכנסת חזן. חבר הכנסת פנחסי. אני מבקשת שקט. כל זמן שהרוחות לא יירגעו אנחנו לא נמשיך. חבר הכנסת פנחסי, די.

בנימין טמקין (מרצ):

מה שאני מבקש בחוק הזה הוא, שמדינת ישראל, כשמדובר באותם אזרחים שמוצאים עצמם במצב שהם לא יכולים להתחתן במדינת ישראל, תשתתף במימון ההוצאות של נסיעתם לחוץ-לארץ להתחתן. מי שרוצה לחסוך את הכסף הזה למדינת ישראל – אנא, נחוקק ביחד חוק נישואין אזרחיים, נחסוך למדינה כסף, נהיה מדינה מתוקנת, לא נכריח אף אחד להתחתן לא בטקס דתי ולא בטקס לא דתי, אלא כל אחד יתחתן על-פי דרכו ועל-פי אמונתו. אבל, אם אתם לא מאפשרים נישואין אזרחיים ועושים כל דבר בשביל להכשיל את העניין הזה, אף שיש גורמים דתיים וחרדיים שכבר הגיעו למסקנה שצריך לאפשר את הנישואין האזרחיים במדינת ישראל – – –

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

קריאות:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אורון. חברת הכנסת נעמי חזן.

בנימין טמקין (מרצ):

אתם מכשילים קבלת חוק נישואין אזרחיים במדינת ישראל, אבל לפחות תאפשרו לאזרח הקטן ולאזרחית שרוצים להתחתן, כי הם אוהבים זה את זה, לנסוע לחוץ-לארץ, ושהוצאות האלה לא ייפלו על משפחותיהם. אתם יודעים מה? אפשר לומר שזה חוק כלכלי. הוא בא להגן על הכיס של אזרח שאנחנו מכריחים אותו לנסוע לחוץ-לארץ כי אין לו שום פתרון אחר. ואם לא – או שתאפשרו פתרונות אחרים, למשל, נישואין רפורמיים וקונסרבטיביים, או נישואין אזרחיים. אבל לא יכול להיות שאתם תיקחו 20% מהאוכלוסייה במדינת ישראל ולא תאפשרו להם להתחתן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין 20%.

בנימין טמקין (מרצ):

בסך הכול מדובר על זה. אם אין 20%, אז מה אתה מודאג כל כך? מה אתה מודאג מהעידוד כביכול שאנחנו נותנים?

אריה דרעי (ש"ס):

אנחנו לא מודאגים. לא מודאגים.

בנימין טמקין (מרצ):

בכל מקרה, אם אתם לא מודאגים, אני אומר כנציג של תנועה שדואגת לזכויות האדם ולזכויות האזרח, שאני מאוד גאה להציג הצעה שרק מגינה על האזרח ולא פוגעת בו בשום דבר.

משה גפני (יהדות התורה):

היא הורסת את המדינה.

בנימין טמקין (מרצ):

תעלה לפה ותסביר במה אנחנו פוגעים במשהו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת גפני.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש שנצביע בעד החוק הזה ונעביר אותו לטיפול ועדת החוקה של הכנסת. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת טמקין. אדוני השר לענייני דתות, בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

איך נבדוק אם הם אוהבים זה את זה? איך אפשר לבדוק דבר כזה?

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת טמקין, השר משיב לך.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מציע להקשיב לדברים שאני אומר בשיקול דעת פתוח, ודברי אמורים גם לחברי הכנסת שמייצגים כאן את הציבור הדתי והחרדי וגם לחברי הכנסת האחרים שמייצגים גם ציבור מסורתי וגם ציבור אחר. אני רוצה שתקשיבו היטב לדברים שאגיד, כי לפי דעתי הצעת החוק הזאת כן צריכה לעבור.

אנחנו הנהגנו, בתקופת כהונתי כשר דתות, סיוע שיינתן באמצעות ועדת העיזבונות של המדינה לגופים שיסייעו למי שאיננו יכול להתחתן לפי חוקי מדינת ישראל. לפי חוקי מדינת ישראל, הנישואין בישראל הם רק דתיים. הנהגנו את ההסדר הזה מתוך השקפה, שאנחנו רוצים שרוב הציבור או כל הציבור יתחתן בנישואין דתיים.

מה קרה בפועל? בפועל היו שני תהליכים. תהליך ראשון – קלטנו 660,000 עולים מחבר העמים, שחלק מהם מוגדרים כספק יהודים. כאשר הם באים להתחתן, אומרים להם: אתם לא יכולים להתחתן. כבר לא מדובר במספר קטן של אנשים.

בנימין טמקין (מרצ):

השר לענייני דתות ש' שטרית:

660,000. מתוכם – אני מעריך – כ-150,000 – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא לצעוק משם. מה קורה פה היום?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

יכול להיות שמדינה תגיד לקבוצה כל כך גדולה, שלא מעניין אותה, שלא אכפת לה, שהיא לא יכולה להתחשב בצרכים שלהם ולהגשים זכות בסיסית ולהתחתן? ברור שאנחנו לא יכולים להגיד לעולים האלה – שקיבלנו אותם באהבה, שאנחנו מאוד רגישים לרווחתם האישית, אנחנו נותנים להם משכנתאות, אנחנו נותנים להם ביטוח לאומי, אנחנו מארגנים להם מקומות עבודה – להתחתן בישראל אתם לא יכולים.

מעבר לכך, מאז 1974 לא גדל מספר הנישואים ברבנות. אני מבקש שתקשיבו לנתון שאני מדבר עליו: מאז 1974 מספר הנישואים של יהודים ברבנות לא גדל. מעבר לשאלת העולים, שזה כמעט 150,000 איש, יש גם שאלת הישראלים. הם, מכל מיני סיבות, אינם מתחתנים כאן בארץ. לעולם ההלכה לא טוב שכל כך הרבה זוגות לא יהיה ידוע מי מהם חי ביחד עם מי ויולד ילדים, מי מהם

החליט לעזוב וללכת לגור עם בן זוג אחר. עולם ההלכה צריך להיות מעוניין שתהיה מערכת מידע מסודרת לגבי אלה שמתחתנים בצורה אחרת.

אני לא הראשון שאומר זאת. יש גם רבנים שאמרו זאת, יש גם פרופסורים למשפטים שהם דתיים יותר ממני שאמרו זאת. אני לא הראשון שמעלה את הטענה הזאת.

לכן, הגישה לא קשורה בשאלה מי מסורתי, מי דתי, מי חילוני ומי חרדי. זה אינטרס כולל של כולנו לתת מענה על הסוגיה הזאת. המענה שאני נתתי על הסוגיה הזאת הוא מתן המלצה לוועדת העיזבונות, בראשות השופט בן-דרור, שיאשר לכמה גופים שהגישו בקשה לסייע – – –

דליה איציק (העבודה):

נגד, בעד?

היו"ר א' סלמוביץ:

מה זה? באמת.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני בעד, לא נגד. אני בעד הצעת החוק, אלא אם כן שיקולים אחרים – – –

דוד צוקר (מרצ):

היא לא יודעת אם הממשלה קבעה עמדה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

הממשלה לא קבעה עמדה. אני ממליץ לקבל את הצעת החוק מהשיקולים שאני מנסה לפרט מתוך כבוד למערכת הקיימת בארץ.

חבר הכנסת עובדיה עלי – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני השר, אפשר לשאול שאלה?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

האם אדוני השר מודע לכך שזה יכול לכלול נישואי תערובת? כי המלה אזרחים מסתירה מתחתיה את כל האיסורים.

נעמי חזן (מרצ):

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, חבר הכנסת צוקר, חברת הכנסת חזן, שאלו את השר ולא אתכם, עם כל הכבוד.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אני אפשרתי לו. אם הייתם מבקשים בצורה ---

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

יש פה שר שמשיב על השאלות.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני השר, מצבנו לא משתפר.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

חבר הכנסת ידידי פרופסור שאקי, בקריאה טרומית אנחנו מאשרים עקרונית שהרעיון ראוי לחקיקה, ואני אשמח לסייע לך לצמצם את החקיקה כדי שתשקף איזון של הבית הזה, אבל אסור שאנחנו נגיד ל-150,000 עולים: אתם לא מעניינים אותנו. אסור שנגיד לאנשים שלא יכולים להתחתן לפי דיני ישראל, שגם הם לא מעניינים אותנו, כיוון שזכויות האדם מחייבות שניתן להם תשובה. גם עולם ההלכה מחייב שיהיה תיעוד ברור מי נשוי ומי לא ואיך.

לכן אני אומר לגבי השאלה הזאת, הלוואי שאנחנו נעביר את החוק, נשב ונדון מה הכיול — — —

דוד צוקר (מרצ):

אדוני השר שמעון שטרית — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה. מה זה?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני רוצה להוסיף משפט אחרון. חברי הכנסת, מדינת ישראל — — —

רן כהן (מרצ):

איפה מפלגת העבודה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רן כהן, עומד פה שר, מדבר אליכם, ואתם לא מפסיקים להפריע. לא לשאול עכשיו שאלות. עכשיו עומד פה שר ומשיב.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני השר, כל כמה שאתה מדבר יותר גם חבר הכנסת דרעי מדבר ואנשים יוצאים מהאולם.

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, עומד פה שר, אין הגבלה בתקנון למשך זמן התשובה שלו, אני לא מפסיקה אותו והוא ידבר כמה שהוא רוצה, ואתם בוודאי לא תפסיקו אותו.

משה גפני (יהדות התורה):

יש לשר עשר דקות.

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת דרעי מסתובב ומשכנע אנשים.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני רוצה לסיים את דברי ולומר לחברים: אם אנחנו לא ניתן פתרונות מהסוג הזה, הלחץ של 150,000 עולים ושל אנשים נוספים, זוגות שלא יוכלו להתחתן, דווקא ייצור לחץ לשנות את החוקים במדינת ישראל. אם אתם לא תהיו מוכנים לפשרה מהסוג הזה, תזכרו – אני אומר את זה לפרוטוקול – סופכם שיהיו נישואין שאתם פחות רוצים אותם.

בנימין טמקין (מרצ):

מחפשים מפלגה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אל תאיים עלינו.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני לא מאיים עליך. 150,000 איש זכאים להתחתן.

לכן אני קורא לכם לשקול מחדש את עמדתכם ולהצביע בעד הצעת החוק.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, לאיזו ועדה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

יש מפלגה שנעלמה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את זה.

בנימין טמקין (מרצ):

רגע, אני מחפש מפלגה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אתה מוכן להפסיק?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אתה שואל אותי שאלה, חבר הכנסת טמקין?

בנימין טמקין (מרצ):

אני מחפש מפלגה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לשר לענייני דתות. חבר הכנסת אברהם רביץ ביקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. חמש דקות, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

מפלגת העבודה נעלמה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. אנחנו עוברים להצבעה.

בנימין טמקין (מרצ):

רגע, אבל חסרים לי 44 מנדטים.

היו"ר א' סלמוביץ:

נא להצביע.

רן כהן (מרצ):

מפלגה אחת נעלמה, המפלגה הכי גדולה.

דוד מנע (הליכוד):

בחודש מאי היא תיעלם לגמרי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 23

נמנעים – 1 ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק החזר הוצאות כספיות בגין עריכת נישואין בחוץ-לארץ למי שאינם רשאים להינשא על-פי הדין הדתי, התשנ"ו–1995, נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

13 תומכים, 23 מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שהצעת החוק לא נתקבלה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (ניכוי בשל דמי טיפול בילדים), התשנ"ג–1993

(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (ניכוי בשל דמי טיפול בילדים), התשנ"ג-1993, של קבוצת חברות כנסת – הצעה תתל"ב. תנמק חברת הכנסת ענת מאור. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

בכלל לא ברור מי יותר גרוע, הליכוד שבא או העבודה שלא באה.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אדוני שר האוצר, חברי הכנסת, אחרי הסערה הגדולה על חוק שאני מצטערת שלא עבר, שכן היה בו כל ההיגיון, אני עומדת להציע הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (ניכוי בשל דמי טיפול בילדים), התשנ"ג-1993, שבאה לענות על צורך של מאות אלפי נשים ומשפחות בישראל.

אני רוצה להזכיר לך, אדוני שר האוצר, שבתור יושבת-ראש ועדת משנה לקידום נשים במדע ובכלכלה ישבנו הבוקר עם שר התעשייה והמסחר בנושא קידום נשים בתעשייה, בכלכלה ובמספרים קטנים. שמחנו לשמוע מדיווחי משרד התעשייה והמסחר, שמספר המנהלות בתעשייה הוכפל – מ-7% ל-14%. נכון, זה עוד לא סקר שמקיף את כל התעשיות, זה נעשה על מדגם; נכון, איננו מסתפקות ב-14%, אבל הקידום חשוב מאוד.

אני רוצה לציין יותר מזה. באותו דוח התברר, שמבחינת שביעות הרצון מדרך תפקודן של הנשים המנהלות, מתרומתן, העובדים והחברות ציינו, שאין הבדל, להיפך, בין נשים לגברים. יש כן פערים בשכר וביכולת הקידום.

הנשיא עזר ויצמן ורעייתו מארחים היום נשים יזמות, נשים שעשו קידום להן ולכלכלה. כך קידמנו הרבה מאוד נושאים בתחום נשים עובדות, כמו גם בתחומים אחרים.

בכל מפגש, אני לא מגזימה, מעלות הנשים את עקב אכילס שלהן היום ביציאתן לעבודה ובקידומן בעבודה, שכן אשה עובדת – אין בזה די, אלא צריך להתמסר, צריך להשקיע, צריך ליצור, לנצל את המיומנויות, וזה מצריך לא אחת הרבה שעות.

מתברר, שהמלכוד העיקרי הוא, שהחברה בישראל לא מותאמת לשני מפרנסים במשפחה. מדינות רבות באירופה עברו ליום חינוך מלא – זה לא עניין של יום חינוך ארוך – ויום החינוך מקביל ליום העבודה של שני בני הזוג. כשהייתי בשליחות עם בעלי בארצות-הברית, מערכת החינוך תפקדה מ-08:00 עד 15:30. לנו אין יום חינוך מספיק ארוך. בגיל הרך חינוך החינם מתחיל רק בגיל חמש, עלות מעונות היום להורים היא ענקית, ולתינוקות בוודאי, והורדת גיל החינוך לגיל ארבע לפחות, ולשלוש, הכרחית.

ההיבט האחר הוא התשלומים. מאחר שהחינוך בגיל הרך הוא לא חינוך בישראל – אני רוצה לציין שאני אומנם חתומה על החוק, אבל אני יודעת את המגבלות התקציביות, שכן הממשלה שלנו עשתה השקעה אדירה בחינוך. גידול של 70% בתקציב החינוך זה מהפך.

אדוני השר, כמי שבאה מתחום החינוך אני אומרת לך, שיש שני הישגים מהותיים ביותר: צמצום האבטלה והעובדה שהחינוך הוא סוף סוף השקעה ולא הוצאה. כי לפעמים הרגשנו שבחינוך אנחנו רק גורמים להוצאות לכאורה בעיני אנשי המשק והכלכלה. הם סוף סוף השתכנעו ובאו למסקנה, שהחינוך הוא ההשקעה הטובה ביותר לחברה, לתרבות ולמשאב הכלכלי.

והנה, בגין העובדה שיום החינוך הוא לא יום מלא והחינוך לא מתחיל חינוך לפני גיל חמש, יש בעיה קריטית כלכלית, ודווקא לזוגות הצעירים.

אני רוצה להזכיר לך, אדוני השר, שהצעת חוק אחת כבר העברנו בקריאה טרומית, ואני יודעת שמטעמים תקציביים לא מקדמים אותה. הצעת החוק הזאת אמרה, שבפקודת מס הכנסה, בגין תשלום למעונות יום, תהיה נקודת זיכוי לאשה העובדת. הצעה זו באה להשלים את התמונה ולתת נקודת זיכוי גם בגין דמי טיפול בילדים למצב של גמר יום החינוך בגיל הרך או בבתי-ספר יסודיים ועד לשעה שהאשה או הבעל חוזרים הביתה.

כאשר מעון יום עולה 500–600 שקל ועד 900 ו-1,100 שקל בחודש, וכאשר מזמינים עוזרת בית או מטפלת בילדים, וזה עולה מאות ואלפי שקלים, משפחות לא עומדות בכך. אם רוצים שנשים תוכלנה לתרום את יכולתן, את השכלתן ואת כישוריהן לשוק העבודה, הרי הכרחי להעביר את הצעת החוק.

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני רוצה לעבור להיבט אחר. אני מבينة, שניכוי בנקודת מס הכנסה יש בה הוצאה ישירה, או לחלופין הפחתה של התזרימים שעוברים מן האזרחים אל המדינה, ואת זה רואים ישירות במאזן. אבל אנחנו יודעים, אדוני השר, שהמאזן האמיתי הוא מאזן של משק צומח, ומי כמוך הוביל למדיניות הזו של לא לחסוך בהוצאות. כאשר המשק צומח וכאשר יש מקומות עבודה נוספים, וכאשר ההון האנושי והמשאב של ההשכלה מנוצלים, יש צמיחה כללית, ואז אפשר להגדיל את ההוצאות.

אין כמו מדינות שהשכילו לנצל את הכוח האנושי של הנשים העובדות. כאשר אנחנו, לכאורה, נאבד כספים בנושא של נקודות הזיכוי בתזרימים המסים מהנשים, אבל נכפיל ונשלש את זה, נגיע לעוצמה הרבה יותר גדולה כאשר נשים תגענה למיצוי מלוא כישוריהן בעבודה.

אדוני השר, אני רוצה לעדכן אותך בהיבט מאוד חשוב, מדוע נשים מוכרחות להיות יותר שעות בעבודה. אנחנו, בשירות הציבורי, יודעים, שהנשים מהוות 9.58% מכלל העובדות בשירות הציבורי, ואילו בעמדות הניהול בדרגה 13 יש פחות מ-1%. עם האחיות ועם הפרקליטות יש 5.16%, ובכל ארבע הדרגות העליונות יש 22% בלבד. כאשר נשים מהאקדמיה הלכו לחקור הן מצאו, שאחת המכשלות העיקריות היא העניין של שעות נוספות והגילום שלהן ב-50% שעות נוספות, והגילום ברכב לגברים ולא לנשים. אחד ההסברים הוא, שנשים יכולות להישאר פחות במשרדים או בעבודה.

ראשית, אני רוצה לעדכן אותך, אדוני השר, שנשים נשארות בעבודה הרבה מאוד, נשים מתמסרות לעבודה, ובמקביל אנחנו תובעות להפסיק את האפליה הלא-מובנת שלפיה פעמים רבות אשה באותה משרה ובאותה דרגה לא מקבלת הוצאות רכב ולא מקבלת גילום של שעות נוספות אף שהיא נשארת. אבל אין ספק שאי-אפשר להזניח את הילדים, ומי כמוני שבאה מעולם החינוך יודעת, שגידולם של ילדים הוא הצד השני של המשוואה, שהוא לא פחות חשוב מקריירה כפולה לבני זוג, ולא הייתי רוצה לבנות בשום אופן קריירה אל תוך מצב שהילדים לא מטופלים, אם במערכת חינוך ואם על-ידי גורמים שהמשפחה שוכרת באופן פרטי לטיפול בהם.

לכן צריך לאפשר שמשק הבית יהיה משק בית טוב, פורה ומחנך, ובמקביל נשים תוכלנה להישאר יותר זמן בעבודה, תוך החזר כספים למשפחה על נקודות זיכוי בגין החזקת מטפלת בית, או בגין מעונות יום. תודה רבה, אדוני השר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מברכת אותך גם על הצעת החוק החשובה. אני רק רוצה להזכיר גם לך ולכבוד שר האוצר, שאני הייתי ראשונה להציע הצעת חוק כזאת, שעברה בקריאה טרומית חרף התנגדות הממשלה, והיא תקועה זה שלוש שנים וחצי בוועדת הכספים כאבן שאין לה הופכין.

ענת מאור (מרצ):

תודה. את גם שותפה להצעת החוק שלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, אני גם שותפה להצעה הזו, ומובן שההצעה שלי התייחסה גם לעזרות בית ולמטפלות.

אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, הממשלה מתנגדת להצעת החוק הזאת, אבל הממשלה לא מתנגדת בשום פנים ואופן להגדלת חלקן של הנשים במעגל התעסוקה.

לשמחתי הרבה, שיעור המועסקות מבין הנשים גדל בשלוש השנים האחרונות באופן ניכר. שיעור המועסקות גדל לא בגלל חוק כפי שהוא מוצע כאן, אלא בגלל העובדה שיש יותר מודעות לצורך לצאת לעבודה, יש יותר מודעות לכך שמשפחה צריכה להתקיים לא רק מהכנסה של מפרנס אחד. יש יותר אופציות לעבודה, יש יותר יכולת למצוא עבודה, ולשמחתי הרבה שיעור ההשתתפות הכולל בשוק

העבודה עלה מ-51% ל-4.53%. זה דבר משמעותי מאוד למשק הישראלי, ושיעור ההשתתפות בתעסוקה של נשים עלה עוד יותר, חברת הכנסת ענת מאור.

אני גם חושב, שאם אנו מדברים על המשק הישראלי והתפתחותו, שיעור תעסוקת הנשים במשק הוא אחד המקורות לגידול בתוצר, שכן אם על אותו מספר נפשות במדינה יהיו יותר אנשים מועסקים, לרבות נשים, ובקרבן יש פוטנציאל גידול יותר גדול, הרי שהתוצר שלנו לנפש יגדל, נהיה יותר חזקים, נוכל לתת יותר שירותים ונחיה במדינה יותר טובה. כפי שאת יודעת, במחשבתי ובחזוני, משק של 20,000–25,000 דולר לאדם, וחלק מההתקדמות הזאת חייב להיות דרך תעסוקת הנשים.

עם זאת, אני מתנגד להצעת החוק כפי שהיא מובאת כאן, ואני רוצה לנמק מדוע. יש כלל בנוהלי מס הכנסה שלנו, ובו אנו מדברים על כך שהפטורים ניתנים על הוצאות עסקיות ולא על הוצאות משפחתיות. אנו מצאנו דרכים לתגמל את האשה העובדת בדרכים שונות בתחום המיסוי, ואני רוצה להזכיר אותן. יש לנו מערכת קצבאות אוניברסלית, המעניקה לכל משפחה קצבה חודשית – דבר חשוב כשלעצמו.

ענת מאור (מרצ):

קצבאות הילדים?

שר האוצר א' שוחט:

נכון. העלות התקציבית, במקרה הזה, היא כ-4.7 מיליארדי שקל.

אנו נותנים הקלות במערכת המס, באמצעות הענקת נקודות זיכוי בגין ילדים לאמהות עובדות והענקת נקודות זיכוי בגין ילדים למשפחות חד-הוריות באופן מיוחד. מערכת נקודות הזיכוי לאמהות עובדות באה, בין היתר, להכיר בהוצאות הטיפול בילדים ולעודד השתתפות נשים בכוח העבודה. זה מתייחס נקודתית לאשה שיוצאת לעבודה ויש לה ילדים בבית. דרך נקודות הזיכוי אנו מתגמלים אותה על העניין הזה.

אני גם רוצה לציין, שבמסגרת חוק הסדרים במשק המדינה, החוק האחרון, אנו נותנים עכשיו נקודת זיכוי לא רק לילד הראשון, השלישי והחמישי, אלא לילד ראשון, שני, שלישי, רביעי וחמישי. כלומר, הגדלנו את מספר נקודות הזיכוי לעומת המצב שהיה קודם. העלות התקציבית של נקודות הזיכוי בתחום הזה מגיעה בערך ל-500 מיליון ש"ח.

חברת הכנסת מאור, אני רוצה לומר לך – ואני יודע את הרגישות החברתית שלך – שההצעה, כפי שאת הצעת, היא מאוד רגרסיבית. למעשה, היא באה לתת הקלות במס לאלה שיש להם רמת הכנסה גבוהה. אם יש מישהי שנמצאת במס השולי של 50%, מובן שברגע שמכירים בהוצאה, היא מרוויחה מהמס, ואילו עובדת שחיה בשיעורי מס נמוכים, אולי הרבה פעמים פטורה ממס, שכן למעלה מ-50% מהעובדים בכלל, גברים ונשים כאחד, פטורים ממס, ומכיוון שטענת לאי-שוויון בהכנסות, אני מניח שבין הנשים זה 60%–65%, הרי ממה נפשך? אנו לוקחים מאותן נשים,

שממילא לא משלמות מס, ועושים צעד שלא נותן להן שום יתרון. לעומת זאת, קבוצת נשים שמרוויחות הרבה כסף, היא שתיהנה מההנחה הזאת.

לכן, אם אנו מדברים על רמת האי-שוויון במשק הישראלי והרצון של כולנו הוא לצמצם את האי-שוויון, הצעד הזה הוא צעד רגרסיבי ממדרגה ראשונה. הוא יגרום לכך, שאלה שיש להם יותר יקבלו יותר. ברגע שהם יקבלו יותר, והדבר יעלה כמיליארד שקל, נניח, או משהו כזה, משמעות העניין היא, שאנחנו נצטרך לגבות מיליארד שקל כדי לאזן את תקציב המדינה, או שניתן פחות שירותים. אנו אולי ניקח את זה מכולם.

לכן אני חושב, שההצעה הזאת איננה הצעה טובה. אני רוצה להזהיר מפני קבלת הצעה כזאת, שהיא חמורה מאוד. היא עלולה לעשות את החברה הישראלית עוד יותר אי-שוויונית. היא לא קולעת למטרה. היא משנה את בסיס שיטת חישוב המס שלנו, ואני לא מצליח למצוא בה, לצערי הרב, אלמנט אחד חיובי, למעט ההנחה הלא-בדוקה, שזה יגדיל את מספר הנשים שהולכות לעבודה; לגבי אלה שהולכות ולא מגיעות לסף המס, זה בלתי רלוונטי. חברת הכנסת מאור, אלה שמרוויחות הרבה, האמיני לי, לפי הנחה שלי, שאני בטוח שהיא לא מוטעית, זה לא השיקול שלהן.

אבל, אני הייתי מציע לך, חברת הכנסת מאור, הצעה, ואם תקבלי אותה לא אתנגד שבמקום הצעת חוק זו תהיה הצעה לסדר-היום, והיא תעבור לדיון בוועדת הכספים. אם תסכימי, אני לא אתנגד לכך ואני אפילו אתמוך בכך. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר האוצר. חברת הכנסת מאור, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני שר האוצר, לגבי הפרוצדורה, אני איענה לפנייתך, שכן אני יודעת שהממשלה ואתם קידמתם הרבה נושאים חברתיים. ברשותך, אני רוצה להעיר להנמקות, ובמיוחד לזו האחרונה. ראשית, בדברי ההנמקה שלי ציינתי, אדוני השר, שהצעת החוק נועדה לאפשר לנשים להתקדם בעבודה ולהשקיע בעבודה במקרה שמחליטים לעשות כן. לא ציינתי ולא טענתי, שהיא תגדיל את יכולת הנשים להיכנס למעגל העבודה. אני מברכת על הנתונים, ואני יודעת שהאחוז הזה גדל ממילא. אבל, משפחות מתקשות להגיע לפרנסתן בצורה הולמת, ודווקא משפחות צעירות.

אדוני השר, שנית, לגבי הפערים – לאחר שהעלית את הנימוק גם בדברי ההסבר בוועדת השרים לחקיקה, ישבתי עם יורם גבאי, שעוד היה, וצוות משרדו, ואתה יודע את רגישותי לנושאים החברתיים, והנימוק דיבר אלי. ואז, חזרנו לישיבת ועדה שלנו. אדוני השר, אני רוצה כאן להסב את תשומת לבך: זה נכון שההצעה הזאת לא פותרת את בעיית הפערים, אבל הפערים בחברה שלנו נוצרים בגלל – – –

שר האוצר א' שוחט:

היא רגרסיבית.

ענת מאור (מרצ):

היא לא רגרסיבית, ומייד אנמק מדוע. הפערים נגרמים בגלל השכר גורד השחקים של הבכירים; משכורות הגבוהות פי-עשרה מהשכר בחברה. וכאן המקור הגדול. הגענו, הנשים, למסקנה, שאנו לא יכולות לדאוג רק לחלשות. אדוני השר, החוק שצריך להעביר כדי לדאוג לנשים שעובדות קשה והן במצב הנמוך, זה עדכון שכר המינימום כל הזמן. אבל, כאן, כאשר נשים דווקא מגיעות לקידום בעבודה וכאשר השכלתן גבוהה ואנו רוצות שתתקדמנה עוד יותר בעבודה – זה נכון שרק אלה שמשלמות מס הכנסה ייהנו מזה. אבל צריך לשכבה הזו, שהיא לא בין הבכירים ביותר והיא בהחלט בשכבה הבינונית, כן לתת את העידוד.

לכן, אדוני השר, אני נענית לפנייה, אבל אני מקווה שבנימוק לגבי הרגרסיביות שכנעתי אותך. גברתי, היושבת-ראש, תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אם כך, אני מבינה שאת מסכימה להפיכת הצעת החוק להצעה לסדר-היום.

ענת מאור (מרצ):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, אתה מדבר על ועדת הכספים – נכון?

שר האוצר א' שוחט:

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

כן. אם כך, אנו נצביע על הצעת החוק, בהסכמת השר ובהסכמתה של המציעה, חברת הכנסת מאור, בשם המציעים, על הצעת תיקון פקודת מס הכנסה (ניכוי בשל דמי טיפול בילדים), שהפכה להצעה לסדר-היום, והעברתה לדין בוועדת הכספים.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת, שההצעה תידון בוועדת הכספים.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מכירת רשיון להפעלת מונית).

התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת ס' שלום)

היו"ר א' סלמוביץ:

כעת, אנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום: הצעת חוק ג'תמב, הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מכירת רשיון להפעלת מונית), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, השבוע היינו עדים לשביתת מחאה של נהגי המוניות בישראל לאחר הרצח המתועב של נהג המונית אבי יבין, זיכרונו לברכה. הרצח הזה לימד אולי פעם נוספת עד כמה קשה עבודתם של נהגי המוניות בישראל. הרצח הזה הביא אותנו אולי לחשיפה יותר גדולה לסכנות האמיתיות שלהן חשופים נהגי המוניות בעבודתם: לא רק פיגועים מצד מחבלים, אלא גם אפשרויות של רצח על רקע פלילי למטרות שוד או למטרות אחרות. חלק גדול מנהגי המוניות

שעובדים בלילה יודעים עד כמה מסוכנת העבודה בשעות שבהן הם עובדים, אבל לא רק בשעות האלה. היו גם מקרים שדברים נוראיים קרו בשעות היום. לכן אני חושב שכולנו צריכים להתאחד היום סביב תיקון עוול שנעשה לבעלי המוניות במשך שנים ארוכות.

אני יודע שלא מתקנים אולי עוול אחד על-ידי עוול חדש. אבל למדנו דבר אחד במדינת ישראל, שבדרך כלל על משקל "שטח משוחרר לא יוחזר", מי שכבר קיבל הטבה מסוימת לא לוקחים אותה ממנו.

אם היו באים ואומרים לי שהולכים לבטל את זה לכולם, לא הייתי מעלה היום את ההצעה. הייתי טוען, שאם יש דין שווה לכולם, כך צריך להיות. אבל, אדוני השר, ברגע שיש פטור ממס רווחי הון לקואופרטיבים לתחבורה "אגד" ו"דן", וההרחבה שנעשתה רק לפני חודשים מספר לכל מה שנקרא אגודות שיתופיות להובלה, לייצור ולשירותים, כך אנו עומדים היום בפני מצב, שהיחידים שעדיין משלמים מס רווחי הון ואינם פטורים הם אלה שיש להם רשיון להפעלת מונית והם בעלים של הרשיון 25 שנים לפחות.

אמרתי שהצעתי באה לעשות דין שווה לגבי אותו סוג של עיסוק. יכול להיות שיש כאן אפליה לטובה של העוסקים בעיסוק הזה, או בצורת ההתאגדות הזאת כקואופרטיב לתחבורה, לעומת התאגדות של חברות או של עסקים אחרים. אבל לא יכול להיות שהיחידים שלא ייהנו מאותה הטבה הם אלה אשר — — —

אדוני השר, חבל שעכשיו תקרא לחבר הכנסת יעקב שפי לעשות גיוס גדול למען העניין.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת סילבן שלום, הדברים כבר סודרו ועכשיו אתה מקלקל?

שר האוצר א' שוחט:

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני השר, הסיכוי שהצעה זו תיהפך לחוק מלא עד הסוף הוא אולי לא גדול, כי נשאר חודש ימים בלבד. אבל חייבים להמשיך בדיון מסיבי כדי להגיע להחלת רציפות גם לקדנציה הבאה.

אני אומר לך, שלי יש בדרך כלל משנה כלכלית סדורה ואני יודע בדיוק — — —

שר האוצר א' שוחט:

בתקופה הזאת המשנות הסדורות והקבועות משתבשות.

סילבן שלום (הליכוד):

לא, לא, אדוני השר. אני לא רוצה להגיד לך מה השתבש אצלך בתקופה הזאת על-ידי מתן לכל הסקטורים המקורבים אליך. בוא לא נתחיל עם מה שהשתבש אצלך בעידן הפריימריס, כאשר פתאום כל הקיבוצים מקבלים וכל הסקטורים האחרים מקבלים. בוא לא נתחיל עם זה. אני לא אומר לך את זה ואתה אל תגיד לי את זה. אני יודע בדיוק על מה אני מדבר.

ההצעה הזאת עולה מהסיבה הפשוטה: נהגי מוניות רבים פנו אלי, ארגון נהגי המוניות מגיע אלי וטוען לאפליה משוועת, כפל כפליים לאחר שלפני חודשים מספר או מקסימום שנה הביא חבר הכנסת יוסי כץ את הפטור שיש ל"אגד" ול"דן" גם לאותם קואופרטיבים להובלה של משאיות וכדומה, וכך נשארנו עם ענף אחד בתחום התחבורה שסובל מקיפוח משווע.

מאחר שאינני רוצה שהענף הזה יסבול מקיפוח משווע, אני רוצה להחיל עליו דין שווה. אם היית עולה לכאן היום והיית אומר: אני מבטל הכול לכולם, הייתי הראשון לתמוך בך. אבל מאחר שאתה לא עושה את זה, מאחר שאין לך את האומץ לעשות זאת – – –

שר האוצר א' שוחט:

תציע את זה.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה צריך להציע את זה, אתה שר האוצר. תציע את זה, ואז נראה. אבל מאחר שאתה לא עושה זאת, ואני לא נכנס לשיקולים שלך, דין שווה הוא דין שווה גם לבעלי המוניות. גם לאותם אנשים שיש להם אפשרות להתאגד במסגרת הזאת ולמכור אותו רשיון עם אותם כללים, שום כלל אחר נוסף. מי שיש לו רשיון ל-15 שנים והוא מפעיל אותו 25 שנים, הוא ייהנה מהפטור.

גם לגבי התקופה, הקואופרטיבים לתחבורה נהנים מכך החל מ-1983. הם קיבלו את זה גם בתחולה רטרואקטיבית. אני לא אוהב שיש קבוצה המועדפת על פני קבוצה אחרת. אבל מאחר שזה כך, גם ההעדפה הרטרואקטיבית הזאת צריכה להיות שווה.

אם היית בא ואומר: אני מוכן לקבל את החוק רק מהיום והלאה, הייתי אומר: אתה יודע מה? יש על מה לדבר. אבל מאחר שאתה רוצה להשאיר את נהגי המוניות כגוף היחיד שלא ייהנה מההטבה

הזאת שניתנת לכל הקואופרטיבים האחרים, גם ל"אגד" וגם ל"דן" וגם לקואופרטיבים להובלה, לייצור ולשירותים, אני חושב שבעניין הזה אנחנו גורמים להם עוול.

את העוול הזה אני רוצה לתקן היום, ואודה לך מאוד אם תתמוך בהצעתי. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת סילבן שלום.

אני מזמין את שר האוצר להשיב על הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מכירת רשיון להפעלת מונית). אדוני, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כנראה אנחנו צפויים להרבה מאוד הפתעות וחקיקות בתקופה הזאת; לא משנות כלכליות סדורות ולא דברים שהם רלוונטיים למה שצריך.

חבר הכנסת סילבן שלום יודע, שנכס של מונית איננו נכס בקואופרטיב. הוא סחיר, יש לו מחיר, אפשר למכור אותו, אפשר לעשות אתו הרבה מאוד פעולות והוא דומה לכל נכס פרטי אחר.

החקיקה שנתקבלה לגבי הקואופרטיבים לתחבורה היתה משותפת לשתי המפלגות, כאשר היא נתקבלה בכנסת גם הליכוד וגם המערך דאז אישרו אותה, וגם אז ראו הבדל בין אגודה שיתופית אשר בה קיים פיקוח ציבורי על ערך המניה, החברות באגודה מותנית בעבודה באגודה וכדומה – תנאים אלה עמדו בבסיס ההבחנה בין נכס המניה באגודה שיתופית לכלל נכסי ההון.

לנכס של רשיון הפעלת מונית יש נפקויות מסחריות ועסקיות כמו לכל נכס הון אחר. בכלל זאת, הוא סחיר לכל דבר ועניין. מחיר מכירתו אינו נקבע על-ידי מוסד ציבורי אלא על-פי מחיר השוק. בעליו יכולים לעשות להשכרתו ואין כל תנאי שהוא אשר יפעיל את הרשיון.

המאפיינים המיוחדים של החברות באגודה שיתופית הם אלה שהצדיקו את מתן הפטור לפדיון מניה באגודה שיתופית. כאמור, מאפיינים אלה אינם מתקיימים במקרה של רשיון להפעלת מונית.

לאור האמור לעיל, אין להרחיב את הפטור האמור על בעלי רשיון להפעלת מונית, כמו שאין להרחיבו על כלל בעלי נכסי ההון במדינה המחזיקים בנכסיהם במשך תקופה ארוכה.

יש לציין, כי להצעת החוק עלות תקציבית יחסית ניכרת. אני לא רוצה להגיד במדויק, אבל ההערכה היא, שבשנת המס הראשונה זה יעלה כ-120 מיליון שקל, וכ-15 מיליון בכל שנת מס נוספת, ללא מקור של מימון תקציבי.

חבר הכנסת סילבן שלום, הרי אתה מבין בכלכלה ואתה יודע את ההבדל בין מניה בקאופרטיב, שהמחיר שלה מבוקר, החבר צריך לעבוד, הוא לא יכול להשכיר את המניה שלו, הוא לא יכול להשכיר את מקום עבודתו; עצם העובדה שזה בשירותי תחבורה, נכון שאלה ואלה מסיעים ציבור, אבל הדמיון איננו קיים, לא במערכת של קביעת השווי, לא במערכת של היציאה החוצה ואפשרות המכירה, לא במערכת של החובה לעבוד.

אנחנו נהיה צפויים בארבעת השבועות הבאים – – –

דוד מגן (הליכוד):

ככל הנראה, התקופה תקוצר לשלושה שבועות.

שר האוצר א' שוחט:

אצלכם בליכוד.

דוד מגן (הליכוד):

לא, לא, אני מדבר על פעילות במליאת הכנסת.

שר האוצר א' שוחט:

טוב. אני גם מניח שחלק מהפעילות יתגלגל אם בכנסת יהיה איזה מושב מיוחד לקראת הבחירות, אבל אני מקווה שלא.

אני מניח שההצעה תעבור. אני עומד כאן לפעמים ומרגיש כמו הילד ההולנדי שתוקע את אצבעו בסכר. אני לא מדבר רק עליכם, אלא גם אל הצד השני, שהוא ריק כרגע. אין לדברים האלה סוף. הרי חברי הכנסת העבירו את החוק בשעתו בהסכמה של שתי המפלגות, כך סיפר לי מי שהוא היום שר הפנים והיה אז חבר ועדת הכספים, הוא אמר לי ששתי המפלגות יחד הלכו על העניין. אם אינני טועה, זה היה לפני הבחירות של 1984.

דן תיכון (הליכוד):

זה היה הסכם בין חבר הכנסת דאז חיים קופמן לבין חיים רמון. הם קיבלו על עצמם לבצע זאת, אבל שניהם נמלטו והשאירו את העסק בידיים שלי. אף שאני הייתי נגד, העברתי את החוק, כי היתה התחייבות לכך.

שר האוצר א' שוחט:

יכול להיות, אני לא רוצה להתווכח על העבר. העבר קיים, הוא בספר החוקים של מדינת ישראל. אבל לך אני אומר, חבר הכנסת סילבן שלום, שנדמה לי שאתה יודע, כי המכנה המשותף ששני הגופים מסייעים אנשים הוא לא המכנה המשותף הכלכלי האמיתי.

לכן, הממשלה מתנגדת להצעת החוק הזאת. אני מבחין במה שקורה בצד שמאל של האולם. אני גם מבין הרבה מאוד מהשיקולים ומהמניעים. אני אומר את דעתי. אני החלטתי, שבאותם שלושה שבועות אני אדבר בדיוק כפי שהייתי מדבר לפני שנה, שכן אחרת, לצערי הרב, אנחנו לא נגיע רחוק במה שקורה בתהליך הזה של הפריימריס, של הרצון למצוא חן, של ההחלטות שאינן נגזרות ממשנה כלכלית, שאמרת שיש לך, ואני יודע שיש לך, אבל, לצערי הרב, זאת התמונה, ולכן אני מציג עמדה של הממשלה, שהיא מתנגדת לעניין. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האוצר, על תשובתך על הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה. אני מבין שיש הערה לחבר הכנסת דוד מגן. בבקשה, אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

באופן יוצא מן הכלל, בלי לסכן את הרוב, אני רוצה להזכיר לשר האוצר, כי בדבריו של חבר הכנסת סילבן שלום יש עוד טעם אחד. אנחנו יודעים היום, שעל-פי חוק שאנחנו אישרנו, נהגי מוניות אשר צברו שמונה שנות ניסיון זכאים לקבל את מה שקוראים בעגה המקצועית: מספר ירוק. גם בקרב משפחות אשר ראשיהן נספו באורח טרגי, ואני מדבר על המשפחה של נהג המונית שנרצח לפני כשנה, ובאופן תיאורטי, לולא קרה האסון, הוא היה זכאי לקבל את ההיתר, והממשלה מגלה קשיחות יתר – בעצם אולי אפרט את העניין מאוחר יותר, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת דוד מגן.

אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מכירת רשיון להפעלת מונית), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום?

שר האוצר א' שוחט:

אני פשוט לא מאמין למה שאני רואה.

היו"ר ר' אדרי:

לאיזו ועדה אדוני מציע להעביר את הצעת החוק, אם בכלל היא תעבור?

סילבן שלום (הליכוד):

לוועדת הכלכלה.

שר האוצר א' שוחט:

לוועדת הכספים.

קריאה:

מה פירוש "אם בכלל היא תעבור"? היא תעבור.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 8

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מכירת רשיון להפעלת מונית), התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 13, נגד – 8, נמנעים – אין. הצעת החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מכירת רשיון להפעלת מונית), התשנ"ו-1995, של חבר הכנסת סילבן שלום, אושרה, והיא תעבור לוועדת הכנסת, שתכריע באיזו ועדה היא תידון, וזאת מאחר שיש מחלוקת בין המציע, חבר הכנסת סילבן שלום, לבין שר האוצר. לאחר שזה יוכרע תבוא הצעת החוק לדיון בוועדה המתאימה. תודה לחבר הכנסת סילבן שלום, תודה לשר האוצר.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב)

(תיקון – הנחה בארנונה), התשנ"ו-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – הנחה בארנונה), התשנ"ו-1995, מס' ג'תעב, של חברי הכנסת דוד מגן ויהושע מצא. אני מזמין את חבר הכנסת דוד מגן להציג את הצעת החוק. אדוני, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אחזור לנושא הקודם. קטעתי את דברי באמצע כדי שלא לסכן את סיכויי ההצלחה של חבר הכנסת סילבן שלום לשכנע את הכנסת לאשר את הצעת החוק.

אדוני שר האוצר, ציבור נהגי המוניות נמצא בעין הסערה, ואנחנו חייבים להקדיש תשומת לב מיוחדת לא רק לעניין הבטיחות ולא רק לעניין הביטחון האישי, אלא גם לעניין הביטחון הסוציאלי. ניסיתי קודם לשבר את אוזןך ולספר לך, כי אחד מנהגי המוניות, אשר נפל קורבן לפיגוע חבלני, לרצח, לפני פחות משנה, הותיר את משפחתו חסרת כול, ואומרים יועצי המס השונים, שאילו בדקו הממשלה, משרד התחבורה והרשויות המוסמכות היום את זכאות ראש המשפחה, שלצערו הרב אינו בין החיים, הרי על-פי התיקונים החדשים שקיבלה הכנסת בחקיקה היתה המשפחה נהנית מהכנסה שבין 70,000 ל-80,000 דולר. זה סכום הכסף שבו מוערכת העלות של רשיון המונית.

חשבתי לנצל את ההזדמנות ולהתייחס להיבטים הסוציאליים ההומניטריים-האנושיים לגבי משפחות שפקדה אותן טרגדיה שכזו, ואני חושב שהמחוקק והממשלה צריכים למצוא יחד את הפתרון הסוציאלי-הכלכלי למשפחות שנקלעו למצב סוציאלי קשה על הרקע שהזכרתי.

נכבדי חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת בפניכם מדברת על כך שנכה או אדם אחר הזכאים להנחה מארנונה לא ייפגעו בגלל תקופת הברור. לפי תקנות ההסדרים במשק המדינה, התשנ"ג-1993, אדם שלא פרע את יתרת הארנונה שהוטלה על הנכס שבבעלותו עד לסוף שנת הכספים – תתבטל ההנחה שנקבעה לו ותיתוסף על יתרת החוב.

לאור הוראה זו, ציבור שזכאי להנחה – נכים, קשישים וכיוצא באלה – מאבד את זכאותו להנחה לכל שנת הכספים, וההדגשה, אדוני השר, היא: לכל שנת הכספים. הסנקציה הזאת היא חמורה ואינה מוצדקת, ואנחנו, חבר הכנסת מצא ואני, חושבים, כי ראוי לצמצמה ולקבוע שההנחה תהיה בטלה רק ביחס ליתרת החוב שלא שולמה במועדה.

בדרך כלל ההצעות הסוציאליות האלה באות גם בהשתתפות של חבר הכנסת אברהם הירשזון וחבר הכנסת יעקב שפי. אני רואה שהיתה כאן תקלה, ובהצעת חוק זו חברו יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה ויושב-ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה, ולכן פורמלית זו הצעה של שני חברי כנסת, אבל מעשית אני רוצה להגיד לכנסת, שזו הצעת חוק של אותם ארבעה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו מודים לך מאוד.

יעקב שפי (העבודה):

דוד מגן (הליכוד):

לגבי התקלה, אנחנו נבדוק את זה אחר כך עם העוזרים הפרלמנטריים.

מאידך גיסא, חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר, שגם אם מוכח בעליל כי הרשות שעומדת מול האזרח גבתה ארנונה יותר ממה שהיא יכולה לגבות, בחלוף שנה אין הפרט יכול לתבוע את ההחזרים. אנחנו מבקשים לעשות צדק בעניין, נדבר אחר נדבר.

אדוני השר, אני מבקש לשכנע אותך לקבל את ההצעה, משום שהיא לא גורפת. לא ביקשנו כרגע לגרום בבת אחת לאיזון ולהשוות את שני הקצוות. ברגע הזה אנחנו מבקשים להתחשב בציבור החלש. הרי אתה יודע בדיוק מי יכול לזכות בהנחה. זה ציבור מיוחד במינו, וזאת אחרי פרוצדורה ארוכה ובחינה מדוקדקת, גם ברשות, אם הציבור הזה אומנם עומד בכללים ששר האוצר ושר הפנים קובעים. אם בסופו של תהליך יצא שאותו אדם זכאי לאורך כל תקופת השנה, אני חושב שהפרוטה הזאת צריכה להינתן לו, צריך להתחשב בו. מדובר בשכבה מצומצמת מאוד, הנמנית עם הקבוצות החלשות מבחינה כלכלית, ואני חושב שיש מקום וטעם להתחשב בה ולאשר את הצעת החוק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד מגן. אודה אם אדוני שר האוצר יואיל להשיב על הצעת החוק של חבר הכנסת דוד מגן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זו לא הנמקה מהמקום?

היו"ר' אדרי:

לא. אדוני שר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

הרי חבר הכנסת דוד מגן לא נימק מהמקום.

רבותי חברי הכנסת, הממשלה מתנגדת להצעת החוק הזאת.

הוראת תקנה 16 לתקנות הסדרים במשק המדינה (הנחה מארנונה), התשנ"ג-1993, קובעת, כי זכאי להנחה, שלא פרע במלואה את יתרת הארנונה שהוטלה על הנכס בשנת הכספים עד יום 31 בדצמבר של אותה שנה, תהיה ההנחה שנקבעה לו בטלה מאותו יום ותיתוסף על יתרת הארנונה.

חברי הכנסת מגן ומצא מציעים לשנות את הוראת התקנה הנ"ל על-ידי תיקון חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992, בדרך של קביעה, כי על אף האמור בכל דין, זכאי להנחה, שלא פרע במלואה את יתרת הארנונה שהוטלה על הנכס בשנת הכספים עד יום 31 בדצמבר של אותה שנה, לא יהיה זכאי להנחה על יתרת החוב בלבד. התוצאה תהיה, שלא תבוטל כל ההנחה אלא יבוטל רק החלק היחסי.

מטרת התיקון היא להקל על האוכלוסיות הנהנות מהנחה בארנונה לפי התקנות האמורות.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק. שינוי הוראת תקנה צריך להיעשות בנוסח התקנות, חבר הכנסת מגן, ולא בחוק. נוסף על כך, לתיקון החוק עשויה להיות השפעה גם על תקנות אחרות שכבר קיימות, או שיתקנו בעתיד, בכל הנוגע להנחות הניתנות למשלמים מראש. ההנחה בתקנות אלה ניתנת לא רק לאוכלוסיות נזקקות, אלא גם לקבלנים, למשל. המציעים יכולים לפנות בבקשה לשרים על מנת שישקלו כפי שיראו לנכון לתקן את התקנות כך שיתייחסו לאוכלוסיות מסוימות בלבד.

לכן אני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האוצר.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – – כדי לחסוך בעניין, הבנתי מתנועת היד של השר שהוא מציע לי להפוך את זה להצעה לסדר-היום.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני מסכים, חבר הכנסת מגן מסכים להפוך את הצעת החוק שלו להצעה לסדר – – –

דן תיכון (הליכוד):

יש לי הצעה אחרת.

היו"ר ר' אדרי:

כן, אדוני, אם יש לך הצעה אחרת – בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, מבקרת המדינה בתפקידה כמי שמטפלת בתלונות הציבור, בדוח האחרון שלה, העלתה את הנושא השני של חבר הכנסת מגן שאליו לא התייחסת. מעשה באדם ששילם ארנונה במשך שנים וטען והתברר לו לפתע שהוא משלם ארנונה גבוהה בשל מדידה שגויה בתחילה הדרך, לפני הרבה שנים. לית מאן דפליג שמגיע לו כסף, אבל משום החקיקה הקלוקלת שקיימת בעניין הזה זכותו לדרוש החזר בשל שנים שעברו שבהן הוא שילם ארנונה ביתר, ארנונה נוספת שלא על-פי דין – משום-מה העניין הזה נמנע.

מבקרת המדינה ממליצה מאוד מאוד לתקן את החוק ולתקן את העוול שנגרם לאזרחים. כמובן, במקרה הספציפי נמצאה דרך להחזיר לאיש את תשלום היתר שהוא שילם בגין הארנונה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דן תיכון.

אנחנו עוברים להצבעה על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת דוד מגן בדבר הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב) (תיקון – הנחה בארנונה), התשנ"ו-1995. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה. לוועדת הכספים.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 8, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה של חבר הכנסת דוד מגן בדבר חוק הסדרים במשק המדינה תעבור לוועדת הכספים.

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מגן, ואני מודה לשר האוצר על תשובתו. אני גם רוצה להודות לכם על היעילות שבה מתנהלת ישיבת הכנסת היום.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מספר תלמידים בגן חובה ובכיתה

בבית-ספר יסודי), התשנ"ו-1996

(הצעת חברת הכנסת ד' איציק)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – זכות במקרקעין), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת רפאל אלול. איננו. הנושא לא יעמוד על סדר-היום.

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מספר תלמידים בגן חובה ובכיתה בבית-ספר יסודי), התשנ"ו-1996, של חברת הכנסת דליה איציק – הצעה ג'תריג. גברתי, בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

השר איננו, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

השר איננו, אבל זכותך להעלות את הצעת החוק.

דן תיכון (הליכוד):

את יוצרת תקדים מעניין מאוד – – –

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אתה שומר עלי.

דוד מגן (הליכוד):

כאיש האופוזיציה אני מבקש להתחשב בחבר הכנסת רפאל אלול – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, קראתי לחבר הכנסת רפאל אלול, הוא לא היה, ויש סדר-יום. בבקשה, גברתי.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת דן תיכון, לפני שבועיים סייעת לי – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, על מנת שיהיה סדר, אנחנו נעבור לנושא הבא, שר הבריאות ישיב, ולאחר מכן אדוני חבר הכנסת רפאל אלול יעלה את הצעתו. גברתי מעוניינת להמתין עד ששר החינוך והתרבות יבוא להשיב?

דליה איציק (העבודה):

הוא במדרגות. הוא מכיר את ההצעה, הוא רק צריך לבוא – – –

היו"ר ר' אדרי:

הזכות שלך, גברתי.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, זה לא מקובל. היא כבר עלתה על הדוכן.

היו"ר ר' אדרי:

נכון, אדוני, אתה אומר נכון, אבל אם ברצון המציעה להמתין עד ששר החינוך – – –

דליה איציק (העבודה):

מתי הוא יגיע?

היו"ר ר' אדרי:

גברתי, בבקשה, רשות הדיבור שלך, אולי בינתיים הוא יגיע.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שבועיים עמדתי על הדוכן הזה ונימקתי את הצעת החוק שלי להעמדת מספר התלמידים המרבי בכיתת בית-ספר על 30. אין ברצוני להלאות מי מהנוכחים כאן ששמע את דברי לפני שבועיים ואין תועלת שאחזור על דברי פעם נוספת. אף-על-פי-כן, פטור בלא

כלום אי-אפשר, ואני רוצה לנצל את ההזדמנות השנייה שניתנה לי, חבר הכנסת לס, להתעכב על שלושה טיעונים שהושמעו כהסתייגות להצעת.

הטיעון הראשון הוא תקציבי. כבר אמרתי כאן, שמהלכים עלינו אימים במיליארדים, ואין רצוני להקל ראש. כרגיל, האוצר נוטה להגזים, אבל ברור שמדובר בהוצאה תקציבית כבדה. תבקש עבורי שקט, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, חברת הכנסת איציק לא הפריעה לאיש. תודה. בבקשה, גברתי.

דליה איציק (העבודה):

כרגיל, האוצר נוטה להגזים, אבל ברור שמדובר בהוצאה תקציבית כבדה שתימשך שנים רבות ותגדל משנה לשנה עד שתתייצב עם השלמת המשימה.

התשובה על כך כפולה. ראשית, אני מדברת על ביצוע רב-שנתי מודרג, ופרטים בקשר לכך יופיעו בהצעת החוק בשלבי עבודה ושיפורה בוועדת החינוך והתרבות והכנתה לקריאה ראשונה.

שנית, מהפכה אמיתית דורשת הקצבות גדולות. אין כמו הממשלה הנוכחית, שר החינוך והתרבות ושר האוצר הנוכחיים, שלא נרתעו מהקצבות כאלה למטרות שנראו בעיניהם מרכזיות. בתחום החינוך, למשל, הם לא נרתעו מלהקציב הון עתק לתוספת שעות לימוד, לרכישת מחשבים. השאלה היא אפוא לא גודל התקציב אלא חשיבות העניין ומקומו בסדר העדיפויות, ועל זה בדיוק הוויכוח.

אני קובעת, שהקטנת הכיתות חשובה לא פחות אלא יותר, ואני מבקשת לקבוע זאת בחקיקה. על יסוד קביעה זאת, כשם שהוקצבו מיליארדים ליעדים אחרים בחינוך, הם יוקצבו גם כאן.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, עומדת תביעתם הנחרצת והבלתי-מתפשרת של מיליוני הורים ותלמידים ושל 100,000 מורים ומנהלים, והם יודעים על מה הם מדברים. רוב המורים בישראל הודיעו בסקר שנערך בקרבם, שהקטנת הכיתות חשובה בעיניהם אפילו יותר מבעיית שכרם. אין להם ספק, וגם לי אין, שגודל הכיתות הוא גורם מרכזי בשחיקת מורים, בעזיבת המקצוע, ואפילו בהרתעת מועמדים חדשים למקצוע.

דיווחתי כאן לפני שבועיים, שפניתי אל מנהלי בתי-הספר וביקשתי את חוות דעתם בנושא. התגובות היו מהממות, ויש הרבה מאוד ללמוד מהן לא רק בנושא הנדון. עד השבוע קיבלתי 528 תגובות מכל המגזרים, המחוזות, דרגות החינוך וצורות ההתיישבות.

בין אלה היו מנהלים במגזר החרדי, שבכלל תמהו על הצעת השאלה, אדוני השר. הם הודיעו נחרצות, כי חזקה עליהם ההלכה בבבא בתרא וברמב"ם, שם כתוב: לא ילמד מורה יותר מכ"ה תלמידים, וכך הם נוהגים כבר כיום. אינני נכנסת לשאלה המסקרנת של מימון מעשיהם.

חמישה מהמשיבים אמרו לי, שהקטנת הכיתות איננה עניין בעל חשיבות ראשונה, ו-42 רואים בהקטנת הכיתות צורך חיוני שיש להשיגו בהדרגה, תוך הפעלת שינויים נוספים, פדגוגיים, בעיקר תוך התחשבות באילוצים כלכליים.

אדוני השר, 481 מ-528 מנהלים אמרו, שהם רואים בהקטנת הכיתות צורך מיידי, אקוטי, ראשון במעלה, ורובם מביעים את תימהונם על עצם קיומו של הוויכוח בכלל.

עברתי על המכתבים הללו אחד-אחד, ואלה הסוגיות המרכזיות שמופיעות בהם: ראשית, המנהלים רואים בכיתות גדולות גורם מפריע למיצוי מקסימלי של הישגים לימודיים. הם מייחסים זאת לאי-יכולתו של המורה להגיע לתלמידים כפרטים, לאתר את הקשיים שלהם, לעקוב אחר עבודתם והתקדמותם ולהיענות לצרכים האישיים.

מנהלים דיווחו לוועדת החינוך והתרבות על הבדלים ברורים ומשמעותיים בלימודים בין כיתות גדולות לבין כיתות קטנות. ההבדלים הם בעלי משמעות מפליגה בעיקר בכיתות הנמוכות.

המנהלים מדווחים על קשר ישיר בין גודל הכיתות לבין טיב האינטראקציות בין תלמידים לבין עצמם וביניהם לבין מוריהם. בכיתות הגדולות בולטות יותר בעיות משמעת, אלימות מילולית ופיזית, ונדליזם, קשב נמוך, העדר סבלנות וסובלנות, צעקות במקום שיח. לדעתי, בכיתות גדולות אין סיכוי להפנמת ערכים של דמוקרטיה ופולרליזם.

המנהלים מצביעים על השפעתן ההרסנית של הכיתות הגדולות על המורים. מדובר בהשפעה ישירה, המתגלית בשביעות רצון נמוכה, בעייפות ובשחיקה, בתחושת חוסר אונים ובהשפעה עקיפה המתבטאת ב"ראש קטן", בהקטנת ערכו של המורה בעיני עצמו, באחריות לתהליכים ולתוצאות בכיתה. המנהלים הדגישו בהקשר זה את הקושי להחדיר דרכי הוראה חדשות, לא רק כקושי אובייקטיבי בכיתות גדולות, אלא גם כמחסום מלכתחילה מצד המורים בכיתות אלו. מנהלים כתבו לוועדה והתבטאו בדיונה, כי לפי תחושתם שפע התוכניות והפרויקטים שמערכת החינוך מעתירה על בתי-הספר, מאבדים את ערכם בכיתה גדולה, ולפעמים אפילו נבלמים אל סיפה.

מקום מכובד בתפיסת המנהלים שמור לסירוב של המורה בכיתה הגדולה לתפקידו החינוכי. מורים נתבעים לשים לב לדקויות ולפרטים, ולכל שינוי המתחולל אצל תלמידיהם, כדי לאתר בזמן אמת מצוקות מסוגים שונים: סמים, אלכוהול, אלימות במשפחה. לדעת המנהלים, הדבר הוא בלתי אפשרי בכיתות גדולות.

חלק מהמנהלים מבליטים היבטים פיזיים פשוטים, כמו צפיפות בחדרי כיתות רבים שנבנו בעבר במטרה מאוד נמוך. בחדרים האלה אין אפשרות לבצע דבר מלבד דחיסת תלמידים וריהוט.

מנהלים רבים הודו לי על עצם ההיוועצות בהם. אני מודה להם, הם ציבור מעולה, מקצועי ומסור, שראוי ליחס רציני ולכיסוי אמיתי לדיבורים על האוטונומיה הפדגוגית שלהם.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הממשלה הזאת היתה ממשלת השלום, וטוב שהיה תהיה גם ממשלת החינוך. על כן, אדוני השר, אני מבקשת להעלות את הנושא לדיון ולהתלבט בסוגיה. נעבוד על זה בוועדת החינוך של הכנסת, ויחד אתך נביא אותה רפורמה שאתה כל כך רוצה. אני חוזרת ומציעה ללכת בעקבות ההיגיון הפשוט והמציאות הברוכה: יצירת כיתות קטנות יותר, שבהן תתאפשר עבודה חינוכית ולימודית ראויה לשמה, היא ההפיכה האמיתית בחינוך בעשור הקרוב. אני מבקשת את תמיכת כולכם בהצעת החוק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת דליה איציק, על הצעת החוק שהצגת בפנינו: הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מספר תלמידים בגן חובה ובכיתה בבית-ספר יסודי). אני מזמין את שר החינוך להשיב על הצעת החוק. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש להסיר את הצעת החוק.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני תומך בהעברת הצעת החוק לוועדת החינוך. זו גם עמדת הממשלה. אני רוצה לציין, כי נושא הגבלת גודל הכיתות חשוב. הוא משתלב ברפורמה הכללית של משרד החינוך, אבל הוא ידרוש משאבים נוספים. אני מקווה שאפשר להשיג את המשאבים האלה, ואני חושב שצריך להתחיל בכיתות הנמוכות, שם יש חשיבות לעניין הזה, ואני רוצה להדגיש שניים-שלושה דברים.

יש חילוקי דעות לגבי השאלה, מהי המשמעות של גודל הכיתה ומספר התלמידים על הישגים לימודיים, אבל אני חושב, שאין חילוקי דעות על כך, שמבחינתו של המורה, כיתה יותר קטנה היא כיתה יותר יעילה ויותר קלה. אנחנו רוצים למשוך כוח אדם עוד יותר טוב, אם כי יש לנו מורים טובים, ואני רוצה להדגיש זאת. אנחנו רוצים למשוך כוח אדם עוד יותר טוב, ואנחנו צריכים לעשות זאת בצורה מדודה וזהירה ובשלבים.

יש עוד היבט אחד שאני רוצה לדבר עליו: יש פערים גדולים מאוד בצפיפות בכיתה בין מגזרים שונים של החינוך הפורמלי. אני לא מדבר, חברת הכנסת דליה איציק, על החינוך החרדי, משום ששם אנחנו פועלים על-פי חוק של הכנסת, ומתקצבים אותו על שני פלגיו: "מעין החינוך התורני" והחינוך העצמאי. כפי שנאמר לנו, החלוקה הפנימית שם נעשית לפי שעות ולפי כיתות, על-ידי המוסדות של הזרמים האלה. כלומר משרד החינוך לא מתערב כלל בשאלה הזאת, ויש שם מבנה שונה לחלוטין של ההוראה לגבי ההוצאה הכספית ושל יום הלימודים.

אבל, בחינוך הפורמלי יש לנו פערים גדולים מאוד, ראשית בין המגזר היהודי למגזר הערבי. שם יש לנו גם בעיה של בניית כיתות נוספות. אנחנו מדביקים אותה, אבל עדיין יש לנו חסר. יש לנו בעיה חמורה מאוד, בכל הנוגע לפערים בין החינוך הממלכתי לבין החינוך הממלכתי-דתי. בחינוך הדתי – מסיבות שמיידי אסביר – מספר התלמידים בכיתה הוא יותר נמוך. החינוך הממלכתי-דתי מפוזר על פני הארץ כולה, גם ביישובים קטנים. הם אוחדים יותר ויותר בשנים האחרונות ברעיון של הפרדה מינית, דבר שמקטין עוד יותר את מספר התלמידים הכיתות. ידוע שיש פער גדול מאוד בין החינוך הממלכתי לחינוך הממלכתי-דתי. לדעתי, גם בעניין זה צריך לשאוף להגיע לשוויון, ובעיקר בכיתות הנמוכות של בית-הספר היסודי.

אחת הדרכים לעשות זאת, דבר שכבר התחלנו לעשות, הוא תקן לתלמיד. זהו הדבר הצודק, אך גם אותו צריך לעשות בהדרגה. דהיינו, שיהיה דרבון משמעותי לכיתה שווה ואופטימלית, על-ידי כך שתקצוב ייתן פר-תלמיד בכיתה ולא פר-כיתה. לדעתי, התוצאות של מה שעשינו בחטיבת הביניים הן תוצאות טובות המקטינות את הפערים בין המגזרים השונים. לכן, לדעתי צריך להתחיל לעשות את הדבר הזה בזהירות רבה, לא רק מהסיבה הכלכלית, שהיא סיבה שצריך יהיה להביאה בחשבון, אלא בשל עניין אחד נוסף: המחסור במורים במקצועות מסוימים. כלומר, הדבר הזה צריך יהיה ללכת בד בבד עם הגידול המשמעותי שאנחנו מתכננים ומבצעים בעניין הכשרת כוח אדם בהוראה.

במקרה היתה היום ישיבה של הנהלת משרד החינוך בנושא הזה. אנחנו הולכים לאקדמיזציה מלאה של מקצוע ההוראה. בתשנ"ו, השנה הבאה עלינו לטובה, רוב המכללות להכשרת עובדי ההוראה יהיו . אנחנו מתכננים את B.A. בתהליך אקדמי, כאשר שלוש או ארבע מכללות תעבורנה למסלול רגיל של . התואר השני במקצוע ההוראה. כל מערכת הכשרת עובדי ההוראה עולה כיתה, ובתוך זמן קצר מאוד, קצר משאנשים מעלים על דעתם, כל מורה יהיה אקדמי. יש כאן פער של זמנים בין הכשרת המורים האלה לבין הצורך בהוספת כיתות. אני חייב להדגיש דבר נוסף: לישראל יש שיעור ריבוי טבעי מהגבוהים בעולם, וזאת נוסף על העלייה. כלומר, כאשר משרד החינוך בונה בכל שנה 2,000 כיתות חדשות, הוא רק מדביק את הצרכים שלו.

את כל הדברים האלה צריך יהיה להביא בחשבון, אבל אני רוצה להדגיש, שאני תומך ברעיון, שבכיתות בית-הספר היסודי, ובעיקר בכיתות א', ב' וג', תהיה הגבלה של מספר התלמידים בכיתה. אני מקווה, שכאשר נגיע לכך מעשית, נשתף פעולה יחד עם שר האוצר כדי להגשים את זה הלכה למעשה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר החינוך, על תשובתך על הצעת החוק. אני מבין שאדוני לא מתנגד שהנושא יעבור לוועדה, אבל יש לנו הצעה אחרת. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברת הכנסת דליה איציק, יש לי שאלה אלייך: היום 21 בפברואר 1996. הכנסת הזאת תתפזר קרוב לוודאי ב-19 במרס 1996. נותר לנו חודש ימים, אולי פחות

מחודש ימים. ההצעה שאת מציעה היא בבחינת רפורמה מקפת שאין כמותה בתחום החינוך. אני מכבד, תומך וגם סייעתי בידייך לפני כשבועיים ימים. אילו הייתי עקשן הייתי מעלה כל מיני פרשנויות.

אבל, אני מבקש לקבל ממך הבטחה, שהחוק הזה יידון בוועדת החינוך והתרבות, שהדיון בו יסתיים, ושהוא יובא לכאן לקריאה ראשונה ולקריאה שנייה ושלישית, שהרי אני מתייחס במלוא כובד הראש להצעה שלך. אני מאמין שאת רוצה להעביר את הרפורמה הזאת במהרה ולקראת שנת הלימודים הבאה. אני ספקן באשר ללוח הזמנים, אבל, בהכירי אותך וכמי שמוקיר את פועלך, אני מבקש שתודיעי לנו אם בכוונתך להשלים את החקיקה בעניין הזה.

עכשיו, אני רוצה לנצל את ההזדמנות שעומדת בפני. שר החינוך יצא, וכנראה העניין לא מעניין אותו.

ענת מאור (מרצ):

למה? למה אתה אומר זאת? הוא יושב פה.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

— — — זה לא מדויק.

דן תיכון (הליכוד):

סליחה, סליחה, אני מתנצל. אדוני שר החינוך, אני מציע לך לא להזכיר. עשית לפני שבוע מעשה בל ייעשה – ניצלת את העובדה שלא הייתי כאן – באשר להקצבות לנוער "שלום עכשיו" ונוער רצ. היתה לך במה. אני לא ידעתי, אתה השבת, וזה היה פשוט לא מדויק. נראה שזו לא הפעם הראשונה שאתה לא מדויק, שמא אתה גם לא יודע ואולי יותר מזה. ואני לא רוצה לצטט את חברת הכנסת דליה איציק. אל תאלץ אותי ואל תגרור אותי בלשוני.

רפאל אלול (העבודה):

עוסקים בחינוך ובמספר התלמידים בכיתות.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר לעניין החינוך. יש לכמה שרים תכונה של ביטול, המזכירה לי מישהו, שהכול הם יודעים, ומסתבר שלא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע לך לחזור מהמלים "מזכירה לי מישו".

היו"ר ש' וייס:

תחזור בך. תמחוק זאת מיוזמתך מהפרוטוקול.

דן תיכון (הליכוד):

אני מקבל את הצעתך. אבל חבל שתנועות אי-אפשר למחוק.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

בואו נעזוב את זה. מחקו זאת מן הפרוטוקול.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר לענייננו.

לפני כשנה ורבע, בעת הדיון על תקציב המדינה, רעשה הכנסת וגעשה בנושא יום לימודים ארוך. תוך כדי הדיונים על התקציב נתכנסה הממשלה באמצע הלילה בבניין הכנסת. השרים גויסו, באו טרוטי עיניים ולא הבינו על מה ולמה. והנושא היה יום לימודים ארוך. אם יש שני נושאים שאני מחשיב אותם בתחום החינוך, הרי הם צמצום גודל הכיתה ל-30 תלמידים ויום לימודים ארוך. הממשלה, כפשרה ביחס להצעת חבר הכנסת מאיר שטרית וחבר הכנסת אלי דיין, קיבלה החלטה, שעל-פיה יקום צוות, כל הנושא ייבדק ואנחנו נדווח על כך. צר לי לחזור ולומר, שחלפה שנה ורבע ושום דבר לא נעשה בעניין הזה, למעט העובדה שחבר הכנסת אלי דיין עלה כיתה ועתה הוא סגן שר החוץ.

היו"ר ש' וייס:

אז מה? זה שום דבר? זה דבר גדול. מה זה שום דבר לא קרה?

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני מתכוון לעניין של יום לימודים ארוך.

חברת הכנסת דליה איציק, אני מניח שגם הנושא הזה יעלה על סדר-היום עד למועד התפזרותה של הכנסת במהרה בימינו בעוד כ-28 ימים. תודה רבה. כאמור, אני מודה לך מאוד על הצעת החוק.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת דן תיכון. אאפשר לשר רובינשטיין להשיב. באתי רק להצבעה, ואני מודה מקרב לב לחברי, סגן יושב-ראש הכנסת, רפי אדרי, שאפשר לי את זה, כי לי אין מקום להצביע אלא כאן.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

לחבר הכנסת דן תיכון – לא עשיתי שום תנועה של ביטול.

דן תיכון (הליכוד):

התנצלתי.

שר החינוך, התרבות והספורט א' רובינשטיין:

אני רוצה לומר דבר אחד: הממשלה מינתה, בעקבות אותו דיון שהזכיר חבר הכנסת דן תיכון, ועדה בראשותו של פרופסור חיים אדלר ומומחים אחרים לחינוך בנושא יום חינוך ארוך. הוגשה טיוטה ראשונה. נעשו השוואות בין-לאומיות, הוגשו שלוש אלטרנטיבות שונות לנושא הזה. אני מחזיק בידי מכתב מפרופסור חיים אדלר, שמשווה בין היתרונות של יום חינוך ארוך לעניין של הגבלת מספר התלמידים בכיתה. בתוך זמן קצר מאוד ינוסח הדוח באופן סופי, יוגש לממשלה וגם יובא לידיעת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. נדמה לי שאנחנו מסיימים כאן מערכה חוקתית ראשונית, שהתחילה בכעס ומסתיימת באווירה טובה.

דן תיכון (הליכוד):

היא לא הסתיימה, היא רק מתחילה.

היו"ר ש' וייס:

לא, אני אומר: שלב אחד. נצביע על הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מספר תלמידים בגן חובה ובכיתה בבית-ספר יסודי), התשנ"ו-1996, של חברת הכנסת דליה איציק, בקריאה טרומית. ההצבעה החלה. אם החוק יאושר, הוא יעבור לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת להמשך טיפול.

אני שוב מודה לחבר הכנסת רפי אדרי. כך, שנינו יכולים להצביע. תודה, רפי. זו באמת חברות ממדרגה ראשונה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מספר תלמידים בגן חובה ובכיתה בבית-ספר יסודי), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

14 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו בזה על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם קבוצת חברי כנסת – הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו – 1996, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט.

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 56) (הרכב ועדת שחרורים), התשנ"ו – 1996. תודה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה.

היו"ר ש' וייס:

כבודו.

דן תיכון (הליכוד):

האם הצעת החוק הזאת, העוסקת בענייני פיזור הכנסת, שוחררה מחובת ההנחה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא, היא תשוחרר ב-15:15.

הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי בסל השירותים),

התשנ"ו – 1995

(הצעת חבר הכנסת י' לס)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסייעודי בסל השירותים), התשנ"ו-1995, מס' ג'תכז. הנמקה מהמקום, אדוני, חבר הכנסת יורם לס.

יורם לס (העבודה):

מה פתאום מהמקום? לממשלה אין עמדה.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אתן לך את הבמה, אדוני. זו הצעה חשובה מאוד והיא ראויה שתציג אותה, אדוני חבר הכנסת לס.

דן תיכון (הליכוד):

בנושא כזה אין לממשלה עמדה?

יורם לס (העבודה):

אני מודה לאדוני היושב-ראש. כאמור, הנושא שאנחנו עומדים לחוקק, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר הבריאות, נוגע להכללת הביטוח הסייעודי בסל השירותים, בעצם בחוק ביטוח בריאות ממלכתי.

הנושא הוא מאוד עמוק, רבותי, חברי הכנסת, ומאוד אנושי. אבל על-פי הנתונים היבשים שנמסרו הבוקר בדיון ממושך בוועדת העבודה והרווחה, יש 2,186 משפחות במדינת ישראל שלהן הבעיה הזאת נוגעת באופן רשמי. יש אולי עוד 1,500 משפחות שנאלצות לאשפז את יקיריהן במוסדות שהם לא בדיוק בסטנדרד שמתאים לימינו והם לא נמצאים תחת פיקוח. כל שנה יש תוספת, בריבוי טבעי, של כ-650 חולים סיעודיים. יש אלפי חולי אלצהיימר, שהם לא בדיוק סיעודיים בגוף, הם שולטים בגוף, אבל הנפש פגועה וההשגחה עליהם היא לפעמים קשה יותר, כי הם יכולים להיעלם, הם יכולים לנוע בשטח, אבל הם לא יודעים בכלל מה נעשה אתם.

רבותי חברי הכנסת, מעבר למספרים היבשים יש כאן בעיה אנושית מהמדרגה הראשונה, שהיא במידה רבה גם הפרצוף של המדינה שלנו. האם אנחנו משליכים את הזקנים לעת זיקנה? כן או לא? והתשובה היא, לצערי, לגבי אלפים רבים מהם היום, שאנחנו משליכים אותם ושהממשלה מפקירה אותם. לא שהנתונים אינם ידועים, הנתונים ידועים, אבל לא נעשה מספיק; נעשה לא מעט, אבל לא נעשה מספיק והמערכת באי-ספיקה מוחלטת.

אביא לכם נתונים מהעיר שלי, מתל-אביב. לשכת הבריאות המחוזית בתל-אביב מפרסמת כל חודשיים דוח, והתמונה חוזרת על עצמה. פונים 200 חולים חדשים ויש פתרונות רק ל-100. לחצי אומרים: אין מה לעשות. והמשפחות נהרסות. הן נהרסות כלכלית, כי אני באמת רוצה לשאול כמה משפחות יש במדינה שלנו, אפילו משפחות שנחשבות אמידות, שיכולות לעמוד בהוצאה של 6,000 שקל מהנטו כדי לכסות אשפוז סיעודי ליקיר של המשפחה שצריך לאשפז אותו. זה כסף מהנטו. זאת אומרת, צריך להרוויח 12,000 אחרי מס של 50% כדי שיהיו לך ה-6,000 האלה לשלם. כמה משפחות כאלה יש במדינה שלנו היום?

המדינה יכולה בעניין הזה להגיד: לא מעניין אותי? לא שלא שמעתי – שמעתי, לא שאין לי נתונים – יש לי, לא מעניין אותי. המצב הזה לא יכול להיות, ובמיוחד לאחר שנה שפועל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שהפוליטיקאים ניתחו אותו והאנשים בתמימותם חשבו שהוא יפתור את כל בעיות הבריאות. במקרה הטוב החוק הזה שומר על המצב הקיים.

האם לא מגיע לנו, האזרחים, שאחרי מהלך פוליטי כל כך מעניין, שאין לו שום נגיעה לבריאות, החוק שאותו אנחנו עומדים לתקן עכשיו יביא לאזרח איזו תוספת, משהו שלא היה קודם? הרי הבעיה של האשפוז הסיעודי לא היתה לפני חוק ביטוח בריאות. משנה לשנה, משבוע לשבוע, היא מתעצמת והולכת. החוק הזה לא נותן שום דבר בעניין הזה. תקציב המדינה השנה לא נותן שום פתרון לבעיה הנוספת שכל הזמן עומדת לפנינו. הבעיה הזאת, כאמור, היא לא רק כסף, ואלה לא רק מספרים, זו בעיה ערכית ממדרגה ראשונה, שצריך לתת לה ביטוי בכלים של מדינה.

אדוני היושב-ראש, ההצעה הפשוטה והברורה שלנו אומרת, שעניין האשפוז הסיעודי יהיה חלק מסל השירותים שמקבל האזרח. יש לך דלקת ריאות, חלילה – אתה הולך לקופת-חולים ומקבל טיפול נגד דלקת ריאות. צריך לאשפז אותך עם דלקת ריאות – מאשפזים. צריך טיפול בבית – מטפלים. יש מחלה אחרת, הרבה יותר יותר קשה, סרטן – אתה מקבל טיפול בבית, במכון, בבית-חולים. מדוע שהנושא של האשפוז הסיעודי לא יזכה בדיוק לאותו יחס? מה לא ברור בעניין הזה? מה פתאום זה הפך להיות איזו אפליה, איזה מין קבוצה שהיא? מדובר באלפים ובעשרות אלפים של משפחות ואנשים שנמצאים בחרדה גדולה מאוד בעניין הזה, בין שזה נפל עליהם, בין שהם מפחדים שזה ייפול עליהם, כי הם שומעים סיפורים, ואי-אפשר את העניין הזה לשים בצד ולהגיד: זה לא בסל.

הצעת החוק שמונחת לפניכם, חברי הכנסת, אומרת את הדבר הפשוט: עניין האשפוז הסיעודי הוא חלק מסל השירותים. נקודה. ברגע שזה יהיה כך, אדם ילך לקופת-חולים שלו, לא יקבל את התשובה הנוראית שהוא מקבל היום, שאומרים לו בקופת-חולים, ומעטים בכלל יודעים את זה; הוא בא לקופת-חולים בתמימותו, לקבל פתרון לבעיה, אומרים לו: אדוני, זו לא בעיה שלנו. ומעטים יודעים בכלל שקופת-חולים מתנערות מהעניין, כי אין להן כסף בשביל זה, אין להן עניין בזה, והחוק לא מחייב אותן לטפל בעניין הזה.

על-פי התיקון הזה, הן תהיינה מוכרחות לטפל בעניין הזה, לטפל בכל המכלול, בכלל זה ביחידות להמשך טיפול שיבואו לבתים, בכלל זה באשפוז כמובן, בכלל זה בכל דבר ועניין שהקופה תצטרך לתת עליו תשובה. אני משוכנע שהכנסת תקבל את התיקון החשוב הזה, ואני מקווה שנוכל, ככל יכולתנו, לפחות להביא את זה לקריאה ראשונה.

אני קורא ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה להביא בשבוע הבא את הנושא הזה לקריאה ראשונה, כדי שלפחות עקרון הרציפות יחול גם לגבי הכנסת הבאה ונוכל להמשיך ולטפל בעניין הזה ביתר קלות בכנסת הבאה. אני נאלצתי לעבור הרבה מאוד שלבים של שכנוע ולכופף את היד לשר האוצר

כדי שבכלל ירשו שהעניין הזה יגיע למליאת הכנסת. אני מודה לשר הבריאות שתמך לאורך כל הדרך בנושא הזה, ואני מקווה שאנחנו עושים את הצעד הראשון והנכון כדי לפתור את הבעיה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יורם לס. אני מזמין את שר הבריאות להשיב על הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי בסל השירותים). אדוני שר הבריאות, הבמה לרשותך.

שר הבריאות א' סנה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא לי צריך להסביר עד כמה חשוב וכואב הנושא של האשפוז הסיעודי שאותו העלה חבר הכנסת יורם לס.

כרגע מדובר, כפי שסיפרתי הבוקר בוועדת העבודה והרווחה, ב-2,186 קשישים שממתינים לאשפוז סיעודי. מדי שנה מצטרפים למניין הזה כ-650 איש, והסבל גדול והבעיה דחופה.

הממשלה מאפשרת להעביר את החוק הזה כביטוי למחויבות שיש לנו לפתרון הבעיה הזאת בקדנציה הקרובה ובשנה הבאה. אי לכך, וציפיתי שחבר הכנסת לס יאמר זאת, ההסכמה שלנו מדברת על תחולת החוק הזה ב-1 בינואר 1997, ובכפוף לתנאי התשלום הקיימים. כי גם היום יש השתתפות של הממשלה לגבי חלק גדול של הציבור. כלומר, בכפוף לתנאי התשלום, החל מ-1 בינואר 1997.

לכן, אני בעד אישור ההצעה הזאת בקריאה טרומית. להכללה הזאת יש כמה סייגים: א. המועד; ב. תנאי התשלום. וכמובן, הממשלה שומרת לעצמה את הזכות למצוא לשאלה הזאת פתרונות נוספים. אני מבקש פה להביע מחויבות לפתרון המצוקה הקשה הזאת של אלפי קשישים במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר הבריאות, על הדברים החשובים שאמרת לנו בנושא כה כואב וכה נוגע להרבה מאוד אנשים, ולא רק להם עצמם אלא גם למשפחותיהם. באמצעות הצעת החוק של חבר הכנסת לס ותשובתך, אדוני שר הבריאות, אולי נביא מזור לציבור גדול מאוד.

אני מבין שלחבר הכנסת דן תיכון יש הצעה אחרת. אדוני, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הבריאות, אני לא יודע מה דעתך באשר לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, שאני הייתי בין יוזמיו.

בניגוד לכמה מחברי הבית הזה, וחבר הכנסת לס ביניהם, אני אינני חושב שהחוק הוא בבחינת כישלון. החוק יצא לדרך. יש בעיות רבות שצריך לפתור אותן. צריך להתמודד עם הבעיה הכספית, שהיא לא קטנה, היא אפילו גדולה, אבל בסך הכול הנתק בין ההסתדרות לבין קופת-חולים הוא מהלך חשוב וטוב, ואולי הוא יגרום לכך שקופת-החולים הכללית תבריא.

אבל מערכת הבריאות חולה בזה הרגע בכל מה שקשור בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. יש בעיות קשות ביותר, ואתה מודע להן. שתי הקופות הבינוניות – קופת-חולים "מכבי" וקופת-חולים מאוחדת – שתי הקופות הבריאות עד לאישור החוק, הן היום על הקרשים, ולעתים נדמה שהן חולות ומאיימות לקרוס. ומדובר כאן על כמיליון וחצי מבוטחים.

והנושא הזה, שהוא בעיקרו נושא תקציבי – יש סדין ומשכו אותו לכיוון קופת-חולים כללית. היא הולכת ומבריאה, כי היא מקבלת את עיקר הכסף. אבל מכיוון שהסדין קצר, קופת-חולים "מכבי" וקופת-חולים מאוחדת נחשפות למחלות. אני חושב שאת הבעיה הזאת צריך לפתור לפני שמטפלים בנושא החשוב ביותר שהעלה כאן חבר הכנסת לס, ואין חכם כבעל ניסיון, ואני אחד כזה.

כשראיתי את הקשישים במצוקתם, בבתי-חולים סיעודיים, תמהתי, לא הסכמתי ולא הבנתי – ואני מעלה את הנושא הזה במשך שנים – איך אבותינו לא דאגו לעת זיקנתם. הם חשבו שלעולם הם לא יהיו זקנים, לכן הם דאגו לכל מיני חוקים אחרים, מהרגע שהילד יוצא לאוויר העולם, אבל להם, לעצמם הם לא דאגו. מאחר שהצעת החוק של חבר הכנסת לס עולה הרבה כסף – – –

יורם לס (העבודה):

200 מיליון.

דן תיכון (הליכוד):

200 מיליון. זה סכום גדול מאוד, אליבא דמערכת הבריאות. והנה מחליטה הממשלה לספק את רצונו של חבר הכנסת לס והיא אומרת לו: אתה תעביר את החוק הזה בקריאה טרומית, בקריאה מוקדמת, בקריאה מקדמית, אחר כך תעביר אותו בקריאה ראשונה בכנסת, והיתר – בכנסת הבאה.

אני מאחל לחבר הכנסת לס שייבחר לכנסת פעם נוספת. הוא חבר כנסת שקדן ועושה את עבודתו בוועדה, בוועדה לביקורת המדינה. אני הייתי עד לכך כשהייתי יושב-ראש הוועדה. במליאה הוא בוודאי עולה על רבים אחרים. אם הוא ייבחר לכנסת הארבע-עשרה, הוא בוודאי ירצה להחיל את דין הרציפות על הצעת החוק הזאת שלו.

אבל יש לי ספק, אולי יותר מספק. שכשהנושא הזה נדון בוועדת השרים לענייני חקיקה, היא החליטה שלא לאשר את ההצעה ולא לאפשר לחבר הכנסת לס להעלותה. אבל נדמה לי שהחוק המוצע מתאים לתקופת הפריימריס, ולא הייתי רוצה שמישהו מן הנזקקים לו יחשוב לרגע שצעדנו צעד אחד קדימה. נדמה לי, שבכנסת הבאה, ב-1997, החוק הזה לא יאושר ולא יחוקק, כי משרד האוצר יטיל וטו בשל ההוצאה הכספית הענקית שביצעו יטיל על תקציב המדינה.

לכן אני אומר: כל מי שמצפה ושמח, נדמה לי שהשמחה מוקדמת. אני רוצה להיות מדויק. את חששותי הבעתי. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דן תיכון, על דבריך. עם זאת, אני חושב שהצעת החוק של חבר הכנסת היא במקומה, וגם תשובתו של שר הבריאות נכונה. אני חושב שאלו הן כוונות טובות.

חבר הכנסת לס, לאיזו ועדה תועבר הצעתך?

יורם לס (העבודה):

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו נעבור להצבעה. מי בעד ומי נגד הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי בסל השירותים)? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסיעודי בסל השירותים), התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק של חבר הכנסת יורם לס, חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון – הכללת הביטוח הסייעודי בסל השירותים), נתקבלה, והיא מועברת להכנת לקריאה ראשונה בוועדת העבודה והרווחה.

אני מבקש להודות לחבר הכנסת לס. אני מבקש להודות לשר הבריאות על תשובתו. אני מקווה שבפעם הראשונה יש סיכוי סביר שחברי הכנסת והממשלה יביאו תשובה להרבה מאוד כאבים, להרבה משפחות ולהרבה מבוגרים. תודה לכם. תודה לכל חברי הכנסת הנוכחים שתמכו בהצעת החוק.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – זכות במקרקעין), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת ר' אלול)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא. חברי הכנסת, ברשותכם, אני מבקש להסב את שימת לבנו. היתה הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – זכות במקרקעין), של חבר הכנסת רפאל אלול – הצעה ג'רנב. קראתי בשמו של חבר הכנסת אלול ועברתי מייד לסדר-היום. הוא מבקש להעלות את הנושא. הוא מסר לנשיאות הכנסת, שהוא היה ליד פתח האולם. כנראה אני לא ראיתי אותו.

אני מבקש שהוא ינמק את הצעתו, הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – זכות במקרקעין), מהמקום. אדוני, בבקשה, שתי דקות לרשותך.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שאפשרת לי להעלות את הצעת החוק שלי. אני מקווה מאוד שלא פגעתי בעבודת הכנסת.

בהצעת החוק שלי מדובר בתיקון חוק מס שבח מקרקעין. מדובר על אנשים ששכרו בתי-עסק, בתי-קולנוע, קו-אופ, בנק, מרפאה, לתקופה של עשר שנים. הם משקיעים בנכס הון עתק, כדי שיתאים לתת שירות לתושבים, אלא שהוצאתם זו לא מוכרת. אחרי עשר שנים זה הופך להיות מבנה קבוע. הצעת החוק שלי אומרת, שההוצאה הזאת תוכר לצורכי מס שבח. זה יאפשר להם לשפץ טוב יותר, כדי לייעל את השירות לאזרח.

אני שמח שוועדת השרים לענייני חקיקה אישרה את הצעת החוק הזאת ואפשרה הרחבת השכירות עד ל-18 שנים, וכל ההוצאות יוכרו כהוצאה. זה מאפשר לאותם בעלי עסקים להיטיב עם הלקוח, כי זה מוכר להם כהוצאה.

חשוב שנחשוב גם על האזרחים. תודה. אני חוזר ומודה לך, אדוני היושב-ראש, שאפשרת לי להעלות את ההצעה. אשמח אם חברי יצביעו בעדה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רפאל אלול. אני חושב שהצעת החוק היא חשובה ובמקומה. אני גם שמח ומודה לראש הממשלה ולממשלה שהם לא מתנגדים להצעת החוק הזאת.

ברשותכם, חברי הכנסת, נעבור להצבעה. מי בעד ומי נגד? לאיזו ועדה אדוני מציע להעביר את הצעת החוק?

רפאל אלול (העבודה):

לוועדת הכספים.

היו"ר ר' אדרי:

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – זכות במקרקעין),
התשנ"ה-1995,

לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

ארבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – זכות במקרקעין), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת רפאל אלול, תועבר לוועדת הכספים של הכנסת להכנתה לקריאה ראשונה. תודה לך, אדוני, ותודה לממשלה.

הצעת חוק הבזק (תיקון – חיוב עיוורים בגין שירותי מידע), התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת א' גולדשמידט)

היו"ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הבזק (תיקון – חיוב עיוורים בגין שירותי מידע), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אלי גולדשמידט – הצעה ג'קסא. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה. אני מודה לך על שמצאת לנכון להציע הצעת חוק חשובה מאוד לציבור גדול. אני גם מודה לחברי הכנסת על היעילות שלהם היום ועל הצעות החוק הנכונות שעולות על סדר-היום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על המחמאות.

רבותי חברי הכנסת, התיקון לחוק הבזק שאני מציע הוא בגין העובדות הבאות: אוכלוסיית העיוורים במדינת ישראל מקבלת זיכוי של פעימות מונה במשך חודש מחמת נכותם, על-פי חוק הבזק. אלא מאי? אותם עיוורים נזקקים לשירותי מידע, מה שאנחנו קוראים מודיעין 144, יותר מאשר כל אזרח אחר במדינת ישראל, משום שאין להם נגישות לספר הטלפונים, כי ספר הטלפונים אינו כתוב בכתב ברייל, אין ספר טלפונים בכתב ברייל. לפיכך, על מנת לברר מספרי טלפון, מוכרחים אותם עיוורים להשתמש ב-144 ואין להם יכולת לפתוח את ספר הטלפונים ולאחר את המספר.

כפי שאנחנו יודעים, עלות שיחה במודיעין 144, אם אינני טועה, היא שלוש פעימות מונה. כתוצאה מכך, הדבר בעצם מוחק את ההטבה שיש להם במסגרת שירותי הטלפון, ואולי אפילו מוטל עליהם עול כספי נוסף, שאזרח שאיננו לוקה בנכות הזאת של העיוורון לא סובל ממנו.

חיים דיין (צומת):

חבר הכנסת גולדשמידט, יש הצעת חוק דומה שכבר נמצאת בוועדת העבודה והרווחה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא יודע שיש הצעת חוק דומה. אם כיוונתי לדעת גדולים, מקום רביעי ברשימת הליכוד – – –

חיים דיין (צומת):

מקום 14. הרי אתה מבין, שאם הכנסת מתפזרת, לא יחול על זה חוק הרציפות. יש חוק דומה שמדבר לא רק על זה אלא גם על כך שעיוור לא יכול לקבל דף מידע סודי מהבנקים בכתב ברייל.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת חיים דיין, אני יודע שאתה פעיל בנושאים האלה. אתה תטפל בהצעת החוק שלך. אני מבטיח לך שאתמוך בהצעת החוק שלך, ואני מצפה ומקווה שתתמוך בהצעת החוק שלי.

אני רוצה לסיים משום שבועדה שבראשותי יש שחרור מחובת הנחה של חוקי הבחירות. אני מאחר לישיבה זו כבר עשר דקות. אנחנו רוצים לקדם את נושא הקדמת הבחירות.

אני חושב שזו הצעת חוק חשובה מאוד. היא עוסקת אומנם בפרט קטן, אבל מישוהו כבר אמר פעם, שהאלוהים מצוי בפרטים הקטנים. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת גולדשמידט. אני רק מבקש להסב את שימת לבך, שכל הדברים החשובים עומדים על זוטות. כשהזוטות בסדר, גם הדברים הגדולים הם בסדר.

אני מזמין את שרת התקשורת, המדע והאמנויות להשיב על הצעת החוק של חבר הכנסת אלי גולדשמידט. גברתי, בבקשה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כבר אמר מי שאמר, ואנחנו זוכרים מי אמר: כוונתך רצויה אבל מעשיך אינם רצויים.

יש במדינה משרד לרווחה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אמרו לי שהממשלה איננה מתנגדת, אז עכשיו אני מופתע.

שרת התקשורת ש' אלוני:

אני לא אומרת שאני מתנגדת. אני אציע להעביר את הנושא לוועדה. היום הכול הולך לוועדה, ותנסה למצוא שם וזאת אחר לתלות את הנושא.

אני חושבת שצריך להקל על העיוורים, הכוונה היא נכונה, אבל חברת "בזק" היא חברה עסקית, היא עדין לא מופרטת אבל היא חברה עסקית, היא נכנסת לתחרויות. עכשיו יש תחרות בטלפון הנייד, ובקרוב תהיה תחרות גם בשיחות הבין-לאומיות. רק היום קיבלנו דוח של ועדה שאני מיניתי, שצריך להקים רשות שתשחרר את קביעת המחירים, הרגולציה בעבודת התקשורת באופן כללי מכל מיני לחצים שלטוניים. לחצים שלטוניים זה גם הצורות של סבסוד צולב, של העברות ממקום למקום.

אני חושבת שלציבור העיוורים צריך לעזור. האם חברה עסקית היא הכתובת, או הדרך היא דרך הממשלה – או אתה אומר שהחברה תקל, וכמו שקבעו בעניין של אזרחים ותיקים, יש החזר של הממשלה. נשאלת השאלה, איך עושים רישום, עם אילו כרטיסים אתה מעביר את הדברים האלה.

אין לי התנגדות שהצעת החוק תעבור לוועדה. אמרתי שהכוונה רצויה, אני רק רוצה שנהיה מודעים לכך, שחברות עסקיות, שאנחנו רוצים שהן תתחרנה בשוק החופשי, צריך להמעיט ככל האפשר בהעברת נטל שחייב להיות של החברה אליהן. אני מסכימה אתך שהחברה חייבת לדאוג לאנשים החלשים בתחום זה או בתחום אחר. אנחנו רוצים שהאנשים יהיו משוחררים ממחסור או ממצוקה. יש מצוקה, יש מחסור, אם זה מחסור פיזי שלהם או מחסור כלכלי וכו', ויש צורך לעזור. אבל רציתי להעמיד את הדברים כדי שתהיה לך שהות לחשוב באיזו דרך אתה מפצה ומסדר את הנושא הזה.

אין לי התנגדות שזה יעבור לוועדה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי שרת התקשורת, המדע והאמנויות על תשובתך.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק הבזק (תיקון – חיוב עיוורים בגין שירותי מידע), התשנ"ה – 1995. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק הבזק (תיקון – חיוב עיוורים בגין שירותי מידע),

התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שישה בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת חוק הבזק (תיקון – חיוב עיוורים בגין שירותי מידע), התשנ"ה-1995, נתקבלה בקריאה טרומית, והיא תעבור לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה ראשונה. אני מבקש להודות לחבר הכנסת אלי גולדשמידט ולשרת התקשורת, המדע והאמנויות.

לפני שנעבור לנושא הבא, גברתי השרה, בבקשה.

שרת התקשורת ש' אלוני:

יש לי בקשה אליך. הוגשו היום שלוש הצעות דחופות לסדר-היום בדבר שידורי "יומן מורשת", שהופסקו לכמה ימים בשל סטייה שהיתה שם. עד שזה הגיע, אף שזה אושר ביום שני, הסטייה תוקנה, הדברים באו על תיקונם, המורשת הזאת כבר הולכת, ואני מבקשת ממך לשחרר אותי מלהתעסק בזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני חושב שהתשובה היא במקומה ונכונה. אני שמח על שמצאת לנכון להסב את שימת לבנו לכך שהדברים באו על תיקונם והכול מסודר.

שרת התקשורת ש' אלוני:

זה רץ והולך והכול בסדר.

היו"ר ר' אדרי:

את תשובתך נרשום בפרוטוקול. אני מודה לך, גברתי שרת התקשורת, המדע והאמנויות.

שרת התקשורת ש' אלוני:

תודה רבה.

הצעת חוק המזונות (הבטחת תשלום) (תיקון – הודעה מוקדמת

על-אודות תום תקופת התשלום), התשנ"ד-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק המזונות (הבטחת תשלום) (תיקון – הודעה מוקדמת על-אודות תום תקופת התשלום), התשנ"ד-1994, של חברי הכנסת דוד מגן, אברהם הירשזון ויעקב שפי – הצעה א'תתקעב. ינמק חבר הכנסת אברהם הירשזון. אדוני, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מי משיב מטעם הממשלה?

היו"ר ר' אדרי:

השר יוסי ביילין יושב כאן. הוא משיב על הרבה הצעות חוק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בבקשה. לכבוד ייחשב לנו הדבר.

היו"ר ר' אדרי:

כשר במשרד ראש הממשלה, אני מבין שהוא ראוי להשיב על הרבה הצעות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא בכלל ראוי להשיב. פשוט שרת העבודה שוחחה אתי לפני כן.

השר י' ביילין:

היא עדכנה אותי.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו בוודאי נשמע תשובה עניינית על הצעת החוק.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אין לי אפילו שמץ של ספק בכך.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, מדוח נציב תלונות הציבור 21 עולה, כי במקום שניתן פסק-דין למזונות בסכום כולל לזכאי ולילדים הקטנים, לא נוהג המוסד לביטוח לאומי ליתן הודעה מוקדמת לזכאי על אודות השינוי שיחול בסכום שהועבר לידו עם הגיע אחד הילדים לגיל 18, ואשר הזכאי עשוי להשפיע על שיעורו אם יפנה בעוד מועד לבית-המשפט אשר יקבע את שיעור דמי המזונות, נוכח שינוי הנסיבות האמור, כך שסכום זה יהיה יפה לעניין התחשיב שבסעיף 3 לחוק. אשר על כן מוצע, כי המוסד ייתן הודעה מוקדמת שנוכחה יוכל הזכאי להיערך לקבלת פסק-דין מזונות בסכום המעודכן.

אדוני היושב-ראש, הוועדה קיימה כמה דיונים בדיון-וחשבון נציב תלונות הציבור 21, שדן בנושא הזה. הדיונים הראו שיש בעיות רציניות בתחום הזה, ולכן החליטו חברי הוועדה להביא את ההצעה כהצעת חוק, ואני מבקש שהכנסת תאשר אותה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הירשזון, על הצעת החוק שהגשת היום לכנסת. אבקש מאדוני השר יוסי ביילין להשיב על הצעת החוק. אני רק מבקש להסב את תשומת לבך, אדוני השר, לכך, שהיום יש כאן קונסנסוס לגביך גם מצד האופוזיציה, לא רק מהקואליציה. לא טעיתי, אדוני חבר הכנסת הירשזון?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני חושב שזה מתחיל להטריד אותו במידה מסוימת, אבל זה בהחלט נכון.

השר י' ביילין:

לא, לא. אני לא מוטרד מקונסנסוס.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני השר.

השר י' ביילין:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, המוסד לביטוח לאומי משלם מזונות לאשה ולילדים שניתן לטובתם פסק-דין למזונות, ואשר אינם מקבלים את המזונות מן הבעל או האב החייבים בתשלומם, מכוח חוק המזונות (הבטחת תשלום), התשל"ב-1972. כך משלם המוסד מזונות לכ-15,000 זכאים מדי חודש.

על-פי החוק, מותנה תשלום המזונות על-ידי המוסד בכך שפסק-הדין לזכות האשה והילדים שטרם מלאו להם 18 שנים יהיה בתוקף ובר-ביצוע.

לפי פסיקת בית-המשפט העליון, לא ניתן לבצע פסק-דין למזונות, הניתן בסכום כולל, לטובת האשה והילדים כאשר לאחד הילדים מלאו 18 שנים. במקרה זה על האשה לפנות לבית-המשפט, או לבית-הדין הרבני, על מנת לקבל פסק-דין מתוקן, אשר יקבע את גובה המזונות בהתאם למספר הילדים שטרם הגיעו לגיל 18. כל עוד לא תוקן פסק-הדין, אין המוסד לביטוח לאומי רשאי להמשיך בתשלום המזונות.

בדברי ההסבר להצעה מצביעים חברי הכנסת דוד מגן, יעקב שפי ואברהם הירשזון על תקלה שאירעה לפני כמה שנים במערכת הממוכנת של מחלקת המזונות של המוסד, ואשר בעקבותיה לא נשלחו הודעות לנשים שילדיהן עמדו להגיע לגיל 18.

מערכת זו תוקנה, והמוסד מודיע לכל זכאית שישה חודשים לפני הגיע כל אחד מהילדים לגיל 18 על הצורך בקבלת פסק-דין חדש, על מנת לאפשר לה ולילדיה להמשיך ולקבל את המזונות המגיעים להם.

חברי הכנסת המציעים מבקשים לתקן את החוק ולקבוע בו, כי המוסד לביטוח לאומי ימשיך בתשלום המזונות גם למי שאינם זכאים למזונות משום שפסק-הדין שבידם אינו ניתן עוד לביצוע. הצעה זו אינה מתיישבת עם העיקרון הקיים בחוק, שלפיו אין המוסד משלם מזונות, אלא למי שבידו פסק-דין תקף שניתן להוציאו לפועל.

לאור זאת, ובהתחשב בהתרעה המוקדמת של המוסד לביטוח לאומי, המאפשרת לזכאים לקבל פסק-דין המבטיח המשך תשלום רצוף, אני מציע להפוך את הצעת החוק להצעה לסדר-היום. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר יוסי ביילין.

האם אדוני חבר הכנסת הירשזון מסכים להצעת השר?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אם זה יעבור לוועדה לענייני ביקורת המדינה ונוכל לקיים שם על זה דיון רציני, זה בהחלט מספק אותי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הירשזון.

אנחנו נעבור להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום בנושא חוק המזונות (הבטחת תשלום) (תיקון – הודעה מוקדמת על-אודות תום תקופת התשלום)? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הנושא לוועדה לענייני ביקורת המדינה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

ארבעה בעד, נגד אין, נמנעים אין. ההצעה לסדר-היום בדבר חוק המזונות (הבטחת תשלום) (תיקון – הודעה מוקדמת על-אודות תום תקופת התשלום), עוברת לוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הירשזון, על הצעתך. אני מודה לשר ביילין על תשובתו.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה לעובד עצמאי), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת ח' דיין)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה לעובד עצמאי), של חבר הכנסת חיים דיין, מס' ב'תקכ. אדוני, בבקשה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, הצעת החוק שאני מעלה היום באה להכניס עוד תיקון קטן על מנת לשמור על זכויות הפרנסה של המשפחה. שכיר העובד היום בכל מקום עבודה מסודר, והיה והוא מפוטר, הוא מקבל דמי אבטלה או הבטחת הכנסה כדי שיהיה בסיס כלכלי למשפחתו. ואילו עצמאי שמתפרנס מאיזו עבודה, ורוצה להיות אזרח ישר ופועל תיק במס הכנסה, פותח תיק במע"מ, פותח תיק במוסד לביטוח לאומי ומשלם לאורך זמן את כל המסים המוטלים עליו על-פי חוק, וקרה ופרנסתו לא הצליחה עליו, והוא פשט רגל וסגר את העסק שלו, משהחליט לפנות ולבקש דמי אבטלה או הבטחת הכנסה, הופתעתי לשמוע שהוא לא יקבל דמי אבטלה ואף לא הבטחת הכנסה. לכן באה הצעת התיקון לחוק.

יכול להיות שהשר יאמר כאן שעצמאים לא משלמים אגרה מסוימת, או מס מסוים, יכול להיות שזה באמת כך. בדקתי את הדבר ושאלתי את השרה בעניין זה, והשרה אמרה לי שהעצמאים לא משלמים עבור משהו מסוים. ייתכן מאוד שהם לא משלמים זאת, אבל הבה נבדוק ונראה כמה כסף הם משלמים למדינה בהשוואה למה שמשלם השכיר, ואני בטוח שנמצא שעצמאי משלם הרבה יותר. ואם המצב היום הוא כזה, שהעצמאי לא זכאי לקבל דמי אבטלה או הבטחת הכנסה, ואין בחוק חובה לקחת ממנו תשלום כזה או אחר על מנת להבטיח את זכותו לקבל זאת, אני חושב שיש מקום לתקן זאת. אני לא חושב שיש עצמאי, המשלם היום שכר מעסיקים, ונושא בהוצאות נוספות מסוימות, שלא יהיה מוכן לשלם עוד 50, 60 או 80 שקל, או כל סכום שיידרש ממנו בהתאם להכנסתו, ובלבד שיוכל לשמור על זכותו זו.

אף-על-פי שאנחנו עומדים בפתח פיזור הכנסת, בעוד 28 ימים, כדאי שנחשוב כבר היום איך לתקן את הדבר הזה, אם באמצעות תקנות אם בכל דרך אחרת. אני לא חושב, שבגלל העובדה שהעניין הזה מונח היום על שולחן הכנסת כהצעת חוק, יהיה מי שיחשוב שצריך להפיל את זה. כי לא זה העניין. העניין הוא בזה שאפשר לתקן זאת גם באמצעות תקנות.

אני אסתפק, אדוני השר, אם נגיע להסכם שנהפוך את הצעת החוק הזאת להצעה לסדר-היום. העניין שיש לי בזה הוא לתקן את העוול הקיים, כשאנחנו יודעים שבמדינת ישראל מדובר היום ב-150,000 עצמאים, שמאחוריהם יש משפחות וילדים, ואין להם בסיס להמשך קיום משפחותיהם במקרה שהם לא הצליחו בעבודתם. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חיים דיין, על הצעתך. אני חושב שהצעתך ראויה לליבון ולדין. אני מכיר את הנושא, שמעתי מהרבה מאוד עצמאים על הבעיה הזאת. השר יוסי ביילין יוכל בוודאי להשכיל אותנו בדברי תשובתו.

אני מזמין את השר יוסי ביילין להשיב על הצעת החוק של חבר הכנסת חיים דיין. אדוני השר, בבקשה.

השר י' ביילין:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא של ביטוח אבטלה לעצמאים הוא נושא שעולה מדי פעם על סדר-היום הציבורי. יש תחושה של קיפוח בקרב עצמאים בהקשר זה. הם מרגישים, שמצד אחד הם משלמים את דמי הביטוח הלאומי, כמו שאמר חבר הכנסת חיים דיין, גם עבור העובדים שלהם, אבל מצד שני, כשהם עצמם נקלעים למצב של משבר, המדינה לא עומדת מאחוריהם ולא מעניקה להם דמי אבטלה.

יש כאן כמה בעיות. בעיה אחת היא באמת, כפי שציננת, שהם לא משלמים עבור ביטוח אבטלה. הבעיה השנייה היא בקביעת הסכום שהם יכולים לקבל. לגבי שכיר הדבר הרבה יותר ברור, כי החוק מתייחס בפירוש לשכר האחרון שהוא קיבל וכו'. לגבי העצמאי, אחת הבעיות היא בכך, שדווקא בשלבים האחרונים שלו כעצמאי, כאשר הוא בעל עסק ובחודשים האחרונים, לפני שהגיע למשבר, היתה ירידה גדולה בהכנסות, לא תוכל לקבוע את דמי האבטלה המגיעים לו דווקא על-פי התקופה האחרונה שלו, שהיא הרעה ביותר.

בדרך כלל בעולם, מי שמבוטח הוא השכיר, ולא העצמאי. עם זאת אני מסכים גם עם רוח הדברים שלך וגם עם ההערה של כבוד היושב-ראש, שיש כאן בעיה אמיתית של ציבור שמרגיש שהוא מקופח כלפי ציבור של שכירים.

דבר נוסף. מאז קם הביטוח הלאומי, בשנות ה-50 הראשונות, מספר העצמאים, יחסית לכוח האדם במשק, גדל מאוד. יש היום הרבה יותר עצמאים מאשר אי-פעם בעבר כתוצאה מתהליכים של הפרטה ותהליכים אחרים.

אני חושב שיש מקום לדון בשאלה הזאת. אם חבר הכנסת דיין מוכן להפוך את הצעת החוק שלו להצעה לסדר-היום, אשמח לתמוך בה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר, על תשובתך ועל הרגישות שאתה מגלה להצעת החוק, או להצעה לסדר-היום בנושא שעומד על סדר-יומם של הרבה מאוד עצמאים ומשפחות – אולי זה נוגע לכ-200,000 נפש או יותר במדינת ישראל.

חיים דיין (צומת):

עצמאים.

היו"ר ר' אדרי:

האם אדוני חבר הכנסת דיין מסכים שהצעת החוק שלו תהפוך להצעה לסדר-היום?

חיים דיין (צומת):

בהחלט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. לאיזו ועדה אתה מציע להעביר את הנושא?

חיים דיין (צומת):

כפי שהשר רוצה.

השר י' ביילין:

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ר' אדרי:

ועדת העבודה והרווחה. אני חושב שבמסגרת הוועדה הנושא הזה יבוא לדיון ולליבון. אני מאמין שתימצא הדרך לתקן עיוות מסוים לציבור גדול שמשלם מסים למדינת ישראל ומוסיף להכנסות המדינה.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה לסדר-היום בנושא הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה לעובד עצמאי), של חבר הכנסת חיים דיין? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבקש לצרף את קולי.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה. בעד – 6, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה לסדר-היום בנושא הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה לעובד עצמאי), של חבר הכנסת חיים דיין, עוברת לוועדת העבודה והרווחה לליבון ולדין. אני מודה לך, אדוני. אני מודה לשר יוסף ביילין על תשובתו ועל הרגישות שהוא גילה לנושא.

הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1995, מאת חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אדוני חבר הכנסת, עשר דקות לרשותך. אני שמח שהנושאים שעומדים היום על סדר-היום הם נושאים חשובים מאוד, ואתה, אדוני, נמנה עם חברי הכנסת שמציעים נושאים חשובים היום לכנסת.

עמנואל זיסמן (העבודה):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

אדוני השר, חברי הכנסת, החוק הקיים, שנחקק בשנת 1992, בשלהי הכנסת השתים-עשרה, ביוזמת חברת הכנסת לשעבר שושנה ארבלי-אלמוזלינו, עוסק אך ורק בתגמולים לאסירי ציון נכים ולבני משפחותיהם. ברם, אסירי ציון שאינם נכים או פעילי עלייה אינם זוכים לכל סיוע לעת זיקנה.

אנשים אלה הקדישו את מיטב שנותיהם, תוך סיכון עצמי רב ואובדן החירות, למען העם ומדינת ישראל, פשוטו כמשמעו, בהתנדבות מלאה. חלקם הגדול הגיע ארצה לאחר שנים של ניתוק מהעיסוק המקצועי ובגיל מבוגר יחסית, כך שנתקשו להשתלב כדבעי בשוק העבודה ולצבור ותק לפנסיה. מיעוטם אף לא הספיק לצבור את תקופת האכשרה המינימלית לקצבת זיקנה – עשר שנות עבודה. כך מדינת ישראל מוצאת את עצמה במצב מביש, שבו גיבורי העבר מגיעים עד פת לחם.

הצעת החוק באה לאחר שורה של ניסיונות לפתרון שלא באמצעות חקיקה והבטחה מפורשת של שר הקליטה יאיר צבן ליזום הצעת חוק ממשלתית בנושא.

אני מגיש את הצעת החוק הזאת, אומנם אני המציע, על דעת חברי בוועדת העלייה והקליטה, אני רואה חלק מהם פה באולם, ובשיתוף פעולה – – –

דן תיכון (הליכוד):

מותר לי לשאול אותך?

עמנואל זיסמן (העבודה):

כן.

דן תיכון (הליכוד):

אם הצעת החוק היא על דעת כל חברי הוועדה, אתה יכול כמדומני בהליך מסוים להביא את הצעת החוק ישר לקריאה ראשונה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הצעת החוק שאני מציע היא על דעת כל חברי הוועדה.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא בטוח שזה חל על הוועדה שלך, אבל על ועדות אחרות זה חל.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, הצעת החוק היא על דעת כל חברי הוועדה – – –

דן תיכון (הליכוד):

כולם חתומים על הצעת החוק?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא, אבל היתה החלטה, אולי נפלה טעות טכנית, אני מצטער על כך, אבל אני במפורש מדגיש את זה, ואם אפשר יהיה לתקן את זה לקראת הקריאות הבאות אני אעשה זאת.

דן תיכון (הליכוד):

מאחר שהזמן קצר, נדמה לי שאם לא תקצר את התהליך – אבל זה לא משנה אם יאשרו את זה היום בקריאה הטרוםית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מודה לך על ההערה. אתה, כחבר כנסת ופרלמנטר ותיק ועתיר ניסיון, מכיר את העניין.

היו"ר ר' אדרי:

אני רוצה להסב את תשומת לבכם ותשומת לבנו, שוועדת העלייה והקליטה אינה יכולה לחוקק חוק, עד כמה שאני יודע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אנחנו חוקקנו את כל סל הקליטה והוא כבר בפועל – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להסביר לך, חבר הכנסת זיסמן, אני לא סתם אמרתי שאני לא יודע אם זה חל על ועדת העלייה והקליטה, אבל יש ועדות שדאגו להליך פרוצדורלי מקוצר. אם הוועדה מחליטה להציע הצעה טרומית – ישר מגישים את ההצעה לקריאה ראשונה. ראשי הוועדות לא דאגו לכלול את הוועדה שלך בהליך המקוצר הזה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש להסב את תשומת לבכם, התקנון ברור במקרה הזה, ועדת העלייה והקליטה אינה יכולה לחוקק חוקים, אבל בהחלט יכולה לדון בהצעות ויכולה להמליץ. לכן אני מבקש, אדוני, אם תואיל להמשיך, אבל בוודאי הצעת החוק שלך חשובה והיא תידון בוועדה המתאימה. אני מבין שאתה לא מתנגד לכך.

דן תיכון (הליכוד):

אבל זה לא משנה, אם יאשרו עכשיו אתה ממילא באותו מצב.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני ממשיך, ברשותך, אדוני היושב-ראש. הצעת החוק באה לאחר שורה של ניסיונות לפתרון שלא באמצעות חקיקה והבטחה מפורשת של שר הקליטה יאיר צבן ליזום הצעת חוק ממשלתית בנושא. למיטב ידיעתי, גם הוכנה הצעת חוק כזאת על-ידי, אבל מסיבות שונות הוא לא הניח אותה לדיון במליאת הכנסת.

הבטחה זו ניתנה באחרונה בישיבות ועדת העלייה והקליטה שהוקדשו לנושא ביום 3 ביולי 1995. למותר לציין, כי משרד הקליטה אף לא החל בהליך פנימי של גיבוש הצעת חוק כזאת.

הצעת החוק באה להקנות לשנות המאסר, ההגליה והפעילות המחתרתית מעמד של שנות ותק לפנסיה. הכרה כזו קיימת בחקיקה הראשית והמשנית בישראל לגבי שורה של סקטורים: ממשרתי הבריגדה דרך עובדי מפעלי ים-המלח המנדטוריים, ואפילו עבודה חינוכית בבתי-הספר בחוץ-לארץ ועוד עילות שונות ומשונות, בכלל זה אסירי ציון, מופיעים בסעיף 85.143 לתקשי"ר כשירות או פעילות קודמת המהווים עילה להגדלת הקצבה. חלק מהסקטורים הזוכים להטבה זו לא נפגעו כתוצאה מפעילותם אלא זוכים כעובדי מדינה הנהנים מפנסיה תקציבית להכרה בגין פעילותם למען המדינה.

בהצעת החוק מתורגמות שנות הוותק לפעילות דרך הביטוח הלאומי, כאשר כך גם מי שאינו עובד מדינה זוכה להכרה. הסכומים הנקובים בהצעת החוק אינם גבוהים כלל. אם נשווה אותם למשכורות העתק שמשלמת מדינת ישראל לשליחים היום בברית-המועצות לשעבר, ונזכור כי קבוצה של קרוב ל-1,500 – ואני חוזר: 1,500 – פעילי עלייה תרמה תוך הקרבה אישית ובהתנדבות לעלייתם של 200,000 איש ממלחמת ששת הימים עד פתיחת השערים ב-1989, נבין שאפילו בחוק המוצע אין לפרוע כלכלית ומוסרית את חובה של מדינת ישראל לאנשים האלה, שחלקם יושבים פה ביציע.

הצעת החוק נוסחה ברובה על-ידי רוזה פינקלברג ואורי אהלי, מהפורום הציוני של יהודי ברית-המועצות, ובאה לאחר קרוב לארבע שנות התכתבויות ובקשות לשינוי העיוות ביחס לפנסיה של אסירי ציון.

מן הראוי לציין, כי הסוכנות היהודית משלמת לאסירי ציון גמלה בשיעור המופיע בסעיף 7(ג) להצעת החוק. ברם, התשלומים הם וולונטריים והם עומדים בסכנת קיצוץ לאור הקשיים התקציביים בסוכנות היהודית והצהרתו של יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית אברהם בורג, כי הסוכנות מבקשת להעביר את הנושא לידי ממשלת ישראל, ומן הראוי להקדים תרופה למכה ולעגן זאת בחקיקה.

אני פונה לחברי הכנסת לראות בהצעת חוק זו הצעת חוק שהיא משוחררת מכל קשר וזיקה מפלגתית. אנחנו מדברים על קבוצה שהיא אולי יותר גדולה מכפי שידענו עד עכשיו. זו קבוצה של אנשים שהתמסרו, סבלו וגם הקריבו עצמם למען השגת אחד היעדים המרכזיים והחשובים ביותר, והוא עלייה ופעילות למען מדינת ישראל בתוך ברית-המועצות, אותה ברית-המועצות שהכרתי פעמיים.

בפעם הראשונה – ב-1957, כשהייתי 42 יום שם – משטר קומוניסטי טוטליטרי, שלפרק זמן קצר של פסטיבל הנוער הדמוקרטי פתח את שעריו, ואז ראיתי שיש יהדות חמה, שיש לה רצון לקיים זיקה וקשר עם ישראל ולבוא לישראל. ובפעם השנייה, לפני שלוש שנים, כיושב-ראש ועדת העלייה והקליטה, כשביקרתי וראיתי שהיום יש שם פעילות בלתי מוגבלת, אבל גם הפעילות הבלתי-מוגבלת הזאת איננה צריכה לכוול את ידינו ואנחנו צריכים לעשות כל מאמץ כדי להגביר את העלייה, ובמקביל לפעול להעמקת החינוך היהודי והתודעה היהודית וההכשרה המקצועית שם עד שהם עולים ארצה.

אני פונה אליכם ומבקש מכם לתמוך בהצעת החוק הזאת. אני חוזר ואומר, שהצעת החוק היא של כל החברים מכל הגוונים בוועדת העלייה והקליטה, בשיתוף הפורום הציוני, ואני מקווה שתעשו זאת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

לפני שאבקש מאדוני השר יוסי ביילין – הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי מונחות בזה על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה – מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט, הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 32) (פרסום תוצאות הבחירות); הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5); הצעת חוק הבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראש הממשלה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, סגנית מזכיר הכנסת, על ההודעות שמסרת לנו; הודעות חשובות לכל הדעות.

הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן)

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש מאדוני השר יוסי ביילין להשיב על הצעת חוק התגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), מס' ג'תעה, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אדוני, בבקשה.

השר י' ביילין:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, התגמולים לאסירי ציון משולמים כיום מכוח חוק התגמולים לאסירי ציון ובני משפחותיהם משנת 1992.

עד לקבלתו של החוק ניתנו התגמולים על-ידי המוסד לביטוח לאומי, מכוחו של הסכם שנערך עם האוצר והמדינה.

חוק התגמולים לאסירי ציון נתקבל על-ידי בית-המחוקקים הישראלי כמעשה של הכרה והוקרה בפועלם של אסירי ציון והרוגי מלכות למען העם היהודי ומדינת ישראל, ובסבל הרב שנגזר עליהם בהיותם יהודים, או בשל היותם פעילים בעשייה הציונית, במדינות האוסרות פעילות כזאת.

מכוחו של חוק זה משלם המוסד לביטוח לאומי תגמולים לכ-640 זכאים בסכום שנתי של כ-6.5 מיליון שקלים בשנה, כאשר התגמול החודשי לנכה שלו 100% נכות נע בין 2,238 ש"ח לחודש לבין 4,923 שקלים לחודש.

חבר הכנסת זיסמן מציע להרחיב במידה ניכרת את התגמולים שישולמו לאסירי ציון והרוגי מלכות, וכן לשלם גמלאות גם לאלה מהם שלמרבה המזל לא הפכו נכים.

בנוסף מציע חבר הכנסת זיסמן לקבוע בחוק, שכל פעיל עלייה יהיה זכאי לתוספת ותק של 2% בעד כל שנה שבה פעל כפעיל עלייה, אף אם עלה לישראל בגיל מבוגר ולא צבר זכות לתוספת ותק לפי חוק הביטוח הלאומי.

בהקשר זה יש לזכור, שפעיל עלייה, ככל עולה חדש שעלה לישראל בגיל מבוגר, זכאי לקצבת זיקנה מכוח הסכם שבין המוסד לביטוח לאומי ובין משרד האוצר.

אין לי ספק, שכל אחד מחברי הבית יתמוך בהצעה להגדלת התגמול הניתן לאסירי ציון, להרוגי המלכות ולבני משפחותיהם, ואין איש מאתנו מקל ראש בחשיבות פעילותם של פעילי העלייה בארצות מוצאם.

עם זאת, אף שקשה לאמוד במדויק את עלות הצעת החוק, בין היתר משום שאין בידינו נתונים מדויקים על מספרם של פעילי העלייה, מדובר בהצעת חוק שעלותה נאמדת בסדרי גודל של מאות מיליוני שקלים לשנה. בהתחשב בעלות הגבוהה, הממשלה איננה יכולה להסכים להצעת חוק זו, ואני מציע כי היא תוסר מסדר-היום. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני השר יוסף ביילין.

אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), של חבר הכנסת עמנואל זיסמן? ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – 1 ההצעה להעביר את הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון),

התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 11, נגד – אין, נמנע – 1. הצעתו של חבר הכנסת עמנואל זיסמן, הצעת חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם (תיקון), התשנ"ו-1995, נתקבלה, והיא תועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה ראשונה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני מסתייג מזה. אני העברתי חוק בכנסת, ואני מבקש להעביר אותו לוועדת הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, הצעת החוק תעבור לוועדת הכנסת, אשר תחליט לאיזו ועדה יעבור הנושא לדיון. תודה לחבר הכנסת זיסמן ולשר יוסף ביילין, ותודה לכל חברי הכנסת שהצביעו.

הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – סיקור בתקשורת), התשנ"ו-1995

(הצעת חבר הכנסת א' גמליאל)

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – סיקור בתקשורת), התשנ"ו-1995, מס' ג'שצד, מאת חבר הכנסת אריה גמליאל.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, צריך להעלות עכשיו, ואנחנו ממתינים כבר שעה שלישית, את נושא פיזור הכנסת. לזה אנחנו מחכים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה טועה, זה בסוף היום.

רענן כהן (העבודה):

לא בסוף היום.

דן תיכון (הליכוד):

הצעות חוק פרטיות – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אולי תברר את זה עם המזכיר?

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש קצת סבלנות. הפזיזות היא מהשטן. היתה הצעה, תנו לי גם לומר את דברי, ואודה לכם אם תואילו להקשיב. כבר קראתי לחבר הכנסת אריה גמליאל, ואני לא יכול להחזיר אותו. דבר ראשון. יש לנו הצעת חוק נוספת. אנחנו נדון בשתי ההצעות, הן קצרות, נצביע עליהן, ולאחר מכן נעבור לנושאים הבאים, שאני מבין שאדוני חבר הכנסת רענן כהן ואדוני שר המשפטים חפצים שנעלה. אני מבקש שנפעל כך, ובמקום שנקדיש חצי שעה לוויכוח, בתוך עשר דקות נגיע לנושא. תודה.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן הציג הצעת חוק פרטית שלו. הוא הציג, מאחר שהצעת החוק אושרה על-ידי מליאת הכנסת, להעביר אותה לוועדת העלייה והקליטה של הכנסת. ככל שראיתי, אף אחד מחברי הבית לא הציג להעביר לוועדה אחרת. אם כך, מדוע הוחלט להעביר את זה לוועדת הכנסת?

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך שאני הודעת, כאשר חבר הכנסת עמנואל זיסמן הציג את הצעתו, שאני רק רוצה לקצר את הדרך ואני לא רוצה לסבך את חבר הכנסת זיסמן – וזו הצעה

שהתקבלה, והיא חשובה – מפני שהתקנון לא מאפשר חקיקה מסוג זה בוועדת העלייה והקליטה. לכן באה ההצעה שהנושא יעבור לוועדת הכנסת והיא תכריע. זו הדרך הקצרה. אתם רוצים את הדרך הארוכה, בבקשה. אני מציע לכם, באו ונעשה את העבודה. אני מודה לכם.

חבר הכנסת אריה גמליאל – בבקשה, אדוני.

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – סיקור בתקשורת), שאני מגיש לפניכם, באה להסדיר את הסיקור התקשורתי ההולם לדיוני ועדות חקירה ממלכתיות אשר נתמנו לפי חוק ועדות חקירה. ועדות חקירה ממלכתיות מתמנות לחקור בנושאים ציבוריים כבדי משקל, ואשר על כן, חובה על רשויות התקשורת הממלכתיות לתת ביטוי הולם ונכבד להן ולעניינים החשובים שהן דנות בהם ולהביאם לידיעת הציבור.

יתירה מזאת, על-ידי עצם הפרסום תגבר המודעות הציבורית, וכל מי שיש לו קשר או ידיעה בעניינים שבהם דנות ועדות החקירה, ייצור קשר עם הוועדה, יביא בפניה את דבריו, יתרום לחקר האמת ויסייע בעבודתה.

עד כמה יכול הפרסום בנושאי ועדות החקירה לתרום למודעות הציבורית ולמעורבות – נוכחתי בכך בשבוע שעבר, כאשר פורסמה הכתבה של אילנה דיין בטלוויזיה על-אודות היעלמותם של ילדי תימן, כתבה מרתקת מאוד ומרגשת מאוד. אני מנצל הזדמנות זו כדי להביע הערכה רבה לאומץ לבה בחשיפה הברורה של הדברים ובניתוח הטיחון התקשורתי המתמשך בנושא זה. ואכן, מייד לאחר הפרסום התקשרו אלי משפחות רבות שבניהן נעלמו בשנות ה-50 וביקשו ממני לשמוע עובדות חדשות בנושא זה. ואכן, שמעתי מהם עובדות חדשות, שלא היו ידועות לי. ואז הפנית אותם לוועדת החקירה, כדי להביא בפניהם את דבריהם, כדי שהוועדה תגיע למיצוי החקירה ולבירור האמת.

אי לכך, אני מבקש בזאת מחברי הכנסת לתמוך בהצעת חוק זו ולהעבירה לוועדת הכלכלה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גמליאל. אדוני שר המשפטים, מה דעתך על הרעיון הזה?

שר המשפטים ד' ליבאי:

כבוד יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, הצעת החוק מבקשת להטיל חובה על רשות השידור ועל הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו לדווח על דיונים פומביים של ועדות חקירה ממלכתיות. לדעתנו, אין מקום להתערבות המחוקק בשיקולים שהם שיקולים מקצועיים של עיתונאים, שדרים ועורכים,

שמנחים את הרשויות הללו, משום שהן רשויות עצמאיות. אחת הרשויות פועלת על-פי זיכיון, למעשה כגוף פרטי.

חשיפתם של עניינים ציבוריים מושגת באמצעות הסיקור התקשורתי הניתן לעניינים אלו ברשות השידור, בערוץ השני וביתר אמצעי התקשורת האלקטרונית והכתובה המתחרים בביצוע עבודתם העיתונאית. תחרות זו מיתרת את הצורך בהתערבות המחוקק ובניסיון שלנו להכתיב להם מה לשדר ומתי.

לדעתי, שיקול נוסף הוא, שהסמכות להרשות צילומים, שידורים, מדיוני ועדות החקירה מסורה לוועדות החקירה עצמן. לכן, אם ועדת חקירה מסוימת מתבקשת לאפשר שידור ישיר של דיוניה, כמו שהיה בוועדת החקירה הממלכתית לעניין הטבח במערת-המכפלה, הרי שהוועדה מוסמכת לעשות כן, וללא ספק רשויות השידור והטלוויזיה תשתפנה פעולה ויש להן עניין להביא את הדיונים לידיעת הציבור. אבל, אם ועדת החקירה עצמה או שלא התבקשה או שהתבקשה והחליטה שאין זה מן הראוי לשדר שידור ישיר מדיוניה, אני חושב שיש לכבד את שיקוליה ושלא נבוא אנחנו ונכתוב לה: חובה עלייך לשדר, כפי שמוצע כאן: "בשבוע בו התקיימו דיונים פומביים בהיקף של 15 שעות שבועיות או יותר – חמש שעות שידור שבועיות ברדיו וארבע שעות שידור שבועיות בכל אחת מרשתות הטלוויזיה" וכו'. אני חושב, שנזהרנו ונזהרים מאוד, במדינה דמוקרטית, מלהכתיב לרשויות השידור בחוק או מטעם ממשלה מה לשדר, מתי לשדר ואיך לשדר.

לכן אני חושב, שהמשאלה של חבר הכנסת הנכבד ראויה להישמע. אני חושב, שייתכן מאוד שיש מקום לשדר שידורים ישירים, או לסקר בצורה נרחבת יותר את פעולתה, למשל, של ועדת החקירה הממלכתית לעניין ילדי תימן. חבר הכנסת הנכבד יודע, שאני הייתי זה שהביא לממשלה את ההצעה למנות ועדת חקירה ממלכתית לחקר היעלם של ילדי תימן וגרסתי שלא ניתן להסתפק בבירורים הקודמים וגם לא בבדיקה שנעשתה על-ידי ועדה קודמת, בראשותו של שופט נכבד בדימוס. היתה לי תחושה, שהטענות שהעניין לא נבדק עד הסוף, לא לאשורו ולא בעזרת כל הכלים הממלכתיים כפי שעומדים לרשות ועדת חקירה, יש להן יסוד. הטוענים צריכים להישמע. לכן, על ממשלת ישראל לא לכסות אלא לגלות ולאפשר את הגילוי על-ידי מינוי ועדת חקירה ממלכתית. כך עשינו. חבר הכנסת הנכבד, חבר הכנסת גמליאל, נמנה עם אלה שחזרו וטענו וביקשו מינוי ועדת החקירה הממלכתית, וכך עשינו.

עניין הפרסום, עניין השידור, לפי דעתי, נתון לסמכות הוועדה ולשיקול דעתה. אני מציע להשאיר זאת כך ולא להתערב במעשי חקיקה. עניין השידור נתון גם בידי רשויות השידור. אפשר לפנות אליהן ולהגביר את ההתעניינות שלהן בעבודת הוועדה.

אריה גמליאל (ש"ס):

מה הסמכות?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אני חושב שזו הדרך הנכונה, ולא נפתח בשורת חיקוקים, שתאמר גם לוועדת חקירה ממלכתית או לבית-משפט או לרשויות השידור איך לנהוג בנושא זה.

על כן, אני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר המשפטים. חבר הכנסת גמליאל, האם אתה רוצה לשוב ולשכנע אותנו?

אריה גמליאל (ש"ס):

נעבור להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

נעבור להצבעה. הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – סיקור בתקשורת), התשנ"ו-1995, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 5

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק ועדות חקירה (תיקון – סיקור בתקשורת),

התשנ"ו-1995, לדיון מוקדם בוועדה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חמישה תומכים, שני מתנגדים ואין נמנעים. ההצעה אושרה בקריאה טרומית ועוברת לוועדת – – –

אריה גמליאל (ש"ס):

הכלכלה.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכלכלה. לאן זה צריך לעבור לפי התקנון?

שר המשפטים ד' ליבאי:

אם מדובר בוועדות חקירה, זה ועדת החוקה. אם יש מחלוקת – ועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכנסת תחליט בין שתי הוועדות, בסדר? טוב. תודה רבה.

חבר הכנסת גמליאל, ייתכן שנצטרך להאריך את כהונת הכנסת הזאת כדי שהחקיקה תושלם, אבל חוששני שעד אז כבר יגמרו את הדיונים בוועדת החקירה.

אנו עוברים הלאה. דרך אגב, אני יכול אולי להוסיף מלה, ואני כבר מזמין את חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת גמליאל, היה קטע בדברי השר שהוא בכל זאת חשוב. אנו כאן בבית התחלנו לטפל בנושא, במידה רבה מאוד בהמרצתך, קצת בפקפוק ואולי אפילו בלא לדעת עד כמה העניין רציני, והוא באמת רציני וכבד. עכשיו יש יחס אחר בהחלט, גם בתקשורת וגם בבית הזה, לכל הנושא, כך שעמלך לא היה לשווא.

הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (שכר מנהלים), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת א' ויינשטיין)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יעלה ויבוא חברי חבר הכנסת אריאל ויינשטיין ויביא הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (שכר מנהלים), התשנ"ו-1996, מס' ג'תקלט. כבודו. כולנו אוזן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מבקש אני לומר, שהצעת החוק הזאת שאני מביא לכאן על פרסום שמותיהם ושכרם של עשרת העובדים הבכירים בחברות, מהווה שינוי בעמדותי. בעבר שללתי בכלל

פרסום של שמות מקבלי השכר בחברות. אני מבקש לומר לבית מה היתה עמדתי בעבר ומדוע שיניתי אותה.

אני סבור, ששכר בחברות צריך להיות מעניינה של החברה, משום שפרסום שכר גורם לקושי לנהל חברה. אם יש חברה שבה רוצים לתגמל את הבכירים בשכר גבוה, ואכן עושים זאת, זו זכותם. אבל, פרסום שמות מקבלי השכר גורם לכך, שבעלי העמדות הנמוכות ביותר בחברה שואלים, מדוע המנהל הכללי או מנהל האגף או מנהל החטיבה שהוא השלישי ברמה מקבל שכר של 10,000 שקל בחודש והם מקבלים רק 2,000 או 3,000. זה יוצר קשיים בניהול של החברות. לכן שללתי בעבר את העניין הזה של פרסום השכר בחברות.

מה קרה בינתיים? מתברר שאנו נמצאים בפערי שכר עצומים ובלתי נסבלים בחברה הישראלית. אני אמרתי בעבר ואני אומר גם היום, שאני בעד פערים בשכר.

הי"ר ש' וייס:

תן לנו הדגמה, בבקשה, זה מאוד מעניין.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מייד, אדוני היושב-ראש. אני בהחלט אתן הדגמות.

אני חושב שצריכים להיות פערים בשכר, משני טעמים. פערים הם גורמים למוטיבציה, פערים הם טבעיים. כשאתה יוצר שכר שווה בחברות, כפי שכמה חברי כנסת רוצים, שלא יהיה מעל רמה מסוימת, נותנים את זה מתחת לשולחן; אומרים למנהל החברה או למנהל האגף: השכר שלך לפי חוק הוא כזה וכזה, אבל תיסע לחוץ-לארץ, תיקח את האשה, נכסה לך הוצאות וכן הלאה. השכר הוא מחיר, והמחיר נקבע לפי היצע וביקוש בשוק.

אבל, מה שקרה אצלנו במשק – יש רמות שכר גבוהות מאוד בחברות עם פערים עצומים. כשאני אמרתי שאני לא רוצה לפרסם את השכר בחברות כדי לאפשר להן להתנהל, מטרתי ועמדתי היו שהן יציבו לעצמן גבול וסייגים. כי היה ויכוח בכנסת, והיו חברים שאמרו שהם רוצים לפרסם את השכר בהיקפים גדולים ובמפרס רחב. אני חשבת, שעצם הוויכוח בכנסת יגרום לכך שחברות ינהיגו שכר רציונלי, בעיקר חברות שכולנו שותפים בהן, כי כספי הפנסיה הנצברים שלנו עוברים אליהן, גם כספי קופות הגמל מושקעים בחברות וכן הלאה. הייתי סבור שחברות מיוזמתן, מרצונן וללא חוק יציבו לעצמן גבול.

עכשיו תשאלו אותי, אם אני בעד פערים בשכר, מדוע אני בכלל מציע את החוק הזה? אני חושב, שהפערים בשכר ובתמורה צריכים להיות כאלה שלא יגרמו לזעזועים בחברה. כאשר יש פערים גדולים מדי, כאשר יש עובד שמקבל 3,000 שקל נטו לחודש ומנהל החברה מקבל 60,000, 70,000, 80,000, 90,000 שקל לחודש, זה לא יכול להחזיק מעמד.

היו"ר ש' וייס:

60,000 שקל נטו? גם ברוטו זה הרבה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

כן, 50,000, 60,000, 70,000 שקל נטו, היו דברים מעולם. בעיתונות הכלכלית זה מתפרסם כמעט חדשות לבקרים. זה מצב בלתי נסבל. החברה הישראלית לא יכולה לשאת פערים כאלה. אני אמרתי תמיד, שצריכים להיות פערים בשכר, אבל לא כאלה שהחברה לא תוכל לשאת אותם ולא תוכל להשלים אתם.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, הציבור הישראלי איננו משלים היום עם הפערים. אתה שומע דברי ביקורת באספות בסניפים. אתה נפגש עם פנסיונרים שנאלצים להסתפק ב-900 או ב-1,000 שקל לחודש נטו מקרנות הפנסיה שאנחנו יודעים מה קרה להן. הם לא מבינים כיצד ייתכן הדבר, שבחברות שמניותיהן נסחרות בבורסה, חברות ציבוריות, יש שכר ברמות בלתי נסבלות כאלה.

לכן בהכרח, מאחר שהרצון של כולנו, על כל פנים שלי, להביא לרציונליזציה בשכר, ופערים סבירים ונסבלים בדרך הוולונטרית לא מועילים, אני מגיש את ההצעה הזאת. אני מגיש הצעה, שעשר המשכורות הגבוהות בחברה יפורסמו. אני יודע שזה מפריע לניהול. אני יודע שמנהלים ישאלו: מה אתם עושים לנו בחברה, אתם המחוקקים?

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש להציע הצעה אחרת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אין הצעות אחרות בהצעת חוק.

היו"ר ש' וייס:

יש; אם אין תשובת שר, יכול חבר כנסת להציע להסיר.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה מתרגש? לא מתאים לך.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

אני לא מתרגש. אני אומר את דברי משום שאנחנו נמצאים היום בוויכוח עמוק מאוד. גם בעיתונות נכתבים מאמרים לגבי העמדות שלנו. אנשים אינם מבינים מדוע מצד אחד אנחנו, אני על כל פנים, תובע את יכולת הניהול לחברות, ומצד שני תובע לפרסם שמות, דבר שעלול לגרום לבעיה בחברות.

אני מבקש לומר, שאם החברות הללו והמנהלים בהן אינם נוהים אחר רצונו של הציבור, והייתי אומר שהם נוהגים ב"עזות כסף" בקביעת שכרם, שכר כל כך גבוה ופערים כל כך גדולים, אולי אנחנו נשכנע אותם על-ידי כך שנאמר להם: אנחנו נכנסים לניהול שלכם ואומרים לכם, שאתם מפריעים לנו לייצג את הציבור ולסייע לו באיכות חיים כללית של חברה המסוגלת לחיות ולפתח יחסים הוגנים בתוך המערכת. אם אתם לא עושים זאת, אנחנו נעשה זאת.

לכן הצעת החוק שלי באה גם להפגין. אדוני היושב-ראש, אני הגשתי הצעת חוק לכנסת, שבה תבעתי סימון – – –

רענן כהן (העבודה):

בסדר, בסדר, שכנעת אותנו.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

מה אתה רוצה? מה קרה לך?

רענן כהן (העבודה):

אני בעד, הוא שכנע אותי.

היו"ר ש' וייס:

אבל הוא עדיין לא שכנע את חבר הכנסת משה פלד. תן לו אפשרות לעשות זאת.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

אני הגשתי הצעת חוק לחיוב סימון חומרים מסוכנים על חפיסות סיגריות. אני יודע שחברי כנסת נאבקים על כך שנים רבות. אבל באו יצרני הסיגריות והיבואנים ואמרו: אנחנו מוכנים באופן וולונטרי לסמן את החומרים המסוכנים על סיגריות. לכן הסכמתי להסיר את הצעת החוק שלי. היום המצב הוא, שהיצרנים והיבואנים התחייבו בכתב בפני ועדת הסמים, שמונתה לטפל בבעיה, וכך יהיה בעוד כמה חודשים.

גם כאן אני אומר, אני אינני בעד כפייה והייתי מוותר על החוק. אני חושב שיש כאן התערבות של הכנסת בנעשה בחברות. אבל, כמחוקק שיש לו כוח לנסות לשנות, כשהוא רואה מה קורה היום בחברה הישראלית בפערים הללו – אנחנו נמצאים בסך הכול כולנו יחד במתח, כל הציבור חי היום במתח. הוא רואה את ריסוק החברה שבה הוא חי. הוא רואה כיצד מצמצמים את ארץ-ישראל שלו, הוא רואה את הבעיות של הטרור, את הבעיות של חוסר הביטחון, מוות בדרכים. יש כרגע חיים של חוסר ביטחון בסיסי, עם זאת, להכניס עכשיו מתחים כאלה, שאדם מגיע הביתה עם 3,000 שקל נטו ואינו מסוגל לגמור את החודש, וזה כולל זוגות צעירים ומפרנסים עצמאים שרוצים לפתח עסק ופועלים ובתי-מלאכה ומערכת המסים לוחצת ברמת מסים גבוהה ביותר? להגיע למצב שמצד אחד יש אנשים שלא מסוגלים לקיים רמת חיים מינימלית, לתת חינוך לילדים ולהיאבק בסמים במשפחה, ומצד אחר הם קוראים בעיתונים על משכורות של 70,000, 80,000, 90,000 שקל?

אם זה המצב, אני אומר למנהלי החברות ולכל האחראים: אתם תבואו אלינו לוועדה, ואנחנו נרצה שתסבירו לנו איך אתם תפיגו את המתחים הללו בחברה בדרך שאני מבקש לראות אותה כדרך שמסייעת, ולו רק בחלק מהנושא.

היו"ר ש' וייס:

אני חשבתי שתשאל אותם בוועדה איך הם גומרים את החודש.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני יודע איך הם גומרים את החודש.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. לחבר הכנסת דן תיכון לעומת זאת יש עמדה אחרת. חמש דקות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על-פי התקנון אני יכול לבקש להסיר את הצעת החוק, שלא לדבר על כך שאין תשובת הממשלה, כך שיכול אפילו עוד חבר כנסת להשתתף בדיון, אבל ודאי שאני מדבר על-פי התקנון.

אתה ממהר, חבר הכנסת רענן כהן? לא כדאי למהר היום.

רענן כהן (העבודה):

— — — כשאתה מדבר — — —

דן תיכון (הליכוד):

לא כדאי למהר היום.

חבר הכנסת ויינשטיין הגיש הצעת חוק שבאה לתקן את הצעת החוק של חבר הכנסת דן תיכון, תיקון לפקודת החברות, אם אני זוכר כהלכה, סעיף 123, מה שקרוי "תיקון ארנסט יפת". בשעתנו הופתענו לשמוע שהשכר של ארנסט יפת הרקיע שחקים, לרבות תנאי הפנסיה והקצבה החודשית, והתגובה המיידית היתה: להכניס שינוי בחוק שיחייב את החברות הציבוריות הרשומות בבורסה לפרסם את שכרם של חמשת הבכירים.

כמו כל הצעת חוק שכוונתה טובה אבל היא מועברת במהירות, החוק יצא פגום. כמדומני, זה נכלל במסגרת הסתייגות לחוק שאמור היה לעלות אז בכנסת בתוך יום או יומיים, וזה מין נוהל שאני סיגלתי לעצמי. אני לא בטוח שזו הדרך הנאותה לחוקק חוקים במהירות כזאת בקריאה שנייה ובקריאה שלישית על-ידי קבלת הסתייגות, אבל זה מה שנעשה, והחוק יצא פגום. הצהרתי שנעשו אז ניסיונות על-ידי שני חברי כנסת, ולא אנקוב בשמותיהם; מייד כשהחוק עבר, הם הגישו הצעת חוק שבאה לבטל את הצורך לפרט את שכרם של חמשת הבכירים.

אם אני צריך לסכם את מה שקרה לחוק הזה במרוצת השנים אני יכול לומר, שהחוק הוא טוב, הכוונה רצויה, אבל יש בו ליקויים. אחד הליקויים הוא, שחברות מפרסמות את שכרם של חמשת הבכירים במקובץ. ליקוי נוסף הוא, שהחברות לא מפרטות את שמות חמשת הבכירים, כך שלפעמים אתה קורא: המנכ"ל משתכר כך, היושב-ראש משתכר כך; ואגב, מה שמפרסמים, לא תמיד בטוח – אפשר, חבר הכנסת רענן כהן?

היו"ר ש' וייס:

כן, רבותי, זה נושא מאוד חשוב ומעניין.

אגב, מה זאת אומרת, אפשר להחזיק מנהלים במחתרת?

דן תיכון (הליכוד):

כן. כמדומני, החוק היה משותף – – –

היו"ר ש' וייס:

שמו של ראש השב"כ כבר ידוע.

דן תיכון (הליכוד):

אם אני לא טועה, נדמה לי שחבר הכנסת דדי צוקר היה אפילו שותף לתיקון.

דוד צוקר (מרצ):

כן, אמת. זו הצעת החוק הראשונה שלי – – –

דן תיכון (הליכוד):

והבעיה היתה, שמיטב עורכי-הדין עסקו במתן פרשנות לחוק הזה שהתקבל, וכמובן, זכור לטוב היועץ המשפטי של ועדת הכספים, מר דמביץ, שניסח את החוק. לא אומר שהחוק יצא מושלם, אבל הוא בהחלט ענה על הצורך באותו רגע, באותה שעה, לנוכח פרשת ארנסט יפת, כשבפעם הראשונה עמדנו נדהמים אל מול השכר ששילם בל"ל לבכיר שבעובדיו.

היו ניסיונות רבים לתקן את החוק וגם להשלימו, אבל, לצערי הרב, הם לא עלו יפה בשל התנגדות הממשלה. לא תמיד אני מבין למה לא צלחו הניסיונות שלי להכניס שינויים כדי לפרט, להרחיב ולייעל. זכור לי שלפני כמה חודשים הגשתי, למשל, הצעת חוק שתחייב את החברות הממשלתיות והתאגידים לפרסם את שכר חמשת הבכירים, וגם ההצעה הזאת עלתה על שרטון, כי הממשלה מתנגדת לפירוט שכר חמשת הבכירים, והיא מבקשת ממני להסתפק בפירוט שכר שלושת הבכירים.

מכל מקום, אני מאחל לחבר הכנסת ויינשטיין, שמעיד על עצמו ששינה את דעתו, שדרכו תצלח, אבל תרשה לי להעיר הערה, אדוני היושב-ראש: כל הצעות החוק בקריאה טרומית שיוצאות לדרך מעתה ואילך, ספק גדול אם נצליח להשלים את חקיקתן עד 20 במרס 1996, ואני מציע לכל חברי להביא בחשבון, שהעסק נראה כאילו נגמר – – –

היו"ר ש' וייס:

זה ייכנס למדור של הצהרות חוק.

דן תיכון (הליכוד):

אם אנשים רוצים לפרסם במכתבים שהם שולחים במסגרת הפריימריס שהם הצליחו להעביר הצעת חוק בקריאה טרומית, אני בעד.

היו"ר ש' וייס:

זה לגיטימי.

דן תיכון (הליכוד):

אבל, כאמור, הקדנציה מתקרבת לסיומה, והצעות החוק הפרטיות לא יגיעו כנראה לשלב הגמר. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת דן תיכון.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לגבי הוועדה שתדון בהצעת החוק, נכון שוועדת הכספים דנה בחוקים הללו, אבל מאחר שוועדת הכספים מאוד עמוסה, ואני מתכוון ברצינות להעביר את החוק הזה עד סוף הקדנציה הזאת, הייתי מבקש מאוד, אם זה ניתן, להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, הצעת החוק תעבור לוועדת הכנסת, אם תאושר.

אנו עוברים להצבעה על הצעת החוק לתיקון פקודת החברות (שכר מנהלים), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אם הצעת החוק תאושר, ועדת הכנסת תחליט באיזו ועדה היא תידון.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת החברות (שכר מנהלים),

התשנ"ו-1996, לדין מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה טרומית ותעבור לוועדת הכנסת להכרעה לקראת המשך טיפול.

הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו-1996; הצעת חוק הבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראש הממשלה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 32) (פרסום תוצאות הבחירות);

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5)

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אנחנו עוברים לסדרת חוקים שעניינם בחירות, רבותי, ותחילה, הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו-1996, קריאה ראשונה, של חברי הכנסת חנן פורת, יגאל ביבי, זבולון המר, שאול יהלום, יצחק לוי, אבנר חי שאקי, רענן כהן, חגי מירום, משה קצב ורן כהן. יציגנה חבר הכנסת רענן כהן. בבקשה.

נקיים דין משולב.

דן תיכון (הליכוד):

אפשר להירשם?

היו"ר ש' וייס:

בוודאי, אצל סגן מזכיר הכנסת דוד לב.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשעה טובה, לאחר הרבה דיונים, מיותרים בחלקם, ולפעמים ישיבות חסרות עניין – – –

היו"ר ש' וייס:

אין דבר כזה בכנסת.

דוד צוקר (מרצ):

— — —

רענן כהן (העבודה):

אני לא מדבר על הוועדה. אני מדבר על הישיבות – – –

דוד צוקר (מרצ):

אמרנו שניצחת על הישיבות חסרות העניין.

היו"ר ש' וייס:

אני רמזתי לו בשקט, שאין דבר כזה בכנסת.

אריה גמליאל (ש"ס):

— — — הוא ניצח על הדיונים בוועדה.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת צוקר, אני גם אסביר למה, אבל קודם כול אני רוצה להודיע, שאני שמח שהגענו לתאריך מוסכם על דעת כל הבית: הבחירות לכנסת הארבע-עשרה יתקיימו ביום ד', י"א בסיוון התשנ"ו, 29 במאי 1996.

זה התאריך שהוסכם, ובעצם התאריך הזה הוא תאריך שהכנו אותו בהבנה מראש. הצעת החוק המקורית שהגשתי דיברה על 21 במאי, מתוך הנחה שנגיע להסכמה על ה-28 במאי, כפי שהודעתי בעיקר למפלגות הדתיות, משום שאותם ימים היו שלושת ימי ההגבלה ולאחר מכן שבועות, והגענו למסקנה לשנות ל-28 במאי, י' בסיוון, אבל מאחר שהחברים הדתיים, חברי הכנסת הדתיים, כל הסיעות, ביקשו להוסיף עוד יום – החלטנו ללכת לקראת המפלגות הדתיות, ולכן הגענו לתאריך הזה, אבל החשוב ביותר הוא, שנושא פיזור הכנסת נעשה בהסכמה של כל הבית.

לכן לא הבנתי כשחברי מהליכוד מצאו לנכון בכל הליך לנסות לפוצץ את הישיבות שעסקו בסוגיה של ההסכמה כדי להגיע להבנה. אני מצטער מאוד שזה קרה – — —

משה פלד (צומת):

אתה רוצה שנסכם מהר?

רענן כהן (העבודה):

אני מסכם מהר. הייתי חייב לומר זאת, מכיוון שההרגשה שלי, לא הרגשתי טוב בכל הדיונים האלה, חבר הכנסת צוקר. אני ניצחתי על העניין, זה נכון, לא הרגשתי טוב, אם מותר לי לומר זאת לעם ישראל, ועד לרגע מסוים הרגשתי שעד כאן – חייבים להגיע להבנה.

אני שמח שאתמול, בהתייעצות עם ראש הממשלה – אני חושב שכל חברי הבית כבר רצו להגיע לסיכום כלשהו, ואתמול סיכמנו, ואני מקווה שבהליך הזה של יציאה נכונה לדרך של הבחירות אנחנו נשמור על הגינות ועל דרכי ההתנהגות בבחירות. כל אחד יציג את עמדותיו בדרכו שלו, ויחד נוכל להגיע ליום הזה, והעם ייתן את קולו.

אני מאמין, שב-29 במאי ייבחר ראש הממשלה, והוא יהיה שמעון פרס, הכנסת תתכנס עם ממשלה חדשה, עם מנדט מחודש, למען – — —

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן – תיבחר הכנסת.

רענן כהן (העבודה):

אמרתי שהכנסת תיבחר.

דן תיכון (הליכוד):

לא אמרת.

רענן כהן (העבודה):

אז אני אומר: תיבחר הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא מקווה שזה יהיה בסיבוב ראשון, כך אני מפרש את דבריו.

רענן כהן (העבודה):

התכוונתי לסיבוב ראשון. אמרתי ב-29 – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

רענן כהן (העבודה):

תיבחר קודם כול הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

אני פשוט מפרש אותך.

רענן כהן (העבודה):

אני מקווה, שיהיה רוב מוחץ לסיעת העבודה, יחד עם הקואליציה היוצאת, ובראשן שמעון פרס, בסיבוב ראשון, מעל 50%, כדי שנביא לבחירות קצרות, ענייניות, אפקטיביות וחסכוניות. מדינת ישראל, העם במדינת ישראל זקוק לתקופה הזאת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רענן כהן. עכשיו חבר הכנסת דוד צוקר, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, מביא שוב סדרת חוקים והדיון יהיה משולב.

משה פלד (צומת):

מה החלטנו הבוקר במטה? – שכל ססמה עוברת דרך חבר הכנסת ניסים זילי לאישור.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מביא בפניכם תיקונים בשלושה חוקים, בחוק הבחירות לכנסת, בחוק-יסוד: הכנסת ובחוק-יסוד: הממשלה, הנגזרים, כולם, מקביעת תאריך הבחירות ומכמה סוגיות נוספות שאני אציג מייד בקצרה.

לפני כן, לשאלת ההליך שהביא לקביעת יום הבחירות. אני רוצה לומר לחברי חבר הכנסת רענן כהן, שאילו שמעתי, כיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לעצות מפלגת העבודה – היינו נתונים עכשיו בעיצומו של קרב במליאה, כאשר אנשי הליכוד היו מביאים, בוודאי, בערך אלפיים הסתייגויות, ובערך בשעה הזאת הם היו מודיעים על הצעת אי-אמון. הדיון היה מתחדש ביום שני, היינו נכנסים לעוד קרב לקראת הקריאה השנייה, היו מודיעים עוד הפעם על הצעת אי-אמון לקראת הקריאה השנייה, ובשלב מסוים היה צריך לשים רגל על הברקס ולבוא ולומר: סליחה חברים יקרים, זהו ויכוח על חמישה-שישה ימים, איש לא מבין את זה, זה לא חשוב, זה לא משמעותי, איש לא ירוויח או יפסיד את הבחירות בגלל זה.

די היה ברור לי, ואני צריך לשבח את נציגי כל הסיעות, שברגע שסגרתי את ישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט והודעתי: חברים, פותחים את הישיבה מחדש כאשר יש תאריך מוסכם, היה ברור לכולם – חברים, מה אנחנו משתגעים פה? על מה משתגעים בדיוק? כולם ירדו מן העצים והגענו לתאריך מוסכם, שהוא לא ישנה את תוצאות הבחירות לא לכאן ולא לכאן, לא לטובת אלה ולא לרעת האחרים. זה תאריך סביר, ועכשיו אני מבקש לומר כמה נקודות, בקצרה כאמור, הנלוות וחלקן נגזרות מתאריך הבחירות.

ראשית אני רוצה לציין, שמעתה כל מי שמלאו לו, חבר הכנסת ויינשטיין, 18 ביום הבחירות – 29 במאי, כל מי שמלאו לו – יוכל להצביע – – –

היו"ר ש' וייס:

את זה אנחנו עושים כל פעם כאשר אנחנו מגיעים לבחירות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לא. איחדנו את המושג של יום קובע עם יום הבחירות. תמיד היה היום הקובע, והוא היה קשור בשאלה מתי אתה מסוגל להפיק את ספר הבחורים, בדרך כלל היו שלושה-ארבעה-חמישה חודשים שילידיהם לא היו מצביעים.

היו"ר ש' וייס:

כבר עשינו פעם הוראות שעה ליום הבחירות, אבל לא משנה.

מדוע הוראות שעה, חבר הכנסת צוקר? אתה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. זה טוב קדימה בכלל, החוקים האלה. אתה יודע שבעתיד המועדים של בחירות מוקדמות יקוצרו.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון, לכן זו הוראת שעה.

דן תיכון (הליכוד):

– – – קשורים בתאריכים והתאריכים משתנים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בדיוק, לכן החוק העיקרי – חוק הבחירות לכנסת – נשאר חוק, התאריכים שבו תמיד נגזרים מהיום המסוים של הבחירות שנקבע. לכן כל אלה הן הוראות שעה.

נקודה ראשונה, כאמור – כל מי שמלאו לו עד 29 במאי 18 שנים, יוכל להצביע, ובזה אנחנו מוסיפים ילידי ארבעה-חמישה חודשים; זה די הרבה בוחרים.

נקודה שנייה שאני מבקש לציין – שאלת העררים, ואני מדבר על הדברים שחשובים לציבור שאולי צופה בנו – רוב העררים, כמעט כולם, הבירור יעשה היום טלפונית. ועדת הבחירות המרכזית תפרסם את מספרי הטלפון שבהם אתה מסוגל לבדוק אם אתה מצוי בספר הבוחרים או שאינך מצוי, תוכל לטלפן, תקבל מענה קולי, מדובר באלפי אנשים שפונים לברר, עשרות אלפי אנשים שפונים לברר את זכותם לבחור, והעררים יבוצעו, כאמור, בדרך מודרנית.

נקודה שלישית – המפלגות תקבלנה דיסקטים ולא את ספרי הבוחרים. מי שזוכר את המשאיות שהיו מגיעות אלינו עם הספרים, היו פורקים אותם, ואת המכונות מהסניפים שמחכות לספרי הבוחרים. אנחנו נקבל דיסקטים קטנים, נדמה לי שזה ניתן אפילו חינם למפלגות, שכן הם לא עולים הרבה כסף, ומפלגות שתוצינה תוכלנה להפיק מזה את ספר הבוחרים. בכל אופן, העניין יעשה באמת באופן הרבה יותר מודרני.

עררים – עררים יעשו על פנקס הבוחרים עד 12 במרס, ואת זה אני אומר למפלגות. עד 12 במרס ניתן יהיה לברר את זכות הבחירה של האזרחים, אם היא מתקיימת אם לאו.

הפנקס עצמו יימסר, כאמור, עכשיו זה על דיסקט, אולי בתוספת נייר, אבל העיקר על דיסקט, 43 ימים לפני הבחירות למפלגות.

נקודה רביעית – עובדי מדינה שמתמודדים בבחירות לכנסת ומצויים – – –

היו"ר ש' וייס:

ניתן יהיה לערער רק עד 12 במרס?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עד ה-12 – – –

היו"ר ש' וייס:

זה נראה לי פחות מדי זמן.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

עררים על הפנקס עד 12 במרס.

היו"ר ש' וייס:

מתי האנשים יספיקו לערער? תחשבו על זה, חברים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני אציין זאת לעצמי.

היו"ר ש' וייס:

זה חשוב מאוד. אני לא יכול להסתייג כיושב-ראש הכנסת – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מה זאת אומרת אינך יכול?

היו"ר ש' וייס:

אין לי – – –

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

ציינתי לעצמי זאת בכתב יד, שעררים על הפנקס עד 12 במרס, אבל קודם כול ייתכן שאני שוגה. אני אברר את הנקודה הזאת.

היו"ר ש' וייס:

תנו זמן לציבור.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

ודאי.

נקודה נוספת: מצוין פה מספר הימים, או התאריך שעד אליו יכולים נכים לערער על מקום הקלפי שלהם, על מנת שיעבירו אותם לקלפי נוחה יותר. מצוין כאן התאריך, אך נכים צריכים לדעת, כי אם יש להם קשיי גישה והם יכולים להוכיח את זה, תשונה כתובת הקלפי שלהם.

היו"ר ש' וייס:

מה עם בתי-חולים?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הבאתי את זה אתמול בקריאה ראשונה.

היו"ר ש' וייס:

זה חשוב מאוד, יש אלפי חולים בבתי-חולים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, זה אושר היום לראשונה מאז 1948. זה מופיע בהצבעות במסגרת ה-61. אני מודה שזהו אחד הדברים שאני הכי גאה בהם.

היו"ר ש' וייס:

יש לך סיבה, זה נוגע לחירויות האזרח.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

חברים, הוספנו 30,000 בעלי זכות בחירה, שאיתרע מזלם והם מאושפזים בבתי-חולים. מן הבחירות האלה ואילך הם יוכלו להצביע. ייעשו כל ההסדרים הטכניים עם ועדת הבחירות, שגילתה נכונות יוצאת מן הכלל ואמרה, כי אלה רק חולים, ולא צריך להקיא אותם מחוץ לקהילה, אלא יש לתת להם לממש את זכותם. הלכנו על העניין הזה והוספנו קבוצה מאוד גדולה של בוחרים, כ-30,000 בוחרים. אני חושב, שבתחום זכויות האזרח עשינו דבר מאוד חשוב – אפשרנו לכ-30,000 אנשים להצביע. גם זה כלול בין התיקונים שהיו בבוקר.

היו"ר ש' וייס:

האם כללתם בכך גם בתי-אבות?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לקחנו רק את המחלקות הקשות ביותר בבתי-האבות המוגדרים כבית-חולים. יש הגדרה ברורה מאוד מהו בית-חולים. הלכנו אליהם, מגודל מסוים ומעלה. הם יוכלו להצביע, וכאמור מדובר בעשרות אלפי בוחרים נוספים.

יש כאן שני תיקונים, האחד לחוק-יסוד: הממשלה והשני לחוק-יסוד: הכנסת. אדוני היושב-ראש, על חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5) אני מבקש לא להצביע היום. הוא דורש רוב של 61, על-פי חוות הדעת של היועץ המשפטי שהגשתי הבוקר.

היו"ר ש' וייס:

זה סעיף ד' פה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

נכון, מדובר בתיקון סעיף 30 לחוק-יסוד: הממשלה.

היו"ר ש' וייס:

אני מציע שבכך נסיים את הדיון.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

בכך נסיים את הדיון, ותישאר רק ההצבעה.

חבר הכנסת אחימאיר, אסביר לך במה דברים אמורים. עד עכשיו, על-פי החוק, הבחירות בסיבוב השני, אם יהיה כזה, היו מתקיימות שבועיים אחרי הפרסום ברשומות. זה אומר 14 פלוס שבועה-שמונה ימים. החלטנו היום על דעת כל אגפי הבית, שהבחירות בסיבוב השני יתקיימו 14 יום אחרי הסיבוב הראשון. חייבנו את ועדת הבחירות המרכזית לפרסם את התוצאות לא יאחר משמונה ימים אחרי יום הבחירות. כלומר, יישארו לפחות שישה ימים לתעמולה, אם יהיה סיבוב שני. קיצרנו את מערכת הבחירות עוד בשבוע, על דעת כולם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

האם הכנסת הבאה מתכנסת 40 יום לאחר בחירת ראש הממשלה או לאחר בחירת הכנסת?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

שמע, אני לא רוצה לפתוח פה לשטן, אני לא רוצה לומר מתי הכנסת הבאה מתכנסת.

היו"ר ש' וייס:

ודאי שאחרי הבחירות לכנסת. הדברים בלתי תלויים, הכנסת צריכה לפעול כל העת. ייתכן מצב, כמו שהיה בעבר, שהכנסת חדשה והממשלה הקודמת פועלת כממשלת מעבר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אם אתם רוצים, אפיזודה אחרונה: אנשי השירות הדיפלומטי, המצביעים בחוץ, מונים בין 3,000 ל-4,000 בעלי זכות בחירה; הימאים – בסביבות 250.

היו"ר ש' וייס:

אגב, הדיפלומטים מצביעים על-פי חוק וייס-סולודר.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הנה עוד דוגמה לזכויות האזרח. הימאים יצביעו שישה ימים לפני הבחירות בסיבוב השני. ייתכן שהם יצביעו עוד לפני שיהיה ברור אם יהיה סיבוב שני או לא. יצאה אפיזודה כזאת מבחינת לוח הזמנים, אבל אמרנו: בואו נניח לכך. אפשר יהיה לשער גם לפני הפרסום ברשומות ולהניח במידה גדולה של ודאות אם יהיה או לא יהיה סיבוב שני.

אלה התיקונים הנלווים היום. אני מציע לראות את כל התיקונים כמקשה אחת: את אלה שהובאו בבוקר ואת אלה שהובאו עכשיו. התוכנית היא, שביום שני תכנס ועדת החוקה, ומאחר שיש הסכמה על כל הסוגיות, ננסה ביום שני לגמור את התיקונים בכל החוקים. מדובר ב-12–10 סוגיות בארבעה חוקים. ננסה לגמור את הכול ביום שני. אם מבחינה טכנית נוכל להביא את זה לקריאה שנייה ושלישית עוד באותו יום, מה טוב. אם לא, אבקש להביא את זה ביום שלישי. אני רוצה להביא ביום שלישי את כל מסכת התיקונים בכל החוקים.

היו"ר ש' וייס:

האם אתם מגבילים מרצון את מספר ההסתייגויות במסגרת ההידברות?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כל העניין נעשה בכזאת הבנה, שאם החברים ירצו לקבל את זכות ההסתייגות כדי להתבטא – "מעליש", אבל זה נעשה ברוח טובה מאוד, וכך זה יעשה גם הלאה, בהסכמה בין כל הסיעות, כי המחלוקות העיקריות תמו.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת דדי צוקר על העבודה ועל הצגת הדברים. אנחנו עוברים לדיון משולב. נרשמו עד עכשיו 13 דוברים. אני סוגר את רשימת הדוברים. שלוש דקות לכל דובר על כל ארבעת החוקים, גם זה שלא נצביע עליו היום – חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5).

חברי הכנסת שאול גוטמן, עובדיה עלי – חבר הכנסת רפאל איתן, בבקשה, שלוש דקות. אחריו – חברי הכנסת משה פלד, אלי גולדשמידט וכן הלאה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

בינתיים – הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף החשוד), התשנ"ו-1996, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן מזכיר הכנסת דוד לב.

הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו-1996; הצעת חוק הבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראש הממשלה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 32) (פרסום תוצאות הבחירות);

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5)

(קריאה ראשונה)

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא הצלחנו לקצר את ימיה של הממשלה בעשרות הצעות אי-אמון, אבל הממשלה הבינה סוף סוף שהיא אינה יכולה להמשיך והסכימה בעצמה לקצר את ימיה. הקדמת הבחירות, מימוש זכות הציבור לקבוע ולהכריע, מהווים פעילות פוליטית הכרחית גם אם באה מאוחר מדי מבחינת הזמן וגם אם תתבצע מוקדם מהמוגדר בחוק.

זכות ההכרעה של הציבור היתה צריכה להינתן לפני שננקטו צעדים גורליים, בהחלטות מדיניות שיש להן השפעה על עצם קיומנו כעם במדינה עצמאית וריבונית; החלטות מדיניות שנסתרו מעיני הציבור, אם בכוונה תחילה ואם מתוך שינוי עמדות לאחר הבחירות ב-1992, ובכל אופן לא הוזכרו במפורש במצע הבחירות שבעקבותיהן קמה הממשלה הזאת. מעשיה של הממשלה, הנשענת על רוב זעום, מהווים הפרה בוטה של מעין חוזה עם ציבור הבוחרים, חוזה שמשמעותו בפשטות: העומד לבחירה מציג בפני הבוחר מצע, מדיניות, הבטחות והתחייבויות בכל תחומי הפעילות הלאומית. אבל אצלנו, מסיבות שונות, מצע לחוד ומימוש לחוד.

למעשה, הממשלה הזאת הפירה את דבריה לציבור, ולכן אילו נהגה בהגינות וביושר, היה עליה לקבל את אמון הציבור לפני מהלכיה אלה, שלדעתי הם הרי אסון. אולי פעם, לאחר הבחירות הקרובות, נזכה לשינוי השיטה, כך שהתעלמות כזאת מדעת הבוחרים תיפסק ותיעלם, תהיה בלתי אפשרית, או שתיענש על-ידי הציבור, עקב השפעתו הישירה על חברי הכנסת. הכוונה היא לבחירות אישיות. אזורים.

לא שלום מביאה המדיניות של הממשלה הזאת, אלא מלחמה קשה עלולה לבוא עלינו, מקו התחלה נחות. עם מפולג ומבולבל, ציבור חשוף לשטיפת מוח מסיבית וכוזבת, הגורמת לחולשה, לעייפות ולפגיעה במורל ובכושר העמידה.

אני קורא שוב לנהל מערכת בחירות שקטה, הוגנת, עניינית ותרבותית.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת רפאל איתן. חבר הכנסת משה פלד – מוותר. חבר הכנסת אלי גולדשמידט. חבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת יוסף בא-גד. אני רואה שבאזור העמק, תל-עדשים ובית-השיטה וכן הלאה, מקצרים בדברים. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד חברי הכנסת הנוכחים, אני מקדם בברכה את ההחלטה לקיים את הבחירות ביום רביעי, י"א בסיוון, 29 במאי למנינם. אני מקבל בברכה את ההחלטה שבאה על-ידי כולם יחדיו. כשמוצאים שפה משותפת – זה בוודאי טוב לכולנו, בייחוד כשהדבר בא בי"א בסיוון, לאחר חג מתן תורתנו. בחג מתן תורה נאמר: ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דיבר השם נעשה ונשמע – היחדיו, ההתלכדות שהביאה למתן תורה – נקווה שתביא להתגלות מחדש.

מה שאני רק מבקש – ושוב, חבל שיושב-ראש ועדת החוקה – – –

היו"ר ש' וייס:

הוא לא עושה לך את זה בכוונה. הייתי פה אתמול והיה לכם אותו סיפור.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אתמול לא הסברתי את דברי.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יש לך הזדמנות.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש אמרה בידיש: "רעד צו דער וואנט".

היו"ר ש' וייס:

אסביר זאת לדוברי העברית: דבר אל הקיר.

יוסף בא-גד (מולדת):

דבר אל הקיר.

היו"ר ש' וייס:

אבל אתה רואה שהוא הופיע. הנה הקיר. החומה הגיעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הנה, הגיע חבר הכנסת דדי צוקר. חבר הכנסת דדי צוקר, אני מקדם בברכה את ההחלטה. שמעתי את דבריך, ואני משבח ומעריך את מאמציך לקבוע תקנים כאלה שהכול יפעל כראוי. אני רק חוזר ומבקש לאפשר בתקנים גם למתמודדים הקטנים יותר למצוא פתרון לבעיותיהם.

חבר הכנסת צוקר, אני מדבר אליך. תכבד את הבית ותכבד אותי.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסביר לו את מה שאתה אומר.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא מהיר תפיסה. אפשר להגיד עליו הרבה דברים, אבל בזה אין בעיה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

למה אתה לא מדבר אליהם שם? זה מאוד חשוב להם.

יוסף בא-גד (מולדת):

כי אתה יושב-ראש הוועדה.

חבר הכנסת צוקר, ביקשתי ואני חוזר ומבקש. אני משבח את המאמצים שאתה עושה, ואני מבקש להביא בחשבון גם את המתמודדים הקטנים, ולא רק את המפלגות הגדולות, מפני שאנחנו נכנסו ללחץ מסוים בעקבות ההקדמה. אל תשכח שההקדמה היא של שישה חודשים.

היו"ר ש' וייס:

מה יהיה? – תקבל עוד דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

היום זה בלי דברי תורה.

משה פלד (צומת):

בשבוע שעבר נשאת נאום לאומה על ראשות הממשלה. יש חדשות?

יוסף בא-גד (מולדת):

נכון; ורמזתי שאני שוקל לרדת מעניין ראשות הממשלה. הודעתי שאני מקים מפלגה חדשה, "מורשת אבות", ו"מורשת אבות" יוצאת לדרך. אבל כדי שהיא תצא לדרך בגאון ובגאווה – – –

היו"ר ש' וייס:

אתמול היה יום האם. אולי נאמר משהו גם על מורשת האמהות, חבר הכנסת בא-גד?

יוסף בא-גד (מולדת):

מייד אדבר על קבר רחל ומורשת האמהות.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, כבר סיימת. בשביל קבר רחל אתן לך חצי דקה.

יוסף בא-גד (מולדת):

לכן אני חוזר ומבקש להביא בחשבון את המתמודדים הקטנים, את המפלגות שהן כרגע קטנות, ו"זה הקטן גדול יהיה" – כך אומרים אצלנו, ולאפשר להן את כל הנהלים, מפני שרישום אצל רשם המפלגות והכנת כל הדרוש מחייבים אותנו למאמץ מיוחד. אני מבקש להביא בחשבון גם את המפלגות הקטנות, ולא רק את הגדולות. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אשיב על שאלה של חבר הכנסת דן תיכון: מתי מתכנסת כנסת חדשה? חבר הכנסת דן תיכון, אתה שאלת: מתי מתכנסת כנסת חדשה? לפי סעיפים 11–12 לחוק-יסוד: הכנסת, יש מנגנון הסדר. בתוך שבועיים מיום הבחירות חייבים לפרסם את התוצאות. בשבוע השני שלאחר הפרסום, ביום ב' מתכנסת הכנסת. זה בערך שלושה שבועות.

דן תיכון (הליכוד):

יכול להיות שיהיו שני סיבובים.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. מדברים על הכנסת. לכנסת לא יהיו שני סיבובים. אין קשר ביניהם. אין השפעה לשני הסיבובים, משום שהפרלמנטריזם נמשך גם אם תקופה מסוימת ראש הממשלה והממשלה יהיו אלה של ממשלת מעבר.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מדבר על הממשלה. אני מדבר על הכנסת. הכנסת נשארה צמודה לסיבוב הראשון.

היו"ר ש' וייס:

לא היו שינויים לגבי הכנסת.

עכשיו יבוא חבר הכנסת אריאל ויינשטיין ויפרוס את עמדתו. אחריו – חבר הכנסת דן תיכון. שלוש דקות לכל דובר. אחריהם – חבר הכנסת משה גפני.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו דנים היום באחד החוקים החשובים ביותר של הכנסת הזאת, אם לא החשוב ביותר. יש אפשרות, שאם פסק-הדין של הציבור יהיה כפי שאני רוצה בו, אזי בעזרת החוק הזה שהתקבל אפשר יהיה לעשות כמה דברים ולעצור כמה סכנות, כי הממשלה הזאת עוד לא הספיקה לעשות את מה שהיא רצתה. אפשר יהיה לעצור את חלוקתה של ירושלים.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

לכן קבענו את ה-29 במאי. תאר לך שזה היה ב-21 במאי.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בעזרת החוק הזה אפשר יהיה לעצור את חלוקתה של ירושלים, אפשר יהיה לעצור את הסכנה שבהקמתה של מדינה פלשתינית, שהממשלה הזאת רוצה בה, חותרת אליה והולכת לקראתה. אפשר יהיה להשתכשך הלאה במימי הכינרת ולעצור את ירידתם של הסורים עד לשפת הכינרת.

קריאה:

גלישתם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אפשר יהיה לשמור על מקורות המים שלנו ולא לתיתם לגורם זר ועוין. אפשר יהיה להבטיח קיום אמיתי לאזרחי ישראל ולדורות הבאים. אפשר יהיה להמשיך בהגשמת החלום הציוני.

חיים דיין (צומת):

אפשר יהיה לתת ביטחון לכל האזרחים.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

בעזרת החוק החשוב הזה אפשר יהיה לגרום לכך שיהיה ביטחון אישי אמיתי במדינת ישראל. בעזרת החוק הזה אפשר יהיה להגשים חלום של דורות, שמדינת ישראל תהיה מדינה חזקה, מדינה שיש בה ביטחון לאזרחיה, מדינה שקולטת עולים ושעולים רוצים להגיע אליה, מדינה עם עוצמה כלכלית אמיתית. אפשר יהיה לעצור את הידרדרות המצב הכלכלי. אני רוצה לומר, שהיום יש הרגשה של רוחה בקרב הציבור, כך אומר שר האוצר. אבל אנחנו רואים ויודעים – ואני מייד מסיים – – –

היו"ר ש' וייס:

רצוי שתסיים, כדי לאפשר לחבר הכנסת דן תיכון לדבר עוד לפני 17:00.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מסיים מייד. יש היום משפחות, ואנחנו רואים אותן, שחיות ברווחה, אבל הן לקחו הלוואות, קנו רכוש, והן נאלצות למכור אותו משום שיש פשיטת רגל, כי הן חיו מעבר ליכולת שלהן. זה מה שקורה במשק.

לכן, יש עתיד בעזרת החוק הזה ובעזרת הציבור, ואני סומך על כושר שיפוטו. לכן, אדוני היושב-ראש, בתמיכתך בחוק הזה אתה גם מסייע לנו להגשים חלום של דורות.

היו"ר ש' וייס:

או את ההיפך, כלומר בדיוק את ההשקפה של הצד השני, אם זה תלוי בי. חבר הכנסת תיכון, בבקשה. מה שברור הוא, שאפשר בשלוש דקות לדחוס מצע שלם. לגבי החוק – אני לא יודע.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, החוק הזה עוסק בקביעת המועד לבחירות החדשות, והן תיערכנה ב-29 במאי. הן הוקדמו בכחצי שנה, וצריך כל אזרח לשאול את עצמו: מדוע מקדימים את הבחירות? יש כל מיני תיאוריות. אני רוצה לעמוד על ההיבט הכלכלי, מעבר להיבט המדיני, שבוודאי חברי היטיבו לתארו. אני רוצה לעמוד על הסיבה שלפי דעתי הביאה להקדמת הבחירות, ולו רק מן ההיבט הכלכלי. אין זה סוד שחודש ינואר היה חודש קשה לכלכלת ישראל.

רבותי, רבותי מצומת, מותר להפריע? זה לא כתוב באמנת האיחוד.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת תיכון, אוסיף לך דקה ותסביר לנו עוד דבר. יש לנו חוק שמסדיר את תשדירי השירות של המפלגות שלושה שבועות לפני. במשך השבועיים האחרונים אנחנו הרבצנו פה תשדירי שירות בחירות אל"ף-אל"ף. איך מתמודדים עם העניין הזה?

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, אין מה לעשות.

היו"ר ש' וייס:

יש אנשים שעושים את זה בכשרון רב.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

רענן כהן עשה את זה בכשרון.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, לפחות במסגרת החוק הנוכחי מותר לנו.

היו"ר ש' וייס:

זה בסדר. אין שאלה תקנונית.

דן תיכון (הליכוד):

השאלה היא, למה הקדימו את הבחירות. והקדימו את הבחירות כי למישהו כדאי. המישהו שכדאי לו צריך להסביר לעם ישראל מדוע הוא טרח להקדים את הבחירות, לאחר שבמשך חודשים רבים הוא אמר לנו שלא מקדימים בחירות, ויש קדושה במה שהוא אמר שהפעם לא יקדימו את הבחירות.

אבל היה ברור, והיה ברור ליושב-ראש ולי, שככל שהסקרים ייטיבו עם מפלגת השלטון ייעשה מאמץ להקדים את הבחירות. צריך לבוא ולומר, שהבחירות מוקדמות כי זה טוב למפלגת העבודה, כי על-פי הסקרים מפלגת העבודה, לפחות מן המבט של היום ל-29 במאי, חושבת שהיא בבחינת זוכה.

גם אנחנו חשבנו כך ב-1992. נכשלנו. נדמה לי – ותקן אותי, אדוני היושב-ראש – שגם ב-1976 חשבו שהקדמת הבחירות תביא לכך שמפלגת העבודה תנצח בבחירות.

היו"ר ש' וייס:

שבע פעמים הוקדמו הבחירות: חמש פעמים מתוך משבר ללא מוצא, פעמיים מתוך שיקול.

דן תיכון (הליכוד):

זה נכון, אבל הפעם לא היה משבר. הפעם ברור שאותו רוב שעליו נשענה הממשלה במשך חודשים רבים ממשיך לשרת אותה גם עתה, וביעילות. ראינו זאת היום, הרוב לא מצטמצם, היא עדיין שומרת על יתרון של שלושה-ארבעה חברי כנסת.

אני התחלתי להסביר, וזמני כבר אוזל.

היו"ר ש' וייס:

אתה מקבל תוספת פציעות.

דן תיכון (הליכוד):

היית בשבת בכדורגל? אתה הולך בשבת לכדורגל?

היו"ר ש' וייס:

אני הולך, אבל עכשיו, אם הייתי הולך, היו אומרים: אה, בגלל הבחירות. אז לא הלכתי.

דן תיכון (הליכוד):

החבר שלך, השר לביטחון פנים, בטח גם כן יבוא למשחק הגביע.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מתחלקים, פעם הוא ופעם אני.

דן תיכון (הליכוד):

הפעם תהיו שניכם, אני בטוח.

אני חוזר להיבט הכלכלי. חודש ינואר היה חודש גרוע מאוד בתחום הכלכלי. התפרסמו נתונים קשים; מוכרחים להודות, קשים ביותר. הגדיל לעשות סבר פלוצקר, העורך הכלכלי של "ידיעות אחרונות", שאמר, לא פחות ולא יותר – "הכלכלה מרחפת". וכשהוא אמר שהכלכלה מרחפת הוא התכוון לכך, שאין למשרד האוצר ולשר האוצר העומד בראשו כל שליטה על מה שקורה במשק הישראלי, בבחינת הכול אפשרי, אין מדיניות כלכלית.

הנתונים היו כאלה: הגירעון במאזן המסחרי הרקיע שחקים ועבר את המיליארד. הגירעון בתקציב המדינה גם הוא שבר שיאים ועבר את המיליארד-וחצי. הפדיונות בקופות הגמל גם הם הגיעו לסכום שעבר את חצי מיליארד השקל. היום נתבשרנו מפי הממונה על קרנות הפנסיה, שקרנות הפנסיה מצויות בגירעון של 100 מיליארד שקלים.

רבותי, אני מבין את מפלגת העבודה שמקדימה את הבחירות. המצב הכלכלי לא נעשה יותר טוב, בלשון עדינה, ולכן מקדימים את הבחירות, כי זה כדאי, ומקריבים עקרונות רבים בדרך להקדמת הבחירות.

אני מקווה שהסקרים ישתנו לקראת 29 במאי וייווצר כאן מצב חדש. כמובן אני מאחל לך שתמשיך להיות היושב-ראש, אבל כאשר מפלגתך תהיה הקטנה בבית ולא הגדולה בבית.

היו"ר ש' וייס:

פה אני לא יכול להצטרף לאיחולים.

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת משה גפני, אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי, מורי ורבי, ואחריו – חבר הכנסת יורם לס. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אנחנו קוראים בדברי ההסבר של הצעות החוק להתפזרות הכנסת וקיצור המועד שבין הסיבוב הראשון של הבחירה הישירה של ראש הממשלה לבין הסיבוב השני, אם יהיה צורך בכזה, למה צריך לפזר את הכנסת מוקדם מן הקבוע.

יש שם שני הסברים. ההסבר הראשון הוא: מכיוון שאנחנו כבר מצויים בתוך מערכת בחירות, הכנסת צריכה להתפזר. אני אקדים ואומר, אני אהיה מעוניין שהממשלה הנוכחית תסיים את כהונתה מהר ככל האפשר. אני אפילו פטור מלומר, אנחנו רואים פה מדי יום את הבריון התיכון של הממשלה הזאת, את סיעת מרצ, השמאל החילוני, מעלה הצעות חוק נגד דת ישראל, נגד המסורת, נגד צביונה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. צריך לברך מה שיותר מהר "ברוך שפטרנו מעונשו של זה".

היו"ר י' עזרני:

גם כתוב בתורה "תמחה את זכר עמלק", אז אתה יכול לקרוא כל פסוק שאתה רוצה? סלח לי.

משה גפני (יהדות התורה):

לכן, אדוני היושב-ראש, אני אתמוך בהקדמת הבחירות. מה המשמעות של האמירה שאנחנו כבר מצויים במערכת הבחירות? מה המשמעות של האמירה שחברי המפלגות בחודש מרס נמצאים בבחירות מקדימות ולכן צריך להקדים את מערכת הבחירות?

ראש הממשלה אמר, שהבחירות יהיו באוקטובר והממשלה תשלים את כהונתה. מה קרה, לא ידענו שיש בחירות מקדימות במפלגות? לא ידענו את האמרה הגאונית הזאת, שאנחנו מצויים במערכת בחירות? אולי הכנסת צריכה להחליט שיהיו בחירות אחת לשלוש שנים וחצי. האם הכנסת צריכה להחליט שבחירות מקדימות יהיו חודש לפני הבחירות לכנסת? מה התחדש מלבד מה שכבר נאמר פה על-ידי הדוברים הקודמים, מלבד הסקרים שלפיהם הפערים הולכים ומצטמצמים? יש חשש, שאם מערכת הבחירות תהיה במועדה, דהיינו באוקטובר, הפער בין ממשלת השמאל לבין ממשלת ימין-דתיים ילך ויצטמצם, או שהפער ייסגר, או שהתמונה תשתנה.

היו"ר י' עזרני:

אתה צריך לגמור.

משה גפני (יהדות התורה):

היתה הפסקה באמצע.

הי"ר י' עזרן:

אני לא יודע.

משה גפני (יהדות התורה):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש.

אילו היו הדוברים כנים, היו אומרים שמקדימים את מערכת הבחירות בגלל המצב בסקרים.

אני רוצה לומר משפט אחד, אדוני היושב-ראש, לגבי חוק הבחירה הישירה לראשות הממשלה, שצריך לקצר את התהליך.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להזכיר לכנסת, שכאשר עלה חוק הבחירה הישירה לראשות הממשלה, הוא כוון כל כולו נגד הציבור הדתי. אמרו אז: הציבור הדתי סחטן ויש לצמצם את כוחו. אמרתי אז שאני מתנגד לבחירה ישירה לראשות הממשלה. אני חושב שזה דבר רע מאוד. אני חושב שזה הופך להיות מלחמה אישית בין המועמדים. זה הופך את המועמד או את הנבחר לדיקטטור. זה לא מתאים למשטר במדינת ישראל. אמרתי: אם הכוונה אלינו, לציבור החרדי בעיקר, תדעו לכם שבחירה ישירה לראשות הממשלה תיטיב עמנו, מכיוון שאז יצטרכו לנהל משא-ומתן שלוש פעמים: פעם אחת לפני הבחירה הישירה, כפי שמתנהל עתה, פעם אחת לפני הסיבוב השני ופעם שלישית כאשר יצטרכו להרכיב ממשלה ויצטרכו קואליציה.

הי"ר י' עזרן:

אז כבר לא תהיה סחיטה, אלא כמעט שחיטה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מציע, אדוני היושב-ראש, שאף אחד מאתנו לא יתרגש, מפני שהכול דיבורים. כל ההבטחות, הרי אין מאחוריהן ולא כלום. לא נולדנו אתמול, ואנחנו יודעים שכל ההבטחות האלה אינן שוות כקליפת השום. הציבור החרדי משכיל דיו לדעת במי לתמוך ובמי לא לתמוך. אין בעניין הזה ויכוח.

הי"ר י' עזרן:

אני רוצה לומר לך, זה לא על חשבונך: שלוש דקות של כל חבר כנסת אף פעם הן לא דקות. תמיד הן עבות. שלוש דקות עבות מאוד, ברוך השם. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

כאשר באה היום האופוזיציה ואומרת שפרס הולך לחלק את ירושלים, אומרים שזו בעצם הסתה נגד ראש הממשלה, צריך לדבר על המדיניות. הלא מדברים על מדיניות, על אותה ירושלים. זה איננו נושא אישי. אבל מכיוון שהבחירה היא בחירה אישית, כל דבר הופך להיות נושא אישי.

לכן סברתי ואני ממשיך להיות סבור, שהבחירה הישירה היא דבר רע. השיטה שהיתה צריכה להיות היא השיטה כפי שהיא קיימת במשטר הפרלמנטרי במדינת ישראל.

אני מקווה, שבעזרת השם, בי"א בסיוון תוחלף הממשלה הזאת שמרצ במרכז ותעלה ממשלה אחרת; בעזרת השם.

הי"ר י' עזרן:

אתה יכול גם להביע משאלה שיחזרו יהודים בתשובה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסכים למה שאמרת עכשיו, אדוני היושב-ראש. אני מציע שהמשיח יבוא ואז לא צריך לא את הממשלה הזאת ולא ממשלה אחרת וכולם יחזרו בתשובה. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

הי"ר י' עזרן:

תודה, חבר הכנסת גפני.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 28), התשנ"ו-1996, שהחזירה ועדת החוץ והביטחון לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה.

הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו-1996; הצעת חוק הבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראש הממשלה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 32) (פרסום תוצאות הבחירות);

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5)

(קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו חוזרים להצעות חוק בנושא הבחירות. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. יש שלוש דקות. איך אדוני רוצה אותן, דקות, בינוניות, עבות, דקות?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני סומך על היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, י"א בסיוון הוא תאריך יפה. זה בסיוון, חמישה ימים אחרי מתן תורה, ומכיוון שמתן תורה הוא המאורע הגדול ביותר בתולדות עם ישראל, כל מה שקורה בסיוון יש בו משמעות חיונית.

חבל שהיתה הקדמה שלא בזמנה, שלא בעיתה, שלא במקומה, מפני שהנסיבות שבהן התקבלה ההחלטה להקדים הן כאלה שאינן מעוררות כבוד כלפי השיטה הדמוקרטית הקיימת. כבר קרה כמה פעמים שמקצרים את ימיה של הכנסת.

אם קוצרו ימיה, הייתי רוצה לומר מה עמדתי, מה עמדת מפלגתי. אנחנו חושבים, שהסכמי אוסלו מסכנים את עתיד יהודה, השומרון והגולן. אנחנו חושבים ששלמות ירושלים ואחדותה הן בסכנה. אני לא רואה בזה שום התקפה אישית, חלילה. כפי שאמרתי, ואני חוזר ואומר, יש לי מלוא הכבוד האישי לראש הממשלה מר פרס, אבל אם מדיניותו בסוגיית ירושלים, בסוגיית הגולן, בסוגיית יהודה ושומרון אינה נראית, אינני יכול אלא להביע את התנגדותי, כמו את התנגדות מפלגתי.

אני סבור, שהביטחון האישי של הישראלים נתערער ללא הכר. הטרור הרצחני עדיין קיים, עדיין מאיים, עדיין מסכן, ואינני רואה את התשובה המוחצת שהממשלה הזאת נותנת על כך.

אני גם רואה את הסכנה לדמותה היהודית של המדינה. אני רואה חקיקה אנטי-דתית, אני רואה לימודים מופחתים של התנ"ך, של התלמוד ושל לימודי היהדות בבתי-הספר הממלכתיים. אני רואה גם, למרבה הצער, חקיקה שמתכוונת לאשר גיור בניגוד להלכה, דבר שכמובן מסכן את שלמותו של העם, ושלמות העם איננה חשובה פחות משלמות הארץ.

גם מבחינה כלכלית החלה נסיגה: הגירעון במאזן המסחרי, הגירעון בתקציב המדינה, הבריחה מן החיסכון, הפדיונות במאות מיליונים מקרנות הגמל, כל אלה מוכיחים חוסר אמון של הציבור הרחב בכלכלה כפי שהיא מנוהלת היום.

משום כך אני אצביע בעד החוק הזה, שבא להקדים את הבחירות. אני מאמין, שבעזרת השם תיכון אחרי הבחירות הללו ממשלה שתהיה מודעת לחשיבות של דמותה היהודית של המדינה, מודעת לחשיבות הביטחון האישי של כל אזרח, שזוהי זכותו. זכות היסוד של כל אזרח להיות בטוח ולקבל את עזרת המדינה לקיומו, לחייו ולשלומו. אני משוכנע ומאמין, שבסופו של דבר רוב העם הזה ייתן את כוחו לאלה שרוצים לשמר לעם ישראל לדורות עולם את יהודה, את שומרון, את גוש-קטיף ואת רמת-הגולן – כולם.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת שאקי. חבר הכנסת יורם לס – איננו נוכח. חבר הכנסת שלמה בוחבוט – איננו נוכח. חבר הכנסת דוד מנע, אחרון הדוברים. מובן שלמציעים יש זכות לשוב לכאן.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ב-1981, כשהיתה מערכת בחירות, התקיימה פגישה בין ראש הממשלה מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, לבין אנואר סאדאת. הפגישה ב-1981, בעיצומה של מערכת הבחירות, בין בגין לסאדאת, התקיימה באותו חודש שבו נאסרו הקרנות של פנים, תמונות או

מעשים של אנשים שעומדים לבחירה, ולכן לא היה אפשר להקריין בטלוויזיה אותה פגישה בין בגין לסאדאת.

הליכוד, במערכת ההסברה שלו בטלוויזיה, על חשבוננו, אדוני היושב-ראש, על חשבון הליכוד ועל מכסת הדקות שלו, הקריין את הפגישה בין בגין לבין סאדאת באותו חודש שלפני יום הבחירות.

היום פתאום מפלגת העבודה, ברוב חוצפתה, מנסה להתעורר ולטעון, שהדברים האלה, מקומם כבר לא יכירם. מה שהיה נהוג בכנסות ישראל למן הקמתה של המדינה ועד היום, למן תחילת פעילותה של הטלוויזיה ועד היום – פתאום זה כבר לא נוח להם, זה כבר לא דמוקרטי, כי דברים השתנו.

אני קורא למפלגת העבודה לנהוג כפי שנהג הליכוד, לנהוג באותה ממלכתיות שבה נהג הליכוד בעבר. צר לי לקבוע, שלפעמים מפלגתי, הליכוד, כשהיה בשלטון, נהג עם מפלגת העבודה ביתר התחשבות. נהגנו בממלכתיות ולא בכיתיות.

אבל היום הכול מותר. כשהם בשלטון כבר אפשר לקצר את משך הזמן, שבערוץ-2 לא יהיו תשדירי שירות למערכת הבחירות. כי היום מפלגת העבודה בשלטון, ראש הממשלה ושריו מופיעים, והם מופיעים הרבה, ולצדרי כלי התקשורת רוצים לפרגן יותר לאנשי מפלגת העבודה מאשר לליכוד כשהוא היה בשלטון. כל הדברים האלה לא מאוזנים. היום מפלגת העבודה מתעוררת ואומרת שצריך לקצר כל דבר. אני קורא להם לנהוג בדיוק כפי שנהג הליכוד. אומנם אני יודע שעקרון הממלכתיות מאוד זר להם והרבה פעולות שהם עושים הן פעולות לא ממלכתיות, ובכל זאת אני קורא: תנהגו כפי שהליכוד נהג, תנהגו בממלכתיות.

אם אתם רוצים להכניס שינויים בחוקי הבחירות, אני מציע לסכם דברים יחד לקראת הבחירות לכנסת הבאה, לא לזו שתבוא, לא לכנסת הארבע-עשרה אלא לכנסת החמש-עשרה, לבחירות בשנת 2000, ולהמשיך במערכת הקיימת, עולם כמנהגו נוהג. לא לסרס את חוקי הבחירות ולא לשנות את הדברים לצרכים הפוליטיים שלכם. תנהגו כפי שנהג הליכוד, כי נהוג שמפלגה שבשלטון מראים אותה יותר, וטבעי שמראים אותה יותר. כפי שהליכוד נהג בממלכתיות בפעם שעברה, אני קורא לכם לנהוג בממלכתיות דומה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת מנע. חבר הכנסת שלמה בוחבוט, בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת שלא נמצאים – – –

היו"ר י' עזרני:

אני מקווה שלא יתקבלו שלושת חוקי פיזור הכנסת החשובה הזאת בכנסת מפוזרת כבר. אני לא מבין למה צריך חוק לפזר את הכנסת. היא כבר מפוזרת הלכה ולמעשה. ובכן, אדוני אולי יסכם את הפיזור? זו פזורת ישראל.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני נמנה עם אלה שמאושרים שהוחלט לפזר את הכנסת – אני אוכל לחזור בהקדם לעירי.

אני רוצה להודות לך, אדוני היושב-ראש, שנתת לי את רשות הדיבור אף שתורי עבר.

הדברים שרציתי לומר נדרשות להם לא שלוש דקות אלא שעות רבות. באתי לכאן, למקום הזה, עם הרבה התלהבות, הרבה מאוד רצון, אבל מהר מאוד הגעתי למסקנה, שצריכים לעשות מהפך גדול מאוד בכנסת. חשוב שהעם ידע שכוחו של חבר הכנסת כאן כמעט לא קיים. אם אתה לא בעל תפקיד, אם אתה לא שר, כחבר כנסת אתה רץ מוועדה לוועדה. ומה אתה עושה באותה ועדה? האם אתה יכול להצביע בעד כשאתה מת להצביע נגד?

שמואל אביטל (העבודה):

— — —

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ידידי וחברי שמואליק אביטל, שביחד ניסינו לעשות כל מיני מהלכים, לטפל בנושאים חברתיים ולטפל בנושא המושבים. קשה מאוד להיות בקואליציה, כי, בסופו של דבר, מי שהגישו הכי הרבה הצעות חוק אלה האנשים מהאופוזיציה. לבוא מתפקיד של ראש עיר למקום כזה, זה לא פשוט.

אדוני היושב-ראש, אני חוזר למעלות-תרשיחא. מי שחושב שאתנתק מהפוליטיקה ואחזור לגליל, נהפוך הוא. הגעתי למסקנה מדהימה ביותר, שעל מנת להשפיע יותר אתה יכול להיות בחוץ, לא בפנים, כי ההשפעה בתוך הכנסת היא השפעה לא כל כך חזקה. אולי אלה ששומעים אותי עכשיו כאזרחים פשוט המומים לשמוע שאין בכוחו של חבר הכנסת להשפיע.

אני פונה מכאן לכל ראשי הערים. לנו, לראשי הערים, יש תפקיד אדיר. בעצם אנחנו מנהלים את המדינה ולא הממשלה, כי הממשלה יכולה לחוקק חוקים והממשלה יכולה להקציב תקציבים, אבל מי שמנהלים את המדינה אלה ראשי הערים.

לכן הגעתי, אדוני היושב-ראש, למסקנה, שעדיף לי לחזור ליישוב הנהדר שלי, מעלות-תרשיחא, בלי לרוץ לפריימריס, בלי לרוץ לאנשים, כי שם אתה רואה יום-יום את העשייה, אתה רואה את הכביש, אתה רואה את הנושאים החברתיים, אתה יכול לבנות תעשייה, אתה יכול לבנות כל דבר. אם פעם, אדוני היושב-ראש וחבר הכנסת איתן, לא יהיה לי מה לעשות ואשתעמם, אבוא אתכם להשתעמם בכנסת.

רפאל איתן (צומת):

לזה קוראים שירת הברבור לאגם שעשו אצלכם במעלות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

קודם כול, שיהיו הרבה ברבורים.

היו"ר י' עזרן:

הוא מעדיף שירת ברבור ולא שירת בירבורים שלנו פה.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, כשנכנסתי לכנסת בירכו אותי על הנאום הראשון. זה נאום מאוד חשוב לפיזור של הכנסת.

חבר הכנסת איתן, בעזרת האל, ואתה יודע שאני יהודי מאמין, בתוך שנה-שנתיים אזמין אותך כאורח כבוד של היישוב ותראה אותו אגם שבשבילו סירבת לתת לנו מים – פרויקט תיירותי בלתי רגיל, שמושך הרבה מאוד תיירים מכל הארץ, חבר'ה צעירים שבאים לבלות במעלות.

היו"ר י' עזרן:

מאיפה ייקחו את המים, לא מהכינרת? חבר הכנסת איתן רוצה שישאירו את הכינרת כולה.

רפאל איתן (צומת):

אחרי הבחירות האלה תביא לך מים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אם רפול אומר את זה, תסמוך עליו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מזמין את חבר הכנסת איתן. הוא יהיה ראש האופוזיציה, כי ביבי יתחלף אחרי הבחירות. כיושב-ראש האופוזיציה אני רוצה שהוא יגיע.

רפאל איתן (צומת):

אם אנחנו נהיה באופוזיציה, יפנו את מעלות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אנחנו אומרים בכדורגל, שהרכב מנצח לא מחליפים. אני חושב שהממשלה הזאת עשתה דברים נפלאים. לכן, אני חוזר אל הגליל כדי לפעול למען הגליל. אני יודע שבשנים הבאות יהיה שלום והגליל יתפתח. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

רבותי, חז"ל אמרו: גליל נחרב תחילה, גליל ייבנה תחילה. משם תתחיל הגאולה. אני מאוד מעריך את זה שאדוני הולך לזרז את הגאולה. קיימת את הפסוק של דוד, נעים זמירות ישראל: שיר למעלות – ממעמקים קראתיך. כעת שרת שיר למעלות מהמעמקים של הכנסת.

אנחנו מצביעים כעת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אנחנו מצביעים על שלושה דברים.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו-1996, קריאה ראשונה, של חברי הכנסת חנן פורת, יגאל ביבי, זבולון המר, שאול יהלום, יצחק לוי, אבנר חי שאקי, רענן כהן, חגי מירום, משה קצב ורן כהן.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק התפזרות הכנסת השלוש-עשרה, התשנ"ו-1996,

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

משה קצב (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מצרף גם את קולו של חבר הכנסת קצב וגם את קולו של השר שמעון שטרית, כדי שיהיה שנים-עשר שבטיא – עדות לישראל. הצעה זו תעבור לוועדת החוקה, שתכין אותה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעה שנייה, הצעת חוק הבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראש הממשלה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996, קריאה ראשונה, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט. היכנו להצבעה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק הבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראש הממשלה (הוראת שעה), התשנ"ו-1996, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, גם החוק הזה יעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 32) (פרסום תוצאות הבחירות), קריאה ראשונה, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט. נא להצביע.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 32) (פרסום תוצאות הבחירות)

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק תעבור לוועדת החוקה לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 5), קריאה ראשונה, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט – הדיון תם, וההצבעה תהיה במועד אחר.

הצעות לסדר-היום תוצרת חקלאית ישראלית לעומת יבוא חקלאי משטחי האוטונומיה

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעות לסדר-היום בנושא: תוצרת חקלאית ישראלית לעומת יבוא חקלאי משטחי האוטונומיה – של כמה חברי כנסת; הצעות לסדר-היום מס' 8390, 8400 ו-8413. ראשון הדוברים, חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הרבה דמעות, כך נאמר, זעם וכאב היו מנת חלקם של מאות חקלאים שהפגינו ליד נחל-עוז לפני שבוע בשל העובדה שירקות מועברים באופן חופשי מתחומי הרצועה ואילו חקלאי ישראל צריכים היו לשרוף כמויות ענק של ירקות שיוצרו בישראל מפני שהירקות מעזה נמכרו בזיל הזול והכז את השוק. המגדלים מחו על פגיעה כלכלית בענף החקלאות. אף שיש מגבלות בהסכמי האוטונומיה, התברר שהתוצרת הפלשתינית מעזה מציפה את השווקים, פוגעת קשות בפרנסתם של חקלאי ישראל, כך שהם נאלצו להשמיד יבולים רבים, ובמהלך ההפגנה האלימה, לצערנו, הובערו צמיגים, נזקקו לטיפול רפואי שני חקלאים, ואכן לבקשת שר החקלאות הם הסכימו להשעות לכמה ימים את פעולות המחאה.

דבר אחד ברור, אדוני היושב-ראש, החקלאות הישראלית נמצאת זה כבר במשבר קשה. מאז הותר לחקלאים משטחי עזה לייצא לישראל את תוצרתם, שכוללת מלפפונים, בצלים, עגבניות, מאותה שעה מאות חקלאים מישראל נמצאו במצב שתוצרתם לא היה לה קונה. ולכן הם היו נאלצים, כפי שאמרתי, להשמיד ולזרוק מאות ואלפי ארגזים, שאותם לא יכלו למכור באין קונים.

המצער בעניין הוא, שיש פה דבר עקרוני שהממשלה צריכה לחשוב עליו, והיא לא חשבה, לצערי. עם כל הרצון הטוב לעזור לאוטונומיה הזאת, שמתעתדת – לפי השקפתה שלה – להיות מדינה פלשתינית, ואם כי הממשלה מכחישה זאת כל הצעדים מוכיחים את ההיפך, למרבה הצער, האומנם שכחה ממשלת ישראל שעניין עירך, עניין קודמים; עניין עירך ועניין עיר אחרת, עניין עירך קודמים? האומנם נעדיף את חקלאי עזה על חקלאי הנגב, על חקלאי ישראל בכלל? האם נוסיף חטא על חטא, נוסיף משבר על משבר ונפגע בחקלאים הללו בפרנסתם האחת, נפגע בחקלאות שגם כיום מתקשה לתת פרנסה הוגנת לבעליה?

נכון, יש סיבות אובייקטיביות למשבר בחקלאות, והעולם כולו יודע על המשבר הזה, אבל לא בממדים כאלה. היית מצפה שהממשלה, משרד החקלאות ומשרד האוצר יעשו את כל שביכולתם כדי לסייע לחקלאי ישראל, כדי לסבסד מוצרים מסוימים, כדי להבטיח המשכת התוצרת הישראלית דווקא, המפורסמת בטיבה ובאיכותה לא רק בשוקי הארץ אלא בשוקי העולם כולו. והנה, למרבה הצער, הביאו את החקלאים למצב שהם צריכים להיאבק על קיומם ונותנים עדיפות לסחורה המובאת מעזה. האומנם אנו צריכים לשאת חן בעיני ערפאת ואנשיו, וזאת על גבם של חקלאינו שלנו? האומנם איבדנו את הרגישות האלמנטרית, שקודם כול עלינו להבטיח את ביטחון תושבי ישראל, את כלכלת תושבי ישראל, את עדיפות תושבי ישראל?

איזו מדינה בעולם אינה נותנת עדיפות לתושביה? איזו מדינה בעולם אינה נותנת עדיפות לתוצרתה? העולם כולו נאבק כדי להבטיח, מדינה מדינה, לארצה ולתוצרתה ולשווקיה עוד שווקים, והנה פתאום יצרנו במו ידינו שוק שמסכן את חקלאינו, מסכן את כלכלתנו, פוגע בפרנסת מאות אלפי תושבינו. והממשלה אינה נוקפת אצבע.

השר צור הודיע, שהוא מתכוון לבקש מהממשלה סיוע בהיקף של 40 מיליון שקל לשנה לקליטת עודפי הירקות, הנובעים, לפי דבריו, מכינון האוטונומיה. מה פירוש הדבר? פירוש שהאזרח הישראלי הוא שיצטרך לכסות דבר שיכול היה להיות מכוסה באופן טבעי על-ידי מניעת כניסתו לשוק הישראלי של הייצור של עזה.

עדיין לא ראינו את הרצון הטוב לשלום אמת בקרב ערביי יהודה, שומרון ועזה. ערפאת יצטרך עוד להרבה שנים כדי שנאמין למלה אחת שלו, מעבר לדבריו על זה שהוא רוצה מדינה פלשתינית שירושלים בירתה. הוא עוד לא הוכיח את רצונו בשלום, עוד לא הוכיח את רצונו בכנות בשלום, והוא מכריז בכל מקום שהוא יעשה הכול כדי להחליש את ישראל, הוא צופה את התפוררותה של ישראל לאחר הסדר הקבע. ואנחנו מסייעים לו ואנחנו מחלישים את החקלאות הישראלית שהוקמה בדי עמל, החקלאות שהיא תפארת המדינה – וכל הציבור חונך על החקלאות הישראלית ועל תוצרת הארץ. פעם היה הדבר הזה אחד הדגלים של הכלכלה הישראלית, והנה אנחנו הולכים ופוגעים במו ידינו בחקלאות הישראלית, בירקות שלנו. הדבר הזה הוא נגד האינטרס הלאומי שלנו.

אני מציע לכם, ששר החקלאות והממשלה כולה ישנו את המדיניות לטובת חקלאי ישראל. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת שאקי. המסר ברור וחד. אני מזמין את חבר הכנסת שמואל אביטל, נציג החקלאים בדרום, מגן החקלאים בדרום.

אריאל וינשטיין (הליכוד):

לא רק בדרום.

היו"ר י' עזרן:

הדרום הוא דבר קטן בעיניך? נתתי לו חצי המדינה, זה לא מספיק?

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לא רק הדרום, אבל זה באמת לא כל כך משנה. אני מתנצל על כך שאני צרוד בעקבות הפגנת החקלאים שארגנו ביום ראשון האחרון בשערי עזה. לעומת זאת, הבוקר בשעה 07:00 התקיים דיון אצל ראש הממשלה בעניין הזה – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

הרב אביטל, אתה רוצה שאני אענה בשם הממשלה? כבוד היושב-ראש, הוא הרב של החקלאים.

היו"ר י' עזרן:

אינני מתנגד. אם כבודו מחלק גם תעודות רבנות, אני לא מתנגד.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

הוא רב במובן מנהיג.

היו"ר י' עזרן:

הבנתי. רב רבנן. בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אביטל, נא להמשיך.

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש החדש, עד עכשיו לא הספקתי לדבר. אני מתחיל עכשיו.

אני מבין את הסיבות לכך ששר החקלאות לא נמצא פה, וזה בסדר. אחרי ההפגנה שבגללה אני צרוד, הבוקר בשעה 07:00 התקיים דיון אצל ראש הממשלה, ואני אומר זאת גם לידידי פרופסור שאקי. נעשה שם מעשה, שאני מאוד מקווה שכבר בשעות הקרובות, בעקבות הסיכום אצל ראש הממשלה, תהיה הגנה על התוצרת החקלאית, ובעיקר על הירקות.

מה שקרה עד עכשיו היה בגדר הפרה בוטה מצד הרשות הפלשתינית של ההסכמים באשר לכמויות שצריכות להיכנס לארץ. הדבר הזה פגע בנו מאוד, ועוד יפגע, אבל כל העם הזה מוכן לשלם מחירים על שלום. חבל רק שהחקלאים הפכו במידה מסוימת להיות קורבנות. אני חושב, שכמה פעולות שנעשו היום, ובעיקר על-ידי ראש הממשלה, שהפך להיות בחודש האחרון, מבחינתי לפחות, האיש הדומיננטי שמנסה לתת תשובות בעיקר למושביקים – אני מקווה שהכול יבשיל בשבועות ובחודשים הקרובים כדי שהמענה גם יכנס לביצוע.

אני לא רוצה להגיד שזו בשורה, אבל זו הגנה ותמיכה ממשלתית על מנת שבקרנות שלנו, החקלאים, לא נסבסד את כניסת התוצרת בכמויות מוגזמות, תוצרת המוברחת לתוך שטח מדינת ישראל. בהסדרים די טובים שעשינו עם הממשלה בשנתיים האחרונות אנחנו נהיה קטליזטור, או נותני המוטיבציה לכך שהתוצרת הזאת תזרום חופשי לכאן.

אני מקמץ בדיבור, כי אני מקווה שהסיכום שאליו הגענו היום אצל ראש הממשלה נותן מענה ראשון על הבעיה. אני גם רוצה לקוות, ששר האוצר יסיים בשעות הקרובות לעשות את מה שמוטל עליו על מנת שנוסיף על רשת הביטחון גם הגנה ותמיכה, כדי שעקרת הבית תאכל תוצרת של מגדלים ישראלים, תוצרת שמגדלים בארץ, ולא תוצרת שמגיעה מהמקום שהיא מגיעה ממנו ויש בה לעתים סכנות, כי עדיין איננו יכולים לבחון ולבדוק את כל התוצרת הזאת, שחלק ממנה גדל על מי ביוב.

סגן שר הביטחון עוסק בנושא זה כמה ימים, לרבות בדיקה אם התוצרת שמגדלים בשטחים מגיעה לבסיסי צה"ל. לא שזה אסון גדול, אבל משהו שם צריך להוציא מהעניין הזה מסקנות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תסלח לי, האם נאסרה כניסת הירקות שלהם?

שמואל אביטל (העבודה):

לא ניתן. מי שמכיר את הסכמי גאט"ט ואת ההסכם המשולש, לרבות ההסכם עם ירדן, מבין שצריך לכבד את ההסכם. אגב, חקלאי ישראל ברוב הענפים מכניסים לשטחים יותר תוצרת מזו שהם מעבירים אלינו. הסכמי פאריס ברורים. אגב, גם המכסות האלה תבוטלנה ב-1998. בעוד שנתיים זה יהיה פתוח לחלוטין. אם היום לא יבנו מסגרות שייתנו תשובה בבוא העת, יכול להיות, כפי שאמר איש מאוד בכיר בארץ הזאת, שכל התוצרת תגדל שם. אני מקווה ומאמין, שבחודשים הקרובים, מעבר למה שאמרתי, ייבנה מנגנון שיאפשר הגנה על תוצרת הארץ וייתן בעיקר אפשרות להתפרנס בכבוד מעבודה בחקלאות או מייצור של תוצרת חקלאית, כי דבר זה נמצא בסכנה.

צר לי על שדווקא הממשלה הזאת, שעשתה כמה דברים טובים, ובעיקר בשנה וחצי האחרונה, לרבות ידידי השר יעקב צור, שפורש מהפוליטיקה, שתמך ועזר למושביקים, והיום הלך לדרכו, אני מאוד מקווה שלא נגיע למצב שבו יסתבר שפעולות שאנחנו לא עושים היום ישמידו את החקלאות במדינת ישראל.

אני מאמין שעניין זה הוא עדיין ערך חשוב לכל הבית הזה ושהממשלה הזאת תעשה מעשה מעבר למה שאמרת בסיכום שהתקבל הבוקר אצל ראש הממשלה. תודה, אדוני.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שמוליק אביטל. אני מקווה מאוד שאכן הדברים ינועו בכיוון שהצבעת עליו. חבר הכנסת יוסף עזרן, ואחריו – – –

יוסף עזרן (ש"ס):

זהו, תם הנושא, אדוני היושב-ראש.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשנות ה-60, יותר נכון בתחילת שנות ה-60, הייתי עדיין תלמיד ישיבה באנגליה, היה ויכוח עצום בין ממשלת וילסון לשוק המשותף באירופה, שאז החל את צעדיו. היה מן האינטרס החיוני של אנגליה, בריטניה, להשתתף, להצטרף לשוק, כפי שהיא עשתה אחר כך. אבל כל העיכוב, אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי, וכל המשא-ומתן נסחב בגלל דבר לא כלכלי בעיקרו, להיפך, האינטרס הכלכלי היה להצטרף ולהיכנס לשוק המשותף, אלא בגלל נקודה אחת חיונית ועקרונית מאוד לבריטניה: נושא החקלאים. היה ברור שהם ייפגעו. אדוני חבר הכנסת שמואל אביטל שומע? ממשלת בריטניה הגדולה עיכבה במשך שמונה שנים את כניסתה לשוק המשותף כדי שלא לפגוע בחקלאיה. כבודו שומע?

האם אנחנו ניחשב למדינה לא נאורה חלילה? תדעו שלבי עם כל חקלאי. אני תומך בכל אדם בכל מקום שמגדל את מזונו מהאדמה. ולמה? מפני שרבותינו אומרים, שהחקלאים הם אנשי אמונה, כיוון שהם חורשים, מסקלים את השדה, משקיעים את הגרושים האחרונים – כי בדרך כלל הם עניים ויש כאלה שהם גם אריסים – בזרעים היקרים שהם קונים, ויושבים ומצפים לרחמי שמים, לגשמים, ומתפללים לגשמים.

שמואל אביטל (העבודה):

חבר הכנסת עזרן, יש הרבה חקלאים גאים. בשוליים יש מסכנות, יש צרות של מדיניות של 20 השנים האחרונות, אבל רובם גאים ומתפרנסים בכבוד.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני רק רציתי להסביר שחביב עלי גם החקלאי בעזה, זה מה שרציתי להסביר לך, שהוא עני ומסכן ובעל משפחה וצריך להתפרנס. לזה התכוונתי. כי הם אנשי אמונה, אנשי עבודה, נהנים מיגיע כפיהם ומגיע להם גם להתפרנס.

אבל, יש פה שני דברים. שמענו ששר החקלאות יעקב צור מבקש משר האוצר לסבסד את החקלאים ב-40 מיליון שקל. זה נקרא בתלמוד "אפוכי מטרת' למה לי". בשביל מה צריך לעשות כל מיני דרכים עקלקלות? שייתן את 40 מיליון השקלים האלה לחקלאות. רוצים לעזור לאוטונומיה – שיעזרו לה. כפי שאמרת, אנחנו רווחיים, קומפטיטיביים, יש דרישה ויש ביקוש לתוצרת שלנו. לא רוצים סבסוד. להיפך, אנחנו מהמתקדמים ביותר. אתה רוצה לעזור למסכנים שלא מצליחים לשווק את תוצרתם מכל מיני סיבות שהן, בבקשה. קודם כול יכולים לשווק אותה למדינות ערב.

אדוני היושב-ראש, קראתי בחוברת העוסקת בחקלאות באירופה, שאירופה מוכרת בקרוב ל-5 מיליארדי דולר תוצרת חקלאית טרייה לכל מדינות ערב באזור. בבקשה. מישהו מונע מהם לקחת משאיות ולנסוע למצרים, לירדן, לסעודיה, אפילו לעירק, לכל מקום שהם רוצים? אבל החקלאים שלנו, שמבססים את קיומנו פה במדינה, חייבים להתפרנס בכבוד.

שנית, וכאן אני רוצה לסיים את דברי, אין שום היגיון שהרשות הפלשתינית, עם כל הכבוד, מתנהגת עם כל הגיונים של כמעט ממשלה, כמעט פוסט-ממשלה. הם מתנהגים ככה. מצד אחד הם רוצים כמעט רשות ממשלתית אוטונומית עם כל הזכויות. מצד שני באים ואומרים: שווקים פתוחים, כמעט אין גבולות. זה לא הגיוני. אני לא מתייחס לכל האספקטים האחרים של בריאות ושל ביקורת ושל מים לא שפירים. אני לא רוצה לומר מי ביוב, כאילו אני מטיל דופי. אני לא רוצה לדבר נגד אף אחד.

רבותי, דבר נוסף, אני כאיש מאמין אומר לכם, אם, חס וחלילה, כפי שאמרת, הטכנולוגיה – סיימתי, אדוני היושב-ראש, ממש סיימתי – – –

הי"ר ש' וייס:

אתה לא סיימת. אתה חוזר לכאן.

יוסף עזרן (ש"ס):

כן, אדוני, הכוונה שסיימתי לדבר כאן.

אם, חלילה – ידידי וחברי חבר הכנסת המסור לחקלאים, ואני מברך אותך על כך, תבורך, וברוך השם שיש פה שליח נאמן, פה ופתחון פה לאנשים האלה, ואדם שיודע לעמוד על שלו ולהגן על זכויותיהם, אני רוצה לומר לך, אתה מתמצא יותר ממני בתחום הזה: אם חס וחלילה התחזית שלך תתממש ולו בחלקה, והטכנולוגיה תגבר, כיוון שלא נהיה תחרותיים כלפי תוצרת של עזה, ששם כוח העבודה כל כך זול וכו', ואנחנו נתחיל לגדל את כל התוצרת שם או אפילו חלקה, ופה ייהפכו לגושי בטון כל השדות המוריקים היפים, תדע לך שלא רק שתהיה לנו מדינה מכוערת, אלא לא ירדו גשמים, כי גשמים יורדים בזכות החקלאים, בזכות הצמחים, תרווה צמח אדמה תרווה, זאת אומרת הקדוש-ברוך-הוא מתחשב בכל ירק וירק, מכה על ראשו ואומר לו: גדל. איך אומר לו גדל? שולח את הטיפה הזאת של גשמים שמזינה ומחיה אותו. שהשם ירחם אם לא תהיה פה חקלאות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לסגן יושב-ראש הכנסת יוסף עזרן.

רבותי, אנחנו נצביע. היתה הצעה אחרת לחבר הכנסת ויינשטיין, אבל הוא לא כאן. תוצרת חקלאית ישראלית לעומת יבוא חקלאי משטחי האוטונומיה – אני מתאר לי שאתם מוכנים להעביר את הנושא לוועדה, נכון? במליאה כבר לא נספיק בקדנציה הזאת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הצעה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

אני כבר הודעתי שעוברים להצבעה. אני קראתי לך. אין דבר. תהיינה לך עוד הזדמנויות.

הנושא יעבור לוועדת הכלכלה. ההצבעה החלה. נקווה לטוב.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שישה תומכים. אין מתנגדים. אין נמנעים. אני מוסיף את קולו של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בסדר? יהיו שבעה תומכים?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בסדר.

הי"ר ש' וייס:

בסדר גמור. תודה רבה. ועדת הכלכלה תטפל בנושא. אם יש הבטחה של ראש הממשלה להיכנס בעובי הקורה מהר, והוא כבר התחיל בזה היום, מה טוב.

הצעות לסדר-היום

ביטחון נהגי המוניות בעקבות רצח נהג מונית

הי"ר י' עזרני:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

ובכן, רבותי, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום בנושא ביטחון נהגי המוניות בעקבות רצח נהג מונית – מס' 8394 ו-8404. הצעה לסדר-היום מס' 8394, של חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין זו הפעם הראשונה שהמליאה דנה בנושא כל כך כאוב כמו ביטחונם האישי המופקר של נהגי מוניות כשהם עובדים לצורך השגת הפרנסה. שבעה נהגי מוניות נרצחו השנה, חלקם על רקע לאומני וחלקם על רקע פלילי. האחרון שביניהם הוא אבי יבין, זכרו לברכה, בן 58, שנרצח באזור התעשייה בפתח-תקווה.

ביטחונם האישי של נהגי המוניות עומד בסכנה. התרעות, הפגנות, פגישות, מכתבים, זעקה, צעקה, 20,000 נהגי מוניות פוחדים ומפחדים.

הכובע הירוק מעל המספר אולי-אולי יביא להצלה. כך לא קרה השבוע לנהג המונית שמעון בן-חמו, שממנו נשדדו 2,000 שקלים על-ידי צעירים פלשתינים שאיימו על חייו בסכין במעלה-אדומים, ובדרך נס הוא ניצל. כך לא קרה לנהג המונית שלמה אהרן סמוך לקלקיליה, כשבני מיעוטים ביקשו ממנו להגיע לצומת-סגולה ללא כל תמורה כספית, וסוף הסיפור היה מאבק על חייו וכך ניצל.

30 מקרי שוד וניסיונות תקיפה היו השנה, אדוני השר. נהגי מוניות חייבים להסיע נוסעים ואין להם שיקול דעת, גם כשמבקש השירות נראה תימהוני וחשוד. אנחנו יודעים, שאם אזרח פונה היום ומתלונן על נהג מונית שלא אסף אותו, מספיק אם הוא לקח את המספר, ואותו נהג מונית אולי יקבל אזהרה, אולי יקבל התראה, אולי גם המספר שלו יהיה בסכנה, כי הוא לא ממלא את המחויבות שלו. השאלה נשאלת, אדוני השר, על איזו כף מאזניים לשים את ההחלטה של נהג המונית – או להציל את חייו או לקחת את התימהוני. אדוני השר, אני הייתי בוחר, ודאי וודאי, שלא לקחת את הנוסע, על מנת להציל את חייו.

הממשלה הכניסה ממכירת מספרי מוניות חדשים – אני לא מדייק אבל אני סומך עליך, אדוני השר – אולי 180 מיליון שקל. הממשלה ואתה, אדוני השר, הבטחתם, כי לאחר רכישת המנורה הירוקה יעברו לשלב ב', שלב ההתרעה; תתקן אותי, יכול להיות שאני טועה.

שר התחבורה י' קיסר:

חיים דיין (צומת):

אני אומר מה שאני יודע. הבטחתם לנהגי המוניות, לאחר שלקחתם מהם 800 שקל בעד התקנת מנורה ירוקה – – –

שר התחבורה י' קיסר:

אנחנו לא לקחנו.

חיים דיין (צומת):

מי שלקח. בהוראת התקנות של משרד התחבורה חייבתם נהגים להתקין מנורה. המנורה הזאת עלתה 800 שקל. הבטחתם לנהגי המוניות, לאור המקרים האחרונים, שיעברו לשלב ב' ויחברו אותם למוקדים. לא כך קרה, אדוני השר.

יתירה מכך, הובטח כי המנורה תהיה גם מוכרת לצורך מס – 800 שקל. המנורה הזאת לא היתה מוכרת לצורך מס ונהג המונית הוציא את הסכום הזה מכיסו.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאחורי כל נהג יש אשה וילדים, יש הורים ואחים, חתנים וכלות, נכדים וקרובים, שכנים וחברים. אתה יכול לעשות, אדוני השר, חישוב כמה קרובים וחברים, חתנים וכלות יש מאחורי 20,000 נהגי מוניות במדינה? האם אנחנו לא צריכים לדאוג לביטחונם האישי באמצעות אותו מגן חוצץ בין הנוסע לנהג? אולי אפשר לחשוב לחבר אותם ל"איתורן" שהיום הוציאו

לאיתור כלי רכב גנובים? הרי ב"איתורן", ברגע שאתה נמצא במקום מסוים ולוחץ, המוקד יודע בדיוק איפה אתה נמצא, ואם אתה משדר אותות מצוקה יכולים להגיע אליך.

הנהג שנלקח השבוע מקלקיליה לאותן סמטאות, בינינו לבין עצמנו, אדוני השר – לעג לרש, אני לא יודע אם בפרדסים מסתובבים אזרחים שיכולים לזהות אם זו מנורה ירוקה או מנורה אדומה. גם אם זה היה מהבהב כחול, אני לא חושב שמישהו היה מתייחס לזה.

אדוני השר, לסיכום הדברים, כמה שזה יעלה, חייבים לעשות את החוצצים האלה בין הנהג לבין הנוסעים ולחבר אותם ל"איתורן". הממשלה חייבת, אדוני השר, לתת להם פטור מכל ההוצאות האלה בגין ביטחונם האישי לצורך פרנסתם. הם לא יכולים לשאת בכל הנטל הכבד הזה ובכל האיומים האלה.

אני חושב שהנפגע העיקרי הוא לא רק נהג המונית. נהגים רבים מעדיפים שלא לעבוד בלילה ולא לתת את השירות על מנת אולי לזכות לראות את הילדים מתחתנים ולחיות עם משפחותיהם בשלום. זה פוגע בשירות, כי אחרי 23:00 אין גם תחבורה ציבורית, ועל כך צריך לתת את הדעת. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני. חברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה באולם. חבר הכנסת אריה גמליאל, בבקשה.

אריה גמליאל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הרצח של נהג המונית אבי יבין, זכרו לברכה, הוא הרצח השביעי של נהגי מוניות בתקופה האחרונה. נהגי המוניות נמצאים בסכנה, כי אין להם אמצעי ביטחון ומיגון נאותים. אומנם החוק מחייב אותם להסיע כל נוסע בכל מסלול, אבל מכיוון שחיהם בסכנה והדבר גובל בפיקוח נפש, אי-אפשר לחייב אותם לקיים את החוק, והרי דין של פיקוח נפש דוחה את כל חוקי התורה, לא רק כאשר יש ודאי פיקוח נפש אלא אפילו בספק, ואפילו בספק רחוק, ואפילו כנגד רוב פיקוח נפש דוחה, כיוון שנאמר: וחי בהם, ולא שימות בהם.

ביטחונם של נהגי המוניות מופקר, והממשלה חייבת למצוא פתרון הולם לביטחונם ולשמירת חייהם. אומנם משרד התחבורה הוציא לאחרונה תקנה המחייבת את נהגי המוניות להתקין נורית אדומה על גג המונית, אבל תקנה זו לא הוכיחה את עצמה, כיוון שמתקן זה אינו בולט, ולפי הניסיון של נהגי המוניות, אף אחד לא חש לעזרתם כאשר הדליקו נורה זו.

השיטה היעילה ביותר, המקובלת במדינות רבות בעולם, היא התקנת מחיצה בין תא הנהג לבין תא הנוסעים – אנחנו רואים את זה אצל נהגי המוניות הישראלים בניו-יורק – בתוספת מערכת לחצני מצוקה אלחוטיים המחוברים למוקדי המשטרה, ועל-ידי לחצנים אלו הוא יכול להזעיק עזרה.

אינני מאשים אף אחד, לא את הממשלה ולא את נהגי המוניות, אבל חייבים למצוא פתרון מיידי.

בשיחה שקיימתי עם נציג ארגון נהגי המוניות שאלתי אותו מדוע הם לא מסכימים להתקין מחיצות מגן בין הנהג לבין הנוסעים. הוא טען, שבמוניות הקטנות אי-אפשר להתקין מחיצה, וגם עלות המחיצה גבוהה ביותר. משרד התחבורה מוכן אומנם להשתתף בהוצאות התקנת המחיצות, אבל הוא מוכן להשתתף רק בחצי העלות, של חצי המחיצה. הם מציעים בשלב ראשון להתקין לחצני מצוקה אלקטרוניים, שזה דבר מעשי ומיידי וכבר יש חברה מסוימת שנותנת את השירות הזה, ועל-ידי לחצני המצוקה הם יכולים לאתר את המונית, לדעת היכן בדיוק נמצאת המונית ולהזעיק עזרה מיידית. אולם, משרד התחבורה אינו מוכן להשתתף בהוצאות.

כמו כן, הם מעוניינים לייבא ארצה מאנגליה מכוניות שישמשו בתור מוניות, שבהן כבר יש התקנה של ABS. מחיצות מגן. אולם משרד התחבורה לא נותן להם רשיון ליבא אותן, מכיוון שאין בהן מערכת

לדעתי, משרד התחבורה צריך להשתתף בהוצאות עבור לחצני המצוקה האלקטרוניים, כיוון שהוא חייב אותם להתקין נורות אדומות שאין בהן תועלת והם שילמו את הוצאות ההתקנה. לכן, יש לפצות אותם על כך, במיוחד כשבין כך ובין כך המשרד מוכן להשתתף במחצית מעלות מחיצות המגן. מן הראוי שהוא ישתתף לכל הפחות במקום זה בהוצאות עבור לחצני המצוקה.

כמו-כן הייתי ממליץ למשרד התחבורה לוותר על ההתניה לגבי ייבוא מוניות מאנגליה – שתהיה בהן – כדי שסוף סוף יחדרו לשוק בארץ מוניות מסוג זה, שבהן הנהג מוגן בצורה הטובה ABS מערכת וההולמת ביותר.

הי"ר י' עזרן:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת הרב גמליאל. כבוד השר, בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

. נהיית תלמיד חכם גם במכוניות. ABS. חבר הכנסת גמליאל, נהיית מומחה ב-

הי"ר י' עזרן:

כתוב: מכון, מכונית, מכונה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי חברי הכנסת, אנו יודעים שנהגי המוניות, כמו יתר נהגי התחבורה הציבורית, משמשים יעד להתנכלויות של גורמי טרור הן על רקע לאומני ביטחוני ולפרקים גם על רקע פלילי.

גם אני רוצה להשתתף בצערה של משפחת אבי יבין, זיכרוננו לברכה.

כל פיגוע כזה מזעזע את כולנו, בצדק, ומוטלת עלינו החובה, היינו על ממשלת ישראל ועל כל גורם שרק יכול לסייע, לפעול, בכל דרך אפשרית, במיוחד במסגרת המשרד לביטחון פנים, קרי המשטרה, למנוע מקרים כאלה. אינני יודע מדוע כל פעם שולחים אותי, כשזה תחום של ביטחון פנים פר-אקסלנס. משרד התחבורה לא ממונה על ביטחון פנים. אבל, כל מה שלא יכולים מגלגלים, כי זה נוסע. מגלגלים גם את האחריות.

היו"ר י' עזרן:

רבי יהודה הלוי אמר – – –

חיים דיין (צומת):

אדוני, אבל האחריות להתקנה – – –

שר התחבורה י' קיסר:

תן לי. לא חשוב. חבר הכנסת חיים דיין, אני הולך לענות. אני רק רוצה לומר זאת, כדי שלא תאבדו את הפרופורציות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מדוע הסכמת לבוא?

שר התחבורה י' קיסר:

אני ממשלה, ולא אכפת לי לענות. אני אומר: לא לאבד את הפרופורציות, שהרי לכל משרד יש תפקיד. בעניין הביטחון, כמו שמישהו הורג מישהו בבית-ספר, חס ושלום, או בשוק, לא ילכו ויזמינו את שר התעשייה והמסחר. אם יהרגו חקלאי בשדה, לא יזמינו את שר החקלאות.

חיים דיין (צומת):

מי חייב את נהגי המוניות לשים מנורה?

שר התחבורה י' קיסר:

לא חשוב. חבר הכנסת חיים דיין, אני לא הפרעתי לך. אם שמת לב, אני בדרך כלל מנומס ולא קורא קריאות ביניים ולא מפריע.

היו"ר י' עזרן:

למה "בדרך כלל"? תמיד אתה מנומס.

שר התחבורה י' קיסר:

אני רק מפנה את תשומת לבכם.

היו"ר י' עזרן:

אבל, אדוני השר, עם כל הכבוד, אני תמיד אוהב להבין אותך.

שר התחבורה י' קיסר:

אני אענה לגופו של עניין.

היו"ר י' עזרן:

אתה אחראי לאיבזור הביטחוני.

שר התחבורה י' קיסר:

תיכף אענה לגופו של עניין.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חיים דיין, רגע. הוא ישיב.

שר התחבורה י' קיסר:

אענה לגופו של העניין. כרגע אני אומר שנזכור בתודעתנו – –

היו"ר י' עזרן:

– – – מי אחראי.

שר התחבורה י' קיסר:

– – שיש אחריות של ביטחון פנים. עכשיו אענה לגופו של עניין. מה שאמרתי היה הקדמה.

זה לא המקרה הראשון שאנו, משרד התחבורה, נזעקים לטפל בגינו בנושא הזה. אנו, משרד התחבורה – יחד עם החברים שלנו, נציגי ארגון המוניות, שאנו אתם בקשר, לרבות עם יושב-ראש ולא נשיא, שהוא עדיין לא יושב-ראש אלא נשיא והוא ישנו כאן ביציע, של הארגון בירושלים, פועלים אתם ויחד עם הנהגים והמשטרה. הקמנו ועדה, בראשות מפקד אגף המבצעים במשטרה, בשיתוף משרד התחבורה ונציגי בעלי המוניות, שתציע לנו פתרונות אפשריים כדי להתגבר, או כדי לסכל מעשי טרור. בין ההמלצות שהוצעו: התקנת לחצני מצוקה בכובע של המונית, ולא ירוק אלא אדום מהבהב. חבר הכנסת גמליאל, היום אין מה להשתתף, כי כל המוניות כבר החליפו – – –

אריה גמליאל (ש"ס):

אני מדבר על לחצן מצוקה.

שר התחבורה י' קיסר:

אגיע לזה. האמן לי שאני אענה על כל דבר. אני בקיא. היום אני לא נואם למען מצלמה ולא למען פריימריס. אני מדבר לגופו של עניין, כשר התחבורה.

כל נהגי המוניות כבר החליפו את הכובעים. יש בעיה שבעטיה אני מצדיק את נהגי המוניות – אני ביקשתי שישתמשו בסעיף של רשות השידור כדי לאפשר תשדירי שירות שיביאו לתודעת הציבור את

משמעות ההבהוב האדום של נהגי המוניות, ולצערי עד היום סירבו לי ולא אפשרו לי מפני שאני משרד התחבורה. אמרתי: לא אכפת לי. תעשה את זה דרך משרד המשטרה או דרך משרד הביטחון, ובלבד שתיתן תשדירי שירות לעם ישראל, ולא אחד ולא שניים, כדי שידעו שעל כל מונית היום יש כובע עם אור אדום מהבהב – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

זה לא שווה כלום.

שר התחבורה י' קיסר:

רגע. קודם כול, מה שיש. יש אור אדום מהבהב, דהיינו הנהג זועק במצוקה.

לגבי המחיר שהזכירו כאן, אנו לא מתערבים. אנו קבענו את התקנה. הכובע הזה יצא למכרז של ארגון נהגי המוניות. אין לנו שום עניין במחיר, וזה לא בפיקוח. אם היה בא מישהו להציע כובע כזה ב-300 ש"ח, מצדנו זה עוד יותר טוב. אנו לא מעורבים, מלבד בתקנה הקובעת איזה סוג של כובע ומה כולל הכובע.

הדבר השני הוא מחיצות מגן. עשינו מפרט טכני על מחיצת מגן, ואפילו עשינו מה שקוראים: תצוגה של המחיצה הזאת. אני לא המומחה לענייני הביטחון. גורמי הביטחון אינם מתלהבים, בלשון המעטה, ממחיצת המגן. לא אני אומר את זה, כי אני לא מומחה לענייני ביטחון ואני לא מוסמך לתת הנחיות לענייני ביטחון.

יוסף בא-גד (מולדת):

מדוע זה טוב בלונדון ובניו-יורק?

שר התחבורה י' קיסר:

תן לי רגע.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד.

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת בא-גד, הרי אני לא – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

זו השאלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד.

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת בא-גד, אגיע גם להצעה, ורק שתהיה לכם קצת סבלנות. אני עונה לגופו של עניין. זרועות הביטחון, קרי השב"כ והמשטרה אינם מתלהבים מהפתרון הזה, ואף-על-פי-כן הבאנו להחלטה שכן יש אפשרות לעשות מחיצת מגן אך עדיין לא בבחינת חובה. אמרנו שנתחיל בירושלים, כי כאן הסכנה יותר גדולה מאשר ביתר חלקי הארץ בגלל המבנה הדמוגרפי והאחר ואפשרות המילוט. אמרנו שכל נהג שירכיב מחיצת מגן יקבל ממשרד התחבורה את מחציתה של ההוצאה הזאת, ולא יותר מאשר 1,000 ש"ח, כי המחיצה הזאת צריכה לעלות בין 1,500 ש"ח ל-2,000 ש"ח. זה הדבר השני שהצענו.

עכשיו, יש בעיה. בארץ יש 9,000 כלי רכב שנקראים מוניות. אין אצלנו תקן למונית, באיזה גודל היא צריכה להיות. כולנו רואים אותן בכבישים: "סובארו", "מרצדס" וכו'. אחד לוקח לו "מיצוביץ", אחר לוקח "מאזדה", כל אחד לוקח מה שהוא רוצה. ברובן אי-אפשר להתקין מחיצת מגן. הנהגים בישראל רוצים יותר מקומות ולא פחות מקומות. אנו העברנו תקנה, שאפשר להסיע שמונה נוסעים, במקום שבעה, כפי שהיה בעבר, בלחץ החברים שלנו מהמוניות שרוצים להתפרנס, כי הרי רובם גם עוסקים בשירות בכלל ולא בטקסי במובן של מונית.

אף-על-פי-כן, לידיעתך, למרות התקנה הזאת ורצח אחרי רצח, איש לא התקין עד היום מחיצת מגן. למרות ההשתתפות שלנו. אפילו לא נהג אחד בא ואמר: אני התקנתי, תן לי את ההשתתפות. מדובר בביטחון של הנהג, והוא יכול להוציא כספים רבים על דברים אחרים, וביטחונו בוודאי חשוב לו, למשפחתו, לנו. למנוע הרוג אחד זו בוודאי מצווה. אבל איש לא התקין את המחיצה.

עכשיו אנחנו בודקים דבר שלישי, חיבור למוקדים. הנהג ילחץ על כפתור ויתחבר למוקד. הפרויקט הזה נמצא בבדיקה שלנו, יחד עם ארגון נהגי המוניות, כי אנחנו עובדים אתם יד ביד. כל רעיון שעולה אני בודק אותו אישית, אפילו לא על-ידי אנשי, כי אני יודע מה המשמעות של הצלת נפש אחת מקרב נהגי המוניות או האוטובוסים ואחרים.

יתר על כן, העברנו ואנחנו מעבירים הכשרה מיוחדת לנהגים. זה עתה גמרנו לחתום על הסכם עם ארגון נהגי המוניות. כל נהג מונית יעבור אצלנו השתלמות איך להתגונן במקרה של סכנה. כך עשינו גם לגבי כל נהגי האוטובוסים, והם עברו הכשרה – איך להגיב עד כמה שאפשר במקרים שהם נתונים בסכנה.

אני אמרתי בראשית דברי, חברי הכנסת גמליאל ודיין, שביסוד האחריות לביטחון פנים נתונה בידי משרד ביטחון הפנים. אף-על-פי-כן, בעצה אחת עם ראש הממשלה המנוח, שהיה גם שר הביטחון, יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, הקמנו יחידת אבטחה לתחבורה הציבורית בתוך משרד התחבורה. כל זה כדי לסייע למשטרה בהגנה על התחבורה הציבורית. רק לאחרונה הקמנו יחידת אופנועים, כי ראינו שקשה להגיע לאוטובוסים כדי לעזור כאשר יש פקקים בדרכים. לכן הקמנו יחידת אופנועים, כדי שיסייעו לאבטחת התחבורה הציבורית. אני חוזר ואומר, שזו תוספת על אחריות המשטרה, ולא במקום משרד ביטחון הפנים, שהוא הוא המוביל והאחראי הראשי לביטחון המדינה.

כל רעיון שיעלה מישהו – יבוא אלי, אני הכתובת. אני אבדוק את הרעיון. כולנו באותה דעה, אין פה קואליציה ואופוזיציה, כולנו חרדים לגורל כל נהג. אנחנו יודעים מה המחיר שהוא ישלם ומה המחיר שתשלם משפחתו אם חס וחלילה הוא ייפגע.

אני מציע להעביר את הנושא בהסכמתכם לוועדת הכלכלה. שם אנחנו דנים לעומק בנושאים השונים, נזמין מומחים, והנושא הזה יידון שם יחד עם ארגון נהגי המוניות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד שר התחבורה ישראל קיסר. אני מבינה שאתה הצעת להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חיים דיין מסדר-היום. בבקשה, במסגרת של דקה אחת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, השאלה המרכזית בנושא הזה היא, כיצד לא להגיע חס וחלילה למצב של עוד רצח ועוד הצעה לסדר-היום, ועוד רצח ועוד הצעה לסדר-היום. כדי להשיג את המטרה החשובה הזאת, צריכה להיות תוכנית כוללת של חיוב המוניות ותוכנית ביטחון. זה עולה כסף, ולכן זה צריך להיות בסל מחירי התחבורה. לא מספיק לומר לנהג: אתה תעשה משהו ותקבל החזר. צריך לחייב את הציבור לשלם, כדי שזה ייכלל במחיר.

היום בסל המחירים של נהגי המוניות לא מובטחת אפילו הפנסיה. אנחנו קבענו מחיר, והפנסיה אינה כלולה בו. כל שכיר מקבל היום שכר ויש לו תחשיב לפנסיה. כאן אין.

אדוני השר, צריכה להיות תוכנית כוללת של חיוב. הנהג ידע אז מה הוא צריך לעשות. אם צריך, יש להחליף את המוניות ולמגן אותן. אם זה עולה כסף, צריך להיות שחרור ממס, או זה צריך להיות כלול בסל. רק אז נדע שאנחנו כציבור אחראים למצב ומונעים חס וחלילה רציחות נוספות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת ויינשטיין.

חבר הכנסת חיים דיין, האם אתה מסכים להצעת השר להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה?

חיים דיין (צומת):

אני מסכים, אם יזומנו נהגי המוניות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אריה גמליאל, האם אתה מסכים?

אריה גמליאל (ש"ס):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

מסכים.

אם כך, אנחנו עוברים להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הכלכלה. נא להצביע.

חיים דיין (צומת):

מתי ידונו בזה, בכנסת הנוכחית?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא אחראית לדיונים בוועדת הכלכלה, אתה יודע זאת, חבר הכנסת דיין.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת הכלכלה.

הצעות לסדר-היום

שידורי "יומן מורשת" ב"קול ישראל"

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: שידורי "יומן מורשת" ב"קול ישראל", הצעות לסדר-היום של כמה מציעים, מס' 8408, 8418 ו-8424. אני מזמינה את ראשון המציעים, חבר הכנסת שאול יהלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

מי השר העונה, שר הדתות?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אף אחד לא עונה, אתם אומרים מה שאתם רוצים. אני לא ממונה על המורשת.

היו"ר א' סלמוביץ:

שרת התקשורת, המדע והאמנויות היתה אמורה לענות.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

העברנו היום מורשת ישראל ומסורת יהודית בבתי-הספר.

יוסף בא-גד (מולדת):

כל הכבוד.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, חבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר היושב כאן כנציג הממשלה ולא כשר המשיב, אני לא יודע אם אזרחי מדינת ישראל מודעים לכך, שיש ברדיו פינה חמה לציבור הדתי והחרדי דווקא ברשת הפחות-פופולרית, רשת א'.

יש הרבה נושאים שהציבור הדתי והחרדי מתעניין בהם מאוד מאוד. לצערנו הרב, הנושאים האלה אינם מעניינים את הציבור הכללי. יתר על כן, יש ציבור רחב, בדרך כלל בציבור החרדי, שמטעמים של צניעות, בזבוז זמן, ביטול תורה, אין טלוויזיה בבתיהם והם משתמשים רק ברדיו. כאשר הם פותחים רשתות רגילות של הרדיו, לא תמיד הם יכולים להאזין להן, בגלל ניבול הפה, בגלל פרסומות זולות, בגלל תוכניות לא צנועות. לכן גם ברדיו הרגיל לא תמיד הם יכולים להשתמש.

באה רשת א' ויפה עשתה ומצאה לציבור הזה פינה שנקראת פינה של "יומן מורשת", המשודרת כל יום משעה 19:00 עד השעה 20:00. בפינה הזאת יש הרבה חדשות, קצת מוזיקה, כתבות על נושאים אקטואליים שקרו במשך היום, מעין יומן ברוח דתית. יומן זה זוכה להאזנה רבה בציבור שאליו הוא מכוון.

והנה, ביום ראשון בשבוע הזה נפל דבר. היום לא שודר בהוראת ממלא-מקום המנהל החדש של רשת א'. כאשר ביררתי פה ושם בשיחות רשמיות ולא רשמיות התברר כך: לדברי אותו ממונה, ממלא-מקום מנהל רשת א', היום התנהל בצורה לא מקצועית ולא מאוזנת. דהיינו, שודרו שם דברים שלא נבדקו על-ידי כתבים מוסמכים, או ששודרו ללא תגובה מאוזנת של הגורם שעליו שידרו.

אין כל ספק, שאם זה נכון, ואני מניח שזה נכון, משום שאינני חושב שדברים נעשו כאן בצורה לא נכונה, היה צריך לתקן את העניין. אגב, חלק מהעניין נגרם מחוסר אמצעים. רוב העובדים באותו יומן הם מה שנקרא פרי-לאנסרים, עובדים לא קבועים, ולכן גם רמת מקצועיותם לא תמיד הגבוהה ביותר, ופה ושם נופלות שגיאות מקצועיות.

אילו רצו רשות השידור ו"קול ישראל" באמת לא רק לתת את המשבצת אלא גם לתת את האמצעים הדרושים, הם היו עוזרים גם בתקציב, ואז היה אפשר לשכור כתבים מקצועיים כדי שהתקלות האלה לא יקרו.

ומה היה קורה אילו היו תקלות כאלה ברשת ב' או ב"יומן החדשות"? האם היו מפסיקים את היום? האם היו מונעים בהוראה לשדר את היום? ודאי שלא. היו ממשיכים לשדר, ומנהל "קול ישראל", מנהל אותה רשת או מנהל החדשות היו מדריכים את העובדים, דואגים לשיפור – מיום ליום, מתוכנית לתוכנית. הנחרצות הזאת ליצור משבצת ריקה ביום ראשון ולא לשדר, במין ברוטליות קשה כזאת, לא היתה במקומה.

אתמול סיפר לי מישהו, שפנו אליו למתן ריאיון, ולפני הריאיון אמרו לו: אתה לא מתראיין. כאשר שאל אותו מראיין מדוע, השיבו לו כך: אתה לא מתראיין, כי יש לנו החלטה שלא יהיה שידור ישיר ביום הזה, אלא רק הקלטות מוקדמות, שמא תהיה פגיעה במישהו ולא נוכל להעביר את התגובה הנכונה, המאזנת. ואני שואל: האם זה בכלל ייתכן במדינה מתוקנת?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, נא לסיים.

שאל יהלום (מפד"ל):

האם אנחנו נזהרים כך בתוכניות שאחוזי ההאזנה להן גבוהים פי כמה וכמה, כאשר נעשים שם דברים שהם בוודאי לא מאוזנים? לעתים מתקנים את הדברים ביומן הבא, בימים הבאים, ולפעמים הם לא מתוקנים כלל. האם מישהו מפסיק בגלל זה את השידורים?

לכן, גברתי היושבת-ראש, ואני מסיים, התיקון – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

כן, שר הדתות ממחר, מחכים לו 100 איש, ואדוני כבר סיים את זמנו.

שאל ילום (מפד"ל):

סליחה, לא הבנתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

שר הדתות ממחר, והוא צריך לעלות אחריך, חבר הכנסת ילום.

שאל ילום (מפד"ל):

כן, אני מאוד שמח. לאן שר הדתות ממחר?

היו"ר א' סלמוביץ:

הוא לא חייב להסביר לנו. אני רק אומרת, שאתה כבר – – –

שאל ילום (מפד"ל):

אני יכול לעשות פרסומת במקום, שיבואו לשם לא 100 אלא 200.

אני מסיים, גברתי היושבת-ראש. ובכן, אני אומר כך: זה שהתוכנית צריכה להיות מקצועית ומאוזנת – ודאי וודאי; זה שאם יש שם תקלות הן דורשות תיקון – ודאי וודאי, והתיקון יכול להיעשות על-ידי הדרכה נכונה ותקציב מתאים שצריך להינתן לכתבים מקצועיים. אבל, זה שמצאו לנכון להפסיק את התוכנית ולא לתקן בתיקון הדרגתי, זה דורש חשבון נפש של מי שעשה זאת, ויש לתקן את הגישה שהביאה לכך.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת ילום. אני מזמינה את חבר הכנסת יוסף בא-גד, ואחריו – חבר הכנסת עובדיה עלי.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, כבוד שר הדתות, ביקרתי בארצות-הברית, מדינה שאינה יהודית, כידוע. שם אתה יכול לפתוח שם את הרדיו ולהגיע לתחנות ביידיש שנותנות לך תוכניות יהודיות, ואינך חייב לשמוע את התחנות הלועזיות. חזרתי לישראל, פניתי ליושב-ראש רשות השידור דאז מיכה ינון ואמרתי לו: הייתכן שבארצות-הברית אתה יכול לשמוע תוכנית יהודית, ובישראל אתה חייב לשמוע את הרדיו עם התוכניות הקלוקלות, עם ניבול הפה, עם השירים הלועזיים כל הזמן? אני לא יודע אם אתם יודעים, אבל יש בתים רבים שלא מכניסים לתוכם רדיו; אני לא מדבר על טלוויזיה. אברכים, בני תורה, לא מכניסים את הרדיו לבתיהם נוכח מה שקורה.

ואז הבטיח לי מיכה ינון, היושב-ראש – זה היה לפני כעשר שנים – שאכן הדבר מחייב תיקון, ושמחתי מאוד שנפתחה התוכנית "יומן מורשת". התוכנית הזאת ממש משיבת נפש, רעננה, נותנת אפשרות האזנה לאנשים שיש להם טעם טוב, לאו דווקא דתיים, שרוצים לשמוע משהו של יידישקייט, משהו ביהדות, משהו עם טעם של פעם, עם נשמה טובה. הם מאזינים לתוכנית הזאת, ואני מודיע לכם שבין השעות 19:00 ל-21:00 המונים מאזינים, ואני יודע את זה מתוך סקר שערכתי.

והנה כמה נדהמתי ביום ראשון, בהיותי בדרכי לכנס רבנים בקיבוץ לביא, לשמוע בשעה 19:00 התנצלות על כך שהיום ישודרו שירים כי – וכבר דיבר חבר הכנסת שאול יהלום על השערורייה. איך ייתכן? הרי לא קורה שסוגרים תוכניות הרבה יותר קשות ב"גלי צה"ל", ברשת ב' ובערוצים אחרים, כעונש. מקיימים ברור, ואם יש צורך בתיקון, מתקנים, אבל כעונש, קודם סוגרים ואחרי זה מבררים?

מה שאני רוצה שתדעו – וחבל שאיש לא יודע ואיש לא שומע ואין למי להעביר את זה – אתם במו ידיכם דוחפים להקים ערוצים פיראטיים במדינת ישראל. יש היום רדיו-10, יש היום ערוץ-2000, נוסף על ערוץ-7, כי עדיין נשארו בעם הזה אנשים שרוצים טעם טוב של יהדות ותורה ומורשת ומסורת ישראל.

גברתי היושבת-ראש, אני לא יודע מי יענה בשם הממשלה, השר שטרית?

היו"ר א' סלמוביץ:

תיכף אומר לך. לא, השר שטרית לא יענה בשם הממשלה. השרה שולמית אלוני – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, אני מקשיב בשם הממשלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה כן משיב? אתה מקשיב בשם הממשלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

השר שטרית יתרגם את מה שאני אומר. אומרים אצלנו: "רעד צו דער וואנט", דבר אל הקיר.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל עכשיו, חבר הכנסת בא-גד, אתה מדבר אל הקיר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש מהיושבת-ראש, צריך שמישהו יבהיר את הדברים. לא ייתכן שאנחנו — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, כשאתה שואל, תהיה מוכן גם להקשיב לדברים שאני רוצה לומר לך. השרה שולמית אלוני התייחסה בהצעה קודמת לשלוש ההצעות האלה, ואחד מיושבי-הראש הקודמים, סגן היושב-ראש חבר הכנסת אדרי, שחרר אותה מלהשיב, ותיכף אקרא את תשובתה.

יוסף בא-גד (מולדת):

תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד, ואני אקרא את תשובתה של שרת התקשורת, המדע והאמנויות. היא אמרה כך: "יש לי בקשה אליך" – היא פנתה אל היושב-ראש חבר הכנסת אדרי, שניהל את הישיבה – "הוגשו היום שלוש הצעות דחופות לסדר-היום בדבר שידורי 'יומן מורשת' שהופסקו לכמה ימים בשל סטייה שהיתה שם. עד שזה הגיע, אף שזה אושר ביום שני, הסטייה תוקנה, הדברים באו על תיקונם, המורשת הזאת כבר הולכת, ואני מבקשת ממך לשחרר אותי מלהתעסק בזה".

משיב לה היושב-ראש חבר הכנסת רפי אדרי: "אני חושב שהתשובה היא במקומה ונכונה. אני שמח על שמצאת לנכון להסב את שימת לבנו לכך שהדברים באו על תיקונם ושהכול מסודר". והיא עונה: "זה רץ והולך והכול בסדר".

אני רואה שחבר הכנסת עובדיה עלי איננו. אנחנו נעבור, אם כן, להצבעה על ההצעות לסדר-היום.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, אני ביקשתי להסיר.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה, חבר הכנסת גפני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יהלום מסדר-היום. דקה לרשותך.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

להסיר כדי לדבר.

משה גפני (יהדות התורה):

השר שטרית, אני המתנתי לשמוע מה תשובתה של שרת התקשורת, המדע והאמנויות. מה זאת אומרת לשחרר אותה מלעסוק בזה?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני, אני לא שחררתי אותה מדבר. הדברים נרשמו בפרוטוקול בהוראת היושב-ראש הקודם, ואני בסך הכול קוראת את הדברים מתוך הפרוטוקול.

משה גפני (יהדות התורה):

מאה אחוז.

גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להתייחס לעניין. אנחנו מדברים על פגיעה באושיות הדמוקרטיה; כשם שיפסיקו פתאום, כיוון שמתחשק למישהו, את שידורי "בחצי היום" בשל בעיה טכנית או בעיה מקצועית, או את השידורים בבוקר או בלילה או את השידורים בטלוויזיה.

אומרת שרת התקשורת, שרוממות הדמוקרטיה בפיה כל הזמן: אני מבקשת לשחרר אותי מלעסוק בזה, היתה בעיה טכנית, השידורים הופסקו לכמה ימים. השידורים לא הופסקו לכמה ימים. הם הופסקו רק ליום אחד. היתה התערבות של כל חברי הכנסת הדתיים, והתוכנית חזרה מייד לשידור. היא לא יודעת על מה היא מדברת. היא פוגעת בדמוקרטיה, וכל הזמן היא גם מבזה את הכנסת. מדברים על דבר שהוא חשוב מאוד מבחינת כנסת ישראל, מבחינת בית-הנבחרים. מה פירוש הדבר שהיא באה ומבקשת לשחרר אותה מלהתעסק בזה? זו בושה וחרפה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני, אתה מדבר רק במסגרת הצעה נוספת, זו איננה הצעה שלך. תודה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מודה לך.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על הצעותיהם של חברי הכנסת שאול יהלום ויוסף בא-גד בלבד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה לא יכול לבקש.

היו"ר א' סלמוביץ:

על-פי התקנון, אתם לא יכולים לבקש. חבר הכנסת בא-גד, אתה כמעט ארבע שנים בכנסת וכבר הגיע הזמן שתבין, שעל-פי התקנון חבר הכנסת בעל ההצעה יכול להציע דיון במליאה בלבד, ואנחנו נשארים במסגרת התקנון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר א' סלמוביץ:

את יכולה להציע כעת, אם את רוצה. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מציעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך.

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עובדים לפי התקנון, חבר הכנסת בא-גד.

חבר הכנסת יהלום, אתה מסכים שהנושא יידון בוועדת החינוך והתרבות?

שאול יהלום (מפד"ל):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, אתה מסכים?

יוסף בא-גד (מולדת):

מתלהב.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

מסכים בהתלהבות.

היו"ר א' סלמוביץ:

מסכים בהתלהבות.

אם כן, נעבור להצבעה בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

פה-אחד.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

בשעה טובה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא לדבר בזמן הצבעה.

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדין בוועדת החינוך והתרבות.

הצעה לסדר-היום דברי השר לענייני דתות על תקציב בתי-כנסת ומקוואות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 8393, בנושא דברי השר לענייני דתות על תקציב בתי-כנסת ומקוואות, של חבר הכנסת משה גפני. בבקשה. שלוש דקות.

משה גפני (יהדות התורה):

אני אשתדל לתמצת את הדברים. גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר לענייני דתות, ענית לי בתשובה על שאילתא מן השבוע שעבר, שאתה גאה על זה שחברי הכנסת החרדים או הדתיים עוסקים בנושא של הישיבות בדברים מוגדרים מאוד, ואם אני אצטט לא כל כך נכון, כאילו לא עוסקים בדברים שנוגעים לכלל ישראל, בתי-כנסת, מקוואות, שירותי דת ודברים מהסוג הזה – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אתה – – – את העניין, ואני מברך אותך על כך.

משה גפני (יהדות התורה):

לא חשוב. זה שענית, בתשובה על שאילתא שלי, קצת הכעסת אותי, אבל אחרי כן אמרת זאת גם בחיפה, בהופעה שם או בסיור, דברים ברוח דומה. יתירה מכך, כדי להיות מדויק, אני אצטט את מה שנאמר בשמך – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

באיזה עיתון?

משה גפני (יהדות התורה):

בעיתון "הקיבוץ", כדאי לך לקרוא זאת. שם נותנים לך כבוד.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

נותנים לי כבוד בצדק.

משה גפני (יהדות התורה):

אני לא מחלק עכשיו ציונים, אני רק אומר לך, שבעיתון "הקיבוץ" מ-15 בפברואר אמרת לאנשי הקיבוצים, שאין שום סיבה ש-4% חרדים יקבלו 90% מהתקציב. אתם אפילו לא פירור. אלה דברים -- --

השר לענייני דתות ש' שטרית:

נכון.

משה גפני (יהדות התורה):

הייתי בטוח שתכחיש את הדברים.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

לא, אני אתן לך את המספרים אחר כך.

משה גפני (יהדות התורה):

לא, אני אתן את המספרים, לא אתה. תיתן את המספרים כאשר אתה תעלה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מציעה שלא יתנהל פה ויכוח. אתה, חבר הכנסת גפני, הדובר כעת, אדוני השר ישיב לאחר מכן —
—

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מקשיב כעת.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר. עכשיו תקשיב, אדוני השר, אחר כך תשיב, ואני מבקשת לשמור על כבוד הכנסת ולא לנהל —
—

משה גפני (יהדות התורה):

זה היה ברוח טובה. חלילה.

ברשותך, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לקרוא לכנסת ולך, אדוני השר, אתה חבר בממשלה הנוכחית, שמכהנת ארבע שנים, ואני רוצה לספר לך, שבממשלה הקודמת אני הייתי סגן שר במשרד לענייני דתות. בשנים 1990–1992 הייתי סגן שר במשרד, ואני מצטט מספרי התקציב. הכנתי טבלה, אם תרצה אני אמסור לך אותה, היא נמצאת אצלך בוודאי. אני רוצה לעשות לך חשבון מה קרה גם בנושא הישיבות וגם בנושא שירותי הדת בתקופת הממשלה הקודמת, שאני כיהנתי בה כסגן שר במשרד לענייני דתות, ומה קרה בממשלה הנוכחית, בארבע השנים שבהן, בין היתר, אתה גם מכהן בה כשר לענייני דתות.

אני רוצה להקדים ולומר דבר אחד. היתה התלבטות אצל חברי הכנסת החרדים כל השנים, האם תקציב הישיבות בכלל צריך להיות במשרד לענייני דתות ולא במשרד החינוך והתרבות? למשרד החינוך והתרבות יש מיליארדים רבים לחינוך, שהם מובנים מאליו, ואז לא היה בכלל — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

שלוש דקות, מה לעשות?

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר בקצרה, אקרא את המספרים: בשנים 1990–1992, בשנת 1990 תקציב שירותי הדת היה 45 מיליון ו-132,000. כשעזבתי את המשרד, בשנת 1992, הוא עמד על 82 מיליון ו-229,000. גידול של 19.82%. בשנים 1992–1994 גדל תקציב שירותי הדת, בזמני הוא גדל ב-82% ומעלה – ב-27%. לאחר מכן, בשנים 1994–1996 הוא גדל ב-55%.

תקציב הישיבות, בשנים 1990–1992, בשנת 1990 היה 135 מיליון ו-563,000, והוא גדל בשנת 1992, כשעזבתי את המשרד, ל-462 מיליון ו-11,000, גידול של 8.240%. בשנים 1992–1994 הוא גדל ב-9.11%. בשנים 1994–1996 הוא גדל ב-56.24%.

בתקופתי, אדוני השר לענייני דתות, הוועדה הבין-משרדית תפקדה, היא תפקדה באופן קבוע – משרד הפנים, משרד הבינוי והשיכון, המשרד לענייני דתות, שהשר לענייני דתות הוא היושב-ראש שלה; היא תפקדה והעבירה כסף לבתי-כנסת, למקוואות, ביישובים החדשים, לפי התקציב שהיה, והתקציב שלה גדל. הוועדה הבין-משרדית לא מתכנסת, אדוני השר, ואתה יודע את זה. שר הפנים עדיין לא העביר לך את הכסף של שנת 1995. אתה שר בממשלה, אתה נושא באחריות. את מי אתה מאשים? אותנו, שאנחנו באופוזיציה? אני מביא לך את התקופה שאני הייתי בקואליציה, הייתי סגן שר במשרד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אתה לא יכול להגיד שדאגתי לחרדים. נתתי כסף לבתי-כנסת, למקוואות – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

— — — הוועדות תפקדו, הכול תפקד. בזמן שלך הכול משותק — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

צריך להחליף את הממשלה הזאת. תענה לי, בבקשה, אדוני השר. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת משה גפני. אדוני השר לענייני דתות, בבקשה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני רוצה לשבח את חבר הכנסת גפני על ההתלהבות שלו בהצגת הנושא, על ההתלהבות שלך בהצגת הנושא.

קודם כול, אני רוצה שהבית ידע מה התפלגות תקציב המשרד לענייני דתות. תקציב המשרד לענייני דתות לשנת 1996, חבר הכנסת הרב גפני, הוא 1,209 מיליון שקל, מיליארד ו-209 מיליון שקלים. הסקטור החרדי, מתוך התקציב הזה, מקבל ישירות כ-900 מיליון שקל, ואני אסביר לעם ישראל ולך כדי שפעם אחת ולתמיד הדברים יהיו ידועים.

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני אגדיר לך מה הוא הסקטור החרדי בעיקרו, כי ישיבות ההסדר מהוות, באמת, יחסית, חלק קטן מתוך כלל הישיבות.

ב-1996 ישולמו כ-700 מיליון שקל לישיבות. הבטחת הכנסה – כ-100 מיליון שקל. הגענו ל-800 מיליון. מוסדות תרבות תורנית, שזה גם כן הולך בעיקר לסקטור החרדי – עוד 60 מיליון שקל, זה 860 מיליון שקל. 17 מיליון שקל למכוני מחקר תורניים – 877 מיליון שקל; ואת זה אני מגדיר כסקטור החרדי. דהיינו, בסך הכול כ-900 מיליון שקל. נשאר כ-300 מיליון שקל, מתוכם כ-100 מיליון למועצות דתיות, מתוך התקציב הכולל של עוד 150–160 מיליון שגם מגיעים למועצות הדתיות ממשרד הפנים. גם בחלק הזה, אתה יודע, חבר הכנסת גפני, וגם עם ישראל יודע, שגם מתוך התקציב הזה, בצדק, מגיע גם לסקטור החרדי. נשאר 200 מיליון שקל שהם לרבנות הראשית, לבתי-הדין השרעיים, לבתי-הדין הרבניים, להתיישבות ולמינהל.

אני בעד העברת נושא החינוך למשרד החינוך והתרבות. זה היה מציג את העניין ברור – כי מה אומרים לי בציבור? בציבור אומרים לי, שיש במשרד לענייני דתות כל כך הרבה כסף ואנחנו לא מקבלים לבתי-הכנסת ולמקוואות. מה התשובה? התשובה היא, שבסך הכול, בתוך כל התקציב של המשרד לענייני דתות, ל-600 בתי-עלמין במדינת ישראל התקציב הוא רק 12 מיליון שקל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

לפני כן לא היה כלום.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

ב-1995 היה רק 8.9 – — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי, אני לא מאפשרת לך.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

בתקופה של השר פנחסי — — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי, הצורה הזאת איננה מקובלת עלי.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני הוספתי, בשנת 1995 הגענו ל-8.9, וב-1996 אנחנו מגיעים ל-12 מיליון. לבתי-הכנסת ולמקוואות – רק 15 מיליון שקל מתקציב המשרד לענייני דתות מיועד לזה, אבל ב-1995 אני שילמתי, אני, השר לענייני דתות שאתה כל כך תוקף, והממשלה הזאת שאתה כל כך תוקף, שילמתי 22 מיליון שקל על השנים שאתה היית אחראי, ב-1991, ב-1992 אתה היית אחראי, וגם ב-1993 וב-1994 – אני שילמתי 22 מיליון שקל.

משה גפני (יהדות התורה):

-- --

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני אגיע לזה. קודם כול, תרשום לפניך, שאתה כאשר תקפת את הממשלה הזאת, היא שילמה על תקופה שהיא לא היתה בכלל אחראית לה, 1991 וחצי שנת 1992, רוב שנת 1992. אנחנו שילמנו את החובות הקודמים – 22 מיליון שקל, ולא אמרתי שאני לא אשלם התחייבויות קודמות, כי אזרחים החזיקו ביד אישורי תקציב, ואני הייתי חייב לכבד כי המדיניות שלי היא בתקינות, בשוויון, בהגינות ובחוקיות. ואני יכול להסביר להם, שהשרים הקודמים לא קיבלו את הכסף מסיבה כלשהי.

אגב, הכסף של משרד הפנים מ-1994, הגיע רק בסוף 1995, והכסף של 1995 עוד לא הגיע אלי. אני מקווה שיגיע אלי, אז נוכל לשלם עוד 15 מיליון שקל, אבל עד אז אני אומר לכם וחוזר על דברים שאמרתי: אין מפלגה שתומכת בבתי-הכנסת ובמקוואות כמו שתומכים בסקטורים אחרים. אם כן, התקציב היה הרבה יותר גדול, ולא 15 מיליון.

הצעתי לראש הממשלה שמעון פרס, שנדון בשאלת הגדלת התקציבים לבתי-הכנסת ולמקוואות.

משה גפני (יהדות התורה):

למה זה לא נעשה עד כה? חבר הכנסת זוילי, מזכ"ל מפלגת העבודה, אמר לי, ש-100,000 מתפקדים למפלגת העבודה הם דתיים או מסורתיים. למה אתם לא דואגים להם? למה אתם לא דואגים למצביעים שלכם?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

חבר הכנסת גפני, השאלה שאני שואל היא, למה אני, כשהגעתי למשרד הדתות, ואני השר החילוני או המסורתי כפי שאני מגדיר את עצמי ואתם לא תמיד מסכימים, השר המסורתי הראשון שאינו דתי או חרדי, מצאתי רק 15 מיליון שקל. הנה, הרב פנחסי הגדיל את התקציב לבתי-העלמין. הלוואי שהיה מגדיל את התקציב גם למקוואות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חילקנו 83 מיליון. את העודפים מ-1994 העברנו לבתי-כנסת.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

שילמתי ב-1995 22 ועוד 15 – ביחד 37 מיליון, ועוד 4 מיליונים מתקציב מרכזים עולמיים, כלומר 41 מיליון שקל. אם יגיעו ממשרד הפנים עוד 15 מיליון, זה יהיה 56 מיליון. גם זה לא מספיק.

לכן, אני רוצה לסכם: בשנת 1995 היו 150,000 תלמידי ישיבות. ממשלת ישראל שמחה שיש 150,000 תלמידי ישיבות, ואל תציירו את הממשלה הזאת כאילו אינה נותנת את תשומת הלב המספקת לנושאים האלה. תרי"ג מיליון שולמו לישיבות ולאברכים, נוסף על 80 מיליון הבטחת הכנסה.

משה גפני (יהדות התורה):

אנו מדינה מתוקנת או לא?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

גברתי היושבת-ראש, אני שמח על שחבר הכנסת גפני העלה הפעם את נושא בתי-הכנסת והמקוואות.

משה גפני (יהדות התורה):

מה זה הפעם?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

חבר הכנסת גפני, איזנת באופן יחסי אבל רק במעט, ואני מקווה שהרבה מאוד הצעות לסדר-היום יעסקו בבתי-הכנסת ובמקוואות. אולי אז נוכל להביא לכך שיהיו 100 מיליון בתקציב משרד הדתות לנושא המקוואות.

היו"ר א' סלמוביץ:

כבר לא נספיק כל כך, אדוני השר, כבר לא נספיק.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

לאיזו ועדה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כספים.

היו"ר א' סלמוביץ:

לאיזו ועדה?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

לוועדת הפנים.

משה גפני (יהדות התורה):

לוועדת הכספים, זה עניין של תקציב.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

בבקשה, אני מסכים לוועדת הכספים. גברתי היושבת-ראש, אני רוצה להזכיר, כי היתה ישיבה אצל ראש הממשלה בנושא מועצות דתיות ובנושא הגיור הרפורמי, ובסוף הישיבה שאלתי את חברי, חברי הכנסת מהמפלגות הדתיות: אמרו נא לי, למה לא העליתם את נושא התקציב לבתי-הכנסת והמקוואות? לא קיבלתי תשובה. לכן אני שמח שהעליתם את הנושא פה.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גפני, אני קוראת לך לסדר בפעם הראשונה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

חבר הכנסת גפני, אני שמח מאוד שאתה מתרגז, כי אני צודק. כאשר אני צודק, אתה מתרגז.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני לא מוכנה לצורה הזאת.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מציע לכם להעלות את הנושא במליאת הכנסת ובוועדות. בוא נטפל בנושא יחד. אני מברך על שיתוף הפעולה מצדכם בנושא הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר לענייני דתות, שמעון שטרית. חבר הכנסת יוסף בא-גד מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

יוסף בא-גד (מולדת):

ויתרתי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פנחסי מציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אני רוצה להודות לחבר הכנסת בא-גד, שאפשר לי להגיש במקומו הצעה פורמלית להסיר, אבל מובן שזה עניין תקנוני. אני רוצה לשאול את כבוד השר: אם באמת יש מצוקה ומחסור גדול בתקציבים, בימים אלה העביר כבוד השר המלצות לוועדת העיזבונות – – –

השר לענייני דתות ש' שטרית:

הרוב לבתי-כנסת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כן, אבל השאלה שלי היא, מדוע זה לקח כל כך הרבה חודשים, בו בזמן שלא מזמן ראיתי פרסום ברשומות, שלפיו קרוב ל-60 מיליון ש"ח חולקו על-ידי ועדת העיזבונות, ולמשרד הדתות אפילו לא אגורה אחת. למה לא היה אפשר להעביר את זה כבר בשנת התקציב 1995, ועכשיו את הרשימה השנייה?

שנית, האם נכון שהסכומים הגבוהים בהמלצותיהם הם לגופים הקשורים לרפורמים או למימון פסולי חיתון? היה מקום להגדיל, דרך ועדת העיזבונות, את ההקצבות לאותם מקוואות ובתי-כנסיות. לכן צריך היה שהמשרד יעשה מאמץ עליון לתת את הכסף למטרות אלה.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני רוצה להשיב לו.

היו"ר א' סלמוביץ:

אין אפשרות להשיב לו, זו לא שאילתא ותשובה נוספת.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

הייתי אומר לו שפסולי חיתון לא פחות חשובים.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל אין כאן פרופורציה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להפסיק את הוויכוחים. חבר הכנסת גפני, האם אתה מסכים להעברת הדיון לוועדת הכספים?

משה גפני (יהדות התורה):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

נעבור להצבעה, בעד או נגד דיון בנושא בוועדת הכספים.

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת הכספים.

הצעה לסדר-היום

תוכניות הפקעה ובנייה במזרח-ירושלים

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 8380 בנושא: תוכניות הפקעה ובנייה במזרח-ירושלים – של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אין כאן אף שר.

היו"ר א' סלמוביץ:

על-פי התקנון, אין חובה ששר ישיב.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה זלזול בכנסת. בשביל מה אנחנו יושבים כאן? האם אנחנו מדברים אל הקיר? צריך להביע מחאה חריפה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני שומעת ששר הפנים הגיע, אני מקווה שהוא גם ישיב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, נדרשתי לנושא של ההפקעות והרחבת ההתנחלויות במזרח-ירושלים ובגדה מהסיבה שלהערכתי הממשלה בראשות פרס מושיטה יד אחת לשלום אבל ביד השנייה היא סותמת את הגולל על הסיכוי בעצם להגיע לשלום קבע. כזאת היא ההצעה שעלתה עכשיו מחדש, להקים 3,600 יחידות דיור נוספות בהתנחלויות. אני לא מזלזלת במצוקת הדיור שהועלתה לא אחת לדיון, שקיימת גם בקרב משפחות חרדיות. אף שהבעיה הזאת חשובה כשלעצמה, היא הפכה לתירוץ בידי הממשלה להרחיב את ההתנחלויות, בין היתר בה-חומה ובמקומות אחרים, תחת הססמה: לבנות את מתניהו, ובלבד שלא יצביעו בעד נתניהו.

שלוש שנים וחצי ישבה הממשלה הנוכחית בשקט, מתוך הבנה שההתנחלויות יעלו על סדר-היום במשא-ומתן על הסדר הקבע. שלוש שנים וחצי ישבתם ולא הרחבתם את ההתנחלויות, אבל שלושה חודשים לפני הבחירות אתם מתנהגים כאילו תקף אתכם ליקוי מאורות. אני חושבת, שהעבודה מוותרת היום ביוזעין ובציניות על התפיסה שהתגבשה בשלוש השנים וחצי האחרונות במשא-ומתן לשלום, שלפיה הממשלה הזאת צריכה לחדד את ההבדלים בין שוחרי השלום לבין מתנגדי השלום בימין הסיפוחיסטי. אבל מה שהממשלה עושה היום בתוכנית הבנייה בהתנחלויות, כמו גם בהצהרות המתלהמות בשבוע האחרון בנושא המכונה שלמות ירושלים תחת ריבונות ישראל – הממשלה, ובמיוחד מפלגת העבודה, אבל גם מרצ, חושפים את עצמם בעצם כמהדורה של האופוזיציה, כמין ליכוד ב'.

למדנו לדעת, שההתנחלויות משמשות כר צמיחה לקיצוניות שבין התנועות של הימין, בין התנועות הגזעניות. לא אשכח את המפגינים שצעקו כאן ליד בניין הכנסת "בדם ואש את רבין נגרש". אני יודעת, שרובם, רובם, באו מההתנחלויות. לכן, כשמכשירים היום קרקע להקמת התנחלות חדשה בשם שבות ב' ולהרחבת התנחלות בשם רחלים – אנחנו יודעים היטב מי מתגורר שם.

אני גם רוצה לומר, שמרצ, שהביעה התנגדות מסוימת להפקעות ולהרחבת ההתנחלויות בגדה, הביעה התנגדות רפה ביותר בעניין תוספת הבנייה בירושלים, מתוך זה שהיא בעצם מסכימה עם הרחבת ההתנחלויות בתחומי מה שמכונה ירושלים רבתי, וזאת מתוך הסכמה לסיפוח ירושלים המזרחית.

אני רוצה להזכיר למי ששכח, שירושלים מאוחדת ואחת בעצם רק בהחלטות מילוליות, בהכרזות, בהצהרות, אבל לא בשטח עצמו. לפני כחצי שנה נערך סקר דעת קהל בקרב תושבי ירושלים. למעלה ממחצית תושבי העיר לא מאמינים שירושלים תישאר מאוחדת, כי תושבי ירושלים עצמם יודעים, ש-170,000 פלשתינים חיים בעיר הזאת מעבר לחומה אמיתית, גם אם היא לא עשויה מאבן. לכן, יישור העמדות עם הליכוד, שאנחנו רואים עכשיו, בדיון על הקמת 6,300 יחידות דיור נוספות – יישור העמדות הזה הוא מבחינת העבודה פיגור אמיתי גדול אחרי דעת הקהל, שמוכנה להסכים עם פתרון שפיזית לא יחלק את ירושלים, אבל ישלב במסגרת העיר האחת, מבחינה מוניציפלית, ריבונות ישראלית על החלק המערבי, עם ריבונות פלשתינית מוסכמת, על בסיס הסכם שלום, על החלק השני.

אני רוצה להקדים ולומר עוד כמה מלים על נושא ירושלים עיר הבירה. ירושלים הוכרזה על-ידי מדינת ישראל כעיר בירה לפני עשרות שנים, מייד לאחר ההכרזה על הקמת מדינת ישראל. וראו זה פלא, אף שחלפו כבר עוד מעט 50 שנה מאז הקמת מדינת ישראל, כמה מדינות בעולם הכירו בירושלים כבירת ישראל? בקרוב יחלפו 50 שנה מאז ההכרזה על הקמת המדינה. מאז ועד היום הכירו בירושלים כעיר הבירה של ישראל שתי מדינות בלבד מתוך למעלה מ-180 המדינות שהן חברות באו"ם.

חנן פורת (מפד"ל):

גם לא בירושלים המערבית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ודאי, ודאי. אני מדברת על החלק שלנו, שמעניין אותנו – ירושלים כעיר הבירה של מדינת ישראל. זה החלק שאזרחי מדינת ישראל היו רוצים – – –

חנן פורת (מפד"ל):

וזה היה גם לפני מלחמת ששת הימים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

רגע, אני לא מדברת על זה, אם זה היה לפני או לא היה לפני. אני קובעת כעובדה, שלפני, אחרי, ועם כל ההכרזות על האיחוד ועל השלמות, הכירו בירושלים כעיר הבירה של ישראל שתי מדינות בלבד: קוסטה-ריקה ואל-סלבדור. עם כל הכבוד לקוסטה-ריקה ואל-סלבדור, אני חושבת שלנו כאזרחי מדינת ישראל יש עניין רב בירושלים תוכר כעיר הבירה של ישראל, כאשר במסגרת הסדר שלום יהיו לישראל, כמובן, גם גבולות קבע, גבולות של שלום עם השכנים, גבולות שיבטיחו לה ביטחון ויבטיחו לה התערות באזור כולו. ההכרה הבין-לאומית שנמנעת מירושלים כבירת ישראל נובעת מכך, שעדיין אין פתרון, לא הוצע פתרון ולא הוסכם על פתרון שיהיה על דעת כל הצדדים שמעורבים בסכסוך רב-השנים שקיים באזור.

אם הגענו היום למצב שבו ישראל הכירה עקרונית בזכותם של הפלשתינים לבחור בהנהגתם, להקים פרלמנט משלהם, לבחור בנשיא, אם הכרנו בשליטתם היום בחלק מהשטח, עם אופציה להעברת יתרת השטח לשליטתם במסגרת הסדר הקבע; אם בעצם הממשלה הזאת הכירה בעיקרון של זכויותיהם הלאומיות, כפי שגם נכתב בהסכמי קמפ-דיוויד, ובעצם בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני – אני חושבת שזו תהיה טעות פטאלית לקחת את נושא ירושלים, ודווקא בו, בנושא הרגיש ביותר, לנסות להכתיב פתרון, במקום לחפש פתרון שיבטיח גם לעם בישראל וגם לעם הפלשתיני, לבני כל הדתות, איזה ביטוי אמיתי בעיר הזאת.

הפתרון הזה, שבו תהיה בירה ישראלית בירושלים, אבל תהיה גם לפלשתינים בחלק המזרחי בירה משלהם – הפתרון הזה גם יהיה צודק, גם יבטיח את ירושלים כעיר אחת מבחינה מוניציפלית, גם יהפוך אותה לעיר שלום, וגם יביא לכך שכל מדינות האו"ם שמכירות בקיומה של מדינת ישראל יכירו גם בגבולותיה, אבל גם בירושלים כבירת מדינת ישראל.

לכן, במקום שהממשלה תפעל היום בכיוון הזה, בכיוון של הסדר קבע עם הפלשתינים, במקום לסלק את המכשולים, כמו המכשול הגדול של ההתנחלויות, במקום לחפש פתרונות של פשרה, פתאום שלושה חודשים לפני הבחירות אנחנו הולכים להקים עוד 6,000 יחידות דיור בהתנחלויות. לשם מה? כדי לפצות יותר מתנחלים כשיהיה הסדר קבע? כדי להחזיר יותר מתנחלים לתחומי "הקו הירוק"? לשם מה כל המהלך הזה? למה לפתות אזרחים? אם רוצים לפתור בעיות דיור – אין שום בעיה; באותם תקציבים, בתחומי מדינת ישראל, אפשר לפתור את בעיות הדיור.

לכן, אני חושבת, שהאינטרס שלנו, האינטרס של השלום, האינטרס של כוחות השלום, כאשר בבחירות הקרובות יהיה ברור מהו קו ההבדל בין שני הגושים ובין כל מפלגה למפלגה, האינטרס הזה מחייב את כל הצדדים להגיד את הדברים בדיוק ובאופן אמיתי. לכן, אם הממשלה הנוכחית הולכת

לשלום עם הפלשתינים, אזי במסגרת תוכנית השלום הזאת היא חייבת להציע גם תוכנית ברורה מאוד לפינוי ההתנחלויות ותוכנית ברורה מאוד לפתרון בירושלים, שיביא בחשבון את האינטרסים הלאומיים ואת השאיפות הדתיות, המסורתיות, הלגיטימיות של בני שני העמים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אדוני השר חיים רמון, בבקשה.

שר הפנים ח' רמון:

אני מציע שאשיב על שלוש ההצעות ביחד. נכון שיהיה לי הרבה זמן לענות, אבל כך אני מציע.

היו"ר א' סלמוביץ:

השר רמון, רשום אצלי שאתה משיב על שתי ההצעות הבאות יחד. אתה רוצה להשיב על שלוש ההצעות יחד? האם אדוני בוחר להשיב על שלוש ההצעות יחד?

שר הפנים ח' רמון:

כן.

הצעה לסדר-היום

השיחות המתנהלות על חלוקת ירושלים

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 8414, בנושא: השיחות המתנהלות על חלוקת ירושלים – של חבר הכנסת משה פלד. בבקשה.

משה פלד (צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, בימים אלה פרסם המטה המשותף, ליכוד-צומת, כרזה האומרת: פרס יחלק את ירושלים. ציפיתי שתגובתו של ראש הממשלה תהיה בהסברה לציבור

על היתרונות שיש בחלוקה כזאת מבחינת הממשלה, כי הרי זה מה שקורה בשטח. כל מעשיה של הממשלה בעניין ירושלים הובילו ומובילים לקראת חלוקתה של העיר. והנה, שלא כמצופה מנסים דוברי הקואליציה להכחיש שוב ושוב את מה שאנו יודעים ממקורות מוסמכים ואת מה שאנו רואים מדי יום ביומו לנגד עינינו: ירושלים נמצאת כבר היום בתהליך של חלוקה, ומי שבעצם שולט במזרח העיר זה ג'יבריל רג'וב והמוסדות הפלשתיניים.

למי שאיננו תושב ירושלים וסביבתה ואיננו יכול לראות משם את מה שאנחנו רואים מכאן, אני רוצה לעזור במעט עובדות. כבר בנובמבר 1992 הופיע בעיתון "הארץ" מאמר שנאמר בו: "עיריית ירושלים (בראשותו של טדי קולק) מתכננת מינהלות עצמאיות לשכונות הערביות, כתחליף לעירייה נפרדת". מתברר, כי חזון החלוקה התחיל כבר זמן רב לפני עליית העבודה לשלטון.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, פסגת-זאב מנוהלת על-ידי מינהלת עצמאית, כדי לתת ביטוי בכל רובע ורובע, בלי שום קשר לעניין המדיני.

משה פלד (צומת):

אני מכיר את החלוקה של פסגת-זאב ושל נווה-יעקב וכו' וכו'. אבל יש הבדל בין פסגת-זאב לבין ג'בל-מוכאבר, תסכים אתי?

שר הפנים ח' רמון:

לא, אני לא מסכים.

משה פלד (צומת):

לא, אתה לא מסכים אתי. פה יש לנו חילוקי דעות.

שר הפנים ח' רמון:

מבחינה אורבנית?

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, יש לך זכות תשובה, נכון?

משה פלד (צומת):

, על-ידי טדי קולק עצמו, כבר ב-Foreign Affairs אגב, התוכנית הזאת פורסמה לראשונה בעיתון 1989. ציטוט מתוך עיתון "הארץ" מהבוקר: "דוח סודי מציע מינהל גג מטרופוליטני למרחב ירושלים ועממם עניין הריבונות". הקשיבו היטב, עממם עניין הריבונות.

מי שמציע לכם עממם הריבונות במקום נסיגה או בריחה, לדעתי – אם אני לא רוצה להתבטא באופן חריף – אתם מתחבאים ומסתתרים מאחורי ססמאות סרק. דברו גלויים, חלוקת הריבונות, נסיגה במקום פריסה מחדש, ואל תסתתרו מאחורי הגדרות מיותרות שהעם מבין אותן היטב.

ציטוט נוסף מאתמול. חברת כנסת מכובדת אומרת: "יש 200 'אוריינט האוסים' בירושלים ויש פרלמנטים פלשתיניים בירושלים; יש לתת לאלה ולאלה להמשיך לפעול". יתרונה של חברת הכנסת הזאת שהיא אומרת אמת, ועל כך אני מעריך אותה. אף שאינני מקבל את דעותיה אני מעריך אותה. היא אומרת את דעותיה האמיתיות. מפלגת העבודה מסתתרת מאחורי הגדרות עמומות.

והגדול מכולם ציטוט מפי "חתן השמחה", ראש הממשלה בכבודו ובעצמו. וכך אמר אתמול, קראתי בתקשורת: "עכשיו עוד לא הגיע הזמן לדון על חלוקת ירושלים לרבעים מינהליים". והדגש באמירתו זו הוא במלה "עכשיו". עכשיו עוד לא הגיע הזמן לדון על חלוקת ירושלים לרבעים מינהליים.

נבצר מבינתי כיצד הממשלה מבקשת מהציבור להאמין להכחשות שלה, כאשר עצם שלטונה בקדנציה הנוכחית בא לה לאחר ההונאה הגדולה ביותר בתולדות הפוליטיקה בישראל. מי לא זוכר את עיקרי מצע מפלגת העבודה ערב הבחירות ב-1992, המצע בן שלושת הלאומים, שבו הצהרתם קבל עם ועולם: לא למדינה פלשתינית, לא לירידה מהגולן גם בעת שלום, ולא לחלוקת ירושלים. כתוב במצע מפלגת העבודה: גם לעת שלום לא נרד מהגולן. אדייק יותר. השליטה הישראלית, הצבאית וההתיישבותית, תישאר ברמת-הגולן גם לעת שלום. זה הציטוט המדויק. וכמובן: לא לחלוקת ירושלים. הרי אם הייתם אומרים ערב הבחירות: נרד מהגולן, נקים מדינה פלשתינית, נחלק את ירושלים, הייתם זוכים בשלטון? לעולם לא. הייתם נשארים באופוזיציה. אבל, שוב, הגדרות עמומות והונאת הציבור, זכיתם בשלטון.

זה מה שקורה ערב הבחירות המתקרבות, בחירות 1996. שוב הגדרות עמומות: עממם רמת-הגולן, עממם ירושלים, עממם המדינה הפלשתינית, הורדת היישובים, חזרה לגבולות 1967 וכו' וכו'.

אין לי ספק, כי במקום להתייחס ברצינות למצב החמור שיצרתם, תחזרו על הקלישאה ותשאלו: ומה האלטרנטיבה, מה תוכניותיכם?

אני מבקש לענות פעם אחת ולתמיד, ואני מאמין שבכך אני מייצג את המחנה הלאומי כולו. התוכנית שלנו היא לחיות בשלווה ובביטחון במדינת ישראל הריבונית, לשאוף לשלום עם שכנינו, ולהילחם נגד כל אלו המנסים להפריע לנו בכך. השאיפה לשלום אין פירושה התקפלות, זחילה והתרפסות. שאיפה

לשלום תבוא לידי ביטוי בהצהרה, כי מדינת ישראל מזמינה כל ראש מדינה המעוניין באמת בשלום להיפגש עם ראש ממשלת ישראל בירושלים. ולא כמו נשיא מצרים, שכבר 18 שנים לא מצליח להגיע לירושלים, כל פעם בתירוץ אחר. מי שאיננו מוכן למפגש כזה, אינו מעוניין בשלום.

הרשות הפלשתינית אינה מדינה, ואם היא מעוניינת במערכת יחסים תקינה, היא זו שתקבל את תנאינו ולא ההיפך.

כבוד שר הפנים, ידידי מהקואליציה, חבר הכנסת בוחבוט, לשקרים ולהונאות התרגלנו. אך שאלתי אליכם: להיכן נעלמה הבושה, אם עוד נותר בכם דבר כזה? כמה זמן אפשר לזלזל באינטליגנציה של הציבור ולמכור לו מהבוקר עד הערב את הסיפורים על העתיד הוורוד הצפוי לנו? ייתכן שמפלגתכם היתה פעם מפלגת העבודה, היום אני מציע לקרוא לה מפלגת העבודה בעיניים.

סיום דברי מופנה אל כבוד ראש הממשלה. בהנחה שאת דברי ואת חברי מהאופוזיציה הוא אינו אוהב ואינו רוצה לשמוע, אביא בפניו את דבריו של איש דגול, ראש ממשלת ישראל הראשון, מורו ורבו – דוד בן-גוריון, שאת משנתו המדינית הוא אוהב לצטט, ואת דבריו גם הוא וגם העם ישמחו לשמוע. הדברים כתובים בזיכרונות בן-גוריון, כרך ד', עמוד 392, הקונגרס הציוני ה-20, 1937. אני קורא מתוך הספר: "אין רשות לשום יהודי לוותר על זכות העם היהודי בארץ-ישראל. אין זו מסמכותו של שום יהודי, החי אתנו היום, לוותר על איזה חלק שהוא בארץ. זוהי זכות האומה היהודית לדורותיה" – אתה שומע אותי, חבר הכנסת שלמה בוחבוט?

שלמה בוחבוט (העבודה):

לא שמעתי.

משה פלד (צומת):

דברי בן-גוריון, תקשיב, דברי אלוהים חיים. "זכות שאינה ניתנת להפקעה בשום תנאי. ואילו גם היו יהודים באיזה זמן שהוא מכריזים על הסתלקותם מזכות זו – אין בכוחם ובסמכותם להפקיע זכות זו מהדורות הבאים. שום ויתור ממין זה אינו מחייב ואינו קושר את העם היהודי. זכותנו על ארץ-ישראל – על הארץ כולה, קיימת ועומדת לעד. ועד ביצוע הגאולה המלאה והשלמה, לא נזוז מזכותנו ההיסטורית. ובכל זמן ובכל שעה נעמוד על זכות זו בכל האמצעים" – סוף ציטוט מדבריו של בן-גוריון, 1937, הקונגרס ה-20. יש להצטער על כך שאת משנתו של בן-גוריון אינכם מאמצים, או שאימצתם ונטשתם.

לאור כל הנאמר, אני רוצה לקבוע במפורש: עוד לא היתה בישראל, מאז הקמתה, ממשלה שבזמן קצר כל כך הצליחה להזיק כל כך. ראוי שתזכרו את הכלל, שאי-אפשר לרמות את כל העם כל הזמן. אני מקווה, כי העם ישיב לכם כגמולכם, לפי תוצאות הבחירות. ובעזרת השם, כמובן נוכל לברך כולנו: ברוך שפטרנו.

לסיום, השנה הזאת חוגג העם היהודי 3,000 שנה לבירתו, בירתו הנצחית, שמעולם לא היתה בירה של שום עם אחר. מי שמתעייף מחובה זו, מחובה היסטורית זו, חייב לרדת מהבמה ולפנותה לאלה שמוכנים ומסוגלים להמשיך ולהשאיר את ירושלים כבירת ישראל לנצח נצחים. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת משה פלד.

הצעה לסדר-היום

התערבות הממשלה להקפאת הבנייה במזרח-ירושלים

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצעה לסדר-היום מס' 8399 בנושא: התערבות הממשלה להקפאת הבנייה במזרח-ירושלים – של חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר הפנים חיים רמון, אבות מפלגת העבודה השתבחו לא אחת בכך, שהם אינם מרבים בדיבור אבל הם יודעים לעשות. בן-גוריון היה זה שטבע את הססמה: לא חשוב מה שיאמרו הגויים, חשוב מה שיעשו היהודים. דומה שלאחרונה התהפכו היוצרות, ומפלגת העבודה, שרוממות אל בגרונה, מעשיה, או ליתר דיוק מחדליה, מעידים, שהמלים הללו הן מלים ללא כיסוי.

אנחנו כולנו עדים לסערה שפרצה לאחרונה סביב השאלה, האם בכוונתו של שמעון פרס, בכוונת מפלגת העבודה, לחלק את ירושלים. ואני מבין בלבי לסערת הרגשות שפקדה אתכם, מפני שאתם יודעים היטב, שרובו של העם אכן שולל את חלוקתה של ירושלים, ושאם אכן התחוויר שזוהי כוונתכם, העם לא ייתן בכם את אמונו. אנחנו מבינים את סערת רוחכם.

אבל, אם שואלים, האם הנושא הזה הוא רלוונטי או לא רלוונטי, האם הנושא הזה אכן עומד על סדר-היום או לא עומד על סדר-היום, חובה לבדוק את הדברים לפי העובדות, הן לפי העובדות שנקבעות בפועל והן במה שלא נעשה.

אני לא אדבר כעת על מה שכבר נחשף בקשר לדיונים האקדמיים כביכול של רון פונדק והירשפלד באירופה, בקשר להצעות שונות לחלוקתה של ירושלים. הדברים פורסמו, וככל שהיה ניסיון להכחיש – נשארו הדברים בגדר תשובה כזאת שעל פניה היא ממש מעליבה את האינטליגנציה, כאילו יש פה דיונים אקדמיים בלבד. אנחנו כבר ראינו מה תוצאותיהם של דיונים אקדמיים, בהסכמי אוסלו.

אני רוצה לייחד את הדיבור, ודווקא אליך, אדוני שר הפנים, בקשר למה שנוגע לבנייה היהודית במזרח-ירושלים.

הלוא כולנו יודעים, שבפועל יהודים, ברובם הגדול, חרדים לשוטט ברחובות ירושלים המזרחית, בעיר העתיקה, ובוודאי במה שקרוי הרובע המוסלמי, הרובע הנוצרי והרובע הארמני, כמעט שרגל יהודית איננה פוקדת אותם, מחרדה ומחשש. רק בזכות אותם יהודים נועזים, היושבים בלבה של העיר העתיקה, אכן פוקדים את המקום גם יהודים. כך הדברים אמורים בקשר לרכס המזרחי.

האם יודע אתה, אדוני שר הפנים, שבעצם מאז האינתיפאדה, וליתר דיוק מאוחר יותר, הביקור בהר-הזיתים הפך להיות נחלתם של מעטים? על-פי הסטטיסטיקה שמצויה בידי, כיום פוקדים את הר-הזיתים כ-11% ממספר האנשים שפקדו אותו לפני פרוץ האינתיפאדה ולפני התהליכים המדיניים.

אינני מאשים רק אתכם בעניין הזה. הדבר הזה הוא נחלת כולנו. אבל השאלה שעומדת על הפרק היא, מה עושים כדי למנוע בפועל את חלוקתה של ירושלים, מה עושים כדי שהאזור הזה לא יהפוך להיות דה-פקטו אזור שהוא ערבי לכל דבר.

יש לנו תשובה על כך, תשובה ציונית, יהודית ותיקה אמיתית: התיישבות יהודית, אחיזה יהודית בשטח.

אני יכול להעיד. אני זכיתי להיות חייל בחטיבת הצנחנים ששחררה את ירושלים. ובעוברי שם, ברכס אוגוסטה-ויקטוריה, בין הר-הצופים להר-הזיתים, שם נפל מפקדי, גיורא אשכנזי, השם ייקום דמו, ובירדנו מטה, אל שער-האריות, אז חשנו שבאמת העיר חוברה לה יחדיו, עם דם ועם דמעות.

אחרי שנים רבות באתי וזכיתי, אני יחד עם חברי, לגאול בכסף מלא, בעזרתם של גבירים ואנשים שנתנו את כספם והונם לכך, חלקת אדמה, בדיוק באותו מקום שבו נפל מפקדי. שם בנינו את "בית אורות".

בעת חנוכת "בית אורות" אמר ראש הממשלה דאז, יצחק שמיר: כאן תקום שכונה יהודית. ומייד התחלנו בתכנונה של שכונה. אז טדי קולק, שהיה ראש העיר, שזכויות רבות עמו, עשה את כל התרגילים – הדברים מתועדים – כדי שהעירייה לא תאשר את הקמתה של אותה שכונה. מדובר שם לא על שטח שהוא באזור ערבי. הוא סמוך מאוד לאוניברסיטה העברית. אבל באזור הזה, כתוצאה מבניית "בית אורות", החלו יהודים פוקדים את המקום. יהודים כבר לא מפחדים להסתובב שם.

התחלף ראש העירייה. היום אהוד אולמרט הוא ראש העיר. העירייה עשתה את כל הנדרש כדי לאשר את תכנון המקום. אבל זה צריך להגיע לוועדה המחוזית. לוועדה המחוזית היתה הנחיה, על-ידי שר הפנים אהוד ברק, שעמו נפגשתי אישית, ואתה כממשיכו, שהבנייה שם מחייבת את אישור הוועדה. והבנייה שם לא אושרה עד עצם היום הזה בגלל הנקודה הזאת. וכך בעיר-דוד.

ואחרון – סיפור ראס-אל-עמוד, שאתה מכיר אותו היטב, כי לך יש מעורבות אישית בו. על ראס-אל-עמוד יש תוכנית בנייה שהוכנה כבר לפני כמה שנים. אני קורא את הדברים האלה מתוך פרסום רשמי שהופיע גם בעיתון "מעריב". התוכנית בראס-אל-עמוד הוכנה לפני שנים אחדות. היא כוללת 1,800 יחידות דיור לערבים, ועוד 132 דירות ליהודים. חלילה, לא על אדמה ערבית. מדובר פה באדמה יהודית לכל דבר, אדמה שנרכשה כדת וכדין, חלקה נרכשה עוד בשנות ה-20 וה-30, וחזרה ונרכשה.

כשנכנס השר רמון לתפקידו, הוא בדק את התוכנית וקבע שאין לקשור בין הבנייה לערבים לבין הקמת השכונה היהודית. הוא הורה מייד לקדם את תוכנית הבנייה לערבים, ואילו לגבי התוכנית להקמת דירות ליהודים – הוא הורה להמשיך בהליכים הרגילים, ולמעשה לקבור אותה. זה לא נכון.

שר הפנים ח' רמון:

זה שקר גס, לא שקר רגיל. זה שקר גס, כמו כל הסיפורים על ירושלים. שקר גס. כחבר הכנסת יכולת לקחת את הפרוטוקול ואת דברי תשובתי בכנסת ולקרוא. שקר גס.

חנן פורת (מפד"ל):

אני אשמח מאוד אם הדברים יתבררו.

שר הפנים ח' רמון:

זה שקר גס. לדעתי, אתה משקר בידעין.

היו"ר א' סלמוביץ:

אודה לאדוני אם הוא ישיב במסגרת הזמן שיש לו.

חנן פורת (מפד"ל):

אני אשמח להיווכח – – –

שר הפנים ח' רמון:

יכולת לקרוא את הפרוטוקול.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — אשמח להיווכח

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא לנהל את זה בצורה כזאת.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — אתה תוכל להשיב כאן

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת חנן פורת, בבקשה. יש סדר. אנחנו עובדים לפי תקנון. אני מבקשת מאדוני לומר את דבריו. לאחר מכן ישיב השר. אני לא מרשה את הוויכוח הזה.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — אני לא התחלתי את הוויכוח. אני קורא כאן

שר הפנים ח' רמון:

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

זה לא מכובד.

חנן פורת (מפד"ל):

לא נפגעתי כלל וכלל.

שר הפנים ח' רמון:

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני ישיב. אף אחד לא ימנע מאדוני להשיב.

שר הפנים ח' רמון:

הוא ביקש ממני להשיב.

חנן פורת (מפד"ל):

אנחנו נשמח לשמוע אותך. אדרבה. גם כאן הדברים ייבחנו לא רק במלים אלא במעשים.

פה יש ציון מפורש. רמון שלח לסויסה, הלוא הוא מנהל המחוז, מכתב, ובו הודיע לו באמצעות מנהלת מינהל התכנון, וכאן גם מצוין שמה: כל התוכניות של מחוז ירושלים טעונות מעתה אישור השר. יפה. והוא הוסיף: מעתה אני נותן אמון מוגבל בממונה על המחוז. אם כן, פירושו של דבר, בפועל התוכנית הזאת, שהיתה אמורה להיות מאושרת במחוז, נמשכה והיא נתונה כעת לעיוןך. זה נכון או לא נכון?

שר הפנים ח' רמון:

גם לא נכון.

חנן פורת (מפד"ל):

אדרבה, נשמע את הדברים כשתענה. הלוא הדבר הזה ייבחן במעשה. אם תעשו את התוכנית ותיבנה שם שכונה יהודית, כפי שאישרה הנהלת המחוז, ייבחנו הדברים. אם לא, יכולים להיות כל הפלפולים וכל הנענוע באצבעות, הדבר הזה ייבחן למעשה.

אני בוחן למעשה ואני רואה, שלאורך כל הדרך, באופן שיטתי ומכוון, אינכם מאפשרים בנייה יהודית במזרחה של ירושלים, באזור הזה שהוא בדיוק האזור שעל-פי התוכניות שמדובר בהן אמור להיות חלק מהרשות הפלשתינית. הדבר הזה הוא בעיני מבחן, מבחן שאתם תצטרכו לענות עליו.

אני רוצה בהזדמנות זו להוסיף עוד דבר אחד שנוגע לא רק למניעה של "עשה טוב", אלא ל"סור מרע" לטעמי, ואשמח אם גם על כך תענה. עכשיו, ברגעים אלה, נמסר ב"קול ישראל", שראש הממשלה קובע, כי פינוי צה"ל מחברון יתבצע כמתוכנן, בלי קשר לשום דבר אחר.

אתה, אדוני השר, בתוכנית רדיו, שעדותה נמצאת לפני, אמרת דבר שהוא מאוד נבון לטעמכם: שלא נוכל להשלים עם פינוי חברון לפני שתבוטל האמנה הפלשתינית. הדגשת שזה שסתום ביטחון שלנו, כדי להבטיח שגם הפלשתינים יעמדו בהתחייבותם. אני הייתי מצפה, שלפחות בנקודה המינימלית הזאת, אשר עומדת כעת על הפרק, ולכן מצאתי לנכון להעלות אותה, תענה אם אתה עדיין עומד על כך, והאם תמסור את הדברים הללו גם במסגרת הממשלה, כדי שאם אכן גם בעניין זה נהיה לשחוק וללעג והאמנה הפלשתינית לא תבוטל, לפחות יישמר בידינו דבר שהוא כל כך נורא וכל כך רגיש ערב הבחירות העומדות לפנינו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת חנן פורת. אדוני השר חיים רמון, בבקשה.

שר הפנים ח' רמון:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, נדמה לי שבשבוע האחרון נכתב לא פרק נוסף בילקוט הכזבים אלא ילקוט, אולי מזוודה שלמה של כזבים, שמי שמפיץ אותם גם יודע שאין להם שחר.

חבר הכנסת פורת, דיברת על מעשים. באמת צריך לדבר על מעשים. אני רוצה לומר לך, שהממשלה הזאת השקיעה בירושלים מ-1992 עד עכשיו, בכל חלקיה, בפרויקטים, במענקים, ב-5.65% יותר מממשלת הליכוד, שרוממות ירושלים היתה בפיה. ממשלה שרוצה לחלק את ירושלים לא נוהגת כך בכל המקומות; פחות מדי במזרח-ירושלים, נכון, ואני אומר על כך מלים, לא בחלק שאתה מתכוון. אני רוצה לבוא ולומר לך, אם אנחנו רוצים לשמור את ירושלים מאוחדת, ואני רוצה ואני מאמין שכל עם ישראל רוצה, המבחן שלנו יהיה במה שאנחנו משקיעים במזרח העיר.

מה אומרים לנו? מה אומרים לראש העיר? אתם לא משקיעים דבר וחצי דבר במזרח העיר. מה המשמעות? אתם לא תהיו שם ולא רוצים להיות שם. את זה לא אומר איש מפלגת העבודה, את זה אומר ראש עיריית ירושלים אהוד אולמרט, מהליכוד. לכן, מי שעושה את המעשים שאתה מצביע עליהם גורם לחלוקתה של ירושלים. מי שרוצה להתנכל לתושבים הערבים במזרח-ירושלים, הוא מביא בסופו של דבר לחלוקתה, להנצחת חלוקתה.

חנן פורת (מפד"ל):

מי מדבר על התנכלות?

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פורת, אני מנוע מלדבר בנושאים האלה, כי מה שאני לא אומר, בסופו של דבר, על החלטותי בנושא תכנון ובנייה, כנראה יהיה בג"ץ מצד זה ומצד אחר. אז אני מנוע מלבוא ולומר. אבל הדברים שנעשו בזמנם על-ידי אנשים שמייצגים את המחנה שלך, הביאו להתערערות מעמדנו בירושלים – אי-כיבוד הזכויות, לא הפוליטיות אלא הזכויות של הערבים לגור בירושלים המאוחדת תחת שלטון ישראל. אתה יודע בדיוק למה אני מתכוון. הדוגמה של ראס-אל-עמוד היא הדוגמה היוצאת מן הכלל בעניין הזה.

לקחו שתי תוכניות, אחת של בניית שכונה ערבית, כשכולנו יודעים את מצוקת הדיור של התושבים הערבים במזרח-ירושלים, והפכו אותה בת-ערובה לבנייתה של שכונה יהודית, שכונת יהודית, של 120 יחידות דיור, על-ידי תוכניות הבנייה. אמרו: אם לא ייבנו 120 דירות ליהודים בראס-אל-עמוד, לא ייבנו גם 1,500.

חנן פורת (מפד"ל):

שר הפנים ח' רמון:

אני לא אמרתי את הדברים האלה. אמרתי שאני מתנגד. אלה שתי תוכניות שונות, ומי שחיבר אותן עשה מעשה פוליטי שלא ייעשה. לא אני עושה את המעשה הפוליטי, מי שבא ועירב בין שתי התוכניות בכוונה תחילה, אני יכול להוכיח את זה – – –

חנן פורת (מפד"ל):

למה לא תאשרו את שתי התוכניות?

שר הפנים ח' רמון:

חכה, תיכף אגיד לך מה עושים.

ההחלטה הזאת התקבלה ב-20 בפברואר 1994. זו לא החלטה מקדמת דנה, החיבור בין ראס-אל-עמוד הערבית לראס-אל-עמוד היהודית. כי ידעו שאולי קצב ההתפתחות, ולא אני החלטתי, של היישוב או השכונה הערבית יהיה יותר מהיר מהשכונה היהודית. אמרו: נחבר את זה ביחד, תוך כדי הפקעת אדמות, תוך כדי מעשים בעייתיים מאוד של איחוד וחלוקה, שאי-אפשר לעשות אותם. אני לא אכנס לכל הדברים הללו.

מה אמרתי? המעשה הפוליטי שלכם, שהוא לא איחודה של ירושלים אלא חלוקתה, יש אזרחים מסוג א' ומסוג ב' בירושלים, לא יקום ולא יהיה. מבחינה מקצועית תהיה תוכנית אחת של ראס-אל-עמוד, והתוכנית השנייה, שאינן קשורות זו לזו, אין שם שום קשר תכנוני, הקשר הזה היה קשר פוליטי. נתתי הוראה, ששתי התוכניות יתקדמו על-פי החלטות ועדות הבנייה, בלי שום התערבות של הדרג הפוליטי. בסוף הדרך, כמו כל תוכנית בירושלים, בגלל הרגישות, היא תבוא לאישור השר. כשהיא תבוא לאישור השר, השר יראה וישקול. מהנקודה הזאת אני מנוע מלדבר.

חנן פורת (מפד"ל):

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פורת, עניתי לך מה עשיתם ומה אתם עושים כל יום כדי להפריד את ירושלים. ראינו במעשים. אני אומר לך, חבר הכנסת פלד, הממשלה הזאת השקיעה בירושלים יותר מכל הממשלות שאתה מזדהה אתן.

משה פלד (צומת):

איפה?

שר הפנים ח' רמון:

בכל העיר, בכל מקום ומקום בירושלים. אני מציע לך, תיסע לטייל בירושלים, חבר הכנסת אולמרט יראה לך את כל ההשקעות האלה, אחת לאחת.

משה פלד (צומת):

כל הבנייה התחילה בימי אריק שרון. לא התחלתם שום דבר חדש.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מסופק מאוד אם בהר-חומה יבנו.

שר הפנים ח' רמון:

הנה, עוד אחד מילקוט הכזבים.

חנן פורת (מפד"ל):

אדרבה, תיבחנו.

שר הפנים ח' רמון:

לא צריך. הודעתי חד-משמעית שאין בעיה בהר-חומה. יש עכשיו שלב של התנגדויות. לא יעזור לכם, העובדות טופחות על פניכם, על השקר שלכם יום יום, שעה שעה. אתם חוזרים על השקר וחוזרים.

אני רוצה לומר לכם, שלשקר בעניין ירושלים אין רגליים, לא לב וגם לא שכל. כי מה אתם עושים כתעלול בחירות? אתם אומרים, שלמעשה כל מי שמצביע, בסופו של דבר, עבור מפלגת העבודה, עבור שמעון פרס, הוא בעד חלוקת ירושלים. כי אם אתם מאמינים בשקר הנורא הזה, שפרס יחלק את ירושלים, ולמרות זאת, גם בחלומות הכי ורודים שלכם, כשהכול יתהפך וחצי מהעם יהיה פרס ושמאלה, אז חצי העם הזה הוא בעד חלוקת ירושלים? זה מה שאתם אומרים בנושא שיש בו קונסנסוס לאומי, שכנראה הוא מפריע לכם ואתם מרסקים אותו כתעלול בחירות.

אבל אני לא מתפלא עליכם, יש לזה תקדים. כשרצינו לבנות בירושלים בשני מקומות אסטרטגיים חיוניים, שתי שכונות יהודיות, מי שכח את ירושלים? למען תאוות שלטון בלתי מרוסנת חברתם למפלגות מד"ע וחד"ש, שאת עמדתן שמעתם כאן, העיקר להפיל את הממשלה באי-אמון, וכתוצאה מכך לא ביצעה הממשלה הזאת את תוכניתה להקים שתי שכונות לרצף יהודי על-יד רמות בירושלים.

מי עשה את זה? – חבר הכנסת ביבי נתניהו. ירושלים מעניינת אותו? אני מודיע לכם, שאת הנזק הכי גדול – – –

משה פלד (צומת):

זו היתה מניפולציה של פרס.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד.

שר הפנים ח' רמון:

את הנזק הכי גדול בקדנציה הזאת – – –

משה פלד (צומת):

זו היתה מניפולציה של פרס, של פרס – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת פלד.

שר הפנים ח' רמון:

את הנזק הכי גדול לירושלים בקדנציה הזאת, במעשה ולא בדיבור, עשה יושב-ראש האופוזיציה חבר הכנסת נתניהו. רק בשביל כך הוא ראוי עוד לארבע שנות אופוזיציה.

משה פלד (צומת):

זו היתה מניפולציה של פרס. מניפולציה של פרס.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת פלד.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, בתוכנית רדיו אתמול היתה לראש עיריית ירושלים, שנמנה עם מפלגתו של חבר הכנסת נתניהו ותומך כידוע בחבר הכנסת נתניהו לראשות הממשלה, גרסה שונה בעניין. הוא אמר, שחבר הכנסת נתניהו גרם נזק גדול לירושלים. הוא אמר את הדברים האלה בתוכנית רדיו. אני לא מצטט את דבריו מלה במלה, אבל אני מציע לך לשמוע זאת. תאמין לפחות לראש עיריית ירושלים.

ירושלים זה גימיק, זה אמצעי מבחינתו של חבר הכנסת נתניהו. אני בא ואומר לכם: מה אתם עושים? גם לא מאמינים לכם. באתם ופרסמתם, ואני מאמין שמה שפרסמתם זה נכון, כי 65% מהציבור מאמינים שפרס יחלק את ירושלים.

משה פלד (צומת):

נכון.

שר הפנים ח' רמון:

זה סקר "גאלופ" מה-7 בפברואר. והנה אותו מכון פרסם ב"מעריב" של אתמול, אחרי המתקפה ואחרי כל מה שאמרתם, אחרי כל השקרים, כי רק 43% מאמינים לליכוד בעניין הזה. גם זה סקר של אותו מכון, "גאלופ" – – –

משה פלד (צומת):

ראית אתמול בטלוויזיה – – – 65% מול 35%. מה אתה רוצה? זה היה בטלוויזיה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת פלד.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אני רק מצטט אתכם, אני מצטט מהמודעות שלכם. הכול שלכם, כתבתם ש-65% מהציבור מאמינים, על-פי סקר של מכון "גאלופ". אותו מכון "גאלופ", שבוע לאחר המתקפה שלכם מצא, שזה ירד ל-43%. נראה שהציבור הרבה יותר אינטליגנטי מכפי שאתם ומאמינים.

אנחנו נרצה לבוא ולומר לכם – – –

חנן פורת (מפד"ל):

שורה תחתונה: תאשרו את תוכניות הבנייה במזרח-ירושלים?

שר הפנים ח' רמון:

סליחה, אנחנו אישרנו ומאשרים יותר – – –

חנן פורת (מפד"ל):

– – –

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פורת, מכיוון שאני במעמד סטוטורי בעניין הזה, אני לא אשיב לך. אני צריך לבחון כל תוכנית ותוכנית, ואני אומר מה אני עושה ומה אני לא עושה, ואני יודע מה אתם רוצים לעשות בעניין הזה. אני חוזר ומצטט את מה שאומר ראש עיריית ירושלים: המבחן שלנו הוא איך אנחנו מתייחסים לערביי מזרח-ירושלים. זה המבחן האמיתי שלנו, ונתתי לכם דוגמאות על המעשים.

חבר הכנסת פלד, אתה ציטטת את בן-גוריון מ-1937. אפילו בן-גוריון לא נשאר נאמן לדברים הללו ב-1947. אם אתה לא יודע, אני אזכיר לך מי הכריז על מדינה מאוד מחולקת. אגיד לך, שמעל הדוכן הזה, בבניין אחר של הכנסת, הוא בא ואמר את האמת הקשה שאתה אינך מבין אותה, שאתה אינך רוצה אותה: שצריך לבחור, עם כאב לב ובקושי רב, בין מדינה יהודית ובין ארץ-ישראל השלמה. אלה היו דבריו של בן-גוריון ב-1950, בנאום שנשא בכנסת. אני מציע לך לקרוא אותם. מה לעשות, חבר הכנסת פלד – – –

משה פלד (צומת):

זה היה ויתור זמני.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, יש לי הצעה בשבילך.

משה פלד (צומת):

זה היה ויתור זמני, ויתור זמני.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, חבר הכנסת פלד.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, ואם אני אביא לך את הנאום הזה אתה תשנה את עמדותיך?

משה פלד (צומת):

לא. אני מכיר את הנאום הזה. זה היה ויתור זמני.

שר הפנים ח' רמון:

לא תשנה, אז מה זה משנה?

משה פלד (צומת):

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אני מציע שלא תהיה פרשן. אני מדבר על -- --

חנן פורת (מפד"ל):

ב-1947 -- --

שר הפנים ח' רמון:

אני מדבר על מעשיו של בן-גוריון. והאמת פשוטה, ואתם מתחמקים ממנה. אין לכם תשובה ואין לכם תוכנית, ומה שאמרת פה זה באמת דבר מאוד מצחיק כתוכנית מדינית. לפי התוכנית המדינית שלך,

אנחנו צריכים מהר מאוד להפר את הסכם השלום עם חוסיין, כי הוא עשה אתנו שלום בלי לבוא לירושלים. אז גם השלום הזה – אני מבין – פסול בעיניך.

משה פלד (צומת):

אני הצבעתי בעדו.

שר הפנים ח' רמון:

יכול להיות.

משה פלד (צומת):

אני הצבעתי בעדו.

שר הפנים ח' רמון:

אז אתה רואה שאפילו אתה, חבר הכנסת פלד, יכול להצביע על שלום עם מדינה ערבית בלי שהראש שלה בא לירושלים. רק הרגע אמרת שהתוכנית המדינית שלכם היא להציע לכל אחד לבוא לירושלים, וזה יהיה המבחן המדיני. אם הוא בא, הוא רוצה שלום; אם הוא לא בא, הוא לא רוצה שלום.

משה פלד (צומת):

לא אמרתי שזה תנאי. אתה רוצה שאצטט לך?

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אני מבין את המצוקה שלך.

משה פלד (צומת):

הלוואי שההסכם עם ירדן יהיה מודל להסכם עם סוריה ועם ערפאת. הלוואי.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת פלד, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה. די.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אחת הבעיות שלנו היא, שמדינות ערב דורשות מאתנו את התקדים שהמפלגה שאתה חבר בה היום עשתה במצרים.

משה פלד (צומת):

הן דורשות בדיוק מה שאתם רוצים לתת להן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד. חבר הכנסת פלד, זה לא ויכוח בינך לבין השר. די.

שר הפנים ח' רמון:

אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת פלד, אל תתרגז. מן הראוי שתגידו את האמת לעם, ולא תטשטשו. יש שתי אופציות אמיתיות, באמת אמיתיות, והן לא קשורות לביטחון, הן לא קשורות לשום דבר. הן קשורות לדבר אחד, שאתם באים ואומרים – – –

חנן פורת (מפד"ל):

הן קשורות לירושלים – – –

שר הפנים ח' רמון:

הן לא קשורות לירושלים.

אני מציע שתגידו את זה באומץ לציבור – – –

משה פלד (צומת):

לכם אין אומץ להגיד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד.

שר הפנים ח' רמון:

גברתי היושבת-ראש, אני מאוד מבקש שתגני עלי.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מגינה עליך בחירוף נפש.

שר הפנים ח' רמון:

אני מאוד מבקש ממך, חבר הכנסת פלד, שתקשיב. אני מציע שתבואו ותגידו, שהתוכנית המדינית האמיתית שלכם היא סיפוח כל השטח למדינת ישראל – –

משה פלד (צומת):

נכון.

שר הפנים ח' רמון:

– – עם 2 מיליוני פלשתינים – –

משה פלד (צומת):

כן.

שר הפנים ח' רמון:

— — — 2-ול מיליוני הפלשתינים או לא לתת זכויות פוליטיות — — —

משה פלד (צומת):

אוטונומיה מוניציפלית.

שר הפנים ח' רמון:

סליחה, אני אגיד מה זו אוטונומיה מוניציפלית. או לתת להם — — —

גברתי היושבת-ראש, יש לי חצי שעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

רבע שעה.

שר הפנים ח' רמון:

לא. אני ביררתי, ועל כל עשר דקות יש לי — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עובדים לפי תקנון. אנחנו נבדוק את זה.

שר הפנים ח' רמון:

אני דיברתי עם המזכיר — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כל אחד היה בנפרד, היו לרשותך 30 דקות. אבל כיוון שצירפנו – – –

שר הפנים ח' רמון:

אני דיברתי על כך עם המזכיר יעקבסון.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו נבדוק את זה מייד.

שר הפנים ח' רמון:

לספח את 2 מיליוני הפלשתינים ולהפוך אותנו למדינה לא יהודית ולא דמוקרטית – זו התוכנית שלכם. זה כולל את עזה, כולל את הקסבה בשכם, ולשלוח את הצבא שלנו להישאר שם ולהמשיך את שפיכות הדמים ואת האלימות עד קץ כל הימים. זוהי התוכנית המדינית שלכם. אז תאמרו זאת, שזה מה שיקרה כאשר תגיעו לשלטון. תאמרו שבתוך זמן קצר נחזור לעזה, נחזור לקסבה בשכם ונחזור לימי האינתיפאדה הנוראיים, ונחזור לאין תקווה ביחסים בינינו לבין הערבים, כאשר הכול מבוסס על כך שאנחנו צריכים לשלוט בכל השטח. זה הדבר החשוב, בלי שום קשר לדבר אחר, לשלוט באופן מוחלט.

הבלוף שאתם מספרים לנו על האוטונומיה הוא בלוף אמיתי. אין בעולם אוטונומיה שתושביה אינם מצביעים לשלטון המרכזי. אין דבר כזה. סליחה, היה דבר כזה בדרום-אפריקה. שם היה מצב כזה, שהציעו לשחורים לגור בסואטו ולעבוד ביוהנסבורג ולהצביע באיזה בנטוסטן שהם לא יודעים ולא מכירים. ואפילו שם זה לא הצליח. וזה הדבר שאותו אתה מציע, ש-2 מיליוני אנשים יהיו נטולי זכויות פוליטיות באופן מוחלט. ואתה מאמין שזה יחזיק מעמד? זה יחזיק מים, כי אין אוטונומיה מוניציפלית, כי יש להם היום אוטונומיה מוניציפלית, אם אינך יודע, על כל השטח. כל 2 מיליוני הפלשתינים קיבלו את כל האוטונומיה המינהלית שאתם כאילו מציעים. אז נגמר העניין.

תגידו באומץ, כשאתם באים לשלטון, שיש להפסיק את התהליך המדיני ולגמור אותו. המשמעות היא שבירת תהליך השלום וחזרתנו לעזה ולקסבה בשכם. לא ירושלים היא על סדר-היום, אלא שבירת התהליך המדיני וחזרתנו לעזה ולשכם, הקמת בוסניה כאן, וכל מה שהושג בארבע השנים הללו ירד לטמיון. זה – – –

משה פלד (צומת):

מה התוכנית שלך?

שר הפנים ח' רמון:

עכשיו אני אגיד לך מה התוכנית שלנו. קודם כול, זו התוכנית שלכם, אז תגידו את זה בלי להסתיר, בלי להתחבא, באומץ, שלא ירושלים עומדת בראש דאגתכם, אלא החזרה לג'באליה, לעזה ולקסבה בשכם. אז תאמרו את זה, ביושר.

מה התוכנית שלנו? היא שונה, והיא אומרת: אנחנו לא רוצים לספח 2 מיליוני פלשתינים למדינת ישראל. 2 מיליוני פלשתינים במדינת ישראל משמעותם קץ המדינה היהודית, קץ החזון הציוני. ואז אנחנו אומרים, בדיוק כמו בן-גוריון בשעתו, כאשר הוא עמד בפני הדילמה האמיתית הזאת, והוא אמר: אנחנו מעדיפים מדינה יהודית על ארץ-ישראל השלמה. זה בדיוק. ואז אנחנו באים ואומרים, שאנחנו לא רוצים את הקסבה בשכם – לא כי אין לנו זכויות היסטוריות, אלא כי המחיר קשה מדי. ואם נדבר על חברון, שהמחיר – – –

משה פלד (צומת):

מה יש שם?

שר הפנים ח' רמון:

אני אגיד לך מה יש שם. המחיר של ישיבה בחברון משמעותו סיפוח 140,000 חברונים למדינת ישראל, ואנחנו לא רוצים. זה המחיר.

משה פלד (צומת):

מה יהיה שם?

שר הפנים ח' רמון:

סבלנות.

חנן פורת (מפד"ל):

איך ירבעו את המעגל בנושא ירושלים העומדת למשא-ומתן – – –

שר הפנים ח' רמון:

סבלנות. קודם כול אגיד לך מה אנחנו רוצים. אנחנו לא נשלוט ברוב השטח, כי על השטח הזה יושבים 2 מיליוני פלשתינים, ונגיע לשלום ולביטחון.

משה פלד (צומת):

הם לא יושבים על כל השטח.

שר הפנים ח' רמון:

אבל מה זה משנה לך איפה הם יושבים? אתה רוצה את כל השטח בין שיושבים בין שלא.

משה פלד (צומת):

אני נותן להם אוטונומיה – – –

שר הפנים ח' רמון:

אין אוטונומיה, נגמר, למה אתה משקר? אתה יודע, אין אוטונומיה בלי לתת להם זכות הצבעה. אם אתה רוצה שבכנסת הזאת ובמושבים האלה ישבו 40 חברי כנסת פלשתינים, אז תדבוק בתוכנית שלך. העיקר שעזה תהיה חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. זה מה שאתם אומרים. איך אמר חבר הכנסת – – –

משה פלד (צומת):

בשום פנים ואופן. זאת לא התוכנית שלנו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

זאת התוכנית הסודית שלכם.

שר הפנים ח' רמון:

זאת התוכנית שלכם, אין אחרת.

חנן פורת (מפד"ל):

אתם רוצים לרבע את המעגל בנושא ירושלים.

שר הפנים ח' רמון:

לכן אנחנו נפריד בין שתי האוכלוסיות כמו שאנחנו עושים, ותהיה מדינת ישראל עם רוב יהודי יציב. כפי שהשגנו ביטחון – אני אספר לך סיפור על עזה, שתדע אותו – – –

משה פלד (צומת):

מה יהיה לצדה?

שר הפנים ח' רמון:

לצדה תהיה ישות קונפדרטיבית ירדנית-פלשתינית. זה מה שאנחנו מציעים.

משה פלד (צומת):

למה לא תגיד ישר מדינה פלשתינית? תהיה אמיץ ותגיד מדינה פלשתינית.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, אתה מפריע כל הזמן.

שלמה בוחבוט (העבודה):

זאת התוכנית שלכם.

שר הפנים ח' רמון:

אני אומר בדיוק מה יקרה, כי אנחנו לא רוצים לשלוט ב-2 מיליוני פלשתינים, וזו הדרך היחידה לא לשלוט. דרך אחרת היא חורבנה של מדינת ישראל מבחינת החזון הציוני. את הדבר הזה הבין בן-גוריון, מה שאתה לא מבין. את זה אנחנו עושים. אני מייד מסיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני רוצה להפנות את תשומת לב אדוני להחלטת ועדת הכנסת מיום 5 בינואר 1993. נאמר בהחלטה הזאת: הציע חבר הממשלה המדבר בשמה שהנושא יידון בכנסת או שיידון בוועדה של הכנסת, או שלא ייכלל בסדר-היום של הכנסת, ינמק הצעתו בזמן שלא יעלה על 10 דקות. היו שתי הצעות לסדר-היום באותו נושא, ינמק השר הצעתו בזמן שלא יעלה על 15 דקות. היו שלוש הצעות, כאמור, או יותר, ינמק השר את הצעתו בזמן שלא יעלה על 20 דקות.

שר הפנים ח' רמון:

20 דקות. הטעו אותי. גם ככה הייתי בסדר. ודאי שההפרעות של חבר הכנסת פלד מזכות אותי עוד בדקה או שתיים. אני מסיים.

אורי אור (העבודה):

שר הפנים, בשבילי או בשבילך.

שר הפנים ח' רמון:

בשבילך. אני לא ידעתי שזה בשבילך, עכשיו אני יודע.

חבר הכנסת פלד, כך אנחנו נלך, רק שתדע, בדרך הזאת, בעזה. היום בגוש-קטיף יש פחות ניסיונות פיגוע. מצב הביטחון בגוש-קטיף, כשאנחנו לא בעזה, טוב מכפי שהיה כשאנחנו היינו בעזה. אלה הן העובדות. הן סופקו על-ידי שלטונות הביטחון. כל התזות שלכם אינן עומדות במבחן.

תבואו ביושר ותגידו שאתם רוצים 2 מיליוני פלשתינים כחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, בלי פטפוטים על אוטונומיה, להחזיק אותם בלי זכויות פוליטיות או עם זכויות פוליטיות, אבל תגידו את זה. מה שאתם רוצים זה כל החלקים מעזה ומהקסבה בשכם שיהיו חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. זה מה שאתם רוצים. אל תטשטשו את הדברים. אנחנו לא רוצים בכך, לא כי אין לנו זכויות פוליטיות, לא כי אין לנו זכויות היסטוריות, אלא מכיוון שאנחנו במודע, על-פי חובתנו הציונית והיהודית, רוצים להגיע לכך.

חנן פורת (מפד"ל):

לא שמענו אם אתה מתכוון להגיע לפתרון במזרח-ירושלים.

שר הפנים ח' רמון:

אמרתי לך על ירושלים. אתה רוצה שאני אחזור עוד הפעם?

חנן פורת (מפד"ל):

— — — הערבים אומרים שעל דבר זה עומד כל ההסכם. אומר זאת ערפאת מאה פעמים — — —

שר הפנים ח' רמון:

אני אסיים בעניין ירושלים. חבר הכנסת חנן פורת, אני אספר פה סיפור שהוא קצת בעייתי מבחינתי, אבל אני אספר. כאשר התנהל המשא-ומתן באוסלו הייתי שר הבריאות והשר המקשר עם הכנסת. מדי שבוע הייתי עולה ועונה בנושא ירושלים. הייתי בא ואומר לכם: יש תנאי להסכם עם הפלשתינים, שירושלים לא תהא חלק מהסדר הביניים. בספסלים האלה אמרו: אם תעמדו על כך, לא יהיה הסכם. אמרנו: אם זה יהיה התנאי של הפלשתינים, לא יהיה הסכם. ובאוסלו באו הפלשתינים ואמרו: אנחנו רוצים את ירושלים כחלק מהאוטונומיה. אמרנו להם: תשכחו מזה, לא יהיה הסדר. אנחנו לא בדיבורים, אלא תוך כדי משא-ומתן, שעמדנו מול הפלשתינים, גם השגנו הסכם וגם שמרנו על ירושלים.

חנן פורת (מפד"ל):

קבעתם שזה יהיה בהסכם הקבע.

שר הפנים ח' רמון:

סליחה, לא קבענו, חבר הכנסת פורת, אנא ממך. לא קבענו דבר. מה שבאנו ואמרנו — תרגום אמיתי של מה שהיה בימי קמפ-דיוויד — לכל צד יש הזכות להעלות כל נושא שבעולם. כמו שהיה באוסלו. בנושא ירושלים העלו את ירושלים. אמרנו להם: תשכחו מזה. אני באתי הנה, ולעגתם לי: לא יהיה הסכם אם לא תסכימו שירושלים תהיה חלק מהעניין. אני ידעתי שמתנהלים באותה עת דיונים על ירושלים ודיברו על ירושלים. אני עצמי הייתי אז בקשר עם אש"ף, ואמרתי להם: אם לא תבינו שאין מה לדבר בנושא ירושלים, לא יהיה הסדר ביניים. ומי התקפל?

משה פלד (צומת):

— — —

שר הפנים ח' רמון:

מי התקפל? מי שהתקפל היו הפלשתינים.

חנן פורת (מפד"ל):

דחיתם את הסכם הקבע.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת חנן פורת, מה לעשות שאנחנו, בניגוד לליכוד, עמדנו במבחן האמיתי בנושא ירושלים בהסכם. ביבי נתניהו לא עמד במבחן ירושלים אפילו בכנסת כאן — — —

משה פלד (צומת):

איש לא מאמין לכם.

שר הפנים ח' רמון:

ולכן יהיה משא-ומתן.

חנן פורת (מפד"ל):

בהסכם אוסלו נקבע — — —

שר הפנים ח' רמון:

ודאי. אני עונה לך. בבקשה. אמרנו: כפי שהיה בהסדר הביניים, עמדתנו בהסדר הקבע ברורה – ירושלים תישאר מאוחדת בריבונות ישראל. כל המסע שאתם תעשו בעולם לא יעזור לכם במאום. זאת עמדתנו.

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

שר הפנים ח' רמון:

ודאי. חבר הכנסת חנן פורת, הרי אתה לא מקשיב. אנחנו עמדנו במבחן. הפלשתינים אמרו: אין הסכם. אין הסכם אם ירושלים לא בהסדר האוטונומיה. אמרנו להם: לא, יהיה הסדר. לא בדיבורים, איך אמרת, במעשים. עמדנו מול הפלשתינים. היה לנו הסכם ביד. אמרו: תנו לנו קצת מירושלים. אמרנו: כלום. ירושלים לא באוטונומיה. אמרנו לכם. עמדנו במבחן הזה. לא במבחן מולכם, במבחן מול הפלשתינים. לא בדיבורים.

כאשר היה איזה סיכוי להרוויח איזה רווח קטן יושב-ראש האופוזיציה התקפל וויתר על ירושלים.

לכן אנחנו אמינים הרבה יותר בנושא הזה, כי עמדנו במבחן ונעמוד בו גם בעתיד.

משה פלד (צומת):

איזה אמינים? העם לא מאמין לכם. עכשיו, תוך כדי הישיבה, קיבלתי פתק — — —

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אני מציע לך לא לדבר בשם — — —

משה פלד (צומת):

קיבלתי פתק — — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, אתה מדבר ללא רשותי, אתה כבר סיימת – – –

משה פלד (צומת):

העם לא מאמין לכם.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אני מציע לך לא לדבר – – –

משה פלד (צומת):

העם לא מאמין לכם.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה.

שר הפנים ח' רמון:

חבר הכנסת פלד, אני לא מציע לך לדבר בשם העם, בעיקר כשיש בחירות בעוד שלושה חודשים. לא יהיה לך נעים כשיתברר שהעם מאמין לנו ולא מאמין לכם ולכל הבדותות שלכם. תיזהר. תגיד שאתה מקווה, בזהירות, שאתה מצפה, תגיד רק את זה.

משה פלד (צומת):

אני אמרתי מה היה כתוב בפתק הזה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת פלד, אני מבקשת ממך להפסיק את ההשתוללות הזאת. אני מבקשת לא לעזור לי.

שר הפנים ח' רמון:

גברתי היושבת-ראש, אני מציע ששלוש ההצעות האלה יעברו לוועדת הפנים, לאיזו ועדה שאתם רוצים, כדי שלמשלה תהיה הזדמנות נוספת להפריך את ילקוט הכזבים החדש שנכתב על-ידי חברי האופוזיציה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לכבוד השר רמון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על כל אחת מההצעות בנפרד. מכיוון שחברת הכנסת גוז'נסקי איננה, אנחנו לא מצביעים על הצעתה. אנחנו עוברים להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת משה פלד. חבר הכנסת פלד, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדת הפנים?

משה פלד (צומת):

כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כן, אנחנו נצביע בעד או נגד העברת הנושא לוועדת הפנים. נא להצביע.

הצבעה מס' 27

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת מ' פלד לוועדת הפנים

ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת. נא להצביע בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת הפנים.

הצבעה מס' 28

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – 1

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' פורת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

לפני שנעבור להצעה לסדר-היום הבאה, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 29), התשנ"ו–1996 – הצעת חוק זו היא מיזוג של שתי הצעות חוק מטעם הממשלה והצעת חוק פרטית של חבר הכנסת דוד צוקר, שנדונו בכנסת בקריאה ראשונה והוחזרו מוועדת החוץ והביטחון; וכן הצעת חוק הבחירות לכנסת (תיקון מס' 30), התשנ"ו–1996, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעה לסדר-היום

חקירות נגד ראשי רשויות מקומיות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 7960, בנושא: חקירות נגד ראשי רשויות מקומיות – של חבר הכנסת שלמה בוחבוט. בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מצטער מאוד על שהשר הנוגע בדבר, השר דוד ליבאי, לא נמצא כאן. האמת היא, שמדי יום אנחנו שומעים בכנסת רק דבר אחד – הנושא המדיני. מה שקורה במדינת ישראל אולי לא מעניין הרבה מאוד חברי כנסת, וכל הזמן עוסקים בנושאים פופוליסטיים, כדוגמת ההצעה בעניין ירושלים. חבל מאוד שחברי הכנסת, דווקא מהימין, מנסים לשנות את דעת הקהל בארץ, שצריך להפריד ולפלג את ירושלים, כאשר כל העם מאוחד בדעה, שירושלים היא אחת ולא ניתן לשום גורם, גם לא במצע של מפלגת העבודה, שתהיה הפרדה או חלוקה.

ולעצם העניין. אני מצטער, גברתי היושבת-ראש, על שהנושא הזה מועלה באיחור של שנתיים. ניסיתי להעלות אותו בדרך של חקיקה, אך לצערי הרב הטיפול הנושא נמשך, והחלטתי להעלות אותו לפני תום הקדנציה הזאת.

גברתי היושבת-ראש, ברצוני להביא בפניכם היום נושא חמור ורציני שחברי ואני ראשי הערים מתריעים עליו כמה שנים. בוודאי שמתם לב, כמו כל שאר אזרחי מדינת ישראל, שאין שבוע שבו אנחנו לא קוראים ולא שומעים בכלי התקשורת שראש עיר זה או אחר נחקר במשטרה.

אני שואל: כמה פעמים וכמה אנשים הועמדו לדין ב-20 השנה האחרונות? האם ראשי הערים הועמדו לדין? וכשכאן בכנסת אנחנו מדברים על הנושא הזה, כולם אומרים: הס, אסור לדבר. מדוע אסור לדבר? האם חשוב שמעמדו של חבר הכנסת יהיה איתן? אם אנחנו עושים סקרים בעם, מה הם אומרים? חברי הכנסת מושחתים. האם חברי הכנסת גונבים, שודדים? האם בוועדת הכספים אפשר לקחת כסף? אבל חברי הכנסת מושחתים, ראשי הערים מושחתים, ושום גורם אינו מוכן להרים את הכפפה ולומר: בואו נשאל שאלות.

מדוע אנחנו נותנים לכל מיני אינטרסנטים מקומיים להגיש תלונה? ובדרך כלל התלונות האלה הן תלונות כזב. מדוע משטרת ישראל ופרקליטות המדינה אינן מוכנות לבדוק כשאדם זה או אחר מגיש תלונה? כי לא מספיק לומר: שמעתי, ואמרו לי, אלא שתהיינה הוכחות.

חברי הכנסת, מדובר כאן בראשי ערים. לפני חודשים מספר שמענו בשעות הבוקר שראש עיריית אופקים נעצר. האם הוא נעצר לחודש ימים? הוא נעצר לשעתיים ושחרר. כיצד אותו ראש עיר יכול לבוא לפני הציבור שלו, בפני בית-הספר, ולהמשיך לנהל את העיר?

גברתי היושבת-ראש, מה קרה עם ראש עיריית חיפה לשעבר, אריה גוראל? שפכו את דמו, הוא לא נבחר לראשות העיר, ובסופו של דבר הוא יצא זכאי. מה קרה עם ראש עיריית הרצליה? אותו דבר, וכך גם עם ראשי ערים רבים.

גברתי היושבת-ראש, צריך לזכור, שאומנם הממשלה מנהלת את המדינה, אומנם הממשלה מגישה הצעות חוק, אבל מי המערכת הביצועית? המערכת הביצועית היא ראשי ערים. בואו נעשה בדיקה, איך נראתה מדינת ישראל לפני 20 שנה ואיך היא נראית היום. האם כולם מושחתים? האם כל ראשי הערים מושחתים?

מחובתה של הכנסת לחוקק חוקים. אני מצטער על כך שבשנים האחרונות השלטון המקומי פשוט הולך ודועך. השלטון המקומי, שהיה צריך להרים קול ולומר: נכון הדבר, אסור שיהיו מושחתים בערים; אם נתפס ראש עיר במעילה או בשוחד, חייבים מייד לסלק אותו מתפקידו. אבל לא יעלה על הדעת, שהמשטרה פותחת בחקירה, והיא מגיעה למסקנה שאין עניין לציבור, התיק מגיע לפרקליטות המדינה, והוא נשאר חודשים ולפעמים שנים. מדוע נשאר? מה קורה עם משפחתו של אותו ראש עיר, ראש העיר הזה שהוא הנבחר היחיד? בעצם חברי הכנסת אינם נבחרים בבחירה ישירה. ראש העיר נבחר בבחירה ישירה. אבל מספיק שחבר כנסת מהאופוזיציה מגיש תלונה, למחרת מופיעה כתבה גדולה בעיתונות, והוא כבר עשה את שלו, הוא לא צריך יותר מזה, לא צריך להעמיד לדין את ראש העיר. מספיק שזה פורסם, מספיק שהוא כבר לכלך את פניו.

גברתי היושבת-ראש, אני לא נמנה עם אלה שאומרים מה הציבור יאמר. אני בעד שהציבור יבין – כפי שאותו אזרח קטן, כשרוצים להגיש תביעה משפטית נגדו שומרים על כבודו, כך צריך לשמור על כבודו של ראש העיר.

הצעתי לשר המשפטים להקים ועדה מיוחדת שבראשה יעמוד שופט בדימוס של בית-המשפט העליון, עם היועץ המשפטי לממשלה והיועץ המשפטי למשרד הפנים, ולשים קץ להפקרות ולתופעה שתפגע בעתיד ובדמוקרטיה הישראלית. בסך הכול, אם הוגשה תלונה, צריך לבדוק אם התלונה הזאת אכן אמיתית או שמא היא תלונת שווא.

כיצד חוקרים? כמו שהחליטו בעבר ששטר לא חוקר שוטר, לא יכול להיות שהמחלקה לחקירת הונאות במשטרה תבדוק כל דבר. ראש עיריית ירושלים, למשל, מגלגל מיליארדי שקלים – הגזבר הוא שחותם על כל השיקים, ובסך הכול ראש העיר מאשר, הוא לא יכול לבדוק כל קבלה. ופתאום מתברר שהיתה חריגה מהנהל. מי צריך לחקור את זה, המחלקה לחקירת הונאות? שלמחרת בבוקר יודיעו: ראש עירייה זה וזה נחקר מסיבה זו או אחרת?

כתבתי על כך רבות, ואני חושב שהנושא הזה חייב לקבל אחת ולתמיד תשומת לב. אני רואה לפעמים ראשי ערים שנחקרו שנים רבות, ובסופו של דבר הציבור שלהם עוד הפעם הצביע עבורם, כי הוא מאמין ביושרם. אבל מה אנחנו, חברי הכנסת, עושים?

לכן, גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להעביר את ההצעה שלי לדיון בוועדת הפנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה יכול לבקש דיון במליאה, חבר הכנסת בוחבוט. לפי התקנון, כחבר כנסת שמציע את ההצעה אתה רשאי לבקש דיון במליאה בלבד. חבר כנסת אחר יש לו זכות לבקש להעביר לוועדה. אם יהיה כזה, אנחנו נעשה זאת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היות שאין כאן שר נוכח, אני מבקש שאחד מחברי הכנסת יציע להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר א' סלמוביץ:

בסדר, אין כאן שר ששייב.

שלמה בוחבוט (העבודה):

צריך לחזק את מעמדו של חבר כנסת, צריך לחזק את מעמדו של ראש עיר. ראש עיר שסרח, אין מקום שיהיה ראש עיר. אבל יש הרבה מאוד ראשי עיר הגונים שנעשה להם עוול. לכן אני קורא לשר המשפטים ולשר המשטרה להקים בהקדם ועדה, כפי שאמרתי, בראשות נשיא בית-משפט העליון, כדי לקבוע כללים. בדרך זו באמת נחזיר את הכבוד שהוא מאוד חשוב לכל אדם שרץ במערכת בחירות. אחרת, גברתי היושבת-ראש, אני לא יודע מי ירצה לרוץ בעתיד לכנסת ולראשות עיר. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת בוחבוט. שר המשפטים איננו. חבר הכנסת גוטמן, אתה רוצה להציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה – בבקשה.

שאול גוטמן (ימין ישראל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להעביר את הנושא לדיון בוועדת הפנים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. חבר הכנסת בוחבוט, אני מבינה שאתה מסכים לכך.

אם כך, נעבור להצבעה, בעד או נגד דיון בנושא בוועדת הפנים. נא להצביע.

הצבעה מס' 29

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 8292 בנושא: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית בעניין נכסי הווקף המוסלמי ופעילות האפוטרופוס על נכסי נפקדים – של חבר הכנסת טלב אלסאנע. הוא איננו, והנושא יורד מסדר-היום.

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 8328 בנושא: רענון מערכת החינוך הערבית במדינה – של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. הוא איננו, הנושא יורד מסדר-היום.

שאלות בעל-פה

היו"ר א' סלמוביץ:

אנו עוברים לשאילתא בעל-פה לסגן שר הביטחון. אני מזמינה את חבר הכנסת שאול גוטמן להציג שאילתא בעל-פה מס' 569 לסגן שר הביטחון, בנושא: גוויות מחבלים מתאבדים. בבקשה.

גוויות מחבלים מתאבדים

שאול גוטמן (ימין ישראל):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, לאחרונה נודע, כי נשקלת האפשרות להחזיר גוויות מחבלים מתאבדים למשפחותיהם.

רצוני לשאול:

1. האם יש כוונה להחזיר גוויות מחבלים מתאבדים למשפחותיהם?

2. האם אי-מסירת הגופות מצמצמת גיוס מתאבדים חדשים?

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה לחבר הכנסת גוטמן. אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת גוטמן, 1. הנושא איננו עומד על הפרק כלל.

2. על-פי הידוע לנו, אי-מסירת גופות או שרידי גופות של מתאבדים למשפחותיהם אין בה, לצערי הרב, כדי להשפיע על יכולת ארגוני הטרור הקיצוניים לגייס מתאבדים חדשים.

בכל מקרה, הנושא לא עומד על הפרק. אם אתה רוצה להיכנס לדיון פילוסופי – אני באמת לא חושב שיש לזה השפעה. אבל מאחר שהנושא לא עומד על הפרק – אם הוא יעמוד על הפרק אני אהיה מוכן גם להיכנס לדיון פילוסופי עד כמה זה משפיע על משפחות המתאבדים או על המתאבדים עצמם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גוטמן, בבקשה.

שאל גוטמן (ימין ישראל):

אדוני סגן השר, כפי שידוע לך, התפרסם בעיתונות מסמך של יועץ ראש הממשלה ללוחמה בטרור, ובמסמך הזה נקבע באופן חד-משמעי, שיש השפעה קריטית על הנושא הזה באסלאם. יש חשיבות גדולה, כך אומר המסמך, שלא להחזיר גוויות מחבלים למשפחותיהם, מכיוון שזה כן מסייע למניעת גיוס מתאבדים חדשים, בלי להיכנס עכשיו לכל הפילוסופיה האסלאמית.

אני מאוד מודה לך על כך שלא נשקלת האפשרות להחזרת גוויות מחבלים, ואני באמת מקווה שזה בלון שהופרח ללא יסוד. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

אני חוזר ואומר, שאין שום דיון על הנושא. אין הולכים להחזיר גופות – נכון יותר לומר שרידי גופות – של מחבלים למשפחותיהם. אם יעלה הנושא ואולי תהיה תמורה הולמת – יכול להיות. בינתיים הנושא לא עלה.

שאלות ותשובות

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מודה לסגן שר הביטחון על תשובתו, ואני מזמינה אותו לדווח להשיב על שאלת רגילה.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה לך להטריח אותי?

היו"ר א' סלמוביץ:

תיכף תשמע. יש פה פרוצדורה, ואני עובדת לפי התקנון, חבר הכנסת בא-גד. אתה יודע זאת. אני לא קובעת לעצמי כללים.

סגן שר הביטחון ישיב על שאילתא מס' 5814 של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ.

תחנות דלק לשיקום נכי צה"ל

חברת הכנסת א' סלמוביץ שאלה את שר הביטחון ביום י' בשבט התשנ"ו (31 בינואר 1996):

על-פי המכתב המצורף, הוציאה החברה הכלכלית של כפר-סבא מכרז להצבת תחנות דלק ניידת על קרקע של המינהל. מאז ומתמיד נמסרו תחנות דלק על קרקע של המינהל לנכי צה"ל קשים, על-פי המלצת ועדה מיוחדת של אגף השיקום.

רצוני לשאול:

1. האם ידע משרד הביטחון על המכרז הנ"ל?

2. האם יורה משרדך לבטל את המכרז?

סגן שר הביטחון א' אור: 1. התשובה שלילית.

2. אגף השיקום במשרד הביטחון ביקש ממינהל מקרקעי ישראל לעצור את כל ההליכים להקמת התחנה, כל עוד לא הובטחה מסירתה להפעלה לנכה צה"ל המומלץ על-ידי אגף השיקום.

אני רוצה להוסיף ולומר, שהתשובה היא מאוד מדויקת, אבל הנושא שהעלית מטריד אותי כסגן שר הביטחון מאז נכנסתי לתפקידי, משום שמוסדות מסוימים מתחילים יותר ויותר לשכוח את תפקידם של נכי צה"ל ואת חובתה של המדינה כלפיהם ומתחילים ויכוחים שלא היו בעבר לגבי זכאותם לתחנות דלק.

אנחנו ערים לעניין הזה, מתעקשים עליו. זה נושא שאני אישית מטפל בו היום בכמה מגזרים בהתיישבות, על היכולת לשתף נכי צה"ל בתחנות דלק.

אני חושב ששאלתך בהחלט במקומה, כי בחלקים מסוימים של הציבור יש מעין שכחה ופתאום מתחדש ויכוח על יכולתם של הנכים להשתקם, או, נוסף על כך, על תפקידה של המדינה לסייע להם באמצעות תחנות הדלק.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת להודות לאדוני. אין לי אפשרות לשאול שאלה מן המקום, אבל כבר יש תקדים שבמקרים כאלה היושב-ראש יכול להוסיף הערה.

אני רוצה להודות לאדוני על הטיפול ולהוסיף על דבריו ולומר, שנעשה מעשה חמור מאוד של ניסיון לזרות חול בעיניים. אני חושבת שנעשה פה אפילו ניסיון של הונאה, שבמסווה ניסו להציג את העניין כתחנת דלק ניידת. אני חושבת שזה ניסיון מכוער.

אני בהחלט מחזקת את דברי אדוני, שיש להקפיד על הדברים האלה. אם לאנשים אין מחויבות מוסרית כלפי נכי צה"ל, משרד הביטחון צריך בהחלט לעקוב אחרי הדברים האלה.

אני מאוד מאוד מודה לך על כך שבעקבות השאלתא שלי הבעיה למעשה נפתרה, אם אני מבינה נכון.

סגן שר הביטחון א' אור:

אני רוצה לומר שהבעיה הזאת נפתרה, אבל אני בודק את הנושא. ישבתי עם מנכ"ל "פז" ועם אחרים, וגם עם מינהל מקרקעי ישראל, על כל מערכת תחנות הדלק, הנכים וקרקעות מינהל מקרקעי ישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מאוד מודה לאדוני סגן שר הביטחון.

הצעה לסדר-היום

הפריסה החדשה בחברון

היו"ר א' סלמוביץ:

וכעת אנחנו עוברים לנושא האחרון בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 2248 בנושא: הפריסה
החדשה בחברון – של חבר הכנסת יוסף בא-גד. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, מאחר ששנינו נשארנו לבדנו באולם, בוא נגיע לרגע של
אמת. לפני שבוע – – –

סגן שר הביטחון א' אור:

אני לא צריך אותך לרגע של אמת.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה אכפת לך? אם אני מוכן להיות אתך ברגע של אמת, זה כבוד גם לך.

סגן שר הביטחון א' אור:

– – – כבר משעה 20:00.

יוסף בא-גד (מולדת):

לא אתן לך רשימה היכן מחכים לי כעת, ואתה מוזמן להצטרף אלי הערב. יהיה לך ערב מעניין.

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל, אדוני סגן השר, אני חושבת שהצל"ש האמיתי מגיע לאלה שמתמידים ונשארים בכל זאת
במליאה, למרות הפריימריס.

יוסף בא-גד (מולדת):

ובכן, לפני שבוע שאלתי, אגב, את השאלה הזו על דחיית הפריסה של צה"ל בחברון, וקיבלתי תשובה
מיניה וביה. לכן, נוכח חומרת העניין החלטתי להעלות זאת מחדש.

אבל לפני כן שאלה: היות שהסעיף הקודם בדבר סידורי האבטחה בקבר רחל בוטל – – –

סגן שר הביטחון א' אור:

הוא לא בוטל, הוא נדחה.

יוסף בא-גד (מולדת):

הוא נדחה.

סגן שר הביטחון א' אור:

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

בסדר.

אני רוצה לשאול אותך, ואולי בתשובתך תגיד גם משפט על זה. שלשום היה ערב ראש חודש. היום, כידוע, ב' דראש חודש אדר. בערב ראש חודש יש יום כיפור קטן, ויהודים מקפידים לעלות לקברות אבות, בייחוד בימים קשים כאלה של גזירות. הגעתי למקום, פגשתי את מפקד משמר הגבול והוא אמר לי, שהתכוננו שיגיעו אלפים, ויהודים כמעט שלא הגיעו. מפחדים להגיע לקבר רחל, ואני לא צריך לספר לך שקבר רחל נמצא במרחק קצר מאוד מגילה, זה ירושלים, והיהודים מפחדים, כי הפסיקו לבנות את החומה המגינה. משום מה נכנעו לפלשתינים, הוחלט לקצץ מגובה של 3 מטרים לגובה של מטר, ויהודים לא מרגישים נוח, לא מרגישים ביטחון. אני אומר לך שהיתה לי הרגשה איזמה, ש"דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד". אני אודה לך אם תאמר איך תיתנו את הביטחון כדי שיהודים יחזרו לפקוד את קבר רחל אמנו, ומיותר להסביר את החשיבות.

מכאן אני עובר לנושא הפריסה המחודשת בחברון. הבטחתם בהסכם, שכל עוד לא תשונה האמנה הפלשתינית, לא תערכו פריסה חדשה בחברון. הבטחתם, שכל עוד לא יהיו כבישים עוקפים שיבטיחו את חיי היהודים, אתם לא תערכו את הפריסה המחודשת. אני קובע, ששני התנאים לא נתקיימו לחלוטין. האמנה הפלשתינית לא שונתה, וספק אם תשונה, והכבישים העוקפים שהובטחו, טרם נסתיימה סלילתם. אומנם ענית לי, בינינו, שחוצה-יהודה יסתיים בקרוב – – –

סגן שר הביטחון א' אור:

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

— — וגם כבישים נוספים שהובטחו על-ידי אלוף הפיקוד, והוא הבטיח זאת בכתב למתיישבים, לא נסללו כלל.

אולי אתם רוצים לייבש את יהודי חברון, שפשוט ייאלצו לברוח, אחרי שהצלחתם לעצור היום את מנהיגם, הרב לוינגר. שלשום הוא הגיע לבית-הסוהר, לכלא ניצן ברמלה. זה היה ביום שני. הוא יצא ב-16:30 מהכותל המערבי בשירה וריקודים, עם מלווים, הגיע לכלא ניצן, ובכלא ניצן סירבו לקבל את פניו, סירבו להכניס אותו, כי לא היה אישור מעצר. שלחו אותו הביתה. היום הוא קיבל היתר כניסה לכלא ניצן, ואני רוצה לשאול אותך, כאמור, ברגע של אמת: פלשתינים שרצחו ופגעו; הפלשתינית שעשתה את הפיגוע האיום והנורא בקולנוע "ציון" בירושלים – נדמה לי ששמה לילה חאלד – הם שוחררו. הרב לוינגר, שלפני ארבע שנים, לא היום, הפך דוכן, והיה שם מקרה וכו' – הוא ישב בכלא שבעה חודשים, בעוד ערבים פלשתינים משוחררים למאות ולאלפים, וזאת כשהם נידונו על דברים איומים ונוראים.

אם כן, לקחתם את המנהיג של חברון, לא נותנים ביטחון בכבישים עוקפים. אתם מחכים לאסון נוסף שם? ואחרי כל זה אתם מבצעים פריסה מחודשת. ואני שואל אותך בכנות. החלטנו אתמול על הקדמת הבחירות ל-29 במאי, למנינם. בסך הכול מדובר בחודשים ספורים. תהיו הגונים, תדחו את הפריסה עד לאחר הבחירות. אם אתם תהיו בשלטון, חלילה, כי אז אין ברירה, תעשו בכוח. אנחנו אזרחים נאמנים למדינת ישראל. אבל אם אתם לא תהיו בשלטון, תנו לאחרים לטפל בזה. אומרים ביידיש: אריין חאפען. מה אתם עושים עכשיו מחטף? אתם רוצים לגמור דבר שיעמיד את יהודי חברון בסכנה.

לכן, אני מבקש מאוד: גם אם יש לך טיעונים פורמליים, אנא תתחשב בהרגשתם של המסכנים שגרים שם; וזו הרגשה איומה. הם חלוצים אמיתיים. תחשוב על אשתך, על הילדים שלך, על הנכדים שלך, ותשווה אותם לתינוקות, לנשים, לילדים ולנכדים הנמצאים שם. הורדתם את העמדות שהיו שם מעבר לכביש, הפקרתם את היהודים, אתם רוצים לתת להם לעבור במין מנהרה, וכששאלו אתכם מה יהיה מלמעלה, אמרתם: נשים רשת. תהפכו את זה לגן-חיות.

לכן אני אומר: סגן השר, לפעמים יש קונה עולמו בשעה אחת. אתה יכול להגיד: יכול להיות שפורמלית התחייבנו, אבל מאחר שהקדימו את הבחירות, את הדבר הזה, שהוא כה גורלי, אנחנו דוחים עד לאחר הבחירות. אני מבקש ממך בכל לשון של בקשה, ותקנה את עולמך בזה, ואני אזכיר לך בעדינות: קודמך, מוטה גור, זכרו לברכה – וניבדל לחיים ארוכים – היה לו לב לבקשות מיוחדות כאלה. אני הייתי במגע קרוב אתו. היה לו לב לבקשות, והוא קנה את לבם של האזרחים ביהודה ושומרון, שראו שיש אדם שאכפת לו מהם. אני אומר לך: בדבר זה תקנה את עולמך, זה דבר הומני, אנושי, לא דחייה ארוכה, דחייה קצרה, עד לאחר הבחירות. אנא ממך, יתגברו רחמין והלב היהודי על כל מיני עניינים פרוצדורליים פורמליים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת בא-גד. אדוני סגן שר הביטחון, התייחסותך, בבקשה.

חבר הכנסת בא-גד, סגנית מזכיר הכנסת מתקנת פה ואומרת, שהפיגוע בקולנוע "ציון" היה של פאטמה ברנאווי, ולא של לילה חאלד.

יוסף בא-גד (מולדת):

ייתכן. היו כל כך הרבה פיגועים שאני כבר לא זוכר בדיוק.

סגן שר הביטחון א' אור:

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת בא-גד, אני מבין שאתה רוצה לדחות את זה עד לאחר הבחירות, כי אתה מאמין שתיבחר לראש הממשלה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני הסרתי את מועמדותי.

סגן שר הביטחון א' אור:

לא, לא יכול להיות.

יוסף בא-גד (מולדת):

לפי בקשה.

סגן שר הביטחון א' אור:

ראש הממשלה שמעון פרס ביקש שתסיר את מועמדותך, אני מבין. חשבתי שהוא פשוט חשש מהתחרות.

יוסף בא-גד (מולדת):

שמעון פרס מעוניין שאני אפגע בביבי. הוא רצה שאשאר, ולכן הסרתי את מועמדותי.

סגן שר הביטחון א' אור:

הבנתי.

אתמול ביקרתי בחברון, חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני בשבוע שעבר.

סגן שר הביטחון א' אור:

אני לא שאלתי מתי ביקרת. אני מניח שאתה מסתובב בשטח ואתה מבקר אצל קהל הבוחרים שלך וקהל יהודי יקר שחי בחברון. אין ספק בכך.

אכפת לי מיהודי חברון, מיהודי קריית-ארבע, לא פחות מאשר לך. אני גם אחראי לביטחונם. דרך אגב, ועד יהודי חברון לא נפגש אתי אתמול, כי הוא עדיין לא הגיע לסיכום בתוכו לגבי סידורי הביטחון, משום שיש ויכוח בין יהודי חברון – ואינני מדבר על קריית-ארבע, אלא על היהודים שגרים בתוך חברון – לגבי סידורי האבטחה. אנחנו רוצים לתת להם סידורי אבטחה, וחלקם אינם רוצים בכך.

יוסף בא-גד (מולדת):

כי הם לא מאמינים בסידורי האבטחה שלכם.

סגן שר הביטחון א' אור:

מי שלא מאמין, שיצא מחברון. בחברון גרים 140–150 – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אתם רוצים שיצאו מחברון.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

רק רגע.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אתה אל תגיד לי רק רגע.

סגן שר הביטחון א' אור:

אני אחראי לביטחון שלהם.

יוסף בא-גד (מולדת):

אתם רוצים שיצאו מחברון. לא ניתן לכם את זה. חברון תישאר יהודית לעולם.

סגן שר הביטחון א' אור:

חבל, חבר הכנסת בא-גד, הרי אתה לא מתמודד, למה לך?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד, אתה אמרת את דברייך. אני מבקשת לשמור על הסדר.

סגן שר הביטחון א' אור:

חבר הכנסת בא-גד, הרי אתה לא מתמודד, אל תצעק. הרי אני רוצה לתת להם ביטחון. הם אומרים: אנחנו רוצים סידורי ביטחון אחרים; אבל יש ביניהם חילוקי דעות.

אנחנו נכבד את ההסכמים שחתמנו, ואנחנו מכבדים את ההסכמים שחתמנו עם הפלשתינים. אם הובן מדברי – וייתכן שצדקת, שהובן מדברי שהפריסה בחברון קשורה לביטול הסעיפים באמנה הפלשתינית, הרי שזה איננו נכון. מה שכן קשור, ואני אמרתי לך – ציר אחד חשוב מאוד קבענו שהוא יהיה תנאי, וזה הציר שיוצא מחברון ועוקף את חלחול. את הציר הזה אנחנו נגמור עד לתהליך הפריסה מחדש.

הציר השני – מה שנקרא כביש 35, שמתחבר לחוצה-יהודה ועוקף את צומת-הזכוכית – הוא איננו תנאי לפריסה מחדש. אנחנו ערים לרגישות של צומת-הזכוכית לאנשים שבאים מחוצה-יהודה, ואנחנו בודקים אפשרויות איך לתת הבטחה גם לאחר הפריסה בהנחה שהחוצה הזו – הנחה בטוחה – הוא לא תנאי והוא לא יהיה גמור.

הנושא, אם אתה כבר שואל וגם רוצה לדעת, עוקף מה שנקרא צומת-הזכוכית מתחבר לחוצה-יהודה כביש 35 הוא כרגע בבירורים משפטיים עם בג"ץ ועם טיפול ארוך מאוד.

אין שום סיבה שנדחה או לא נכבד את ההסכמים ונקשור אותם לבחירות – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

– – – בחירות.

סגן שר הביטחון א' אור:

בחירות לא היו תנאי ואינם תנאי לביצוע ההסכמים.

אני רוצה לומר לגבי השאלה הראשונה ששאלת לגבי הפריסה מחדש – אנחנו נעמוד בהסכמים, ניתן את כל סידורי הביטחון, ניתן – ואנחנו נותנים היום – את הכוחות המתאימים. היות שאני מכיר טוב את הגזרה אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת בא-גד, שמעולם לא היו כל כך הרבה כוחות צבא בחברון כמו בשנה האחרונה; בחברון העיר ובחברון הסביבה. לא היו כל כך רבים וטובים, טובים ומאומנים ומיומנים, כי אנחנו ערים לרגישות של חברון. בחברון יש, לצערי הרב, קבוצות ערביות קיצוניות מאוד וקבוצות יהודיות קיצוניות מאוד. לכן יש הרבה מאוד כוחות סדירים וכוחות אחרים – מג"ב, משטרה – טובים מאוד באזור חברון.

עוקף-חלחול בהחלט ייגמר, כי אנחנו רואים בו באמת תנאי לפריסה מחדש.

לגבי יתר הדברים – אנחנו נשלים את סידורי הביטחון, ואני מקווה שנגיע להסדר עם היישוב היהודי בחברון באשר אליהם. הייתי אתמול בקריית-ארבע, שוחחתי עם המועצה, ביקרנו בעיר, ובסך הכול יש שביעות רצון – לא מעצם הפינוי, לא מעצם ההיערכות מחדש. אנחנו חלוקים בתפיסתנו, אני ואתה, וזה איננו עניין של חסד או לא. הוויכוח ביני לבינך עמוק הרבה יותר. אני טוען, שאם תפסתך

תתקבל, אנחנו נגיע לחורבן בית שלישי, ואני טוען, שאם תפיסתי תתקבל, נגיע לעם ישראל חזק יותר, מבוסס יותר, לא בכל ארץ-ישראל. אלה הבדלי גישה בסיסיים ועמוקים בינינו – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

אני לא מדבר על זה. למה לא לחכות שלושה חודשים עם הפריסה?

סגן שר הביטחון א' אור:

חבר הכנסת בא-גד, דבר לא ישתנה בשלושה חודשים. מדינת ישראל חתמה על הסכמים, היא תמלא אותם, ואני גם חושב שזה טוב להמשך התהליך.

לגבי ביטול האמנה הפלשתינית – ודאי שהוא ישפיע על המשך התהליך. ולדעתי, תזכור טוב – אני מאמין שהסעיפים הללו יבוטלו. אבל אין שום קשר בין ביטול סעיפי האמנה הפלשתינית לבין הפריסה בחברון. כשאנחנו נראה שאנחנו יכולים לתת את הביטחון המתאים לאנשים, נבצע את הפריסה.

לגבי קבר רחל אני רוצה לומר לך, שאומנם שאלת, אך ביקשו ממני לדחות את התשובה, ולכן אענה בקיצור. מה שתוכנן הוא הקמת מערכת מיגון דקורטיבית לכלל מרחב קבר רחל, שעיקרה ששביל המתפללים יהיה בצורת מנהרה ממוגנת שתוליך את המתפללים עד לכניסה לקבר, עם שלוש עמדות שמירה ממוגנות וחומה חוצצת. בסוף, עוד דבר אחד שהוחלט, ואני חושב שהוא לא ייתן פחות ביטחון – אני לא יודע עם מי דיברת, עם איזה איש משטרה דיברת, וגם אין זה מענייני. אני אומר לך, שעד היום, בתקופות קשות הרבה יותר, היו סידורי ביטחון הרבה פחות מאלה שאנחנו עומדים לעשות עכשיו.

מאחר שאני מאמין בשלום אני עושה את סידורי הביטחון ואני מקווה שבעתיד גם לא נצטרך אותם. לכן, במקום אותה חומה גבוהה חוצצת החלטנו להשאיר קיר מיגון בטיחותי. השינוי לא נובע מההתנגדות הפלשתינית, ואני אומר לך באמת, שאם היינו בוחנים זאת קודם, באמת היה לא טוב להקים קיר גבוה מאוד באמצע, בין שני חלקי הכביש בבית-לחם. לכן הוקם קיר נמוך יותר, והמנהרה הדקורטיבית והביטחונית, לרבות שלוש עמדות השמירה, יותקנו וימוקמו בדיוק על-פי התוכנית המקורית.

אני חולק עליך בתפיסה, כבר אמרתי זאת – קבר רחל ומערת-המכפלה ימשיכו להיות אתרים כמו שהיו עד עכשיו, ואני מאמין שהם יהיו לעולמי עד. תודה רבה.

לגבי השאלה עצמה – לפי רצונך, אדוני. אם אתה רוצה להעביר זאת למליאה – אני מבין שזאת זכותך – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

למליאה – לא. לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני מסכים?

סגן שר הביטחון א' אור:

אני מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אם כך, חבר הכנסת בא-גד מסכים להעביר את הדיון בנושא לוועדת החוץ והביטחון.

אנחנו עוברים כעת להצבעה, בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון. אני אמתין.

יוסף בא-גד (מולדת):

התשובות לא מספקות אותי – – – נתתי לך הזדמנות – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בא-גד.

הצבעה מס' 30

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהנושא יועבר לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

חברי הכנסת, תם הדיון. הישיבה הבאה – ביום שני בשבוע הבא בשעה 16:00. ישיבה זאת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:27.